

Digitaliseret af | Digitised by

**DET KGL.
BIBLIOTEK**

Royal Danish Library

Forfatter(e) | Author(s):

Titel | Title:

Bindbetegnelse | Volume Statement:

Udgivet år og sted | Publication time and place:

Fysiske størrelse | Physical extent:

Rahbek, Knud Lyne.; K. L. Rahbek.

Erindringer af mit Liv

Vol. 5

Kbh. : Jens Hostrup Schultz, 1824-29

5 bd.

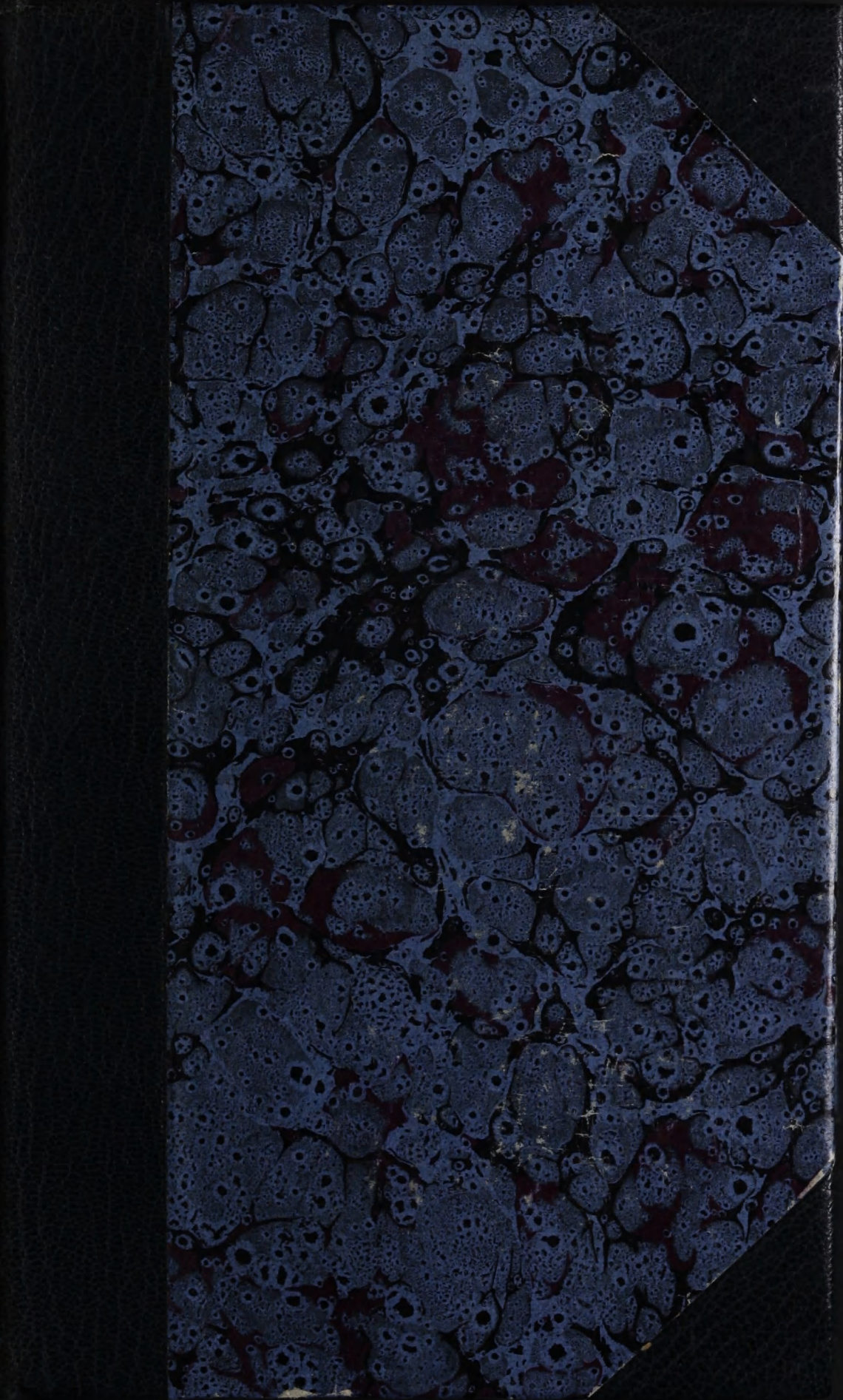
DK

Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work is free of copyright. You can copy, change, distribute or present the work, even for commercial purposes, without asking for permission. Always remember to credit the author.

45,-183,-8°

ex. 1

DET KONGELIGE BIBLIOTEK

130016913554

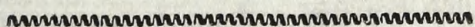
Erindringer

af mit Liv.

Deb

Prof. K. L. Rahbek,

Statsraad og Ridder af Dannebrogen.

Semte Deel.

København.

Trykt hos og forlagt af Directeur Jens Høstrup Schultz,

Kongelig og Universitets-Bogtrykker.

1829.

3114

Brødre !

J ved endnu ei ret, hvad det betyder,
At miste dem, som vandred Livet med os,
Det bedste Stykke, mellem Barndoms Morgen,
Og Elbings Aften.

Wohlenschlägers Karl den Store, 1 Act.

Hr. Doctor Theologiae
Confessionarius J. W. Mynster.

den 19de October 1829.

Har jeg nogensinde, Kiæreste Ven! dybt og levende følt, hvad jeg besad i Dit Venſkab, maatte det, vel mere end ved nogen anden Anledning, være i det Gieblit, da jeg ved denne Tilskrift ligesom indſkyder nærværende Bånd af mine Erindringer under Din Vennehyldest. Ikke juſt — mindſt paa senere Aar — ſærdeles ſelvtilfreds med, hvad jeg kan have at forelægge Publikum, har jeg ikke lettelig med større Betænkelighed ſeet noget Arbeid udgaae fra mine Hænder, veed, og mindes jeg inder, jeg oftere har ønsket at kunne holde eller kalde tilbage.

At det er blevet ſaa langt under, hvad jeg vel i Gior paa denne Dag haabede deraf, dertil vil man i Skriftet ſelv finde en, nokſom desuden bekiændt, fuldgyltig Grund, og bogſtavelig kan jeg gjøre de Ord til mine, Oldingen Wieland: da den Engel forlod ham, med hvem han mere end tredive Aar havde levet ſaa lykkelig — tilskrev ſin Ven Bøttiger.

"Jeg har — ſkriver han — ſiden min Kones Død tabt al Livslyſt, og den Glands, Tingene ellers havde for mig, er for ſtedſe forſvunden. Jeg søger forſætlig at adſprede mig, og dæve mig, ſaa godt ſom muligt, over dette Tab, der iſær griber mig, hver Gang jeg indſumrer, eller vaagner. Aldrig i mit Liv har jeg havt noget ſaaledes Kiært, ſom min Kone. Naar jeg blot vidſte, hun var i Værelſet ved Siden, eller hun

undertiden traadde ind i mit, talte et Par Ord til mig, og da gik igien, saa var det nok; min Skytsengel, der afholdt al Gienvordighed fra mig, og drog den over sig, var der. Siden hun er død, bilder jeg mig ind, at intet Arbeide mere vil lykkes mig."

Ærværdigere, paalideligere Sandemand for hvert Ord af Ovenstaaende, lader sig ikke tænke eller ønske end Du, kæreste Mynster! der, disse tredive Aar igiennem, uafbrudt var og er os begge, hvad end ikke vor mangeaarige alle Timers Ven, broderlig trofaste Carl Seeger, har kunnet være os. Som vi i Dit spiellerupske Arcadien nød hine usorglemmelige Saturnalier, dem vi aarlig med saa glad Forventning saae imøde, og stedse med Længsel have erindret; som Du kierligen deelte, og forsødede vort Juuslivs Glædesdage, saaledes var det ogsaa Din Vennebarm, hvori jeg nedlagde mine Ængstelser for hende, da Ødelæggelsens Vederstyggelighed svævede over vore Hoveder, var det Dig, der i de paafølgende Trængselens Aar paa saa mange Maader var os en huld Ven; da det ikke blot var i Dine hende saa dyrebare evangeliske Taler, hun, saa længe hendes Helbred tillod det, om Hviledagen hentede Trøst og Vederqvælgelse for Ugens jordiske Sorger, men og i Din Brevveksling, Din Omgang, Dit og Din Samrys Venskab, hun fandt, hvad hun indtil sine allersidste Øieblikke vedblev at finde, nyde og paaafstionne deri. Hvad jeg altsaa for Dit An-

sigt og til Dig, trøster mig, om mit kjerlige, samdræg-
 tige, lykkelige Samliv med min elskede Camma, at sige,
 ders Sandfærdighed kan ingen anden Siemmel behøve.
 For at fortiene og bevare Dit mig saa dyrebare
 Vidnesbyrd, at Du elsker min Sorg, i det Du deler
 den, har jeg grebet til mit i mange Gienvordigheder
 prøvede Middel, i Arbeidsomhed at søge Trøst og Styrke.
 At imidlertid Trykket i mit Indre alt for ofte gjør mig
 fraværende fra, hvad jeg har under Hænder, derpaa
 har jeg ved Giennemsynet af Nærværende kun havt alt
 for hyppige Beviser, ikke blot i den lange Liste Tryk-
 vildelser, hvorfor jeg har at bede om Tilgivelse, men
 og i mangt et Ord, mangt et Udtryk, mangen Ord-
 søjning, der bogstaveligen er undsluppet mig,
 og ikke var, hvad jeg agtede, eller troede at have
 skrevet.

I det jeg herfor søger Undskyldning i min tidligste
 Andlingsdigters bekiendte Linier:

Neve liturarum pudeat, qui viderit illas,

De lacrymis factas sentiet esse meis,

være det mig tilladt, at bringe i Erindring, hvormange,
 hvor tunge, og tildeels hvor uventede Slag i næsten
 uafbrudt Række ere fulgte, og vedblive at følge oven-
 paa hint første uforvindelige; saaledes, som jeg er i
 Begreb at slutte dette Arbeid, næsten i samme Øieblik,
 som jeg overraskedes ved at høre, at en tidligere Da-

ges Andling, hvis elskelige Barndom jeg just i disse Blade, S. 347, havde ihukommet, var i sin kraftfulde Manddom bortrevet af Døden, rækker mig en af mine kæreste og ypperste Colleger, den ved Lærdom, Gavnelyst, Virkekraft, Tænkksomhed, Skarpsind, og Siæleadel, elskelige D. Thorslacius sidste Gang sin Broders haand, med et Venneryst til Tak for en ubetydelig literarisk Gaandrækning, jeg til et forehavende Embedsarbejde havde havt den fornøielse at giøre ham, og endnu samme Døgn var ogsaa han her ikke mere; og nu Andreas Birch! Tolvtallet er fuldt!!!

O vel maa vi, kæreste Mynster, i dette frygtelige Dødsaar gientage, hvad vor Cammas vennehulde Sauergerinde, ved et os alle uforvindeligt Tab, quod hende paa denne Dag:

Kleiner stets und enger
Wird der Auserwählten Schaar;
Heißer fließt die Thrän und bänger
Auf der Behmuth Weihaltar.

Intet Under altsaa, jeg efter min Kones Død har den Tro, at intet Arbeid mere kan lykkes mig; og har jeg end stundum til min Trøst ligesom villet see mig i Speil paa nærværende Efterhøst, paa hvis ubetimelig tidlige Vinterudeir atter fulgte blidere Dage, hvorunder adskilligt, der alt var opgivet, fik ligesom nyt Liv, vellygtere Udseende, under omhyggeligt Tilsyn og kierlig Pleie syntes at komme sig; o hvad der var brudt, om-

styrtet, sonderknuust, reiser sig dog ikke mere. Borte er borte! Den rette lange Vinter er for Døren.

Naar jeg her i øvrigt siger, at jeg adskillige Steder erkiender, i min Døvelse ikke at have skrevet, hvad jeg agtede, eller troede, da er jeg atter glad og stolt, at kunne sige Dig til Vidne, at dette kun gælder om Ord, og Udtryk, fort om Foredraget, men at hvad Tingene og Mændene angaaer, hvorum her tales, har jeg skrevet, som jeg tænkte og tænker. Just i den Tidspunkt, her omhandles, begyndte vor fortroligere, stedse nøiere og hierteligere Samvandring; og deelte Du end ikke alle mine Forbindelser, Forhold, Idrætter, og Meninger, kiendte Du dem dog saaledes, at jeg ingen Nulevende veed, for hvem jeg mindre kunde sige Usandhed, om jeg endog vilde; og billigede Du dem maaskee end ikke alle, er dog Dit intet Øieblik afbrudte eller fiolnede Venstab mit Gierde den paalideligste Borgen, at der i dem alle var Intet, en retskaffen Mand eller god Borger uværdigt.

Endnu et Ord til dem, der, med hin Pariserinde, nok kunde lide Glorians Pastoraler, naar han blot havde sat Ulve derind. Jo oftere og inderligere jeg, ved at skrive nærværende, har følt, og erindret, at ikke blot jeg, men langt bedre Mand, end jeg, ere blevne mistrydede, mistkiendte, misdømte, vel og behandlede i Sølge deraf, jo dybere og mere levende føler, og er-

fiænder jeg tillige, at det vel ogsaa, især i Lidenstær-
bernes og Stridens Dage, var ikke mindre Tilfældet
paa vor Side med dem, i hvem vi da saa vore Mod-
standere og Uvindsmand, som de i os, og hvoriblandt
ikke manglede paa dem, der meente og riante Fædres
landet og den gode Sag ikke mindre redelig end vi.
Desuden! hvad fra tidligere Dage stod dybt indskrevet
i mit Hjerte: Dømmer ikke, at J ikke skulde
dømmes! maa vel nu hvert Sandstorn, der rinder
i Timeglasset, indskærpe mig mere og mere.

Og nu, kæreste Mynster! min inderligste og hjerter-
ligste Tak, fordi jeg ved at henvende denne min lange
Bekjendelse til Dig, har kunnet nedlægge den giennem
Venstabs Haand paa Sandruhedens Alter.

Din fyrgetyve Aars Ven

K. L. Rahbek.

Mine Reveaar.

Ille potens suf

Latusque deget, cui licet in diem

Dixisse: vixi, cras vel atra

Nube polum pater occupato,

Vel sole puro, non tamen irritum,

Quodcunque retro est, efficiet, neque

Diffinget, infectumque reddet,

Quod fugiens semel hora vexit.

Hor. Carm. libr. 3. Od. 29.

Saares synderlig giennemstrømmede mig begge Gange, jeg afvigte Vinter igien havde den Glæde at bivaane Thaarups paradisiske Nationalidylle, Peders Bryllup, den saa inderligdeilige Bryllupsfest, der slutter første Act, og der af Marsager, som man i det følgende vil see, i en Tidspunkt, da jeg sysslede med Forberedelser til nærværende Arbeide, maatte for mig endnu have særegen Interessé; men fremfor Alt fandt de anden Forestillingsaften, da jeg just den heele Dag havde levet i hidhørende Aldmindelser, med det Haab nu endelig at kunne lægge alvorlig Haand paa det længe standsede og udsatte Foretagende, Gienlyd i mit Hiertes Junderste, de rørende Linier, med hvilke Erindringer af mit Liv. 5te Deel.

(1)

Oldingen og hans Hustru give Brudeparret deres
Velsignelse:

Hør mig, min Datter og min Søn!
Jeg og min gamle Egtelage
Har fundet begge Standen skion,
Dog har den sine mørke Dage.
Altid man ei paa Roser kan gaae,
Takker jer Gud, at det er saa!

Forunderligen frembød sig i disse Ord for mig ret
som den Text, som jeg i mit forehavende Arbeid fik
at tale over; høitideligen randt det mig ihu, at
naar Egtfolk, som jeg og min Hustru, efter snart
sex henrundne Lustra, taknemmelige have Joie at er-
kiende Standen skion, da have maastee de mørkere Dage
bidraget vel saameget dertil, som de lyseste selv, da
er der sikkert skieligste Grund at takke vor Gud, der
altid paa Roser ei lod os gaae, da det vel saa
kunde være, at Samvandringen ad Livets Tornestier
forener de kjerlige Samvandrende hierteligst og tros-
fastest, at i hver Rift, Tornene give, i hvert Ar, de
efterlade, nedlægges og bevares en kjerlig Erindring,
mod hvis Sødhed Rosendagenes meest tillokkende
Nydelser ere som uden Smag.

Men vare ikke disse mine sande Leveaar ublandet
blide og glædelige, da vilde man giøre sig en endnu
langt urigtigere Forestilling om dem og om mig, gi-
vise man vilde tænke sig dem henrundne i deshyve-
teauus Orkesløshed, eller idyllist Hyrdemag. Til alle
Tider har mit Begreb om Livet været det, Romsk

syndige Historiker Gallust i tidlige Aar uundtellig indprægede mig: at først den kan siges at leve, og nyde sin Aand, der sysselsat med nogen Dont søger Hæder ved ædel Daad, eller god Konst; og naar jeg paa dette mit Livs Tidsrum anvender Gøthes Ord: det vorde med mig, hvad det vil, saa kan jeg ikke sige, at jeg ikke har nydt Livets Glæder, dets rene Glæder; da er det, fordi det uden al Undtagelse var mit Livs dristigste, arbeidsomste, frugtbarste Periode, og, hvad naturligviis her saa særdeles kommer i Betragtning, fordi min Virksomhed i denne Periode ikke blot sandt Virkerum og Virkefreds, eller om man vil, Virkefredse efter Hiertens Lyst, men og fordi den saae, eller i det mindste troede at see ønskelige Frugter, vel tildeels endog over sin Forventning, af sin ærlige og nidkiære Virken.

At dette ikke er en senere Dages Phantasiestilbring af en forsvunden Tid, der i Erindringen saa lettelig antager en høist forskiellig Stikkelse fra den, hvorunder den i Virkeligheden viste sig, derfor har jeg, som jeg mener, usforkastelig Hiemmel i disse saa uden Bram hentastede Ord, der slutte en Seddel til Bram, som mellem hans efterladte Papirer er igien kommet mig tilhænde, og, skientd uden Datum, umiskienkelig er fra denne Periode, udentviol fra Aaret 1800: "Hvordan lever Du? Jeg lever, som et Menneſte, der arbeider tretten Timer om Dagen, læser fem Timer — daglig — paa Institutet, skri-

ver Minerva og Tilskueren saagodtsom ganske Solo *) — hvilket ikke er Himlens største Gave! saa jeg neppe har Stunder at sandse, jeg lever saare vel." Ogsaa erindrer jeg, at omtrent paa samme Tid Rein, der var hernelde fra Norge at søge et bedre Kald, og boede hos os paa Bakkehuset, for at være Naadens daværende Dør desnærmere, en Aften foreholdt mig mit evige Stid, der ikke tillod mig i min Huusfreds at tilbringe uden netop den korte Tid, jeg spiste og drak, med disse venstabelige Ord: Rahbek! Du drukner Dit Genie, hvilket han ydermere bekræftede med en liden Trumf, men fik af mig det hiertemeente Svar: i det mindste skal Du ikke sige, jeg drukner min Munterhed, hvormed jeg vel tilmode gik tilbage til mit Arbeid.

Bed den Tidspunkt, hvorfra denne mit Livs Periode begynder, har jeg tilfulde betegnet det Levnæld, hvoraf — for at bruge Ewalds Ord —

Al min Lyksalighed flød,
og kan jeg af fuldt Hierte gientage det Vidnesbyrd, jeg herom erkiendtligen afslagde, i det jeg Toaarssdagen efter vor Trolovelse, den 4 Januar 1799, tilegnede min elskede Hustru et Arbeide, jeg — skiondt

*) Hvis man i denne Baggesenismus vil see en indirect spøgende Paamindelse til Pram, ikke at slaae Gaanden saa aldeles af sin gamle Minerva, og sin gamle Ven, kan jeg naturligviis intet have derimod.

naturligviis ikke for min Part deri — sætter særdes
 les Priis paa, min Fordanskning af Nathan den
 Vise, som mine glade Dages første Srugt, med
 følgende mærkelige Linier af Pollins floriansk: vakre
 Idylle, Landsbyen Agnielas *): O jeg troer mere
 end nogensinde, at Mennesket intet godt gjorde
 paa Jorden, naar han ikke havde for Øie, at
 behage sin Mage **).

*) Oversat af Dr. J. Kragh Høst. 1796.

**) Som end eet uforkasteligt historisk Bilag, hvoraf
 jeg den Dag i Dag vedstaaer hvert Bogstav, tillæ-
 der jeg mig uden mindste Hensyn til deres større eller
 mindre poetiske Værd her at affrive følgende, alle-
 rede i forrige Bind S. 476 berørte, Linier, som
 jeg min Kones Fødselsdag, vort Forlovelsesaar til-
 skrev hende:

I Fjor paa denne Dag landflygtig, kære Pige!
 Jeg neppe torde hvidste Carl dit Navn;
 I Aar, i Dag, jeg i din elskte Favn,
 Kan dig min Tak, min Fryd, min Lykke sige;
 Kan sige dig, hvordan mit hele Færd,
 Mit hele Jeg saa ganske er forandret,
 Hvordan ei blot fremmhjerte Roser der,
 Blandt hvasse Tiørn hvor jeg har hidtil vandret;
 Hvordan jeg ved dit tro, dit sømme Bryst
 Ei blot forbundet har min forðums Smerte,
 Ei blot giensundet Livets Haab og Lyst,
 Men meer end Alt, mit yngre Dages Hierte.
 Bortmanet er nu den Misantropie,
 Som nys i bittersaaret Hierte boede,
 Hver Spire Had, man havde saaet deri,
 Er nu bortluget, rykket op med Rode.
 Jeg ved din Varm er god og søm igien,

Stiøndt dette Skridt af mig kom mange af min Kreds intet mindre end uventet, erindrer jeg dog med Glæde den inderlige og venstabelige Deeltagelse, mig fra høistforskjellige Sider bevidnedes. Var det end i sig selv neppe efter den Plan, min iegode Moder uidentviøvl i sine Tanker, efter adskillige i Baandens Dage mig undslupne Øttringer, havde udkastet sig om vor Fremtids Samliv, da sandt hun min Cammas Personlighed saa meget efter sit Sind, at Alt andet kom udaf Betragtning hos hende mod Overbeviisningen om hendes Knuds Lykke; og bidrog sikkerlig mine kierlige Søstre ikke lidet hertil: min

Undskylder Svagheb, uret mild forlader,
 Er alle Godes broderlige Ven,
 Og elsker sønlig alles store Fader.
 O smil ei, elskte Pige! naar du seer,
 Jeg her dig snakker for om mine Øyder;
 O jeg for dem dig elsker meget meer
 End for al den Lyksalighed, jeg nyder.
 Naar jeg mig føler bedre ved din Barm,
 Min Siæls Veninde! føler jeg tillige
 Det glade Haab, at du i denne Arm
 Skal finde dine Dages Held, min Pige!
 Om jeg end ei min elskte liig og værd,
 Saa god, saa himmelskreen, som hun, kan blive,
 — Den Sne, hvis Reenhed eengang plettet er,
 Kan ingen Soel sin fordums Hvidhed give —
 Jeg dog hver Dag, jeg lever glad med dig,
 Skal bedre, ømmere, dig mere værdig blive,
 At jeg da ret maa see dig lykkelig,
 Os Himlen mange, mange Dage give!

hulde Claudine, som saa tierlig modtog den nye Sø-
 ster, hun forgiæves i tidligere Dage havde anden-
 stedsfra troet at kunne lykønske mig til; min livelige
 Jacobine, der selv i et lykkeligt Ægteskabs Foraars-
 glæder var saameget mere stemt til at sympathisere
 med os, og nu den tredie, den aandfulde muntre
 Professorsinde Hansen, der just var i Besøg ovre fra
 Altona, og i for mange Henseender i minamma
 gientkiendte Land af sin Aand, til ikke strax søsterlig
 at klynge sig til hende. Til Rosings var hun alle-
 rede, inden der drømtes om, hvad nu skeede, en sær-
 deles Yndling, og erindrer jeg godt, hvorledes han,
 da hun første Gang havde været der, til en af hen-
 des Brødre, der alle tree, skiondt ikke just paa een
 Tid og een Maade, stod høit der i Huset, paa sin
 Wiis sagde: Naar man har lært at kiende Eders
 Søster, saa kan I blive hjemme. Men endnu gla-
 dere og taknemmeligere erindrer jeg, med hvilken Hier-
 telighed Mad. Rosing tilkiendegav mig sin inderlige
 Glæde, da jeg, inden jeg endnu ansaae Sagen for
 saa nær, fandt mig besejret at betro hende dette mit
 Forehavende, og min Forhaabning. Hun overra-
 skede mig nemlig med sin Datter Jette i Selskab
 med min brave Christian Mangor paa min Fødsels-
 dag paa Strandmøllen, hvor jeg var taget ud, i det
 mig af Venstreb aabnede Fristed at undslippe, hvad
 der for smertelig vilde erindre mig om, hvad og hvor-
 meget der i Kiøbenhavn for mig havde forandret

sig; og henrev dette Beviis paa, at hun ikke horte heriblandt, mig saaledes, at jeg ikke kunde modstaae den Fristelse, til en Art Giengjæld, at sige hende som min første Veninde, hvad jeg neppe endnu med tydelige Ord havde sagt mig selv*).

Endnu een kjær Admindelse om mine gamle Venners oprigtige Deeltagelse i dette mit Held glemmer jeg i et Brev af de første Dage i Januar, fra min trofaste Rasmus Lange, hvori han efter en kort ikke altfor træstelig Fremstilling af Status i min Faders Bo, i hvilken han var Curator, og umiddelbar forved nogle i al Venfælsighed temmelig syndige Alvorsord om mine personlige Fremfærd i

*) Jeg kan ikke nægte mig at affrive nogle Linier i Anledning af denne Overraskelse, som min vakre Peder Heger tillod mig at sætte i et Svar, han Dagen derpaa skrev til sin Søster: "Af Deres Broders Brev har De formodentligen erfaret, at Chr. Mangor havde i Gaar det velsignede Indfald at bringe gode Moder og Fætte herud; hvilket naturligviis bidrog til, at min attende December i Gaar blev den glædeste, den i lang Tid har været. Jeg har begyndt mit nye Aar vel; vil De, det skal saa blive ved, da vaag over Deres Hælbred, og lær ogsaa De engang at see Dem selv med Deres Venners Øie." Dette sidste, egentligen af et Vers til hendes Broder Carl, sigtede til nogle vel bestedne Ytringer i hendes Brev, i Anledning af hans, i hendes Tanker for indstændige Forespørgsel til hendes Besindende, som, man frygtede, skulde hindre hende fra at komme derud næste Dag.

min daværende Urede, som ikke der i Huset ganske betragtedes fra min Synspunkt, skriver: Man siger i Byen, at Du er forlovet med en ret vakker Pige; er det sandt? Det vilde unægtelig glæde baade mig og min Kone, det forsikkrer jeg Dig; hendes sidste Ord herom vare disse: Rahbek bliver aldrig lykkelig, før det skeer, og han vil vist blive en god Mand."

Har jeg nu gode tredive Aar havt fuldeste Gøje at sande, hvad denne med mit Hierte fra dets bedre som fra dets skrobeligere Sider saa fortrolige ædle Veninde saa sanddru forudsagde, da tør jeg og haabe paa det Bidnesbyrd, at jeg har ladet det være min alvorlige Bestræbelse, ikke at svige den ærefulde Tilid, hun i et Dieblit, da hun sandelig ikke var stemt at være partist til min Fordeel, yttrede til mig.

Men var dette Stemningen i min gamle Vennekreds, da blev denne Begivenhed med endnu lydeligere Glæde optaget i en nyere Cirkel, der efterhaanden havde dannet sig, og hvori Guldberg, der saae Tiden nærme sig, der skulle forene ham med hans inderlig elskede iegode Eline, var paa en Maade, som Centrum. Hvor trofast hielpsom en Broderhaand han i mine værste Dage, da mine Hænder matte og mismodige sank, rakte den danske Tilskuer, er allerede i foregaaende Bind berørt, og at han og hans Eline tog hiertelig Andeel i min daværende Stemning og Stilling — hvorvidt eller hvorfra de

ieøvrigt end maa have kiendt den — derpaa modtog jeg et mig uforglemmeligt Bidnesbyrd i et nydeligt Qvindearbeid fra hendes Haand, ledsaget med en af hans vakre idylliske Lamber, hvoraf følgende Linier endnu den Dag i Dag ere mig en usvegen og usvigelig Prophetie:

Teens Tryllestav

De nye Tiders Adam ogsaa stænke
En Eva, Pigen liig, Gud gamle Adam gav!
Der uden hende dog er ei paa Tryd at tænke.
Hun som din Engel lede dig!
Dg over Torne muntert vandre,
Dg Vinter da til Vaar forandre,
Dg Storm og Hagel fierne sig,
De Godes Agtelse er syvfold kjær,
Som Daarens Fiendskab martrer syvfold mindre;
Hun lærer dig dit eget Hjertes Værd,
Hun dysler, hvad hun ei kan lindre.

For disse Tvende, der da selv vare i lykkelig Kiærlighedsvaar, var det da en Glæde, jeg kunde næsten sige, Mage til den, deres egen Lykke stænkede dem, da de erfarede, at det Dnske, der sluttede nysnævnte Lambe, og var paasæet ovenomtalte Qvindearbeid:

Nyd snart den gode Borgers Løn

I trofast Danneqvindes Arme!

gik i Opfyldelse, saa jeg kunde takke hende derfor med nogle Linier, skrevne foran i den nysudkomne Charis for 1797, som hun imidlertid ikke fik saa snart, som hun burde, men var venstabelig tilfreds med den Undskyldning:

At i den første lykkelige Stund,
 Hvad hun af glad Erfaring maatte kende,
 Fra Elfskovs Alter og til Venstabs Lund,
 Saa nær de grændsed end, var Veien uden Ende;
 Da har man ikkun Sands, og Aand, og Hu,
 For den, man elsker, for sit Haab, sin Lykke,
 Og stirrer end derpaa, som tvivlte man endnu,
 Og føler det, som ingen Ord udtrykke.

Læseren tilgive, at han her træffer paa saa mange,
 ham vel tildeels ikke engang nye, poetiske Smaating
 af mine, der sandelig ikke fremdrages for de heie
 Tanker, jeg har om deres poetiske Værd, men som kiære
 Erindringer fra mit Livs Crisis; det er Kiærminz-
 der fra kiære Glædesdage, der fremdrages til disses
 kiærlige Admindelse; og ere end selve de Minder, der
 knyttedes til hver enkelt af dem, blegede af Tiden,
 den Følelse, der indviede dem alle, taber sig ikke,
 Sielen nyder ved deres Syn sine skionnestre Timer
 paa ny.

Mellem de Kredse, der mere og mere indsyn-
 gedes i den guldbergske, og hvor man ligeledes fra
 allerførst af tog oprigtig Deel i den Forandring, der
 var foregaaet med mig, var den heibergske, hvilket
 jeg saameget mere erkiendtligen kommer ihu, som der
 ikke blot vel var Fred, men ingenlunde egentlig for-
 nyet Venstabs mellem ham og mig, og som der endog
 havde just da igien været en liden Kurre paa Traa-
 den over Tilsegnelsen af nysnævnte Charis, da han
 baade overhovedet ikke billigede, at en Udgiver

egenraadig tilegnede, hvad ikke ene var hans, og især mistydede den hele Tilegnelse, som om den under Skin af, at være til Baggeseu, egentlig skulde være en Knæbøining for en mægtig Beskytterinde af ham, og hun være meent med den Huldgudinde, hvem han skulde frembære Samlingen, hvilket den strengt retsindige P. A. Heiberg, der endnu mere hadede og maatte hade Omvejs Smigrerne, end dem, der frøb ligesrem, ikke kunde andet end misbillige. Da jeg imidlertid, efter at have indrømmet Rigtigheden i hans første Paastand, oprigtigen, skændt i spægende Tone, forsikrede ham, at jeg ligesaa lidt ved Huldgudinden havde tænkt paa den af ham navngivne, som paa nogen af de ti tusende andre, der i samme Nytaarsdage paa Vers og Prosa, med og uden Foie, vare blevne titulerede med dette Navn, faldt den hele Sag bort. Ogsaa glædede det mig særdeles, da ikke længe derefter, jeg troer ved Geburtsdagsforestillingen, min Brud og hans Kone traf sammen i Pladslogen, og gjorde Kiendskab paa en Maade, som lod mig ubedrageligen føle, at man i Rahbeks Brud til Heibergs saae med Fornøielse en Fremtids Veninde imøde; og saa fattede han strax fra deres allerførste Kiendskab det oprigtige og hiertelige Venkab for hende, som, Aar, og Fraværelse, og alle mellemlobne Omstændigheder uagtet, dem begge til Vre, med samme giensidige Inderlighed vedvarer endnu.

Et ved en af de faa overlevende af min ældste Vennekreds, sagtens ikke til at aftrykkes offentlig, Pram paa den Tid tilskrevet, og for ikke længe siden i et af vore Tidskrifter indrykket Brev indeholder nogle Ord, mig og min Forbindelse angaaende, hvorom jeg vel kan forestille mig, mangen, naar han læser dette, vil vente min Forklaring: Rahbek — hedder det nemlig der — skal da nu endelig giftes; er han forliebt?

Det være mig tilladt at omvende Sætningernes Orden, og begynde med at besvare det sidste Spørgsmaal.

Man vil saamange Steder i mine forskiellige Skrifter, især fra tidligere Dage, fornemmelig i Bibliotheket for det smukke Kien, i prosaiske Forsøg, i de ældre Udgange af Tilskueren have truffet mine Betragtninger over det af den skarpsindige Meiners i tredje Bind af hans philosophiske Skrifter opkaastede Spørgsmaal, om det staaer i vor Magt at forelske os, eller ikke, om den sagkyndige J. Racines mærkelige Udsagn i denne Sag,

Man elsker ei, saasnart man ei vil elske, om den for ofte overseete Forssiel paa, hvad man kalder at forelskes, og at elske, om det ovenansførte betænkkelige raciniske Vil, at jeg ikke troer det fornødent paa ny at optage denne Dvæstion til Behandling.

At jeg vilde elske; at det i Henseende til mig i fuldeste Maade sandt Sted, hvad Meiners i nysansførte Skrift saa træffende siger: "Selv de Personer, til hvis Forbindelse sand gjensidig Kierlighed var Grunden, ville, ved nøiere at prøve, hvad der foregik i deres Hjerter, finde, at deres Omhed først begyndte at blive stærk og uovervindelig, da de havde prøvet deres Elskedes Værd, og fik grundet Forhaabning om, at blive lykkelig ved dennes Besiddelse;" har jeg allerede i foregaaende Bind S. 480-1 saa udførlig og omstændelig udviklet, at jeg dertil ikke har behov at vende tilbage. Elskede jeg da? dette Spørgsmaal troer jeg ikke bedre at kunne besvare, end med den Troesbekræftelse, jeg en Række af Aar tilforn, paa en Tid, da jeg var allerlængst fra at drømme om fierneste Mulighed af en Lykke, som den, der nu var blevet mig til Deel, i ovennævnte Bibliothek*) afslagde om, hvad jeg ansaae for sand Kierligheds ubedrageligste, jeg torde næsten sige ene-

*) Jeg kan ikke nægte mig, ved denne Leilighed at gøre mine Læsere opmærksomme paa det af mig og Kierulf i Forening udgivne fjerde Bind af ovennævnte Bibliothek, som det Skrift, mellem alle mine, hvorefter jeg, som Menneſke, vel allerhelst ønskede at dømmes. Dueligere, kyndigere, mere øvet Skribent, tør jeg sikkert i senere Arbejder, helst fra min bedre Tid, have viist mig; men jeg siger med min gamle Yndling: At hvad jeg veed, kan enhver vide; mit Gierre har jeg alene.

ste Prove. Den, der — sagde jeg her i Tillægget til Fortællingen om Smedden Dvintin Messis, hvem Kierlighed gjorde til en Apelles — ikke fra det Dieblit af, han har bundet, jeg vil ikke sige, sin Tro, men blot sin Hu til en Pige, higer, stræber, iler mod det Dieblit, hun skal blive hans, han elsker virkelig ikke synderlig, eller rettere: han elsker aldeles ikke.” ”Mine unge Læserinder! tilføiede jeg: maaskee siger jeg mangen af Dem en sørgelig Sandhed, men De lære den altid bedre Kiøb af mig end af Erfarenhed; bortdøse Deres Kiærestes Livet mellem Udspreddelser og syslende Lediggang; giver Kierlighed dem ikke Mod, Virksomhed, Kraft og Vindskibelighed i deres Fag, da beklager jeg Dem; De have Kiærestes, men ikke Elskere, om disse endog siegtvartiserede uophørlig for Deres Gødde. — Dvintin Messis lære Dem, hvad Kierlighed virker, naar man elsker ret; ogsaa den maa vise sig af sine Frugter; ogsaa den maa kunne flytte Bierge.”

Vil os da din Tro af dine Gierninger! ville formodentlig nu mine Læsere sige; og jeg kan, og vil, og skal ikke have noget imod at bedømmes efter disse.

Saa skal da nu Rahbek endelig giftes, var det sidste Led af den ovenanførte Bemyndttring, hvorover jeg her forbeholdt mig Forklaringen. Jeg vil ikke gaae irecte med dette da nu og dette endelig, da jeg, saa nøie end han fra flere høist forskiellige Sider,

var indflettet i min inderste Vennekreds, ikke veed, hvor vidt han var eller kunde være underrettet om, at det i det mindste neppe var min Skyld, hvis det da først skeede endelig nu. Men see! det skeede heller ikke nu; gode halvandet Aar, og derover varede det, inden

I en ukendt Landmands simple Bolig
 Jeg blev tilfulde lykkelig og rolig,
 Hvor længe savnet Tryd jeg atter fandt,
 Og hver en ængstlig Anelse forsvandt.
 Paa ny jeg lærte nu at elske Livet,
 Dets bedste, største Held mig her blev givet,
 Jeg fandt en skøn, uskyldig, ædel Brud,
 Og sølte hendes Vard, og takked Gud,

som min vennehulde Paveles saa træffende lod min
 kjerlige Carl Heger, i Prologen ved mine troe borup-
 ske Venners Forestilling af Islands Høbst i Anled-
 ning af vort Bryllup, skildre min Lykke i Dalstrøms.

At jeg efter mine personlige Overbeviisninger,
 min saa ofte vedkiendte Modbydelighed for, hvad i
 mit Sprog hedde et Baand uden Knude, Forlo-
 velse, og især lang Forlovelse, higede efter den noi-
 ere, inderligere, helligere Forenings Dieblik, vilde
 det gjøre mig Ondt, om jeg behøvede at sige: Men
 see, for at sætte Foden under sit eget Bord, som
 Ordsproget hedder, maa man først have et Bord, og
 dernæst vide, hvad man daglig skal sætte paa det
 Bord, og med begge Dele saae det heel maadelig
 eller rettere mislig ud. I den lange Tid, jeg deels

ikke havde, deels troede at have tabt og for stedse tabt, Anledning — som Ewald siger, til at ønske mig, hvad man kalder timelig Lykke, var den bleven mig endnu meget mere end ligegyldig, og især kunde jeg med Hensyn paa seneste Tid tilegne mig hin virgilske Hyrdes:

Men Galathea mig sangstod
Stod til Frihed ei Haab, og ei til Eiendom Tanke.

Jeg har allerede i forrige Bind (S. 372) berørt, hvorledes et Par aldeles hensigtløse Ord, tilfældig viklede i en flygtig Samtale, ved et uforudseeligt Samstød af Omstændigheder havde bragt en trykkende og tiltagende Alargiæld over mit Hoved, der naturligviis i en Sindsstemming, som min nysberørte, og under Conjunctioner, som strax efter Ildbranden, fik Lov at gaae sin uhindrede Gang, uden at jeg havde enten Sands, eller Kraft, eller vel engang Leilighed til at gjøre videre derved end at kjøbe mig i Dyredomme løs for Dieblikkets Trængsel, naar den i sin Tyngde styrte over mig. Noget — ikke egentlig Løttelse eller Lindring, men dog — tilsyneladende Frist tilveiebragde uden tvivl min Faders Død mig, i det Master Præmium & Comp. i den Formodning, at jeg var en rigtig Arving, ikke blot vare meget redebonne til at prolongere, naturligviis paa brugelige Viskaar, men vel endog ikke havde været utilbøielige til at vise mig ny Tienstagtighed, som

Erindringer af mit Liv. 5te Deel. (2)

jeg imidlertid har Fæie at troe, jeg var alvorlig advaret nok til at vogte mig for.

Men nu indtraf tvende, tildeels høist uventede Omstændigheder; den første var, at det ved Alabning af min Faders Bo befandtes, at han langt fra at være en riig Mand, som man havde formodet, da han for saa saa Aar siden efter Tante Lyne havde arvet en saa betydelig Formue af over 70,000 Rigsdaler, siddet i et indbringende Embede, og været en saa stræng Deconom mod sig selv, at han tilregnede sig det, som en næsten uforsvarlig Overdaad, naar han i Klubben om Aftenen til sit Parti Billard lod sig give en Sopken og to Smørrebrød, og ikke end i styrkende Regn var at formaae til at tage en Bogn hos Nabohyrefudskken, meget mere efterlod saa betænkelige Omstændigheder, at det trøsteligste, Lange i ovenanførte Brev vidste at sige i den Anledning, var følgende: "Din Faders Boes Tilstand kan jeg intet bestemt mælde dig om; jeg vil haabe, Tilstanden bliver saa nogenledes; men hvo tør forsikre det, saalænge Regnskaberne ere udeciderede? Ved de to første er fra decideret Boet 1500 Rdr., hvo kan, eller tør da bestemme Noget? eller hvo tør udbetale nogen Regning eller Gieldsfordring? min Sygdom har hindret mig i at opgiere den Balance, som jeg lovede din Moder. Den kommer med det første."

Mig var vist nok dette mindre overraskende, saameget mere, som jeg fuldvel erindrede, at min

Faders Stilling, da han gjorde ovennævnte store
 Urv, var intet mindre end beroligende, og især kom
 den Tone ihu, hvormed han, da jeg ikke længe efter
 vor Belgiorerindes Død anmodede ham om et For-
 skud, gav mig faderlig til Svar: "Ja nu kan vi to
 nok hielpe hverandre, men du kan kronesod troe, at
 mangen Nat, naar I andre sov, laae jeg vaagen,
 og tænkte paa, hvorledes det skulde gaae, hvis mine
 Dine lukkedes inden hendes." Ogsaa var der mig
 mere end een Begivenhed bekiaendt, hvor han efter
 den Tid havde bødet med betydelige Summer for Re-
 delighedens Godtro; og var der saaledes mellem
 Boets Tynger en, der havde været min Fader fra
 mere end een Side særdeles krænkende, og som der-
 for endnu stod uafgiort.

Jeg har i det foregaaende berørt, at min Fa-
 der havde en gammel Modbydelighed for, hvad man
 i den Tids Sprog kaldte Monfrerer, og Cheramier.
 Midlertid var der en, alt i det foregaaende ved flere
 Leiligheder omtalt Mand af hans tidligere Kreds,
 med hvem han endnu min Barndom igiennem ved-
 blev at staae i en Art af Forbindelse, skiondt de i
 øvrigt ingen videre Berøringspunkter havde, end at
 denne Mand herte til en Familie, hvormed min Fa-
 der stod i gamle og mangehaande Forhold.

Denne Mand, som i øvrigt ikke var meget yngre
 end min Fader, var faldet i Nagerkarles Hænder,
 der paa en saadan Maade havde indviklet ham og

en Broder af ham i deres Garn, at Omstændighederne end ikke tillode, at paatale, eller forfølge saadanne deres Skielmsstykker, der i øvrigt vare aldeles in confesso. Min Fader fik, efter mangfoldige Fortrædeligheder og Uleiligheder, endelig Sagen saaledes i Orden, at de, efter betydelige Opofrelser fra deres Moders Side, omsider kom ud af Kovfuglenes Kloer, imod at en Onkel af dem, der ansaaes for en af Landets rigeste Mænd, forstrakte dem tre tusende Rigsdaler, for hvilke, i Følge en udvirket Resolution, deres Moders Efterladenskab i sin Tid skulde være ham Sikkerhed; og fik tillige den Paagiældende, for at være desbedre i Behold, et lidet Embede i en af Provindserne.

Efter mange Aars Forløb døde Moderen; Sennen kom i den Anledning hertil, og Onklen, hvis Commissionair min Fader var, sendte ham de fornødne Documenter, for at paasee hans Løv; men see, Sennen vidste at giøre min Fader begribeligt, at det vilde skade hans Vederhæftighedscredit i hans Embedstreds, naar det rygtedes der, at han ikke havde været myndig til at hæve sin Modrenes Arv; og skaffede han sig da min Faders Minde til, blot at oppebære Pengene i Skifteretten, og ufortøvet at bringe min Fader dem hjem. Denne sidste lille Omstændighed forsamte han imidlertid, reiste hjem — med eller uden Penge — og overlod stiltiende min Fader at afgiere den Sag med Onkel Creditor.

Efter en fra min Faders Side ikke tierlig Brevverling med Personen, hvoraf der naturligviis intet kom ud, mældte han da Morbroderen, hvor smukt Søstersønnen havde baaret sig ad, men fik fra denne et fuldkommen roligt Svar: at han havde overgivet Sagen i min Faders Hænder, og holdt sig i saa Henseende aldeles til ham; og blev da efter en fornyet Brevverling med min Moder, som troede at kunne giøre Manden begribeligt, at det neppe var den Tak, min Fader burde ventet sig, ikke blot for alt, hvad han for Familiens Skyld havde gjort for Søstersønnen selv, men og for hans mangeaarige Driftighed og Nidkærhed i Dattens Anliggender, der ogsaa havde havt adskillige Knuder, Enden derpaa denne, at min Faders Bo maatte udrede denne med tørre Munde paadragne Gield.

Et sandt Sidesykke hertil kiendte jeg alt tidligere fra min Faders Consulent, Oberauditeur Rosenstand Goiske, hvorledes han som Laugværge for en ham nærpaarørende Enke havde ved Mandens Død, uden at drømme om dennes mislige Forsætning, ladet sig paa hendes Vegne Boet extradere, hvorved han kom til at tilsvare en ikke ubetydelig Summa, hvormed den Afdøde sad inde; og er jeg sikker paa, at hans redevonne og redelige Hielpsomhed og Belsvillie har paadraget ham ikke saa deslige Stød, som det ikke var hans Naade at tale om.

Hvad man midlertid især angav som et betydeligt Tab for ham og hans, var de saakaldte Giengivelser af erlagt Told af fremmede Vare, naar disse igien udførtes. Dette, som paa den Tid, ifølge Kiøbenhavns mageløse daværende Hændelsdrift, var steget til noget overordentligt, blev, til gienfærdig Bequemmelighed for de Handlende og Oppebørselscontoiret, temmelig formløst og saagodtsom paa Tro og Love behandlet mellem disse, i det de Handlende hævede Penge, og opgjorde Regning efter egen Leilighed, og førtes det hele Regnskab derover af min Fader i en liden Tavlesteens Tegnebog, saa summarisk, at Vedkommendes Navne som oftest blot med et Bogstav vare betegnede. Dette gik nu heel vel, saalænge han var i sin sædvanlige Aands og Legems Kraft; men da han blev svageligere, og hans Rosenseber holdt ham hele Uger fra Contoiret, blev det ikke længere saaledes; saa meget mindre, som Tingene i hans Forværelse skulde styres af hans gamle udlevede Fuldmægtig, hvem han paa ingen Maade vilde afstakke, da denne havde været ved Contoiret for ham, og ved sin Afgang ingen Pension kunde vente, eftersom han var ansat før den Tid, flige Embeder bleve kongelige. At der efter min Faders Død indløb Giengivelsesfordringer, der, især fra eet Huus, langt oversteeg, hvad man vilde eller kunde finde troligt, at man havde ladet ham sidde inde med, men som uden mindste Indsigelse maatte beta

les, da Bogstaven var paa deres Side, er vist, og at Forvirringen i mere deslige, som han ikke kunde delge for sig selv, uden maaskee at kunne bestemme sig til at undersøge Staden tilbunds, medens han endnu var tilrede at raade Bod derpaa, forbittrede, ja vel maaskee forfortede hans sidste Dage, er desværre vel kun alt for vist.

At han ikke mere saae sin Forsatning med de Nine, som da han (s. 3 D. S. 363) gjorde Afregning med mig, derpaa havde jeg i den første af de (s. 4 D. S. 406) forhen omtalte fortrolige Samtaler et umiskjendeligt Beviis, da han kaldte mig ind i en anden Stue for at spørge mig, hvad jeg vilde have for at give Afkald, at min Stedmoder efter hans Død kunde blive siddende i uskiftet Bo. Naturligviis svarte jeg ham, at jeg intet havde at fordræ; han kunde opsætte Afkaldet, og jeg vilde underskrive det ulæst. Han spurgte mig da, om jeg var tilfreds med 1000 Rdlr., og om jeg i saa Fald vilde skaffe mig dem tillaaens paa hans Caution, og, naar denne af ham blev indfriet, give ham Afkaldet. Jeg gjentog ham, at jeg kun vilde modtage de tusend Rigsdaler, som en ny faderlig Gave af ham; Afkaldet kunde han saae uden Vilkaar; da han imidlertid vedblev sin Paaastand, gik jeg til min gamle venstabelige Hielper, Bogholder Carl Sewerin, og spurgte ham, om han paa min Faders Caution vilde laane mig tusend Daler, fik til Svar, at han havde

laant mig saameget før uden Caution, og da jeg selv ikke havde noget; bekom Pengene, og, da de syntes som himmelfaldne, gjorde flux et Brug i det mindste for en Deel deraf, som jeg den Dag i Dag uden Anger erindrer.

Midlertid indtraf først Ildbranden 1795, og inden næste Termin min Faders Død. Cautionen blev altsaa ligesaalidet indfriet, som Afkaldet givet. Derimod anmeldte Voets Curator i det første Møde, hvor dets Status fremlagdes, efter at have nævnet dets øvrige Passiva, at Bogholder E. Sewerin havde anmeldt en Caution af den Afdøde for hans Søn Prof. Rahbek, stor 1000 Rdlr. Da just et Dieblif tilforn min nu afdøde Svoger, den brave Johansen, havde i Folge det givne Oversyn anmærket, at Efterladenskabet var puur nichts, fandt jeg mig besøiet, at falde min Ven Lange i Ordet med Spørgsmaal: om Debitor havde vægret sig ved at opfylde sin Forpligtelse? hvilket han naturligviis benægtede; om Creditor havde yttret Tvivl mod Debtors Vederhæftighed, og paa Grund heraf vilde holde sig til Cautionisten? dette besvarte han ligeledes med Nei. Naar saa er, blev jeg da ved, mener jeg, at det bliver Debtors Sag at afgjøre denne Sordring, og at den med Guds Hielp hverken vil, kan, eller skal falde Boet til Tynge. Og var jeg virkelig, det forstaaer sig, ved Sewerins venstabelige og liberale Fremgangs-

maade, og øvrige Venners Bistand, hvorom i sin Tid mere, saa lykkelig at holde dette mit efter Pligt og Samvittighed givne Ord.

Midlertid fandt jeg mig saaledes, istedenfor, efter den almindelige Formening, at være en riig Arving, endnu 1000 Rigsdaler virkelig fattigere, end jeg havde troet. Lykkeligviis nærmede sig alt nu lidt efter lidt den Tid, da jeg vaagnede af den Dvale, hvori det Slag, der havde ramt mit Hjerter, og knuust mine gladeste Forhaabninger, havde nedstyrtet mig; og skiondt endnu den Tid ei var kommen, eller vel endnu med Visshed af mig seet imøde:

Da Amaryllis beherskede mig, Galathea forlod mig; Frihed, omsider, skiondt seent, til mig ubirksomme flued; Raadig hun saae, og nærmedes mig; og Lidenne runde; trofaste Venner rakte mig hielpsom Haand; jeg fandt hos min fyrstelige Belgiorer, Augustenborgs ædle Hertug, en virksom mig til denne Time ubekjendt Talsmand, paa hvis Forord han greb mig veldædigen under Armene; jeg fik Mod, Tillid til mig selv, og reiste mig; og finder jeg blandt andet i Langes ofte anførte Brev Kiendsgierninger for, at jeg ikke blot til hans Fornøielse, men til hans Forundring, arbejdede mig op af min forknyttede Tilstand.

Vist nok var det for ærlig Stræbsomhed en særdeles gunstig Tidspunkt. Den nylig overstandne store Ildebrand syntes — hvad jeg og af flere af dem, den havde ramt, mindes bogstavelig at have

hert, — ubegribelig hurtig forvunder; den særdeles Driftighed i Handel og Søfart virkede til alle Sider, den levende Interesse for Dagens politiske Anliggender frembragte en hidtil ukiendt Læselyst; mellem Boghandlere, Forlaggere, Bogtrykkere, var ligesom en Veddestrid om at tilfredsstille den, og man behøvede kun at komme frem med et Forslag til Tidsskrift, Blad, Bærk, Oversættelse, kort, hvad man faldt paa, og man kunde være sikker paa at finde redbonne Hænder, ikke blot til at entreprenere, men endog, hvad der især var Knuden, at honorere det, vel endog forud.

Men vare mine Ting end saaledes i virkelig god Gang, ja vel endog paa en Maade i Rigtighed, vare de derfor dog langt fra ikke saaledes i det Næne, at jeg kunde tænke paa at gifte mig; tvertimod var det blot ved bestemte og betydelige Afdrag og Afbetalinger, at jeg kunde saaledes klare for mig, at jeg med god Samvittighed, efter mine Begreber, torde tænke paa dette Skridt. At min Iver, min Glid, min Kraft fordobledes, ja jeg tør gierne sige mangfoldiggjordes, fra det Dieblit, da jeg henrevet af mit Hierte bandt min Elskedes Skiaerne til min, var naturligt; men at jeg tillige fra det Dieblit af saae, sølte, veiede alle Vanskeligheder, alle mulige Misligheder, saaledes, som de hidtil endnu aldrig havde fremstilt dem for mit ikke let mistvivlende Sind, er ikke mindre begribeligt. Min Elske-

des ædle Næisomhed kiendte jeg; besluttet, fra det Dieblif, hun blev min, at dele alle Kaar med mig, blide og ublide, saaledes, som hun — noget større og mere fyldestgiørende kan jeg ikke sige — nu snart fulde 29 Aar har deelt dem, saa afvejlende de end have været, saae hun blot paa mig, paa det Sindelag, hun tiltroede mig, maaskee tør jeg sige, kiendte hos mig, og bekymrede sig ikke om andet; dog kiendte hun mine Kaar saa vel, at hun i vore første Forlovelsesdage med Latter kunde fortælle mig, hvorledes en nu længe afdød Fædersmand, med hvem jeg ikke havde staaet uden i lidet literarisk Forbindelse, uden tvivl ved Udgangen fra Marezoll's Præken, som han ogsaa flittig besøgte, havde gratuleret hende, og efter at have i øvrigt sagt adskilligt Godt om mig, endte med disse Ord, som endnu mellem os ere et Mundheld: und Geld hat er auch! hvorover hun, som godt vidste, hvad der var tvertimod, nær var brustet ud i at lee.

Med erkiendtelig Erbødighed erindrer jeg tillige, at, da jeg for hendes hæderværdige Fader fremskiltte mig, som hans tilkommende Svigersøn, og ved denne Leilighed troede mig forpligtet at gjøre ham Rede for hele min Stilling, mine Udsigter, og naar de Hindringer vilde være bortrøddede, der forbød mig at gifte mig saa hurtig, som jeg naturligviis ønskede, denne retskafne Mand skyndte sig at afbryde mig med disse Ord, der endnu leve i mit Øre som i min

Siel: det hele Detail behøver De slet ikke; jeg kender Dem som en forstandig og retsindig Mand, der maa vide, hvad han gjør!" og gik vi derved uden videre over til Dagens sædvanlige Orden.

Alt Alt i det følgende vel ikke ganske gik, som jeg da havde beregnet og bestemt mig det, at ligesom adskilligt unægtelig vendte sig til det bedre, saaledes ogsaa Andet tog en Afdrift, hvorpaa ikke var tænkt; at overalt med Kierligheds Fortroligste, Ewald, at tale

Den yndige Riade
Som Kierlighed fletter
Af Pligt og af Glæde,
Vel styrker og letter
Det Bryst, den omspænder,
Men sinker og tretter
De rappeste Hænder.

er, hvad vel enhver, der har været i lignende Forsfatning, vil kunne sige sig selv. Midlertid, meget langt fra at strækkes ved hans:

Naar Armod skal bindes
Er Blomsterbaand tunge,
tænkte jeg med min gamle Navne

Kan Armod da findes
Hos Nasse og Unge?
Hvad have vi? Hænder,
Vel tomme, men flinke.

Og at dette ikke blot er poetiske Phraser, vil man sikkerlig bedst skønne ved at see, hvad disse Hænder i dette Tidrum virkede, og vandt, og som sandelig ikke blot var Hændernes Virksomhed allene.

At Tilskueren, strax fra Begyndelsen af dette Aar, tog ikke blot for Alvor, men med Munterhed og Lyst fat selv, vil man see ved at kaste et Blik paa denne Aargang, hvis første sex Nummere — nogle poetiske Bidrag fra hans Venner, Guldberg — D. H. Mynster, under Signaturen Sh. — og P. A. Heiberg fraregnede, mod Sædvane ikke blot ere fra ham, men og for største Dele — endnu mere mod senere Sædvane — sfiemtsomme; og til Beviis, at det her bogstaveligen hedde

Ikke Calliope her, ikke Apollo mig synger;

At min Digterflygt mig selve min Pige indgav, meddeles noget af et Brev underskrevet Felix Lovemirth, med Forespørgsel om Raad mod en stor Forlegenhed, han var i:

"Jeg har — siger denne da — en rum Tid været — ja jeg veed ikke, hvad jeg skal kalde det — thi forlovet, har du forbudet mig at sige, da jeg slet ikke har lovet mere, end jeg agter, og venter, og stræber at holde — trolovet vil jeg indtil videre sige — med en Pige, som jeg holder inderlig meget af; men nu kan jeg slet ikke finde paa, hvad jeg skal kalde hende. Min Pige, kunde have været ret brav, hvis ikke nogle fordemte Menneſker af l'ancien regime, som jeg imellem maa omgaaes, uafsladelig i deres Hoveder oversatte Pige ved *Servante*, hvilket allerede har givet Anledning til mere end eet keedsommeligt Quiproquo; Donna, som jeg i adskillige Vi-

ser, især fra en vis Haand, har seet indført, kan jeg heller ikke antage; thi Donna er Domina (Frue) og det er mig desuden saa erkespanskt; Hersterinde bærer endnu mere Præget af det gamle Aristokratie; desuden vil hun og jeg hverken vide af Herskab eller Trældom, men har indført det allerfuldkomneste Friheds og Liigheds System i vor lille Republik, saa at Almeenvillien her er den eneste Lov, og Overvælden ikke hos nogen Enkelt. Du indseer altsaa let selv, at det endnu mindre gaaer an, at kalde hende min Dronning; overalt gad jeg ikke, naar jeg tænker paa hende, erindres om, at der har været Skabninger af hendes Kien, som Catharina de Medicis og — Dronning Beengjærd *) — du vil altsaa og begribe, hvi jeg ligesaa lidt falder paa at kalde hende min Keiserinde. Princessse er ikke fransk længer, og hvad Sprog er det saa? overalt er det ikke i hendes og min Constitution."

Jeg springer, for at spare Rummet, forbi, hvad Speg jeg drev med nogle andre Navne, som Gudinde, og Engel; jeg søgte nu en constitutionel Titel til hende, efter de ivrige engelske Liighedsmands Exempel, der istedenfor: tilkomme dit Rige! læste: tilkomme din Republik! "Mit Directorium vilde jeg gjerne kalde hende; men hun har forsikret mig,

*) Jeg vil heller her bede om Undskyldning for en Variant, end anden Gang glemme: res est sacra miser.

at hun i intet Tilfælde vil have med udenrigs Anliggender, Fred, Krig, o. s. v. at gjøre. Min Lovgivning vil hun heller ikke vide af at hedde, da hun paaftaaer, det vilde have den Magternes Ligevægt, som i vor Republik maa nødvendig finde Sted. Mit Semhundredes Raad kan jeg ligesaa lidt kalde hende, da hun, med de H. H. Sichrianers gunstige Tilladelse, er bestandig enig med sig selv, og mit Oldingsraad, som jeg egentlig med Føie kunde kalde hende, da hun baade er meget klogere end jeg, og sanctionnerer de Decreter, jeg affatter, naar hun synes om dem, kan jeg dog ikke vel kalde en Pige paa en Snees Aar. Min Almeenvælscommittee vilde jeg ubeskrivelig gierne kalde hende, da virkelig mit hele Livs Almeenvæls er, og er vel i hendes Hænder; men det er ogsaa efter 31te Majs Systemet, og gaaer altsaa heller ikke an."

Da nu ingen republikansk og constitutionel Benævnelse efter daværende Tiders Leilighed var at finde, kom Raden til de gode gamle Navne, vi i vort Sprog havde; men her var ligesaa lidt Trøst at hente.

"Navnet Kiæreste — hedder det nu — som jeg for dets udtryksfulde Sandheds Skyld vel kunde lide, har Tilskueren gjort mig feed af, ved at ulede det fra at Kiæres (klamres). Min Brud, mener jeg, jeg ikke uden Anticipationsbevilling har Lov at kalde hende, saalænge der endnu hverken er tænkt paa

Brudekammer eller Brudeløffer; det ældgamle Sæstems kommer mig til at tænke paa Sæstensgave og Sæstepenge, og Sæstekoner, og Sæstebønder; og det bringer mig igien i Minde om saamange *pacta dolosa*, og *onerosa*, og *ignominiosa*, om saameget Hoveri og Snyderi, at det vist aldrig faaer min Stemme. Min Skat, er ligeledes et Ord, der skriver sig fra det gamle Rigdoms Aristokratie, og enten man nu oversætter det ved *Tribut* eller *Tre-sor*, saa staaer ingen af dem synderlig høit i min Raade. Min Siel! kunde vel saa være, da hun virkelig for mig er, som de gamle Philosophers *anima mundi*, den, ved hvem jeg virker, og lever, og rører; men du maa dog tilstaae mig, det vilde klinge alt for galt, naar jeg f. Ex. skulde sige: Min Siel er gaaet til Krømmereen at kiope sig en ny Kiole; min Siel blev traad stygt paa Tæerne forleden Aften, da hun gik ud fra Comedie; har ingen seet min Siel i Dag? o. s. v." Du vil maaskee foreslaae mig, at kalde hende ved hendes Navn, men et ældre Brev, vil overtyde dig om Umuligheden heri. *) Kort sagt, dersom du ikke hjælper mig ved et godt Raad ud af min Forlegenhed, fordobler du end mere min

*) I et foregaaende Brev 1794, No. 55, havde nemlig samme Felix Lovemirth klaget mig sin Rød, at hans Donna hedde Geedste, og erindrer jeg vel den Bantro, en af mine allernøieste Venner yttrede ved denne Leilighed, da han uidentvibl vilde lade mig forstaae, hun hedde nok — Polly.

Længsel efter det lykkelige Dieblif, da jeg kan kalde hende min *Gustru*.”

Ustridig kunde min *Camma* med god *Føie* i Anledning heraf sige til mig, som *Euson* til sin *Figaro*: Jeg holder af din Glæde, for det den er overgiven; det er *Tegn*, du er lykkelig! og ganske usandsynligt er det ikke, at disse Ord — om end ikke af hende — ere i denne Anledning blevne anvendte, da *Figaros* Giftermaal, ved *St. Hegers* yndede *Debut* deri, var saa at sige blevet os et *Familiestykke*.

At man midlertid ikke i *Henhold* til ovenstaaende skulde fristes at anmærke, at denne min *Driftighed* snart maatte være gaaet over, da der nu temmelig umiddelbar ovenpaa hinanden følger en Række Blade, næsten alle fra *Guldbergs* redbonne *Vennehaand*, maa jeg dog anmærke, at en *Hovedanledning* hertil var en *Upasselighed*, som, man i *Minerva* af *Fo-relæsningerne* over *Niels Ebbesen* vil see, hindrede mig at bivaane *Geburtsdags-Forestillingen*, og, som jeg fra en vittig *Anvendelse* af en da meget omtalt *Bogtitel* ved min aandsfulde *Swigermoder*, der i min *Upasselighed* med sin *Datter* besøgte mig her paa *Bakkehuset*, erindrer, varede et Stykke ind i *Februar*.

Mærkeligt nok er det iøvrigt, at mellem de Stykker fra fremmed Haand, jeg i dette mit lovlige *Forsald* meddeelte, var et, som vakte ikke liden Røre i sin *Ryhed*, da man deri vilde see en *Kundgiørelse* af en paa et privat *Bal* foresaldet *Overgiveness*; *Erindringer* af mit *Liv*. 5te Deel. (3)

hvorved endnu det allermærkeligste er, at jeg, som i mit daværende Indlager intet kiendte til Chronique scandaleuse, netop havde Betænkeligheder ved at optage Bidraget, da den deri fortalte Anecdote forekom mig alt for utrolig, og altsaa fiernere fra Sandhed, end morende Digtning har Lov til at være; indtil jeg af den Maade, hvorpaa Sagen igien og igien oprippedes i Aviserne, og af de alvorlige Ord, adskillige Venner, især min strænge Collet, i den Anledning sagde mig, blev anderledes opløst.

Alt jeg midlertid efter det korte Afbrud, min Upasselighed foranledigede, med forrige Fryghed og Munterhed vendte tilbage paa min Tilskuerspost, haaber jeg, enhver som kaster Blikkene paa den følgende Tilskuerrække fra Slutningen af Februar af, vil erkiende; og skiondt det vel i det ringeste ikke i mindre Grad gielder om Blade af dette Slags, hvad Røgebue i sine Sandsestøse erindrer om gamle Aviser, at de ere et opbyggeligt memento mori, idet de erindre om saa meget og mangehaande, hvis Sted ikke mere findes paa Jorden, saa forvisset — kan man medrette tilføie — man den Tid var om disses Baragrighed og Usorgiængelighed, og skiondt jeg ved mere end eet af de her paagiældende Stykker ikke har kunnet afholde mig fra allehaande Betragtninger over, hvad man vilde sige eller giøre, hvis jeg i vore Dage tillod mig at skrive noget Lignende, nægter jeg dog ikke, at, dersom det skulde

lykkes mig, efter mit Ønske at udgive et Udvalg af mine Arbejder i Tidskueren, vilde denne Aargang uden tvivl være mellem dem, som dertil vilde yde meest Udbytte; og torde især de tree Blade i Anledning af den da mellem visse Borgerclasser omløbende Ansøgning om Pressetvang i Religionsfager, være, hvad jeg vilde gjøre mig nu en Pligt, Blade og Ære af, paa ny at fremlægge, ligesom herved i eet og alt at vedkiendes.

Alt iøvrigt denne Aargang, i Følge det gamle Sandsagn:

At det er gierne Brugen hertillands,
Man allerhelst vil offre til de Rige,
havde rundeligest Understøttelse af den utrættelig hjælpsomme Guldberg, den tjenstagtige Sveistrup, min hengivne M. C. Brun paa Hveen, mine gamle trofaste Medarbejdere og Venner Thaarup, P. A. Heiberg, Rein, Betlig, Pawels, D. H. Mynster o. fl., dette torde maaskee selv være et Beviis, at min Deel af dette Blad just da havde en god Periode; og hvis mod Enden af Aargangen hint noget syntes at forandre sig, i det der i hele sidste Kvartal neppe er et eneste Blad, som jo enten heelt, eller i det mindste for største Deel er fra min Pen, da vil man, naar jeg faaer mindet om de Tidernes Tegn, der gave Anledning hertil, maaskee indrømme, at om end Bladet i adskillige Henseender unægtelig tabte derved, da var det ikke mine Venners forandrede Sindelag mod mig eller

Bladet, der foranledigede det; da de vel tvertimod fandt det meest hændende at vise mig dette, ved at lade mig her selv ene indfrie mit for Trykkesfriheden henkastede Kamppant. Dog inden jeg herom videre kan udlade mig, er det nødvendigt, at jeg gjør Rede for de forskiellige mærkelige Tildragelser, der betegnede dette Aar, og hvortil jeg, ved at omtale, hvad mig deraf, tildeels saare nær, vedkom, vil faae oversflodig Anledning.

Skrev jeg saaledes danske Tilskuere under nærværende glædelige Auspicer kiændelig con amore, hvilket vel de talrige Stykker, der under forskiellige Former, alvorlige og spøgende, have qvindeligt Bærd og qvindelig Elskelighed til Formaal, viensynligst viste, da var sandelig Minerva just fra denne Tidspunkt deraf ingenslunde Stebbarn. Som et Tidernes Tegn, skiondt ikke egentlig fra den Synspunkt, da det snarere kunde ansees som en Efterslet fra den Tid, da jeg heller pløiede med Andres Kalv end min egen, kan jeg ikke forbigaae, at denne Aargang begyndte med en fordansket Nytaarstale af Marezoll, kaldet Grundsætninger til Tidens Prøvelse. Ikke vil jeg her paatage mig at afgjøre, hvorvidt man nufortiden vilde erkiænde denne Tale for en Prædiken, men indskrænke mig til det oprigtige Ønske, at kunne pryde det Tidsskrift, jeg just nu er i Begreb med at begynde, med saa humane, saa forstandige, saa retvise, og saa upartiske Grundsæt-

ninger til Nutidens Prøvelse, som hans med Hensyn til hine Dage vare. Heller ikke vil jeg her høre min Røst mod den Tausshed, der ogsaa har fulgt denne talentfulde, fortiente, i sin Tid almeenyndede og almeenhædrede Medborger i sin Grav, og der sandelig hører med blandt de Tidernes Tegn, der ved nysomtalte Prøvelse i høi Grad maatte komme i Betragtning; alt for vel veed jeg, hvorlidet, hvad jeg her kunde eller vilde sige til hans Roes, hos Døgnets Jæloter vilde være til hans Ubefaling, og vil blot, da jeg dog — som et af vore for ikke længe siden hængangne fældne Hoveder, uden tvivl i sine sidste offentlige Ord, sagde om mig, er blevet tilbage at sætte Kors ved mine Hedenfarnes Grave, betegne det, jeg skylder ovennævnte Vædning, med de i Noten aftrykte Linier, jeg ved hans Bortreise fra Danmark skrev ham, og hans fortræffelige Hustru til Afsted. *)

*) Auch er, er geht, mein Marezzoll,
Klagt die verlorne Wahrheit wehmuthsvoll,
Von Heuchlern, und von Schwärmern im Gedränge;
Ach er und Sie! ach beide! beide gehn;
Seufzt tief die Freundschaft: Achten nicht mein
Flehn!

Ward Ihnen denn mein Rosenband zu enge?

Klagt nicht, Unsterbliche: o Wahrheit, klage nicht!
Denn wo er ist, und lebt, und wirkt, und spricht,
Da wirkt, da lebt er dir; da wirst du siegen.
Nicht Ihr verliert! ach nein! nur wir, die wir
Verstanden und gefühlt, was wir an ihm und ihr

Hvorfor imidlertid nysnævnte Tale her af mig berøres, som et Tidernes Tegn, er, fordi det er mig en kjær Erindring om den vemnehulde Glæde, hvormed man i det marejollste Huns modtog Tiden: den om min Forening med begges mangeaarige Vndling, hans flittige og værdige Tilhængerinde. Allerede længe, udentvivl inden der fra nogen af Siderne havde været fjerneste Tanke derom, havde det, formodentlig i Folge det Sindelag, hun ved en og anden Leilighed kan have yttret for sin elskede Broder Carls Ben, vel og maaskee den Interessé, hun kan have viist for et eller andet af mine Arbeider, der i Huset saa at sige spøgt for denne vor Forbindelse, han kaldt hende die Zuschauerinn, forelagt hende dette Blad, naar hun kom der i Besøg o. s. v. Lige fra sin første Hidkomst af havde han megen Godhed for mig, vel tildeels for den levende Interessé, jeg alt inden den Tid havde i Tilskueren viist for hans qvindelige Andagtsbog, der greb for dybt ind i mine Huusligheds, Hierteligheds, og Sædeligheds Begreber, til ikke at være og forblive mig en Unglingsbog. Dette hans Sindelag mod mig bestyrkedes og foregedes særdeles siden denne min Forbindelse, der bragte mig i deres nærmere Omgangskreds, hvor jeg med

Ach leider nur zu kurz besessen.

Doch — sind sie uns denn ganz verloren? Nein!

Auch fern wird er uns noch der Wahrheit Lehrer seyn;
Und selbst der fernste Freund bleibt beiden unvergessen.

dem og deres allertkiæreste Børneslok nød mange Limer efter mit Sind.

Hvad i nærværende Tidspunkt særdeles oplivede min Interesſe for Minerva, var dens hiſtoriske Artikel, da det baade var en Periode, hvor vort hele Huus var, ſom det i Randestøberen hedder, blevet politiſt; og da iſær de franſke Anſiggender, der paa ſenere Aar vare blevene mig et Yndlingsſtudium, idelig tiltrak mig mere og mere. Ikke blot friſtede mig den lof- kende Leilighed, jeg under daværende Publicitet, deels hos Hertugen, der fulgte Begivenhederne med ſin ædle Lands hele Interesſe, deels ved Grouvelle, med hvem min litterariſke Forbindelſe knyttede ſig alt mere og mere, iſær i den Tid, han ſavnede den ham intereſſantere Heiberg, ſom den Sommer gjorde en Forretningsreiſe i Norge — deels i Dreiers Club, hvor man holdt, og ivrig ſtuderte Moniteuren, Archenholz, Reichards Frankreich o. ſ. v., havde at følge Tingenæs Gang, og betragte Begivenhederne fra de forſkiellige Sider; men og var den Vending, Tingenen i Frankrig ſyntes at tage, for overeens- ſtemmende med mine Onſker og Forhaabninger til ikke daglig at knytte mig faſtere til dette Studium.

Var det min gamle Overbeviisning, mig ind- prentet af min J. J. Rouſſeau, at endog den lykke- ligſte Forandring var for dyrt kibt med een Draabe Borgerblod, maatte naturligviis intet være mig mere ver- derſtyggeligt, end naar det, Strømme Borgerblod havde

tilløbte, var blot et Stin, et Navn, en Skygge; naar det Hele blot var blevet aliter, ikke alind; naar Vilkaarligheden i de, tilsyneladende lovformelig, men ikke derfor lovlig, valgte Pentarkers Hænder, hvert Dieblisk kastede et Stør over Love og Constitution, ved Hjælp af en Majoritet, som sandelig ikke den almene Villie havde sat til Folkets Repræsentanter. Maatte jeg end lade mig affpise, eller afvise med det Paaskud, at disse Kunstgreb med at beholde de to tredie Dele Conventlemmer i den ny Lovgivning *), med at rette Lykken saavel i Directeursvalgene **), som Udgangslodkastningen; med at stille sig af med Repræsentanter, der vare Directo-

*) Ved den saakaldte tredie Brumairelov, der vakte almindelig Misnoie.

**) Directeur-Valgene styredes ved, forud mellem Troens egne, i 500's Raadet omdeelte Valglister, hvorpaa de ni Tiendebetele vare ubekjendte og ubetydelige Personer, saa at Oldingsraadet nødtes at vælge de fem prædestinerte, og da een aarlig skulde udtræde efter Lodkastning, underhandlede de først indbyrdes, hvo der skulde gaae af, og hvad han derfor igien skulde have. Lodkastningen foregik da offentlig og høitidelig, i det fem Chrystalvaser med Vand indbragtes, hvori fire Vedblivelses- og een Udgangslod; disse bleve nu for Alles Næse optagne, og kastede i en tilbækket Vase, hvorfra de fem for Alles Næse trak, og derpaa foreviiste hver sin Lod; men det, man ikke kunde see, var, at i de fire Vaser var koldt, og i den femte varmt Vand, og at den Udtrædende vidste, at han skulde tage

riet i Veien, ved at tilbyde dem indbringende Ministerposter, og naar de lode dem friste til saaledes at ombytte deres Lovgiverplads, flux give dem Afsteed af deres nye Post, saasnart man var dem qvit af den gamle *), o. m. a., vare til Republikens Frelse uundværlige under slige Conjunctioner, som man ikke uden paa Stedet, og med local Kundskab til Tingene, kunde bedømme, kunde jeg dog ikke glemme, hvad Chassériau i mine Tanker særdeles rigtig havde sagt: at han mistvivlede om en Republik, der bestandig skulde frelles.

J nærværende Dieblis tegnede Alt synsligen til det Bedre. Allerede ved den første nye Trediedeels Indtrædelse i Lovgivningen, havde Lovenes og Grundsatningernes Venner en Lanjuinais, Boissy d'Anglas, Doucet Pontecoulant, Thibeaudeau, faaet en eftertryffeligg Forstærkning i de tildeels alt fra den constituerende og lovgivende Forsamling bekiendte

den lunkne Kugle. Ubegribeligt er det, at man vedblev at taale dette ublu Giækkeri, uagtet det altid var forud bekiendt, hvem Lodden skulde træffe, hvilket heller aldrig slog feil.

*) Dette skede med Genissieur, en udmærket Conventdeputeret, der i 500's Raadet havde Directoriet for megen Indflydelse. Man bød ham da en Ministerplads, og da han lod sig friste at tilbytte sig 250000 Francs aarlig for 18 Francs daglig, forflyttede man ham saa Uger derpaa igjen til et Consulat i Barcellona.

Hædersmand, Dupont de Nemours, Pastoret, Baublanc, Dumolard, Dumas, Maria Antoinettes ædle Retsforvarer Tronçon du Coudrai, Barbé Marbois, Portalis, Simeon o. fl., som man i Almindelighed, efter Landsbyen Elichi, hvor de holdt deres forberedende Sammenkomster, kaldte Elichianerne; og beholdt end Directoriet i fem hundredes Raadet endnu Overhaand ved det saakaldte Bugparti, der især bestod af de nysomtalte Conventlevninger, da strandede de her giennemtvungne Beslutninger gemeenlig i det hæderlige Oldingsraad, hvor den nye Trediedeels Oppørste havde Sæde, og hvor saaledes et Forslag om Lotteriers Gienindsættelse, efter en grundig Fremstilling om deres finansielle Fordærvelighed ved Lecoulteux, og tvende Mesterstildringer af dem som moralsk Pestsvælg, ved de ædle Oldinge Dusfaulx og Dupont de Nemours, dreves tilbage, og hvor en efter lange Kampe i fem hundredes Raadet giennemtvungen Pressetvangslov paa den berømte Forestilling af den vise Portalis, som hans Fædreland under nærværende Omstændigheder paa ny er kaldet i Minde, eenstemmig forkastedes.

Ikke blot gave slige, med hoi Grad af Talent, Kundskaber, Belsælskab, Begeistring, der ikke sjælden blev lidenskabelig, førte Forhandlinger Lovgivningens Meder de tidligere Dages saa ofte omtalte dramatiske Interesse tilbage, i det her for vore Dine af bekiendte og tildeels berømte Personer en virkelig

History opførtes, hvor hver ny Scene foregæde vor Spænding, og Forventningen om end ikke af det Heles endelige Udfald, dog af det Nærværendes forestaaende Udslag; men og havde mange af disse ikke blot for os, men man kan gierne sige, for hele det cultiverede Europa, mere end den blotte Nysgierhedsinteresse, i det de Tæmmer, som her saa ivrigen og skarpsindigen drøftedes, paa den Tid næsten allevegne vare Dagens Anliggender; og var det ei allene i selve Meningerne Seier og Fald, deres Forsættere og Modstandere udenfor Frankrig saae ikke blot Forvarer, men endog ligesom foreløbige Kiændelser i deres egen Sag; men de hentede og fra disse Kamppladse Forsvars- og Angrebsvaaben til eget Brug ved foresaldende Leiligheder, ja tog vel endog Anledning af, hvad i hine Stridigheder forekom dem uden tilstrækkelig Giendrivelse sagt mod deres Mening, at giendrive dette ved sit Hiemting, inden det endnu mod dem selv kunde blive anvendt, saaledes som jeg f. Ex. alt forrige Aar i Minerva havde besvaret en Pressetvangstale af den fordums Frihedsmartyr Louvet, inden hans Argumenter endnu vare omplantede paa dansk Grund, og muligt indskyngede i mangehaande hidhørende, der kunde gjøre dem vanskeligere at behandle.

Naturligviis var det altsaa for os, der i denne nye høire Side saae vore Medstridere, mere end blot Nysgierhedsglæde, da den ved de nye Valg fik en saa betydelig Forstærkning, og deriblandt Mænd, som

Hollands Erobrer Pichegru, den hæderkronede O-
 ding Marmontel o. fl. d. l. medens man i den ud-
 gaaende Trediedeel blev en saa betydelig Part af
 Bugmajoriteten qvit; og kunde det end ikke undgaae
 Opmærksomheden, at adskillige af de nysindtraadde
 torde have andre langt videre gaaende Planer og Hensig-
 ter, skyndte de dem endog særdeles at lægge, hvad
 Fransmanden kalder, deres Agtertanker for Lyset,
 som f. Ex. den veltalende Camille Jordan i det ube-
 timelige Forslag om Gienreisningen af den catholske
 udvortes Kirketjeneste, der tildrog ham Ogenavnet
 Camille Klokke, og Camille Rime, da glædedes vi
 derimod des mere, da de betegnede deres allersørste
 Skridt, ved at bringe ved lovligt Valg den almeens-
 hædrede Fredens Mand Barthelemy paa den af Le-
 tourneur opgivne Plads i Directoriet, og især da nu
 Frankerstatens gode Genius, Republikaneren Carnot
 saaes at giøre sælles Sag med ham mod den hid-
 tilværende Vilkaarlighed, som, man ikke uden Skin
 af Foie smigrede sig med, torde nu faae en Ende,
 da det, efter en La Reveillere Lepaurs høisthædervær-
 dige Udfærd hans hele Lovgiverbane igiennem, maatte
 synes endnu mere end sandsynligt, at han maatte
 forene sig med disse to imod den herskesyge Rembell,
 og mod en Barras, under hvis Republikanerkaabe de
 mange Mindelser af den gamle Eidevant stak heel
 besynderlig af.

Ligesaa naturligt var det da og, at vi inderlig harmedes, da vi saa det politiske Tusindaarsrige, vi med saamegen Forventning og Tillid begyndte at see imøde, igien mere og mere at bortferne sig, vel tildeels ved hine ovenomtalte clichianske Ultraers alt mere og mere mistænkelige Alder, der ikke allene forarsagede, at den modsatte Side sluttede sig tættere og fastere til hinanden; men endog at uafhængige og selvstændige Mænd, der i Folge deres Grundsatninger maatte formodes paa Clichianernes Side, afkræftede ved, hvad de bag Forhænge troede at blive vaer, enten som Kareveillere, ganske traadte over paa Modpartiets Side, ja vel endog satte dem i Spidsen derfor, eller dog som Thibeauveau, mere og mere drog dem tilbage fra deres hidtil værende Medstridere; og forøgedes end mere denne vor Feielse, da Directoriets anticlichianske Majoritet greb til, som Mignet saa træffende udtrykker sig, at indføre Armeen i Staten; da tiltrods for den Grundlov, som udtrykkelig forbød ethvert væbnet Corps at raadslaae, Italiensarmeen, opflammet af Bonaparte, formelig erklærede de Antidirectoriale i Raadene Krig, da Augereau overmodigen drog til Paris offentlig at overbringe disse sande Feidebreve, da Directoriattribut viratet til Giensvar paa Lovgivningens Besværing derover, udnævnte Augereau til Befalingsmand over Divisionerne i Paris, da Hoche under elendige Skinpaastud, som af Banvare, lod af sin Armee Tropper

overskride Rubicon, og mod Lovenes Bydende nærme sig Paris, og da endelig Triumvirerne, der paa en neppe loial Maade havde tilvendt sig Præsidiat, medens nu Lovgivningen raadslag om at organisere Nationalgarden igien for at sætte Magt mod Magt, og Baaben mod Baaben, forekom den med at slaae til i Forhaanden, adsplitte Lovgivningen med væbnet Haand, decimere den ved Deportationer, og Proscriptioner, udstrække dette Voldsfærd til sine egne Colleger, Carnot og Barthelemi, lænkebinde Pressen, frænke Nationens Valgret, og med dette saakaldte Statsslag begynde en ny Rædselsperiode.

Allerede efter den Deeltagelse, hvormed jeg fuldtredive Aar derefter omtaler her denne næsten glemte Begivenhed, der hos de allerfleeste maa være, om ikke aldeles udsløttet, dog fordunklet ved de mangfoldige senere, hvis Omstændigheder og Følger leve i friskere Minde, vil man kunde forestille sig, hvor lidenskabelig, jeg prentlig og mundtlig, offentlig og privat omtalte og omtvistede den da, saameget mere, som den naturligviis heller ikke fattedes sine mange og lidenskabelige Forsægttere mellem dem, der ønskede Frankrig vel, og altsaa haabede, at ogsaa dette vilde være til dets Lær,

Og hvor først Ansættelsen var, der fandt Forstanden let
Om ei at billige dog at undskylde det,
og erindrer jeg mig blandt flere Scener i denne Anled-

ning, især een, som medens Sagen endnu var i sin Ryhed, foresaldt hos Gesandten Grouvelle.

Vant i dette Huus og denne Kreds til at tale med Vennefrihed, og i de Dages Aand alt formeget stemt at berragte alle Hensyn paa Omstændigheder og Forhold, som usel Menneskefrygt, og slavisk Persons Anseelse, udlod jeg mig her, uden at tænke paa, hvad hans og det øvrige Gesandtskabspersonales Embedsstilling gjorde dem til Lov og Pligt, med min sædvanlige Lidenskabelighed om dette hele Fremfærd, ikke blot fra Directoriets, men især fra Soldateskens og fornemmelig fra Bonapartes Side, hvis desuden i Italien brugte Fremfærd havde særdeles omstemt det fordeelagtige Sindelag, hans Seiervindinger havde indskudt mig for ham; og kom jeg herover i en meget ivrig Strid med den senest hidkomne Gesandtskabs-Secretair, den ældre Desaugiers, der med ikke mindre Varme, og, som jeg om denne agtværdige unge Mand har Foie at troe, af Overbeviisning, tog det modsatte Parti, og kom jeg da, med fuldkommen Forglemmelse af, hvor, med og for hvem jeg talte, til at sige: franchement, Citoyen secretaire! votre derniere revolution me parait un peu russe, elle est faite par les bayonnettes. Humane og snilde Grouvelle troede det nu hoi Tid at bemestre sig Samtalen, at den ikke skulde tage en alt for hoi Gang, og faldt hurtig ind med det Spørgsmaal: "om jeg havde læst de sidste Moniteurs?" "Ja! jeg

havde bladet dem igiennem." "Om jeg havde seet en Ode til Italiensarmeen?" "Jeg havde nok rinet den; men maatte tilstaae, den havde ikke fristet mig." "Mafoi! blev nu Grouvelle uden at lade sig forstyrre af mine haanlig hentastede Ord, smilende ved: mafoi! l'auteur n'est pas heureux. Il a fait rimer Bonaparté avec la liberté; ça me parait un peu dur. Dette greb nu altfor umiddelbar ind i min Ideerad til, jeg ikke skulde benytte mig deraf; jeg vendte mig da leende til min Antagonist, og sagde citoyen secretaire! voila justement ce, que je voulais dire, og vare da baade Grouvelle og begge Brødrene Desaugiers for gode Franskmænd til ikke med levende Bisald at optage denne Gallicismus, og finde det bien dit, ja vel charmant, uden at nogen af os den Tid vel havde fierneste Anelse af den frygtelig sandru Spaadom, der os selv uvitterlig laae deri.

En anden Debat om samme Sag, der ikke tog saa lystig og human en Ende, erindrer jeg mig fra Drejers Klub, hvor jeg den Tid, tildeels for at studere mine Politica, var en stadig Gæst, og hvor jeg i god Fred omhandlede denne Materie med den nylig udenlands fra hjemkomne, mig særdeles interessante yngre Bastholm — nu Præst i Slagelse — da en ung nu asdød Mand af meget Hoved, og der den Tid var lige saa yderlig paa Biergspidsen, som man siden vil have fundet ham Ikkeliberal, afbrød mig

med at slaæ en Stoggerlatter op af min Moderantismus og Constitutionalismus, der forbittrede mig til den Grad, saa jeg nær havde glemt, baade hvor og hvo vi vare.

Men snart glemtes og bortfaldt alle disse Meningsstridigheder angaaende franske Unliggender, da en heel Række Begivenheder, der angik os en Deel nærmere, saa at sige Slag i Slag, fulgte oven paa hinanden. Som den første af disse, skien dt vel ikke umiddelbar den første i Tiden, maa jeg nævne den uforglemmelige P. A. Bernstorffs Død. "Den udmærkede Agtelse, hvormed Europas stridigste Nationer og Statsmænd eenedes om at hædre ham, og den ærefulde Erkiendelighed, hvormed hans Medborgere af alle Stænder og Classer flokkedes til hans Jordefærd, for at bevidne deres Tak mod den Mand, der i de stormfulde Aar 1793 og 94 uden Misviisning styrede Statens Skib, være hans Lovtale. At veie hans Værd, og affige den noiagtige og endelige Dom, tilkommer den ubestikkelige Fremtid;" sagde Minervas historiske Artikel ved at anmælde hans Død. Om denne Fremtid er kommen, eller naar den vil komme, er her ikke Stedet at omhandle; nok, at man med Føie kan sige, at den moralske Værdighed, der, som en ikke partiist Stemme har vidnet, omgav Danmark, og burde gjort det ubrødeligt for Voldsfærd og Oversald, tog sin Begyndelse under hans Bestyrelse af dets udenrigs Unliggender. Var

Erindringer af mlt Liv. 5te Deel. (4)

det saa, hvad man har vilbet paastaae, at de Grund-
sætninger, han i de franske Unliggender saa urygge-
lig fulgte, fordi han ansaae dem som de gavnligste
og værdigste for Danmark, ikke stemte med hans per-
sonlige Begreber og Synsmaader, gjør unægtelig
dette hans patriotiske Borgeraad saameget mere Væ-
"Friskelsen, siger hans ædle danske Mindetaler, den
hæderværdelige P. C. Albildgaard, var meget stor,
men Bernstorff seirede i den haarde Kamp mellem
egen Tilboielighed, privat Retfærdighed, og Stats-
pligt. Jeg kan ikke afholde mig at igientage det,
hvad en ypperlig og værdig Taler*) saa træffende
har sagt i denne Anledning, at Bernstorff fornæg-
tede Mennesket, for at blive sine Pligter, som
redelig Statsborger, tro. "Dette Offer — til-
føjer ikke mindre værdigen den danske Taler — frel-
ste Danmark, og Bernstorff vandt den sande Væres
uforgiængelige Krone."

"Men det, som mere end Alt — siger denne det
danske Videnskabsers Selskabs værdige Ordsfører — tro-
ner Bernstorffs mange og store Fortienester af Vi-
denskabers og Oplysningens Venner, er ikke alene det,
at han, mægtigen understøttet af vor Sandhed el-
skende Kronprinds, med al sin overtalende Indfly-
delses fulde Kraft har bidraget til, at forskaffe Fæ-

*) Kiøls berømte Historiker, Prof. Hegewisch, Ta-
deren.

drelandet det uskatteerlige Fortrin fremfor alle Europas Stater, at have uindskrænket Frihed til at ytre offentligent ved trykte Skrifter enhver Tanke og Mening, som ikke fornærmer Sæderne, eller den selskabelige Sikkerhed og Orden. Men især dette viser Bernstorff, som den sande Kundskabs og Dplysnings Befordrer, at da ogsaa denne Beldædigheds Lov, som i en monarkisk Stat uidentviol er det stærkeste Baand mellem Regent og Folk, blev saa uværdigen misbrugt, at det skrækkede de redeligste mindre stormodige Dplysningens Befordrere, blev Bernstorff, som aldrig gik noget Skridt tilbage, fordi han aldrig gik noget fremad uden modent Overlæg, ogsaa heri uroffelig. Hans Klogskab saae, at Dplysnings og Kundskabs Fremgang er uopløseligen bunden til Frihed i at meddele sine Tanker, og at den gaaer lige Skridt med denne. Han var selv for oplyst til ikke at vide, at det er den af Sandselighed indskrænkede Fornusts uigienkabelige Stiebne, at den skal gaae igiennem Bildfarellers mørke Afveie frem til Lys og Sandhed; at man ved at tilintetgiøre Muligheden af Bildfarelse, om det var giørligt, vilde for evig tillukke Veien for Sandhed. Han beklagede, og følte dybt de skændige Misbrug af denne Frihed, blandt hvilke nogle endog rørte ham personligen; men ogsaa dette gjorde ham ikke vaklende."

"Han ønskede og attraaede ivrigen, at Frihedens Misbrug maatte kunne hæmmes, men han forkastede

ethvert Middel, som kunde standse dens velgiørende Brug."

"Han indsaae, at Overgangen fra Brug til Misbrug var saa umærkelig, at de nøieste Grændser vare ubestemmelige imellem disse, og at man maatte lade det være nok at straffe de Misbrug, som Lovene uden Tvetydighed kunde bestemme."

Ikke vover jeg at sige, at ovenstaaende den Tid ubetinget var min Mening om den Forevigede i denne Henseende; dertil kiendte jeg ham langtfra ikke nok, saae ham vel tildeels igiennem Glas, som min Interessé for Carl Cramer, for Schmettau, for Hennings, noget omtaagede, troede mig vel endog selv ikke at være skeet fuld Ret af ham, og kunde fremfor Alt forlibet sætte mig ind i en Udenrigsmisters Forhold under saa critiske Conjunctioner, i en Stat, af Beliggenhed, af Størrelse, af Omgivelser, af commercial, og financier Stilling, som Danmark, der ydermere vel for sin Trykkefriheds Skyld deels virkelig blev anseet som en Revolutionsfocus, deels under dette Paaskud kun alt for hyppig fortrædiget som saadan; men fuld vel erindrer jeg nogle meget alvorlige Ord fra min ædle Augustenborg, der dog uden tvivl just ikke den Tid taltes mellem Bernstorffs personlige Venner, fordi jeg i et Brev til ham i Anledning af Bernstorffs Død havde, usfridig i Folge ovenanførte, udladt mig luntnere, end det, efter hans retvise Følelse, semmede Danneborgeren, om den

Mand, der for Statsfribet havde været Compasset uden Misviisning.

Hvorfor jeg midlertid egentlig her affkrev ovenstaaende abildgaardste Betragtning, var fordi deri fra upartist Haand findes en tro Fremstilling af, hvad Abrahamson, ikke længe efter denne Tidspunkt, regnede mellem de store Problemer, en Opgave, som — siger han — syntes ei at kunne opløses uden Skade, i hvad man griber til. Dette Problem var Nar fra Nar mere blevet Dagens Anliggende, og Reskriptet fra 1790, der i sin Nyhed var blevet modtaget med saamegen Glæde og Tak, blev nu paa den ene Side anseet som ikke tilstrækkelig bekiærmende for Meningsfriheden mod vilkaarlige Tiltaler, og Domme, medens det fra den anden fremstiltes at give den saa kaldte Pressesfrækhed om ikke formeget Medhold, dog for frit Spil.

Under slige Omstændigheder syntes ikke lettelig noget heldigere at kunne indtræffe, end at en Skribent, der i en Grad, som neppe nogen i Danmark, forenede de tvende Betingelser, Landsfaderen havde opgivet, at være god og oplyst Mand, og der allerede forhen over denne Materie havde med Frimodighed og Redelighed fremsat sin Mening, den ædle Birkner, atter tog dette Emne under Behandling og bebudede sit vigtige Værk om Trykkefriheden og dens Love. Hvad Linnee sagde til J. C. Fabricius og til Zoega, naar de bragte ham et nyt Ins

sect eller en Mosart, hil Eder Mester! led fra flere Sider det bebudede Skrift imøde. Ogsaa var det neppe kommen for Lyset, for man i Adresseavisen saae en anonym Forespørgsel: om han ikke fortiente en Gæstemedaille? og hvo der modtog Prænumerationen? hvorpaa saa Dage efter i samme Blad læstes: Birkners Bog om Trykkefriheden og dens Love var neppe udkommen, og dens Indhold mig bekendt, førend jeg var overbevist, at Forfatteren havde giort sig aldeles værdig til et Hæderstegn. Jeg har derfor allerede med nogle af mine Medborgere aftalt, hvad enhver af os til dette Niemeed agtede at bidrage. Men det er mit inderlige Ønske, at dette Hæderstegn maa vorde saa meget muligt nationalt, og i alle Henseender passende til den Afgørelse, som hin Skriverettighedens værdige Talsmand har fortjent ved sin Frimodighed, Sandhedskierlighed, og den philosophiske Aand, hvormed han har behandlet sin vigtige Materie. Da jeg nu har seet af det i Adresseavisen No. 92 fremsatte Spørgsmaal, at endnu en anden af mine Medborgere har den samme Mening om Birkners Fortienester af Fædrelandet, og om den Maade, paa hvilken Forf. Landsmænd bør erkiende dem, det ogsaa er muligt, ja rimeligt, at flere havde den samme Overbeviisning, saa bestemtgiøres herved, at jeg modtager Subskription til en Medaille for Præsten Birkner, som Forfatter af Bogen om Skrivefriheden og dens Love. Naar saa-

meget ved denne Subskription er samlet, som kan ansees tilstrækkeligt til sit Niemeed, vil det nærmere fornødne ved Aftale mellem Subskribenterne blive at afgiere. Collet.

Alt de, der ikke kunde taale, at Aristides kaldtes den retfærdige, begierlig greb denne Leilighed til at vende deres Forbittrelse mod hans vel alt i Forveien for sin *) Fritalenhed ikke altfor vel anseete Lovtaler, og spurgte med Bitterhed: hvo denne unge Mand var, der i sit eget Navn vilde tilkiønde Udmærkelser, som skulde sætte Manden ved en Suhms, og en Bernstorfs Side? var naturligt. **) Andre, der vare mere drevne i, hvad Boileau kalder

kunstig at bagtale

Og stode Dolken dybt med Urefrygt, billigede vel tilsyneladende Forslaget, som velfortient, men yttrede den omhyggelige Frygt, at det vilde skade den Mand, det var meent at hædre, hvorved

*) Saaledes var Collet i en Deel af min gamle Kreds meget ilde anseet for et Avisavertisement, hvori paa Skramt udsattes en Præmie for en Fortsættelse af den just da paa Theatret bragte furchterliche Haupt- und Staats-action, Sammensværgelserne mod Peter den Store. Ogsaa havde han uidentvivel adskillige Hof- og Stads-rets Synder paa sig, begaaede, saavel i, som udenfor Retten.

**) Den Biskop Balle til Vre slagne Medaille er senere; og blev Subskriptionen dertil først sat i Gang om Efteraaret, vel tildeels i Modsatning til den birknerffe, og Medailen ham tilstillet i April 1798.

de da ikke undlod at commentere over Slutningsperioden af Birkners Skrift: Muligt var det, skiondt jeg vil ikke haabe, rimeligt, at disse mine frimodige Betragtninger havde det Banheld at mishage en eller anden mægtig Mand; muligt, at denne mægtige Mand kunde have virksom Indflydelse paa min Lykke; muligt, at jeg altsaa, endskiønt jeg undgik de vorgerlige Domstoles Tiltale, dog kunde blive fordømt til at hænges, ja maaskee at ende mine Dage i et Embede, hvis høifmaadelige Indkomster kun kummerligen kan ernære mig og min Familie. Dog ogsaa paa dette Offer, ifald det skulde fordres, har jeg belavet mig. Sandheden og Fædrelandet have Ret til at fordre endnu langt større Offere." Naar da Birkners og Collets Venner, efter at have i hans Navn, gjentaget hiins sidstankforte Ord som hierte-meente af den Uedling, der senere, skiondt af sønlig Pen, sandelig ikke uden Feie, er kaldet *)

Den bedste Mand,

Dan har fostret i sit Rige.

ydermere henviste med Tillid paa Birkners Tilsegnelse til den ædle Tyrste, han med Grund havde vovet at

*) See Pastor C. J. Boyes deltige Tilsegnelse af hans Oversættelse af Körners udvalgte Sørgespil, til hans nuværende Hustru, den ædle Birkners elskelige Datter, hvori han saa skønt bebuder Danmark den Poesiens Veltaler, det siden har fundet og elsket i ham.

hellige et Skrift, som han ikke vilde have forelagt een iblandt hundrede af Europas Prindser, nu, saa seer jeg hine endnu med et langt tveetydigt. Ja at indrømme dette, trække paa Skuldrene, og indhylle dem i politisk Tausshed.

Midlertid syntes alt endnu at gaae en ønskelig Gang. At en saadan Bog af de anderledes menende vilde og maatte finde Modsigelse, var naturligt, ønskeligt, glædeligt; og med den Følelse, som ædel, human og liberal Udsærd altid vækker, og maa vække, erfoer man, at den ædle Birkner selv Arf for Arf, ligesom det kom ud fra Pressen, tillod, at hans Skrift meddeleste en Mand, der ikke havde lagt Dølgemaal paa, at hans Hensigt var at skrive imod det. Dette Modskrift udkom og virkelig, og var end flere af Birkners Venner, ligesom Birkner selv, ikke allevegne tilfreds med Tonen i denne Giendrivelse, erkjendte man dog, at man mod en Mand, der i en saa vigtig Sag strider for sin Overbeviisning, ikke er besejret, at gaae strængelig irette, om han i sin Iver for Sagen kunde synes at tabe af Sigte, hvad han med Hensyn til Manden, han stred imod, under andre Omstændigheder ikke vilde forglemme; og havde denne Forfatter saameget Ret til at fordre denne Billighed, som han i høi Grad visste, og er vedblevet at vise den mod en Skribent, der til Birkners Forsvar med ikke mindre Iver reiste sig mod ham, og denne var mig selv, der i Maanedskriftet

Minerva tog til Orde mod de Erindringer, Professor Schlegel i sin *Alstraa* havde indrykket mod Birkners Skrift. Begge vore Arbeider ligge for Publikum, i begge talte vi for, hvad der var, og — jeg skylder at give ham som mig selv, det Bidnesbyrd — hvad der er vor fuldkomneste Overbeviisning talte, som vi tænkte, og følte; hvorvidt hver af os havde Ret eller Uret, derom ere vi sikkert begge de meest ubesøiede Dommere; men hvad jeg, Conferenceraad Schlegel til sand Ære, har at vidne, er: at den Hæftighed, og Bitterhed, som jeg ikke kan frifiænde enkelte Steder af mit Skrift for, i samtlige vore mange fra tidlige Aar knyttede mangehaande Forhold ikke har gjort ringeste Bræk eller Skaar, og — jeg vover at tilføie — jeg glæder mig til at torde regne paa lignende Bidnesbyrd fra ham.

Fremdeles fremsatte den i saa mange Henseender anderledesmenende Jacob Baden i sin Universitetsjournal adskillige alvorlige, og med hans politiske Troesbekiændelse overeensstemmende Erindringer, men saaledes, at Birkner efter at have besvaret disse i sin videre Undersøgelse om Trykkefriheden og dens Love, kunde ende med at takke ham for den venstabelige Maade, hvorpaa de vare fremsorte.

Det samme var Tilfældet med en anonym, mig ikke bekiendt Forfatter, der i *Tris* og *Hebe* i tvende velstrevne Afhandlinger — siger Birkner selv — tog til Gienmæle mod ham, i Anledning af Spørgsmaa-

let om Opstands mulige Retmæssighed, og af Hovedquestionen: Har Trykkefriheden i Danmark ikke vundet noget ved Rescriptet af 4de Dec. 1790? Saavel fra hans, som fra Birkners Side, i nysnævnte videre Undersøgelse, blev denne Controvers ført med en Grundighed, Sindighed, og Humanitet, som besvare til den Tanke, at Birkner saae nær om sig, og i sig, da han sandt den daværende Udsigt i Danmark til Tænkemaadens og Tonens Forædling, og sand Urbanitets Herredom i Litteraturen, at være glædelig. Endnu en Opponent, Anmelderen af Birkners Værk i nysnævnte Tidsskrift havde i Overgangen til dets Anmeldelse omtalt det paa en Maade, at han — som Nestor Abraham Kall begyndte sin Opposition mod hans Yndling Kierulfs Doctordisputats, sees at være fremstaaet ikke for at modsigge men for at bifalde og lykønske, og havde da Birkner end ikke haft Behov at være Birkner, for at erkiende det grundede i dennes Anmærkninger paa saa liberal en Maade, som i Fortalen til anden Udgave er skeet.

Hidtil syntes Alt at tegne saare vel, og regnedes det ikke uden Skin af Gode til de gode Tegn, da Birkners saa grundige og rettsindige Skrift fandt en ikke mindre skarpsindig og dannelsindet Recensent i Tænkeren Collet, der ved sin i de lærde Tidender meddeelte og senere særskilt aftrykte Bedømmelse forekom os — som det i Svaret til Schlegel hedder

— paa det umodsigeligste at have godgjort sin Aldkomst, til offentlig at fremstaae med det alt af saa mange privat yttrede Ønske, at et saa almeennyttigt Værk med et Almeenerkiændeligheds Tegn maatte paaastionnes.”

Ogsaa var der virkelig begyndt at tænke herpaa, da man pludselig overraskedes med den uventede Tidende, at Collet ved kongelig Resolution var paa Grund af denne Bedømmelse affædiget fra sit Embede, og — hvad endnu i en ubegribelig Grad forstærkede det rædsomme Indtryk, og det ikke blot for hans personlige Venner — at denne Resolution var ham uventet tilhændekommet selsomme Dag, som han havde holdt Bryllup med sin Trolovede, den ædle og aandfulde Fru Fibiger.

Ikke er jeg den, der, endog uden Hensyn til, hvad Feie mit mangeaarige nøie Venstreb med Collet kunde give til at indlægge Indsigelse mod min Upartiskhed i denne Sag, kan tiltroe mig Aldkomst til at domme mellem Forfatteren og hans Anklagere; muligt, at der i hans Bedømmelse fandtes Stæder, der lod sig forstaae og forklare paa de mod ham anførte Maader: meget kommer i saa Henseende an paa den Standpunkt, hvorfra, og det Lys, hvori man betragter Skriftet og Forfatteren; og ere især Ideologerne — forat bruge Napoleons Yndlingsudtryk om dem, hvis frimodige Sandhedskierlighed ikke vilde læmpe sine Ideer efter Magthavernes, og til hvil-

ken Klasse han sikkerlig vilde have henregnet Collet — meget udsatte for saaledes at miskiendes og mistydes; men ligesom han, der i Følge sine stränge Grundsætninger, ingensinde, for Alt, hvad Tid og Fremtid kunde have enten at friske eller strække med, vilde nedladt sig til en Usandhed, offentlig erklærede, hverken at kunne see, eller have lagt det deri; saaledes har jeg ikke mindste Betænkelighed ved, efter trevive Mars Forløb, ubetinget at gientage, hvad jeg i Sagens Myndhed *) i Tilskueren vedgik, at jeg ikke blot, ligesaa lidet som han, var istand til at finde det der, men at det forekom mig et af vor Presses allerædelste Børn, betegnet med den redeligste Sandhedskierligheds, den sindigste Upartiskheds og den sømmeligste Frimodigheds hæderligste Præg. Ogsaa veed jeg, og har ikke viet med mit Vidnesbyrd, til Gravens Fred var lyst over min Ven, at ingen Mand kunde eller kan mene Fædreland, Menneſkehed, Ret, Frihed og Sandhed, det inderligere og bedre, end P. Collet meente dem det; at hans Hierte var trofast og ømt, som hans Aand var tænksom, granseende og lys, og som hans Levnet og hele hans Wandel i alle Livets Forhold var uplettet og ustraffeligt.

*) I Bladet No. 79, som ædle Paveis i sin Tid gav det usfatteerlige Hædersvidnesbyrd, at det viste et Hierte, der ikke frygtede nogen, uden ham, som kan hyde det, ikke at plage.

Dog mit Vidnesbyrd i saa Henseende vilde og burde aldeles træde tilbage i Mørket, hvis jeg kunde og torde troe mig tilladt offentlig at fremsøre, hvad den ærværdige Olding, Justitiarius Fæddersen, Collets Frænde, med den mig uforglemmelige Inderlighed gjorde sig en Glæde af at meddele mig, som Collets prøvede, og trofaste Ven, hvorledes Danmarks ædle Konge, i det han tildeelte Collet det af ham ansøgte Embede i Vestindien, med flere Naadesbeviis, tillige gav ham personlig, hvad der end i hiint Skrift kunde have været at misbillige, som Menneske og Borger et Vidnesbyrd, der for hiin ædle Olding, og jeg tør sige til, for min fiintsolende Ven, maatte være uendelig dyrebare end Forfremmelsen selv.

Da det midlertid var i Musernes Tjeneste, Collet havde forspildt sit Statsembede, syntes disse alvorligen at have kaldet deres Dyrkere i Hu, hvad de vare en saadan Medbroder skyldige; og var da retskafne Myerup den første, der overdrog ham Redactionen af de lærde Tidender; dette Exempel var jeg ikke seen at følge, og i ham at vinde mig en kundskabsrig, talentfuld og virksom Medudgiver af Minerva, og erindrer jeg mig saaledes fremdeles, hvorledes en af mine meget gamle Venner sagde mig det første og eneste uvenlige Ord, han i vor mere end 40 Aars Forbindelse har sagt mig, da jeg anmodede ham om, at manuducere en af mine Brødre til juridisk Examen: fordi jeg med denne Erhverv gif

til ham og ikke til Collet. Kort, det varede ikke længe, inden Collet syntes vel endog at have vundet i sit Tab, som da og hans, og hans fortrefselige Kones Huus blev og var mellem min og min Gammas kiæreste og i hver Henseende interessanteste Omgang.

Dog de Tordenskyer, hvorfra nysnævnte Lyn var udgaaet, vare derved ingenlunde udtømte, men vedbleve tvertimod at drage sig mørkere og mørkere sammen, hvortil mangfoldige Omstændigheder og Begivenheder fra alle Sider forenede sig. Den første blandt disse var den, endnu den Dag i Dag uoplyste og gaadesulde, Holmske Sag, hvori efterhaanden hans Sønner indvikledes. Saaliden Deel end saa vel Tilskueren som hans Venner toge i denne hele Sag, som vi i det mindste fra Begyndelsen ansaae for at komme fra en os aldeles modsat Side, kunde vi dog ei undgaae, at vi af fælles Modstandere nu og da slumpedes sammen, og omtaltes og omhandlede, som ligesindede og forenede Gemytter; endnu mere var naturligviis dette Tilfældet med det politiske og physiske Magasin, som fra sin Stifter Buch, have af, i Følge de Forbindelser, ham tillagdes med de holm-brabrandiske Anliggender, var alt ilde anskrevet, og der paa samme Tid var under Forsølgelse for et Forum, som uidentviisl vi, hvad vi end maatte mene om Sagen selv, hvoraf jeg ikke mindes det mindste, eller veed mig at have taget nogensteds

ringeste Notice, ikke saa ganske troedes at erkiænde for det, hvorunder Presseforseelser horte, ligesom og nogle Breve, Kiegels paa samme Tid udgav, og hvoraf eet var tilskrevet P. A. Heiberg paa hans Reise i Norge, og hvo veed, hvor meget andet vedkommende og uvedkommende, alt kom paa den store fælles Regning, der ikke formindskedes ved, at Collet var blevet min Medudgiver af Minerva, saa ustraffelig han end rygtede dette Kald. Men nu kom, hvad man vel med Føie kan kalde et Hovedled i denne Begivenhedernes Kiæde. I sit eensomme hveenske Ballehuus erfoer M. C. Brun Bernstorfs Død; begeistret, som han saa let blev ved det, der ham frestes fra Danmark, ved det, han horte blandt sine Svenske om Almeeensorgen ved dette Almeentab, greb han sin Harpe, og sang et af de Qvad, der vil bringe hans Navn med Hæder til Eftertiden, Oden over Bernstorf. At det var veræ voces imo de pectore, tør vel allerede Begyndelsen bevidne:

Hvi toner Herthas Dal af dyb, af ængstlig Klage?
 Og Fjeldets Marmorhal den sukker huult tilbage,
 Og Gienlyd svarer den fra Dannerkongens Borg.
 Sorg i den gyldne Sal, Sorg i den lave Hytte,
 Hvor Taarne kneise stolt, hvor Hyrder Telte flytte,
 Hvor Bølger bruse høit, er idel, idel Sorg.

Saa begræbe ickun Born en Fader,
 Saa begræder kun et Folk sin Ven,
 Hør det! hør det høit fra Nordens Myriader:
 Vi har tabt en Fader, og en Ven — — —

Den faldt, den Teg, i hvis udstrakte Skygge
 Dan, Nor og Svea Haand i Haand,
 Omflynget af et nyfødt Rosenbaand;
 Midt i Europas Storm sad jublende og trygge.

Og at man ikke skal sige, hvad man vel senere i Ud-
 landet just ikke uden Skin af Foie bebreidede ham,
 at han har dreiet sig efter Vinden, kaste man Diet
 paa følgende Skildring af Coalitionens Kamp efter
 Liliethronens Fald:

Den bragende Ruin

Dyrakte Kongerne. Hvor snyste deres Harmes,
 Hvor stormede i raste Jordentrin
 Hver med et løstet Fjeld i milelange Arme?
 De rased mod Olymp, Jordguderne;
 Men Frihedsløn foer fra de sammenpreste Skyer,
 I Støvet ligge de.

Run Norden en forvoven Kamp undflyer.
 Dplyst af Bernstorfs Bid, af Bernstorfs Haand fremledt,
 Det seer Europas Angst i rolig Majestæt,
 Seer sine trygge Flag paa alle Have svæve,
 Og for sit Alvorsblik hver driftig Voldsmand bæve.
 Ja dig, som ~~stier~~ flyvende har strakt
 Til Stierterne din Roes, til Polerne din Magt,
 Den overvundne Jords Lovgiverinde,
 O Roma Frankrig! dig har Danmark til Veninde.

Teier

thi ikke skal man sige, at han her havde fornægtet
 sin politiske Tro; ikke var det saaledes, der norske
 seche Offizier, og Folkevennen, og Altonas mindste
 blandt Profheter, vilde, at man maatte tale.

Og nu sluttede han i samme Dannermand og
 Dannersind, som han havde begyndt:

Erindringer af mit Liv. 5te Deel.

(5)

Damp, o! damp din Tubas stolte Toner!
 Slør dit Guddomsblik, Calliope!
 Kun som Havets Suk mod Aftenvinde,
 Mod den tause Kyst dit Suk opløste sig!
 Fjerne Klippevalds den matte Rislen liig
 Mellem Danmarks Taarer dine Taarer rinde!

Saa overbevist, som jeg imidlertid troer at kunne være, at M. C. Brun ved at bringe en beifortient Danneborgers Minde dette sit Dannerhiertes varme Takoffer, ikke var sig nogen Baghaandstank om at bane sig Vej til Benaading eller Hiemkomst bevidst, var det dog naturligt, at især i daværende Stemning denne skionne Dde maatte giøre for levende Indtryk til, at ikke ved Følelsen af, hvilket ualmindelig ypperligt Hoved Fædrelandet, for nogle Ungdomsufbesindigheders Skyld, maatte savne, og stod i Begreb at tabe, hos Mænd, der besad Sands for Aand og Genie; og brændende Interesse for Alt, hvad der var Fædrelandets sande Hæder og Fremtids, den Tanke maatte opkomme, at samvirke til, at han maatte blive givet Danmark tilbage.

Hvo disse Mænd egentlig vare, kan jeg saa meget mindre sige, som jeg aldeles ikke var indviet i den hele Hemmelighed; man har, tillige med Bernstorfs Nærmeste, nævnet Christian Colbiørnsen, som Hoveddrivesfiedren i denne Sag, og bæres det mig for, som om man tillagde en endnu levende Hædersmand, for hvem han har særdeles Yndest, en meget betydelig Deel i denne Forhandling. Paa disse sine

Belynderes Opmuntring og Raad indgav da M. C. Brun en Ansøgning, som i Øst's Intelligentsblade for Litteratur- Kunst- og Theatervæsenet No. 4 Sept. 1797, findes aftrykt, og som jeg, da dette Blad er overmaade sjældent, og ikke paa noget af de offentlige Bibliotheker findes, som et til Tidens Historie hørende Actstykke, i Noten troer at borde opbevare*).

*) Til det høiføngelige danske Cancellie.

Fællelsen af den hellige Pligt, at offre Fædrelandet mine Kræfter, har længe hos mig næret den Begiæring, som jeg herved i dybeste Underdanighed vover at forelægge det høiføngelige Collegium, en Begiæring, som det nu ikke længere synes forbundet med nogen juridisk eller politisk Vanskelighed at tilstaae mig.

Jeg ønskede særdeles gierne at begive mig til H. M. Kongen af Danmarks Stater, deels, fordi man der i Tryghed nyder Borgerfriheds Velgieringer, deels fordi Hovedstaden ved H. M. vise Omhu er begabet med litteraire Skatte, dem den uformuende Videnskabsmand, helst, naar han, som jeg, dyrker Philologien, ikke vel kan undvære.

Skiondt overtydet om, at det høiføngelige Collegium ikke vilde ved nogen videre Fuldførelse af de mod mig, som Forsfatter af Aristokraternes Catechismus, giorte juridiske Skridt, forhindre mig fra den Lykke at være dansk Borger, indsaae jeg det dog, at være stridende mod den skylbige Uærbødighed, om jeg, uden foregaaende Tilladelse, vendte tilbage. Det er derfor min underdanigste Ansøgning, at det høie Collegium vilde, ved at ophæve sine til Generalskolen mod mig d. d. den 21 og

At jeg, saa lidet jeg kunde have at indvende imod, at den, der havde begaaet en Ubesindighed, til-

26 April 1796 udstødte Ordres gjøre det muligt for mig, igien at komme til et elsket Fædreland.

Det høie Collegium vilde behageligen erindre, at, førend noget juridisk Skridt mod mig offentlig iværksattes, var allerede en Erklæring til Publicum over det omhandlede Skrift af mig udgivet. Dens Indhold var:

”At den i nogle Dagens Smaa skrifter og Flyveblade gjorde Udtydning af Aristokraternes Cathismus, som skulde dette Skrift være en Satire paa Danmarks Constitution og Regiering, var aldeles ugrundet, at jeg høitidelig protesterede imod den, og for at forekomme al mulig Mistolkning, paa det meest bestemte, og alvorlige erklærede, at Skriftet blot skulde være, og var en rævsende Caricaturskildring af det slaviske, skrækelige, machiavellistiske System, som visse (der navngivne) Skribenter og deres Tilhængere (eller det i daglig Tale saakaldede Aristokratparti, Kongemyndighedens og Folketsfrihedens lige bittre Fiender) antog, og udbredte, ja endog — hvorover jeg dog, som dansk, som fri Mand maatte harmes — paastod med djærv Uforstammenhed at være det med vor Constitution og vore Grundlove meest overeensstemmende, enhver frimodig Borger derimod at være en Oprører og Monarchiets Fiende.

Disse for en frihedskærlig Regiering, for et oplyst Folk fornærmende Daarligheder tilstaaer jeg at have persisteret; at forhaane en Regiering, hvis Arbejder for Ret og Frihed, hvis fredsommelige Standhaftighed, jeg saa ofte havde hørt varm Høi-

stod den, og bad en Regiering, saadan, som han selv characteriserer den, om Tilgivelse, hverken vilde have tilraadet eller bifaldet nedenstaaende, om det var bleven mig betroet, haaber jeg, man vil tiltroe mig; ogsaa tvivler jeg særdeles paa, at det skulde være voxet paa M. C. Bruns egen Grund, saameget mere, som jeg ikke begriber, hvorfra han skulde have den Tanke, den Dvertydning, at Cancelliet vilde lade de mod ham giorte juridiske Skridt hensove, om han kom paa egen Haand tilbage. Midlertid faldt i Følge denne Ansøgning under 5te September en kongelig Resolution, hvorved det "i Anledning af Supplicans Ungdom blev tilladt, at den mod ham anlagte fiscalske Action igien maatte ophæves, i Forventning, at han for Fremtiden gjorde bedre Brug af sine Evner end tilforn."

At M. C. Bruns Hiemkomst var hans Venner behagelig, kan man ikke omtvivle, og at jeg var blandt disse, veed man. Ogsaa havde han just paa samme Tid erhvervet sig ny Adkomst til sine Med-

agtelse, kunde hverken være min Hensigt, ei heller kan det, af min authentiske, og antejudiciale Forklaring, bevises at være mit Skrifts Indhold.

I Henhold derfor til fornævnte Erklæring, og paa det fuldkomneste igientagende og stadfæstende den, haaber jeg af det høifønelige Collegium en gunstig Bønhørelse af dette mit Andragende."

allerunderdanigst

M. C. Brun.

borgeres Yndest og Deeltagelse ved sit herlige Fædre-
landsqvad, Slaget ved Tripolis, som hans Nekro-
log i Literaturtidenden med fuld Feie tillige med
Oden over Bernstorff giver Sted blandt de skion-
neste lyriske Stykker, vor Litteratur har at fremvise.
Hvorvidt denne Ode var samtidig med nysansorte
Ansøgning, hvis Sag den ikke kan andet end kraftig-
gen have talt hos alle Bedkommende, kan jeg, som
aldeles fremmed for hin hele Forhandling, naturlig-
viis ikke sige; men at M. C. Brun uden mindste
lave Sideblink til Gunst eller Raade, eller anden
Hensigt, end at give Lust

Til denne Strøm af Glammer,

Der formed sig til Lovsang paa hans Læbe.

Her talte af sit brændende Hierte, derpaa behoves
neppe andet Beviis, end det herlige tredie Blad af
dette skionne Digterklover, den skionne Ode, hvori
han, paa et erhvervet Tungemaal fra Seinens fierne
Bred, forkyndte jublende

Romafrankrigs seiervante Sønner,

hvorlunde Overvinderen ved Abukir havde maattet
erkiænde og hylde

Hin Seierstjerne i det mørke Slag,

Det aldrig overvundne Dannerslag,

Den, som throner i de mørkblaa Bander,

Feltes Moder, Dannemark,

som det hedder i hans deilige Kong Gottreks Fæst,

denne, i hans sandelig mindst paa Indynding bereg-
nede Periode skrevne kostelige Forløberinde for hine
trende, hvorpaa jeg ikke kan undlade ved denne Lei-
lighed at henlede enhver dannesindet Læsers Opmærk-
somhed, der tilfulde vil skionne, hvad dansk Digter-
kunst kunde eiet, og faaet i M. C. Brun.

Man læse f. Ex. her følgende, som maaskee i
nuværende Nieblif ved Dehlenschlägers høistgeniale
Carl den Store, har for mig fordoblet Interesse:

Hvo tordner over Sletten? af hvis Fied
Bevæges Havene? — er det en Nordstorm,
Der knuser Oldtids Skove? er det Thor,
Der paa sin Egnildsvogn forfølger Tatter?
Det er ei Storm; det er ei Tordenguden;
Det er de Frankers Carl. Liig brede Storhav,
Naar fraadende det sluger bange Lande,
Saa kommer han, til sine hundred Riger
At seie Danmark! — hvo kan modstaae ham,
Den Strøm af Seir; det Ocean af Magt!
Lombarders, Saraceners, Saxers Rædsel!
Ja! du mit Land! uundervungne Land!

Dit Skib skal feige Slaver ei vanære;
Ei fremmed Herster plante skal sit Banner
Paa Eethra! — Alt i Slagets Vaabentummel
Sag seer mit Folk. — O Carl! undsky din Skiandse,
Blid, dette Folk, som du vil underkue,
Det er det danske Folk.

Hvilken Larm! hvilke Skrig ved Eiboras Bred,
Hvilken Damp paa Teutonas Sletter!

Ivioltraadig flager Seiren

Fra Hær til Hær;

Og da lynd Kong Gottrek i Ratten frem,

Da befaleb hans Die Seiren,

Da torbne hans Slagsværk
Afgiærelse.

Chor.

Strophe.

Omsønst udspændte du din Hørmøds Binger,

Du Drn fra Syd!

Du flyer, du slagrer mat paa fjerne Gletter;

Araf dig en Piil fra Danmarks Krigsgub sendt?

Antistrophe.

De kom, de kom til os med Slavelænker;

Hvor er de nu?

See, trindt om Dannebold de tauseligge;

Gibora ruller rød af deres Blod.

Uftridig vil man her gientkende samme Aand,
der jublede Dannebrogens Steen Vilde og hans kæffe
Baabenbrødre imøde:

Flot Laurbær om din Tinding, Danmark!

Bered din Glædesfest, du Heltes Moder!

Til til din Rygt, iil did med Længsels aabne Favn!

Thi see de komme!

I Tordner komme de, i Staalets barste Glands,

De komme, svævende i Ræmpers Bølgebands,

De komme, Coban jubler dem imøde,

Og Sundet bruser fro: Velkommen hld iglen!

Skoldungens, Folkets Raab tilfammenstøde,

Velkomne Havets, Seirens, Danmarks Mand!

Ia Dal og Fjeld og Strand skal høit gientage:

Velkommen, du, i al din Glands tilbage,

Du Seiersstjerne i det mørke Slag,

Du, aldrig overvundne Dannerflag!

Midlertid, saa eftertryffeligg end disse i vor Lit-
teratur uidentvivel mageløse Fædrelandsdigte hos Na-

tionen maatte tale hans Sag, indtraf ufridig hans Hiemkomst i det allerubetimeligste Dieblif, saa godt som samtidig med Collets Afsejttelse, og var altsaa meget langt fra at finde den Deeltagelse, hvorpaa hans Savn havde mødt saa mange Beviis: og vi drog hertil maaskee den vel ikke saa aldeles tilfældige Omstændighed ikke lidet, at, umiddelbar ovenpaa hans Ansøgning, ovennævnte Blad berettede, hvad der havde ramt Collet.

Men var — siger Minervas Litteraturartikel for October — i Begyndelsen af denne Maaned alles Opmærksomhed henvendt paa den colletske Sag, da fik den en anden Bending ved *Tria juncta in uno*. Dette var det fameuse Skrift, hvorved M. C. Brun atter vilde sætte sig i Gunst hos sine fordums Belyndere, og der — som jeg ovenfor berørte — langt over dets egentlige Værd eller Uværd, blev et vigtigt Led i Begivenhedernes følgende Række. Uagtet M. C. Bruns og mine personlige Forhold vare, og bleve aldeles uforandrede: (skiondt jeg vist nok vilde modtaget ham hierteligere og gladere, hvis han var, efter mit gamle Forslag, hiemkommet, Dom at lide, og Straf at udstaae, og derpaa, efterat have bød det for sin Forseelse, havde oprettet den ved et værdigt og sindigt Forhold) var dog deels vor Omgang aldrig meget hyppig, da jeg havde en ikke ganske ubesøiet Idiosyncrasie mod hans Bopæl,*) deels havde jeg just

*) S. 4. B. S. 388.

paa den Tid, saavel i mine Forbindelser, som mine
 Sygler, mangen Afdrift. Som et Tordenslag over-
 raskede det mig derfor, da jeg hørte om et nyt
 Skrift af ham, og af saadan Natur.

Ikke til saadanne Vaaben, ei heller til saadanne Kæmper
 Trænger nu Tiden,

veed man, var altid min Overbeviisning, og dobbelt
 i en Crisis, da Meningsfrihed aldrig kunde vise sig i
 en noksom ustraffelig, ærværdig, hellig Gestalt; og
 da det ikke kunde være Tvivl undergivet, enten hvad
 Brug dens Fiender og Alvindsmænd vilde gjøre af det
 Vaaben, som her blev dem saa ubesindigen givet i
 hænde, eller hvorledes det maatte forstemme og for-
 trædige de Ædlinge, der saa nylig, sikkerlig ikke uden
 Møie og Modstand, havde paa Ansøgning udvirket
 ham den nu saaledes misbrugte Benaadning. At jeg
 ikke havde fierneste Formodning om Muligheden af
 et saadant Skridt, som jeg ellers, og vel neppe for-
 giæves, for den gode Sags Skyld, endnu mere end
 for hans egen, eller vor, der samtlig leed derunder,
 vilde have anvendt al min Indflydelse for at hin-
 dre, er jeg mig fuldkommen bevidst; ogsaa skulde jeg
 meget omtvivle, at jeg efter det første uvillige Blik,
 hvormed jeg gennemfløi det, nogensinde har været
 fristet at kaste et Nie derpaa. Det er altsaa til
 den hæderværdige Børendsses Breve fra Kjøbenhavn
 (Jris for Nov. 1798) jeg maae tye, for at give

følgende Dplysning derom: At af de trende Strykker, tria juncta in uno indeholdt, det første, af en anden — saare hæderværdig — Forfatter, var aldeles ustyldigt og Sagen uvedkommende, blot af Forlæggeren sammenknippet med de tvende brunske. Af disse havde det første den Titel: Beviis, at de som forfølge Gudsfor nægttere, ere selv de største Gudsfor nægttere, eller Kong Ptolomæus, og Philosophen Hæmon; det andet hedde, en besynderlig Trykkesfriheds Lov i Kongeriget Abyssinien i Afrika. For disse blev M. C. Brun paa ny sat under Tiltale, og til lige den ophævede Fiscalaction mod den aristokratiske Cathetismus, da han havde forbrudt den ham tilfagte Benaadning, igien sat i Kraft. Brun undveeg til sit gamle Fristed, og afgav fra Malmøe under flette Dec. 1797 for Stædets Notarius Publicus en Erklæring, at han var Forfatter til begge disse Strykker, men at det ene var en Oversættelse af Græsk — hvortil han imidlertid ikke fremlagde noget Original — og at Hensigten af begge blot var at udbrede de tvende Sætninger: Tyrannie vækker og retfærdiggjør Opstand, og Trykkesfrihedens Love bør ikke være tvetydige og arbitraire."

Generalskatsen formeente derimod, at i disse tvende Strykker Regjeringens Forhold i en nysom mældt Sag var lastet, Nationen opfordret til at bruge Magt, og Trykkesfrihedsløvene spottede. Uagtet der vel var kun alt formegen Foie til Generalskatsens

Formening, *) som jeg da saare tydelig mindes et saadant Udtryk, med den energiske Accent, hvormed det fra een af Bruns nylige Talsmænd, og i den ham egne Dialect, gik fra Mund til Mund, blev Brun dog for disse tvende Stykker, ved Hof- og Stadsretten frikendt paa Grund af, at det ikke kunde ansees lovstridigt, i Almindelighed at fremsætte philosophiske eller politisk urigtige Meninger, naar disse ikke fremsættes med umiddelbar Anvendelse paa Landets Regering, og som en Opfordring til Opstand. Herved havde han midlertid ikke vundet stort, da han for den tredje Ankepost, den aristokratiske Catechismus, blev dømt at have forbrudt Vre og Guds. Da Sagen blev fra Justitiens Side appelleret, og imidlertid fik Tilvært, vil jeg her blot tilføie, at jeg uden Hensyn paa mine personlige Forhold til Brun aldeles underskrev nyssanførte Breves Ytring i denne Sag: Tro ikke, at jeg billiger den som talentfuld Mand hæderværdige Bruns Fremgangsmaade. Det er haardt, at vor Trykkeret og Fremgangsmaaden med Urrester er saaledes, at han for at kunne med

*) Meget rigtig siger Myerup i sit Program om Litteraturens Tilvært, at de alt for hyppige Misbrug af Trykkefriheden tilsidst gav Anledning til Pressenordening af 27 September, og kan man vel med Føie nævne disse bruniana, som et Hovebleed i denne Riade.

Tryghed see sine Venner, maatte bede om Leidebrev; men havde han eengang beqvemmet sig dertil, burde han holdt sig rolig. Dog, Ungdom og Klogskab følges sielden ad."

Som et nyt Beviis herpaa, ham angaaende, vil jeg endnu her anføre, at medens han i sit Fædreland var under denne Forfølgelse, blev han — Martii f. A. — af den svenske Regiering forviist Lund og Sverrig, hvilket gjorde saameget mere Opsigt, da saa Dage tilforn Sverrigs ypperste Stiald og Kunstdommer Leopold — siger en Anmeldelse i vore lærde Efterretninger for 1798 — i det svenske Academie havde forelæst et i Lunds Ugeblad Sammelt og Nytt indfert Stykke svensk Poesie — fra hans Haand — der ikke allene vandt Academiets Bisald, men ogsaa, da de erfarede Forfatterens Fædreland, vakte deres Forundring saaledes, at Sagen med Hæder førtes til Protokol. "Man savner ikke, hedder det videre, Genier, der med Held have digtet i fremmede Sprog, men Malte Conrad Brun var det forbeholdt, skiondt dansk, at skrive gode svenske Vers." Og er det mig Pligt at slutte denne Beretning, med at anføre til Ære for den Medborger, som under sit Navn meddeelte den i Efterretningerne, og som paa den Tid havde opholdt sig i Sverrig, Dr. J. Kragh Høst, at han trods alle Lidernes Tegn ikke tog i Betænkning at tilføie: at Marsagen eller Anledning til denne M. C. Bruns Landsforviisning, hav-

de det under flere Maaneders Ophold i og om Stokholm, uagtet Forespørgsel hos selv Rigets høistbetroede Mænd, ei været ham muligt at opdage." Heller ikke har jeg mindste Erindring om, eller Anelse af, at nogen af hans herværende Venner — af min Kreds i det ringeste — vidste, eller erfoer noget næiere derom, ligesom der heller ikke i hans senere Breve til mig, hvorum i sin Tid, findes noget des angaaende.

Alf den, i Særdeleshed med Hensyn til de Samtidens Mænd, der have spilt en Rolle i Frankrigs Uroliggender, saa heist interessant Biographie nouvelle des Contemporains (af Arnault, Jay, Jouy, og Morvins) sees i Artiklen Malte Brun, at et lignende Skrift, Biographie des hommes vivans par Michaud, om denne Udgivernes gamle Medarbejder paa Quotidienne, blandt meget andet notorisk usandt (saasom at det var paa den døende M. P. Bernstorfs Forbøn han havde faaet Hiemlov, for at ansættes i en diplomatisk Post (!!!) beretter, at de tydske Journaler efter Bruns Forviisning fra Sverige havde fortalt, at der skulde have dannet sig et hemmeligt Samfund, kaldet: de forenede Scandina-ver, hvis Formaal var at danne en fæderativ Republik af de tree nordiske Riger, at M. C. Brun efter nogles Sigende, havde været denne Forenings Hoved, efter andre dens Secretair, at han endog havde tilforordnet sig tolv Apostle, som han lod reise om i

Norden for at udbrede hans Lærdomme, og skulde disse Rygter have faaet saamegen Bestand, at de formaade et Par nordiske Monarker til officialiter ved deres Gesandter at begiære, at Nordens Jacobinere maatte blive kuede og straffede.”

Da de tydske Journaler, hvori dette skulde være sagt, ikke ere opgivne, er det mig ikke muligt at sige, hvorvidt noget saadant maatte findes hos en eller anden af denne Legio; i Altonas pol. Journal, hvorpaa ved denne Leilighed Tanken nærmest henledes, og hvor han oftere omtales, findes intet deslige; heller ikke maa noget lignende den Tid være kommet mig for Nie eller Dre, da jeg ellers er mig bevidst, ikke at ville have undladt, i denne Anledning paa den Fornærmedes Begne at have taget til Giemæle, som jeg ved flere Leiligheder, hvor noget falskeligt sagdes ham paa, ikke tog i Betænkning at giøre. At der senere, i det mindste fra eet Hof, skede diplomatisk Forestillinger, vor Presse, som en Revolutionsfocus, angaaende, erindrer jeg saa meget des visere, som jeg, foruden en meget mærkelig Samtale, jeg i den Anledning havde med den høist alvorlig stemte Hertug af Augustenborg, i glad Erindring bevarer den levende Dannerfølelse, hvormed jeg fra paalidelig Haand erfoer det lige saa forstandige som ædle Svar, vor nye Secretair for det udenlandske Departement i denne Anledning havde givet, og der saa umiskjændelig bebudede mig hans store Sa-

ders værdige Sen. Ogsaa vil jeg i det følgende komme til at berøre i det mindste een hidhørende meget mærkelig Anecdote.

At i øvrigt hin Beshyldning mod M. C. Brun har været aldeles ugrundet, ligger upaatvivlelig al lerede i det, som hans Forviisning fra Sverrig angaaende ovenfor er fortalt, ugiendrivelig for Dine, da man, naar det ringeste deslige med mindste Skin af Føie havde været at fremsøre, sikkerlig, i Anledning af Hests tiætte Bekiændtgjørelse, ikke vilde have undladt at fremkomme dermed; ligesom man har fuld Føie til at antage, at Høst i enhver Henseende maatte vide sig sikker for alt lignende, inden han vovede et Skridt af denne Natur.

lul
 Hvad midlertid endnu øiensynligere og ugiendriveligere torde godtgjøre, at der vel ikke maa have været ymtet om noget slikt, er, at der just paa selv samme Tid under Navn af det skandinaviske Selskab stiftedes et literarisk Samfund af aldeles modsat Aand og Tendents, og hvis første Hoveder vel vilde have vogtet dem for at antage et Navn, der i mindste Maade kunde have lagt dem for saadan Misstanke. Da dette Selskab havde, og fik, i det mindste umiddelbar, en høist væsentlig Indflydelse paa Anliggender og Begivenheder, der i det her følgende spille en betydelig Rolle, troer jeg her at borde berøre dets Oprindelse.

Det nævnedes i forrige Bind (S. 474, og 75) at, ved et Besøg af Scandinaviens Anacreon, Digteren Paykull, det kom paa Bane at stifte et literarisk Samsund til at fremme nærmere Forbindelse mellem de tvende Nabofolks Litteratur. Dette Æmne omhandlede med megen Varme i adskillige Vennelag, nysnævnte ædle Gæst til Ære, hvilke blandt andre hans mangeaarige Ven, P. A. Heiberg, F. Hoegh Guldberg, J. K. Høst, P. H. Haste, og jeg bivaanede. Ved eet af disse Maaltider, jeg troer, det sidste, blev Ideen saa levende, at Foreeningen ansaaes, som aftalt, og blev givet det Navn, som den siden med Ære er vedblevet at bære, og klinkede man da paa den Nyfødtes Velgaaende, hvori naturligviis mig, som een af Gudsfædrene, gaves Deel.

Det var, som ovenansførte Sted er anmærket, umiddelbar efter Dyvekesfeiden, og skiondt jeg glad erkiendte, at der intet Nag var i Heibergs Sind, saaledet, som der nogensinde havde været i mit, og at vor Krig var aldeles til Ende, skiondt ingen Fredslutning eller Forligelse havde fundet Sted, stod vi endnu, og vedblev en Tid derefter at staae, i et vist spændt Forhold, som bidrog til, at jeg ingen ret virksom Deel tog i det hele, skiondt jeg af et Brev fra min ædle Hertug, som jeg i disse Dage er truffet paa, seer, at jeg med Interessse har mældt ham, hvad her var paatænkt. "Om den litterariske Forbindelse — svarer han mig — der skal stiftes mellem Erindringer af mit Liv. 5te Deel. (6)

17 Dec

lem os og de Svenske, glæder jeg mig af ganske Hierte. For Culturens og Videnskabens hurtige Fremme hos begge Nationer er en saadan Forbindelse meget ønskelig, og enhver, der hjælper til at befordre den, gier sig fortient af sit Fædreland, og sitterlig ogsaa af Menneskeheden."

Midlertid indtraf, som man af det foregaaende vil erindre, en af de mit Livs Perioder, om hvilke jeg vel torde sige, de behage mig ikke, og da jeg paa min venlige Strandmølle søgte, og fandt et Fristed, hvor jeg kunde være udenfor Alt. Det bæres mig rigtig nok for, at der i denne Mellemtid var Bevægelse angaaende denne Sag, men uden at jeg deeltog deri, eller bekymrede mig derom, indtil kort derpaa Høst i Forening med Nyerup, Pram og Bagesen gjorde Alvor af Selskabets Stiftelse.

Man gjorde nu mig den Ære, at tale til mig om at indtræde deri, men i Betragtning af ovenanførte, og med Hensyn til mit endnu bestandig kildne Forhold til Heiberg, der i hine ældre Forhandlinger havde været en Hovedperson, troede jeg mig forpligtet foreløbig at spørge, om man ogsaa havde talt, eller agtede at tale til ham, og da jeg herpaa fik et benægtende Svar, at frabede mig den mig tiltænkte Ære, da han forekom mig at kunne have grundet Anke imod mig, hvis jeg efter det Foresaldne traadte ind, uden ham. Vel veed jeg, at denne min Bægning af Mand, hvis Godhed og Yndest havde for mig

førdeles Bærd, navnlig af nu afdøde Molden-
hamer, optoges mig ilde, som om jeg ansaae mig
for betydelig nok til at kunne foreskrive Betingelser,
paa hvilke man skulde tilkiøbe sig mit Tiltræde; men
saa fuldt og fast, som jeg veed mig reen for enhver
saadan indbildsk Fordring, og som jeg lider paa, af
hver, som kender mig, at ville blive frikendt derfor,
hvor der handlede om at indtræde i et Samsund,
som, jeg ikke kunde andet, end regne mig til Væ-
re, at være Medlem af, saalidet kan jeg overtøye mig,
at jeg i mine Forhold burde, eller kunde have hand-
let anderledes, end jeg gjorde.

Der udkom midlertid en trykt Plan, hvori
Selskabet bebudede sin Indretning og sit Foreha-
vende. Jeg mindes ikke nogensinde at have seet den,
og mærkeligt er det, at tvende af Selskabets Stif-
tere, hos hvem jeg derom har erkundiget mig, endog
have draget i Tvivl, at den nogensinde har været til,
i det mindste i Trykken. For dette findes imidler-
tid tilstrækkelig Hiemmel i Universitetsjournalens fier-
de Hæfte for 1797, hvor den i en Afhandling med
Overskrift: "Kan der vindes noget for Sædrelan-
dets Litteratur ved en nøiere Forening med
Sverrigs?" med megen Høflighed, men just ikke
paa den meest anbefalende Maade drøftes, da Forf.
synes at have forudsat eller formodet nogle Ugter-
tanke — som Franskmanden kalder det — perved,
og der ikke stemte ham til dets Fordeel.

"Det var værdt — siger han efter at have berørt, at der maatte være skjulte Drivefiedre, som man ikke før har kiendt eller vidst at sætte i Gang, til den Slid, Selskabet gav Haab om, og gjorde Regning paa — at kiænde Historien af dette Selskabs Oprindelse og Tilvæxt; den skulde maaskee give et ikke uvigtigt Bidrag til vor hele Litteraturs Historie. Rygtet udgiver Selskabet for et Foster af et af vore Digterhoveder af første Rang (!!!) som, efterat han, paa en pædagogisk Reise hos Fremmede, intet fandt sin Skaberaand værdigt, at bringe sine Landsmænd hiem, bragte dem denne sande Digterkabning, og overlod dens Opdragelse til et Selskab, som coopterede sig selv, og saaledes vorte fra to til fire og tyve Medlemmer, som det nu bestaaer af, og hvilket Antal ikke skal forøges. Og efter at han saaledes havde sørget for Barnets gode Pleie, reiste han — liig en anden Solon — bort fra sit Fædreland, for ved sin Tilbagekomst at see det i sin fulde Blomstren og Herlighed, deri ikke liig Solon."

At den gode Fama her efter sin gamle Art og Skik har været

Tam ficti falsique tenax, quam nuncia veri
vil man af det ovenmeddeelte derom have erfaret; thi om end maaskee dette Selskab, eller rettere Ideen dertil, vel torde kaldes en Digterkabning, saafremt nemlig ikke Dognets Eliminations System, der lige ubetinget bryder Staven over den gustavianiske Skole

i Sverrig, og deres Samtidige i Danmark, her skal giøre Udslaget, hvortil i det mindste Udgiveren af Universitetsjournalen sikkerlig ikke vilde stemt — var det dog unægtelig ikke det paaapegede Digterhoved af første Rang — forudsat, der ellers skulde gives Rang og Rangforordning paa Parnas, hvad jeg i det mindste ugierne vil overtale mig til at troe — Baggesen, der fra en pædagogisk Reise i Tydskland og Frankrig, bragte denne sande Digterkabning hjem, da han tvertimod ved sin Hiemkomst fandt den undfanget, fød og navngivet. Hvad videre Deel han i dens følgende Udvikling og Uddannelse havde, skal jeg ikke kunne sige, men at han ikke var første Ophavsmand dertil, kan jeg som Dievidne bekræfte.

At i øvrigt denne Selskabs Anmeldelse, og det tildeels ved den alt af U. J. berørte Bestemmelse af Medlemmernes sluttede Antal, ogsaa paa den aldeles modsatte Side vakte en uvenlig Sensation, derpaa fik man øiensynligt Beviis ved en i Tillæg til Jversens sjenste Avis indrykket saare beedst Parodie derpaa, som i politisk og fysisk Magazin atter blev aftrykt, at den Kunde vorde reddet fra uforstyldt Sorglemmelse, da den havde været læst med saadan Begierlighed, at den liig Tilskuerens *) No. 10 var bleven eftersøgt.

*) S. o. f. S. 34.

Som Bidrag til Tidernes Tegn, og Actstykke i en her omhandlet Sag, tillader jeg mig i Noten *) at meddele noget af nysnævnte, der i øvrigt baade var fra en Haand, som jeg ikke holdt af, især den Tid, da jeg troede, den ikke at have været aldeles uvirksom i Unliggender, der laae mig langt nærmere paa Hjerter, og desuden i en Tone, som jeg ingensinde har elsket,

*) "Vi Stadens 24 gelehrte Rangspersoner, som med hinanden ere Constitutionen af 1660 tilligemed den liden augsburgske Confession hørige og lydige, og derhos boe i 24 af Stadens principaleste Gader, agter at sammenælte vores horrente Rentniisen i et periodisk Skrift hvilket under Navn af det nordiske Deignstrug kvartaliter skal udkomme." Nu fortælles, at de først havde haft i Sinde ved deres Reputation at hielpe deres svenske Busenfreunde paa Benene; men disse havde ordentlig honnetement vægret dem ved at være med (?) derfor havde de i deres Sted antaget et Halvdussin berømte Tydske, og vente endnu en Transport flere dito med Messingsfruer, aus Siebenbürgen, Prag, Biberach, und Heiligenstadt. "Vi ansee da vores Gesellschaft beschloßen, og bryder os ikke om Nationens øvrige gamle lærde og yngre levende Mænd, som vi lige frem, mir nichts und dir nichts, have udeløst fra vore ene saliggjørende Mysterier. Høre de sig, skal vi nok see ind til dem, saa det skal have Gyn og Klem."

Det hele flutter med fire spanske Linier, som et Glags Bomærke, da den unavngivne Forfatter var en af de Faa, der den Tid gav dem Mine af at lægge Vind paa spansk Litteratur.

eller vil elske, og der dobbelt maatte være mig til Forargelse, anvendt mod et Samsund, der saavel blandt sine Stiftete, som blandt sin øvrige første Stamme talte saa mange, ikke blot af mine ældste og kiæreste Venner, men af de Mænd, der som Litteraturens og Fædrelandets ypperste Prydelser i mine Dine vare høiligen hellige, og vil jeg foruden de ovenanførte endnu blot nævne en P. F. Suhm, Hauch, Abildgaard, D. Malling, Abrahamson, Thaarup, J. Bloch, Moldenhawer, C. F. Hornemann, Tønder Lund, Kierulf, Sander, Mønter, Wad, Ramus o. fl.

Derimod fandtes jeg aldeles redebon, da adskillige af mine Venner, der — vel tildeels med Joie — ankede paa, at man ikke vilde have dem med, eller i det mindste ikke tog dem med, i hint Samsund, og deriblandt fornemmelig P. A. Heiberg og P. Collet, indbød mig at deeltage i Stiftelsen af et nyt Selskab, som vi dristede os at give det betydende Navn, Selskabet for Sandhed. Hvad vi under dette Navn tænkte os, og ønskede og haabede at bebude vore Medborgere, nød jeg den sande Vre af mine Selskabsbrødre at overdrages at giøre Rede for i en liden Indledning med Overskrift for Sandhed, og der, med følgende af Cicero tagne Valgsprog: *Primam legem, ne quid falsi dicere audeat, deinde ne quid veri non audeat*, ligesom forkyndte vor Grundlov; og drister ieg mig at nære det Haab, at saavel Selskabet, som Selskab, indtil sin sidste Time,

som jeg selv personlig, i og uden for Selskabet, ingenfinde have fornægtet eller forsaget det, ligesom jeg og — naturligviis bestandig med Henhold til den der givne Forklaring over Ordet *audeat*: vi tør, hvad vi bør — indtil mit Livs sidste Dieblisk haaber at findes det ubrødelig tro.

At vi ikke blot af ovennævnte ældre Selskabs Tilhængere og Forsægttere, som de, der vilde reise Alter mod Alter, betragtedes med ugunstige Bine, men og af Aldskillige, der troede sig ligesaavel foru- læmpede ved at forbigaaes af os, som af det, bleve ilde anseete, var meget naturligt; og at et Samfund, blandt hvis Stiftere og Ledere man talte ovennævnte Kløverblad, i Forening med Seidelin, Horrebom, Sveistrup, og flere, som man, vore høistforskjellige Syns- maader uanseet, uden Betænkning satte os i een Categorier med, ikke just fra Høiheden af kunde vente sig nogen særdeles bevaagen Fordom, havde vi sik- kerlig forudsagt os selv. At midlertid et Sammen- stød af uforudseete og uventede Omstændigheder snart skulde lægge os saaledes for Had, at vi endog i en anonym Angivelse — der — for at gjøre Sagen mere bevægelig — var skrevet med rødt Blæk, hos davæ- rende Politimester, Justiceraad Haagen, befertes som — hvis jeg tør betiene mig af dette Udtryk — et Slags fratres clerici, for et større Samfund un- der Navn af Selskabet for Sandhed og Ret, der naturligviis hverken kunde være mere eller mindre,

end en formelig Jacobinerclub, var uidentivl noget mere, end vi enten havde, eller gav Tøie til at formode.

Ogsaa kan jeg ikke behøve i denne Henseende at retfærdiggjøre os for nogen, der veed, eller mindes, at mellem vore Medstiftere fandtes den nu for ikke længe siden hedengangne heiligen ærværdige M. S. Liebenberg, Selskabets første Formand, hans Jonathan, den iegode fromme Pawels, Erkeloyalisten S. G. Clausen, ikke længe efter af Styversængerne lagt for Had for at have forkyndt, hvad der var ham hans sandfærdigste Sandhed: at vi vare et lykkeligt Folk, naar vi vidste at skjønne paa vor Lykke, Gjentogtes cornciske Ordning, Agronomien, den ærværdige Høegh, Floras Wahl, Schousboe, C. Rafn, Digterne S. S. Guldberg, J. S. Schmidt, Frankenau, J. Rein, Rector L. Zeiberg, Dr. O. S. Mynster, N. L. Nissen, o. fl. der samtlig ikke have mit Vidnesbyrd behov.

At Selskabet heller ikke i sin Fortgang udartede til en Jacobinerpropagande, derfor kan neppe fremføres et mere uomtvisteligt og ugiendriveligt Beviis, end at den Mand, paa hvis Tøse vel endog den meest fremsynede Ultraclairvoyant ingensinde har været fristet at skimte Jacobinerhuen, N. S. Ørsted, lod sig indlemme i vor Forening, og prydede vor næstsidste Aargang med sin bekjendte Afhandling over det den Tid saa omtvistede Spørgsmaal: om Staten eller

dens Repræsentant var berettiget at forandre eller ophæve Stiftelser, som private Mænd have oprettet? og ter det end ydermere til Tegn paa den i Selskabet herskende Aand fortiene at nævnes, at han her udtrykkelig anfører sit nysudkomne Skrivt om Pressesforordningen af 27de September, uagtet dette saa aldeles stred mod mange Selskabsbrødres Anskuelse, hvoriblandt min egen, at der, da han foresloges til Optagelse i Selskabet, endog opkastedes Tvivl, hvorvidt Forfatteren kunde passe blandt os. Da jeg midlertid, som daværende Formand, gjorde Selskabet opmærksomt paa, hvorlidet det maatte være at ønske Selskabet for Sandhed, at den Tid nogensinde skulde være, eller komme, da en Mand ikke skulde kunne blive indlemmet deri, fordi han frimodig og med Grunde havde fremsat, hvad der var ham Sandhed — hvilket i nærværende Tilfælde ikke var mindste Tvivl underkastet — endstiondt det ikke var os saa, kom han ind, med den fuldkomne Enstemmighed, hvortil hans almeenerkiændte personlige Character og Retshaffenhed, hans siældne Skarpsindighed og Tænksohmhed, hans vidtstrakte og grundige Kundskaber, og hans siældne Arbejdsomhed gav ham skielligste Aldomst; og torde maaskee denne Hædersmand endnu erindre sig tvende mærkelige Vennesamtaler, som vi i denne Anledning, den ene, første Aften, han havde bivaanet Selskabet, og den anden henved en Snees Aar derefter, om bemældte vort be-

standige Tvistens Vble, havde. Ogsaa nævner jeg til ydermere Beviis Selskabets samtidige Deeltagere, J. Collin, W. Hornemann, C. F. Degen, L. Sagen, samtlig Hæder mænd, paa hvem ingen Skygge eller Mistanke hviler.

At samme Aand vedligeholdte sig indtil det aller sidste, lader sig ikke drage i Tvivl, naar man seer, at den sidste Aargang er udgivet af ovenomtalte trofaste Sandhedsven H. G. Clausen, i Forening med Prof. L. Kruse, der prydede den med sin kostelige Fortælling, de Sellige. At det midlertid var Bei til Hæderlighed efter Eibernes Leilighed, at være Medlem deraf, vil jeg ikke paa staae; tvertimod troer jeg at vide, at saakaldte Mægtige advarede unge Mænd, som de vilde vel, imod at være deraf; og sov det saaledes hen af sig selv, uden at opløses, da jeg paa det bestemteste erklærede mig imod, saavel selv at udtræde deraf, som at give mit Minde til dets Ophævelse.

Dog Selskabets Bestræbelser, Arbejder og Skiebner henhøre til det Følgende, saameget mere, som det egentlig først var i næstfølgende Aar, det traadde i offentlig Virksomhed, og vil, hvad det angaaer, eller vedkommer, i mere end een Henseende i disse Erindringer kun tilkomme et alt for betydeligt Sted.

Derimod leder Tidfølgen mig nu til at omtale, hvad jeg med Joie sætter saare høit, vel høiest, mellem, hvad Latinerne kalde ornamenta vitæ,

den Hæder og Lykke, som tvende Gange i mit Liv er blevet mig til Deel, at gives Sted blandt Fædrelandets Ordførere til at række udmærket Borgerværd — som da P. F. Suhms og senere D. Wallings — sin Krands, og begge Gange at høre den sandru Almeenrøst eenstemmig tiljuble Hædersmanden og os, hvad der blev sagt, da den første Hylдинг af dette Slags bragtes Statsstyreren Bernstorff i den navnkundige Skuepenge betegnet med Compasset uden Miisviiisning:

C'est beau de la recevoir,

C'est la patrie, qui la donne.

Alt jeg nød den Ære, ved Suhms Takoffer at komme i Betragtning, havde jeg P. M. Heiberg at takke. Denne sande dannessindede Patriot fattede i Slutningen af Maret 1792 den Borgersindets Guldalder værdige Tanke, at en saadant Taknemmelighedshylдинг burde bringes denne Fædrelandets og Oplysningens sande uegennyttige Belgjører; og kaarede han sig efter sin almeentkiendte Tænkemaade til Samvirkere heri uafhængige Mænd, som ikke Byrd, Embedsstilling, Familieforbindelser, eller saakaldet Indflydelse gav Betydning, og der heller ikke stod i noget saadant personligt Forhold til Suhm, der kunde misbruges til at kaste Skygge paa dette Forretagende; men der dog ikke torde findes uden Udkomst til at være de fremtrædende her. Hans Valg fandt da paa Udgiveren af Minerva, Pram, af dan-

ste Tilskuer, mig, af J. Kierulf, hvem A. Kall nylig havde ved hans Magisterdisputats betegnet med Navnet af in hac nostra universitate veteranus, som dettes Repræsentant — saa meget mere, som Rygtet den Tid paastod, han var prædestineret til aldrig at ansættes derved, da han ikke havde siddet ved nogen tydsk Samaliels Fædder — og Agent Gyldendal til at forestaae Pengevæsenet. At Heibergs Valg her ikke lededes af personlig Fortierlighed, skylber jeg ydermere at tilføie, da jeg blandt dem var den eneste, der stod i noget nøiere Forhold til ham, og det sikkerlig ikke var ham ubekiendt, at han ligesaa lidet var især Kierulfs, og tildeels Prams Mand, som de i adskillige Henseender torde have været hans.

Naturligviis tog vi alle med Glæde mod hans Anmodning, og udstædedes da under 25de Januar en trykt Indbydelse, undertegnet af os fem, og hvori man umistydlig vil gienkiende Kierulfs ordveieende Pen, hvis første Lov var: ne quid nimis. "Kammerherre Suhms Fortienester — hedder det her — kunne med Joie forudsættes, at være saa bekiendte, at man ikke her behøver at opregne dem. Ewillingriget eier sikkerlig saa af de yngre Videnskabsmænd, som ikke, for en Deel, have dannet sig til, hvad de ere, og for en Deel erhvervet sig de Kundskaber, som de besidde, ved Hielp af det Bibliothek, som Kammerherren med saa sjælden en Skionsomhed og saa stor Bekostning haver samlet, og hvortil han med

saa uegennyttig Godgiørenhed tilstæder alle Studerende og Kundskabseffkere fri Udgang. Ikke for at hædre Manden — thi ingen Dødelig kan forøge, eller berove ham den Hæder, som han selv har erhvervet sig — men for at give Nationen en Leilighed til at lægge sin Erkiendtlighed mod ham for Dagen, indbyde vi herved til en Subskription for at lade staae en Medaille over Peter Frederik Suhm.”*)

”Det Gavn,” siger en i hver Henseende høist uforkastelig Autoritet, Professor Myerup, som sandt og sagkyndigt mangeaarigt Nievidne, ”dette suhm-
ske Bibliothek havde stiftet, og den ædle Uegennyttighed, og varme Iver for Videnskabeligheds Fremme, som Eieren havde viist ved, uden Betingelse, at aabne det for Publikum, saldt saa stærkt i Minene, og indtog alle Medborgere saa aldeles for denne sandeste Patriot, at et Selskab besluttede at lade staae en Skuepenge til evig Udmindelse om saa store Fortienester af Fædrenelandet.” Desuagtet drog det dog med dette Forehavende saaledes i Langdrag, at det, som man vil see, varede henimod fem Aar, inden vi saa det fuldbyrdet. Deels vare vel samtlige vi, der stode i Spidsen derfor — Gyldeendal maaskee ene undtaget — ikke de driftigste eller dygtigste til at samle Subskribenter; deels gjorde vel og Slotsbranden med sin betydelige Subskription Aaret der-

*) See Suhms Biographie i Lahdes Portraitsamling.

paa, og end mere i næstfølgende Aar Kiøbenhavns
 Ildbrand, der for en stor Deel ramte den Klasse, blandt
 hvilken Subskribenter især kunde ventes, nogen Stands-
 ning deri; deels leed Tingene vel og ved de i det
 foregaaende berørte Omstændigheder, der bragde Splid
 blandt og om dem, der her skulde virke i Forening,
 o. m. m.; midlertid kom dog Sagen omsider virke-
 lig istand, og den 31te October 1797 blev Hæders-
 manden tilsendt en Guldmedaille, med hans Portrait
 og Navn paa Aversen, og den palatinske Apols
 Tempel aabnet med Underskrift, aperuit, paa Revers-
 sen. Med Medaillen fulgte følgende anonyme Skri-
 velse:

"Et Antal af Medborgere har ønsket at kunne
 lægge den Erkiendtlighed for Dagen, som de skyldte
 Videnskabsmanden, og Videnskabernes ædelmodige
 Befordrer, Peter Frederik Suhm, der med uegennyt-
 tig Godgjørenhed aabnede sit udsegte Bibliothek for
 Studerende og Kundskabssøfere."

"De have altsaa ladet præge den medfølgende
 Skuepenge, for at bevidne denne deres Erkiendtlig-
 hed, og bede, at den maatte modtages, som et Be-
 viis paa den Hoiagtelse, sande Fortienester, og Op-
 ofrelser for det Almindelige aldrig kunne efterlade at
 opvække, og som derfor i saa høi Grad skyldes Nor-
 dens kundskabsrigeste Historiegransker, der paa sin
 Bekostning aabnede Videnskabernes Helligdom for
 disses unge Dyrkere, førend Fædrelandet eiede nogen

offentlig Foranstaltning, der fuldkommen kunde opfylde dette Niemeed."

"Til Danmarks Historiograph Peter Frederik Suhm."

Maa man atter i Skrivelsen selv gientkiende Kierulfs Pen, da vil man ustridig erkiende P. A. Heibergs Aand i den, en P. F. Suhm tilkommende, Underskrift, der benævnedes ham med hans Værdighed, ikke med hans Rangtitel, og lykønske det Old, da denne Aand var i Ver.

Dagen derpaa læstes Suhms høistbestedne Svar, som Universitets-Journalen med fuld Feie kalder det, i Adresseavisen:

"Den 31 October blev mig bragt en Guldmedaille, og et Brev uden Underskrift, men som led: fra et Antal Medborgere."

orn "Ædle Medborgere! med den varmeste Føielse har jeg modtaget Deres forbindelige Skrivelse, og den medfølgende smukke Skuepenge, hvormed det har behaget Dem at hædre mig. Dersom jeg ikke var overbevist om, at man er pligtig at giøre Alt for sit Fædreland, som man skylder Liv, Opdragelse, Tænkestemning, Slægt, Venner, saa skulde denne mine Medborgeres Agtelse snart forlede mig til at troe, at jeg havde gjort mig særdeles fortient. Maa-
ske har jeg ikke været aldeles unyttig; men saa megen Hæder maa jeg dog fornemmelig tilskrive Deres

Godhed og Venſkab, for hvilken jeg her afſlagger min inderligſte og oprigtigſte Takſigſe.

Suhm.

Endnu maa jeg tilføie, at P. A. Heiberg, der var Ophavsmanden til, og Sielen i det Hele, ſaa- lidet ſtod i ringeſte Forbindelſe med Suhm, at jeg grant erindrer, han ſenere fortalte mig, hvor ſorundret han var blevet, da Suhm havde ſendt Bud efter ham, for at anmode ham om en Tieneste i et Privatanliggende.

pendent opera interrupta.

Virg. Æneid. libr. IV, v. 88.

Bis conatus erat casus effingere . . .

Bis cecidere manus.

Virg. Æneid. libr. VI. v. 31-37.

Daavidt var jeg kommen Mandagen den 19de Januar, og beredte mig nu at gaae over til Fremstillingen af mit ved min Trolovelse saa aldeles forandrede Privatliv, hvilken jeg midlertid, efter min Wiis, udsatte, til Ugens Forelæsningsdage vare forbi, at jeg uafbrudt kunde hellige nogle Dage i Råd til denne Skildring, da uventet Onsdagen den 21de gjorde en saa smergelig Ende paa den Lykke, jeg stod i Begreb at skildre. En synderlig sørgelig Anelse har overalt, som man ustridig af dette Binds foregaaende Ark vil kunne skønne, ligesom holdt min Haand tilbage, hver Gang jeg nærmede mig denne Periode, ret som varslende, for alting ikke at vække den Nemesis, der saa let kunde fristes at berøve mig den Lykke, jeg jublede over.

Efter at have for nu henved to Aar siden fuldbragt fjerde Deel, maatte jeg — næsten kan jeg sige, uden at jeg ret selv veed, hvorledes — lade ikke blot den paafølgende Sommer, men hele den næste Winter gaae hen, uden at komme til et Arbeide, som jeg idelig opfordredes, og selv længtes efter, at faae fra Haanden, og hvortil jeg mere end eensgang havde begyndt at berede mig. Men hver Gang jeg vilde virkelig tage det for, forstemtes jeg ved min Rones tiltagende Ildebefindende, som jeg vist nok dengang

var saare langt fra at troe saa farligt eller sørgeligt, som det desværre siden har viist sig; men der dog altid var trykkende og vaandesfuldt nok til, at jeg maatte ønske at oppebie en gunstigere Tid, for at skildre vore lykkelige Dage, især i Blade, som hun var vant til at seviis at læse, ligesom de kom af Trykken, og hvor hendes skarpe og opmærksomme Øie uundselig vilde opdage hvert mindste Stenk af Uengstlighed eller Mismod, der uwitterlig kunde være undsluppet mig, og hvori hun saa saare let torde have fundet langt mere, end der virkelig laae, end sige, af mig var lagt deri.

Endelig kom den mildere Aarstid, af hvilken vi alle, der havde hende saa kjær, lovede os saameget, vel — skiondt os selv tildeels ubevist — for at indflæde os i mildere Ord, at det var til den Algodessynlige Haand, vi maatte sætte det Haab og den Lid, der af menneskelig Omsorg og Kunst havde lidet eller intet at vente. At jeg med min haabnemme Natur begierlig og tillidsfuld greb det svage Siv, der ræstes mig, som en Guldstav, der umulig kunde svigte, end sige, brydes, eller knuses, vil enhver, der endog blot fra dette Skrift kender mig, let formode; og at saasnart Haab og Mod hos mig begyndte paa ny at leve op, min Virksomhed tillige oplivedes, og jeg vendte med Iver tilbage til det henlagte Arbeid, var ogsaa efter min Maade. Midlertid svandt efterhaanden Aarstiden hen, uden at medbringe den Bedring, man af den ventede sig, og som een og anden tilsyneladende Forandring stundum for Dieblikke smigrede med. Og saa vil man ved at kaste Øinene paa nærværende

Deels første fem Aft lettelig erkiende, at det raske muntre Anløb, hvormed jeg begyndte, snarlig sagtnedes, og at jeg, næsten kunde jeg sige, halv uvitstelig ræd for de dristige Ord, jeg havde givet Binde til Overskrift, den modige Tone, hvori jeg havde begyndt, skyndte mig at gaae over til Emner af anden Natur, og — vel uden at gjøre mig selv Røde derfor — dvælede ved disse, for ikke at komme til, hvad der oprindelig og egentlig var det Hovedindhold, jeg her havde glædet mig til at behandle. Sommers-tiden kom, men Sommeren, sagde de, der venlige søgte en Omvei for at undgaae, hvad de maaskee ligesaa lidt ville stille dem selv, som mig og hende for Die, udeblev, og med den da naturlig den Lindring og Bedring, man af den havde lovet hinanden. Og saa tiltog, som jeg andensteds har sagt, de Tider, der

Alt som de vigende Aar fratoget mig mere og mere, bleve mig vel mange, de, hvori jeg under bortledende Landskysler maa søge Tilflugt imod, hvad jeg ikke ønsker at særdes med, og da jeg altsaa var glad ved, deels i det Bind af Digtekunstens Historie, jeg med min halvhundrede Aars trofaste Medvandrers, Myrup, havde under Pressen, deels i Oversættelsen af Dr. Johannsens Religionsforedrag *) (der saa behageligen selsatte mig i de Dage, da min Kone og jeg havde vor tredive Aars Bryllupsfest at høitideligholde, og da jeg dog ikke trostede mig til at vende tilbage til nærværende Arbeid, hvortil jeg af den havde lovet mig

*) Fortalen til Oversættelsen af Dr. Johannsens Religionsforedrag.

saameget), et nyt Tidsskrift *Tritogenia*, og enhver anden litterarisk Beskæftigelse, der tilbødes mig, at finde Paaflud for mig selv, til at udsætte, hvad jeg ikke havde Hierte til at fortsætte. Dobbelt begierlig greb jeg, da med Efteraaret Haabet bestandig mindskedes, og hendes Affældighed tog til, den Anledning, sidste Aars Examen Artium, der for mig medførte mere end fordoblet Arbeid, gav mig, til at lægge disse Erindringer formelig til Side, og var særdeles tilfreds med, hele Novembermaanedes Nationalrunus igjennem, ikke fra nogen Side at faae Opfordring eller Mindelse at vende tilbage dertil.

Midlertid — ligesom efter den gamle franske Sonnet —

Bestandigt Haab til Mishaab bliver,
da saaledes og paa en Maade langvarigt Mishaab
bliver Haab, i det Frygten lidt efter lidt taber Nyhedens Braad, lod jeg — vel og flere med mig — af den mageløse Livskraft, som hendes lyse, ildfulde, himmelske Aand beholdt og bevarede, mig forlede til at overse, i hvilken Grad hendes Legemskræfter svækkedes, vel tildeels, fordi i det mindste vi mindviede hæftede vore Bine paa en anden Synspunkt, end den, hvorfra Odelæggelsen indbrød, vel og fordi hiin overordentlige Siæl af og til ligesom reiste sig i al sin Styrke, for at overmande sine Lidelser, og giennemstrømme det svage Legeme med sin Energie, og naturligtvis greb vi da begierligen ethvert saadant Lyssglint, forhøiede og forskønnede det for os selv som for hinanden til en Vishedsstraale, og styrkede os i

den Overbeviisning, at det rige Væld, der end skød saadanne Straaler, ikke kunde være nær ved at standse.

Jeg tog da disse henlagte Erindringer frem igjen, skøndt ikke utilfreds med, at fjerde Aft, hvorved de vare standsede, havde efterladt mig ved en Tidspunkt, der endnu vilde sysselsætte mig med hine Dages Anliggender, og overlod mig bestandig til den Drøm, at inden jeg kom til mine egne, skulde blidere og bedre Tider i hver Henseende være oprundne. Januar-maaned ansaae jeg især, skøndt langt fra at ane, hvad den mod mig bar i sit Skød, for en ond Fiende, som den og allerede i sine første Dage bebudede sig, i det den for en Tid betog min Kone den tro og redebonne qvindelige Medhielp, hun var vant til, og i sin Forsatning saa høilig behøvede. Da midlertid denne ubetydelige Ubhagelighed baade af min Kone i hver Henseende bedre blev baaret, end det havde været at vente, og langt hurtigere gik over, end vi formodede, hidrog det uidentviol, i det mindste hos mig, hvis Hjerte saa let aabner sig for Haabet, særdeles til, at jeg temmelig trostig saa de følgende Dage henglide, glædede mig ved hver Dag, hver Uge, hver Decade, der henvandt, og endnu min huuslige Lykkes sidste Morgen frydede mig til hende ved, at i Dag vare over de to Trediedele af den frygtelige Maaned henrundne. Aft, jeg tænkte ikke paa, at Uheldsspaamandens Ord til Cæsar; Dagen er kommen, men ikke forbi, saa sørgelig skulde opfyldes paa mig; at inden hine Maanedens tvende Trediedele, som jeg saa trygt troede alt overstandne, endnu vare udrunda-

ne tilfulde, skulde jeg have tabt, hvad jeg havde at tabe.

Det var isvrigt saare langt fra, at min Kone, saameget end allerede den begyndende strænge Vinter trykkede hende, enten deelte min Mistro til Januar, eller især min Tillid til den paafølgende Blidemaaned, som jeg fra langt tidligere Dage, da det var mig en kær Festmaaned, havde gammel Kærlighed for, der i senere Aar var bleven fornyet ved min Svigerfaders Fødselsdag, som indtraf deri, og som mangfoldige Aar stod øverst mellem Bakkehusets Høitider, som jeg da og i en liden saakaldet Damecaslender fra 1801 af min Kones Haand under Rubrikken Sesttage des hauslichen Glückes har fundet den indført, ligesom allerede den Omstændighed, at Dagene alt i den synlige længedes, for en saa ivrig Antibrummarist, som mig, var nok til dens Anbefaling. Hun laae derimod i aarlig Spøgstrid derom med sin Fader, der med Varme tog sin Maanedes Parti, og puffede paa, at han i den havde seet Stikkelsbærtornene grønne; og ligger blandt andet for mig et fransk Brev i denne Anledning fra hende — som da disse tvende overordentlige Sproggenier førte deres Brevverling paa alle europæiske Tungemaal, især de sydligere — hvor hun kaldte Februar le mois le plus morguant de l'année, et Navn, hvortil den i indeværende Aar har hiemlet sin fulde Adkomst, da den bag sit Jisstiold og under sit Sneedække saa haardnakket indtil det allersidste er vedblevet at trodse den stigende Soel.

Midlertid var det endnu ikke af Februar, saaledes at hun deelte min Tiltro til den, hun egentlig ventede sig værst, men snarere af den paafølgende Marts, hvis Løvspring hun havde en mangeaarig Mistro til, der streed alt for meget mod mine Forestillinger og Følelser til, at jeg kunde sympathisere dermed. Ivertimod inddysfede jeg mig i det Haab, at, naar først den milde Tid kom, vilde det ved den strenge Kulde forværrede Onde, om ikke virkelig selv formildes, dog i det mindste føles mildere, og standse i Tilvært, vel og, hvis den i Fjor udsatte Sommer i Aar skulde blive os dobbelt erstattet, gradviis gaae over til det Bedre.

Inddysset i disse Drømme arbejdede jeg nu troslig, om ikke just trøstlig fort, men bestandig uden at kunne komme ud fra hine mig mindre vedkommende Æmner, ved hvilke, man formodentlig og tør finde, at jeg ligesom af en usynlig Haand er holdt længere fast, end det vel havde været min Tanke at dvæle ved dem. Midlertid havde jeg tillige begyndt mine Forelæsninger over den kostelige hauchste History Tiberius, som jeg saalænge havde glædet mig til at have en ualmindelig Aandsnydelse ved at skildre og udvikle; og er der ustridig neppe Noget, der uimodsigeligere kan godtgjøre, hvor langt jeg var fra at ane den overhængende Fare, end at denne Forelæsning de tvende første Timer efter min egen Følelse lykkedes mig langt over Forventning, til en Fyldestgjørelse, som med Aarene af høist naturlige Grunde bliver mig alt sjældnere og sjældnere. Det er nemlig min Maade, som det fra tidligste Dage har været, ikke

blot omhyggelig at forberede mig til hver Times Foredrag, men og umiddelbar i Forveien udsørlig at nedskrive ei allene alle Momenter, Citationer o. s. v., men og den hele Tankegang saaledes, at jeg i fornødent Tilfælde blot havde behov af Papiret at foredrage, hvad jeg havde optegnet, for at give en fattelig og ikke ufuldstændig Fremstilling af, hvad jeg havde at sige; men efter denne Forberedelse, naar jeg bestiger Cathedret, at overlade mig med saalidet Hensyn, som nogenlunde muligt, paa det, jeg har skrevet, til Diebliffets Indtryk, for at finde det levende Ord, hvorved deslige Foredrag faae deres største Interesse.

At midlertid det frygtelige Sværd mig uvitterlig hang i et Haar over mit Hoved, derom drømte jeg ikke blot aldeles ikke, men havde ikke engang en Forestilling om, at min Kone, uden dog at vide det, havde Anelse deraf, før jeg, medens jeg skriver paa dette, af een af vore gamle tro Lyende erfarer, at hun, niende Dag førend sin Død, havde spurgt denne i Fortrolighed, om hun ikke troede, at en febrilsk Tilstand, hun hver Formiddag klagede over, var et Dødsforbud, da hun saa nødig vilde bort fra sin gamle Kæhbe. Denne havde midlertid trøstet hende paa det bedste, og ymtede jeg intet derom, men beroligedes tvertimod ved adskillige smaa huuslige Arrangements til hendes Lethelse, som hun til sin Tilfredshed fik gjort, og blev ved at see med Tillid en sig nærmende Formildelse i den hende synlige trykkende Kulde imøde, hvorved jeg med en Tilro, der ellers just ikke skal være min Skik, daglig studerede Almas

nakkens Bæirspaadomme, hvori jeg naturligviis ved min Udtydning lagde meget mere gunstigt, end der ustridig med dem var meent; og var det ikke ganske uden Hensyn paa disse, jeg om Mandagen, da jeg, som sagt, udsatte Fortsættelsen af disse Erindringer til Ugens Slutning, regnede paa, med freidigere Hu at kunne gaae til dette Arbeid igien.

Hvad hun midlertid Dagen derpaa, som jeg skulde gaae ind til Forelæsningerne, om sin Tilstand maa have ytret, er jeg ikke istand til at giøre mig Rede for; nok, at jeg var saa aldeles forstæmt, at jeg — uagtet en just den Dag mere end sædvanlig omhyggelig og overflødig Forberedelse, der egentlig maatte kunne giort mig det ufornødent, at gaae uden for, hvad jeg paa mit Papir udførlig og nøiagtig havde optegnet — hvis jeg ikke meget skulde bedraget mig, uden tvivl hverken vidste ud eller ind.

En ikke trøstelig Stadfæstelse paa denne min indvortes Følelse fik jeg, i det jeg gik ned af Cathedret, da en gammel Medvander og mere end 30 Aars Ven, som jeg havde den Ære at have mellem mine Tilhørere, i Henseende til Ordenen i mit Foredrag gjorde mig et Spørgsmaal, som kun alt for tydelig lod mig føle, at det var egentlig Uordenen, han vilde sagt, hvis han havde havt Hjerte til at nævne Tingen med sit rette Navn, enten for sig selv, eller for mig.

Medens jeg midlertid endnu talte med denne, kom Pedellen at sige mig, at der inde hos ham var nogen, der vilde tale med mig. Det var da min Kones kjerlige Søster, Professorinde Dehlenschläger,

der i denne onde Tid, som en sand Trøstens Engel, hyppig kom til hende, oplivede og muntrede hende ved sin dristige Deeltagelse i alle hendes Ønsker og Anliggender, og med den hende saa egne usfortrødne Utrættelighed, hvor der er noget godt at udrette, paa hundrede og hundrede Maader var i uafsladellig Virksomhed, for at udtænke, opspørge, foranstalte, forstærke, besørge, og selv forfærdige hundrede og hundrede mindre og større Ting, der kunde være den fiære Lidende til Behag, Bequemmelighed, Lættelse, og Lindring, og der, om de end aldrig i og for sig selv vare istand til at opnaae deres Hensigt, dog ved den Velvillie, den Omhu, den Iver, fort den Benævnelse og det Søsterhierte, hvormed de stode, for en Siel, som min Kones, maatte faae et Værd, og en Værdighed, der vel maatte gjøre, at hun paa Bakkehuset saaes imøde, som en Engel fra Himlen, der, om end desværre ikke nedsendt med Lægedom og Hielp, dog i det mindste aldrig kom uden at medbringe Lindring, Lættelse, og Lise til Legem og Siel.

Hun var kommet at sige mig, at hun agtede at føre ud til Bakkehuset, og vilde tilbyde mig at føre med. Saa glad jeg blev over den uventede Behagelighed, der forestod min Kone, tog jeg dog i Betænkning at modtage Tilbudet, af Frygt, at hun, naar vi saaledes kom samlede, skulde troe, at det var efter min Anmodning, hendes Søster kom ud, og da lægge noget mere betydnende og ilde bebudende i dette Besøg, end det, efter min daværende faste og trygge Overbeviisning, engang randt mig i Tanke at søge eller formode deri. At jeg nu ved nærmere at

sammenholde og overveie adskillige Omstændigheder mere og mere faaer Joie til at formode, at hin Forsætning vel ikke havde været saa ganske ugrundet, og at vel Marsagen, hvorfor denne vennefulde Søster mod sin Sædvane fikste derud, og tilbød mig at kjøre med, var for at forberede mig paa, hvad hun alt forudsaae, eller var advaret om, især da hun i denne Anledning havde noget at lægge mig paa Hierte, vil det følgende nøiere oplyse. Men mit Livs gode Engel vilde endnu unde mig dets sidste skionne Dag ublandet og uforstyrret, og jeg, som sagt, ikke blot modtog ikke et Tilbud, der ellers vilde være mig særdeles kjær, men bad endog ydermere min Svigerinde ikke for sin Søster at lade sig mærke med, at vi i Byen havde seet hverandre, eller talt sammen, at hun ikke deraf skulde gjøre sig nogen ufornoden og ugrundet Betænkelse; og skiltes vi nu, og jeg begav mig paa min Hjemvandring, glad til den behagelige Aften, jeg havde at vente.

Ogsaa blev denne mig virkelig endnu langt over min Forventning til Deel; ikke blot fandt jeg min Kone særdeles glad ved sin Søsters Besøg, og ydermere oplivet ved en foregaaende behagelig Aftenunderholdning, da en kjerlig Veninde af Omegnen efter senere Dages Sædvane havde skænket hende en kjær Aandsnydelse, ved at forelæse hende af de for ikke længe siden udfomne Breve fra Bonstetten til Fr. Bruun, som denne min Kones hiertelige og varme Veninde med et kjerligt Brev, af! fuldt af de trøsteligste Forhaabninger, som hun paastod at have fra sikker Haand, havde sendt hende, og som hun saa

særdeles beklagede, hendes ellers saa skarpsæende Dine nægtede hende deres Tjeneste til selv at læse; men og havde hun i Anledning af nogle Smaaforanstaltninger, hun i min Fraværelse havde været foranlediget at føie, og hvortil hun vilde have mit Minde, med Blyant tilskrevet mig en høist kjerlig og velsignet Sæddel, som ydermere, spøgende, eller i det mindste kielende, endtes med eet af de selvgiorte Diminutiver, der i Kiærlighedens Sprog have en Betydning *), som man maa have elsket selv, og været elsket, for at gjøre sig Forestilling om. O! hvor aldeles ikke drømte jeg om, at det var sidste Gang, jeg skulde modtage denne min kiæreste Hædersbenævnelse af hende! Denne Sæddel rakte hun mig ved min Hiemskomst, og bad mig gaae ind at læse den i mit Værelse; jeg gjorde det, kom i Diebliffet stæleglad tilbage, gav hende spøgende det Samtykke, hun efter min Mening ikke havde havt behov at begiære, og var saare lykkelig.

Det Stykke Pappapiir, hvorpaa hun, da hun ikke kunde bruge Pult eller Skriverbord i Sophaen, havde skrevet denne Sæddel — ligesom Ewald sine brutale Klappere paa et Bret i sin Syngeseng — ligger for mig, og skal vedblive at være min Pult, saalænge min Haand kan føre Pennen; og skal det holde mig i Minde, aldrig at lade derfra udgaae Noget hende uværdigt, som først indviede det til dette Brug; hendes Sæddel giemmer jeg blandt mine øvrige kiæreste Helligdomme, alle hendes kiærlige Breve og

*) See Bonstettens ovenomtalte Breve S. 337.

Smaaafædler, for største Deel med den Udskrift, hvor med denne Sæddel sluttede. Jeg kan sige som Dyveke, jeg har dem alle, fra den første Sæddel af — som jeg paa sit Sted *) har omtalt, og hvor hun ikke havde mindste Anelse om, hvad hun gav, om jeg end fik Anelsen om, hvad jeg medtog — og indtil denne sidste; de ere alle fulde af hendes skønne Aand, hendes kierlige Hierte, skrevne under saa langt et Samlivs mangehaande Forhold, i Sorg og i Glæde; men undtager jeg maaskee tree, som hun i Bombardecementsdagene skrev mig fra Amager, og som jeg, hvis det forundes mig at naae denne Tidspunkt, dette store Dannerhierte til Ære, neppe vil kunne nægte mig at forelægge, er der blandt dem alle mig intet saa dyrebart, som dette sidste, hvorvel det egentlig ikke indeholder uden huuslige Smaating, hine Slutningsord undtagne. Dog maaskee var det just for end een gang at tiltale mig med hiint mig saa kiere Navn, hun — mulig uden at have giort sig selv i det mindste tydelig Ræde for det — tilskrev mig selv den Sæddel! af jo længer og længer jeg dvæler ved at gienkalde mig hine Dage, jo flere Lys opgaar der for mig, hvorved det mere og mere bliver mig klart, at det vel ikke var hende nogen Hemmelighed, hvad hun søgte at dølge for sig selv, som for os andre, at hendes sidste Time var nær.

Oven paa hin mig høist behagelige Mellemscene gik jeg med dobbelt freidigt Sind ind igien i mit Arbeidsværelse, at ordne og berede det fornødne

*) See 4 B. S. 473.

Manuskript til Tritogeniahæftet, hvortil denne Aften og den følgende Dag var bestemt, saa at jeg om Lørdagen kunde have Hænderne fri til at tage fat paa den saalænge udsatte Fortsættelse af Erindringerne. Ogsaa dette gik nu godt fra Haanden, og vel tilmode kom jeg, da Hvileklokken slog, ind igien til min Kone og hendes Søster, hvor jeg fandt denne Vennehulde, saa driftig og saa ivrig i at gjøre Af- tale med min Kone om Indretningen af en beqvem- mere Lænestoel til hende, og gjøre hende saa omstændelig Riede for, med hvor lidt Uleilighed og Beføstning for sig hun vilde være istand til at indrette hende den, at der ikke kunde oprinde den fierneste Anelse i min Siæl om, at denne kjerlige Søster engang forrestillede sig Muligheden af, den neppe vilde komme til at gøres behov, at jeg tværtimod i Aanden nød min Kones Tilfredshed, naar hun fik denne hende bekvemmere Lænestoel, hvor naturligtviis efter hendes Sindelag den atter her som saa idelig hende viiste ufortrødne og utrættelige Velvillie og Virksomhed vilde have glædet og gavnet hende langt mere, end den forøgede Beqvemmelighed selv.

Nu kom Aftensmaaltidet, og min Kone var, uagtet sin qvalte Stemme, saa aldeles den mageløse Gæstveninde, hvorfor hun var saa almeenerkiendt, saa omhyggelig for at see sin kære søsterlige Gæst paa det Bedste tilgode, og denne nød igien fra sin Side sin elskede Søsters paa de mindste Smaating opmærksomme Omsorg, der krydrede Maaltidet, med saadan Hiertelighed, at denne Madvere virkelig var mig af de

noctes cænæque Deorum, quibus ipse meique
ad larem proprium vescor,

hvoraf hun i disse 30 Aar har skænket mig saa utal-
lige, og hvoraf det skulde være den sidste.

Et Beviis, hvor glad jeg var, er det for dem,
der kende mig nøiere, at, medens jeg, til dagligt
Brug, aldrig til mit Maaltid drikker mere end eet
Glas Viin, nød jeg ikke blot, til Værelse for den live-
lige behagelige Aftenunderholdning, ved dette Maal-
tid to; men gif endnu, efter at vi stod fra Maaltid-
et, og min Svigerinde endnu blev staaende henne
hos sin Søster i videre Lænestoelsaafhandling, hen
til Bordet igien, og skænkede mig, som til Tak for
i Aften, endnu et halvt Glas, meget fristet til at
udbringe denne Skaal, hvis jeg ikke deels havde fryg-
tet for at forstyrre hine vigtige Conferencer, deels
og var bange for min Kones paa senere Tider saa ofte
yttrede Mishag til udbragte Sundheder. Jeg drak
Skaalen da i min Stilhed, ikke mindre glad i mit
Hierte over den nydte venlige Aften, og inderlig tak-
nemmelig mod min hulde Svigerinde, hvem jeg i saa
høi en Grad havde den at takke.

Og nu tænke man sig min Overraskelse, da hun,
i det jeg fulgte hende ud i det forreste Værelse, at
tage Raabe og Hat, brast i en forfærdelig Graad,
der kun alt for tydelig sagde mig, hvad hun saae,
tænkte, følte, og formodede.

Saa ubeskrivelig dette mig aldeles uventede Ud-
brud af hendes dybe Bedrøvelse overraskede mig, var
jeg dog, i Følge den mageløse Fatning, hun den hele
Aften havde viist, saa langt fra at gjøre mig mindste

Forestilling om, at det var Følelsen af den visse og nærforeflaaende Skilsmisse, Tanken, at det var sidste Gang, de havde seet hinanden, der saaledes overvældede Søsterhierttet, at jeg blot deri saae hendes inderlige Deeltagelse i en elsket Søsters Lidelser og Aftagende, og ene sysselsat med Tanken om, hvad Indtryk det vilde gjøre paa min Kone, hvis hun, naar jeg kom tilbage, fandt mig forandret og forstemt, gjorde mig Umage for at bevare min Fatning, og blot broderligen sagde: knuus ikke mig! for, taber jeg Modet, synker der formeget; hvilket hun venligen syntes at sande, hvorpaa jeg, at ikke en forlænget Samtale skulde falde min Kone paa, der saare let i sligt paa senere Tid fandt ildesvarslende Kiendtegn angaaende hendes Tilstand, skyndte mig ind til hende igien, med et Par Ord takkede hende hiertelig for Blyantsæddelen, besvarede den med mit fuldkomneste Samtykke, og nu, uden at have, i øvrigt, ladet mig mærke med det ringeste, gik til Sengs.

Næste Morgen kom, og hvorvel jeg tydelig mindes, at hun, hvem den strænge Frost var trykkende, yttrede sin Frygt for, naar den blev ved, ikke at udholde de saa Skridt giennem det lidet Bærelse, der er mellem Sovestuen og vor Dagligstue, inddyssede jeg mig dog saa fuldt og fast i den Fortrøstning, som jeg og gav hende, at det nu gik stærkt ned af Bakke med Januar, og at Blidemaaned vilde medføre blidere Luft, at jeg saare godt erindrer, at det første, jeg foretog mig, da jeg kom ind i Dagligstuen til hende, var at tye hen til Al-

manakken, der til ideligt Eftersyn laae i Windnet, for at overtyde mig, at det virkelig var den climacteriske een og tyvende Januar; og at ydermere, da det var Dagen efter Qvarteersliste, og Almanakken bebudede paafølgende Sne, denne nødvendig maatte medføre Formildelse; hvilken Fortrøstning jeg nok og meddeelte hende, og blev til Giengjæld efter en gammel Talebrug mellem os kaldet den haabendes.

Ikke engang det gjorde noget varslende Indtryk paa mig, at hun sagde mig, hun havde ifinde at bede vor gamle Ven Brandis, naar han tog ud til sin Gaard i vort Nabolag, at see ind til hende. Vel vidste jeg, at hun, endog for ikke saa saare lang Tid siden, i en spøgende Samtale, havde lige ud sagt ham, at, saa meget hun var hans Høiagterinde, og Veninde, vilde hun ikke være hans Patientinde — egentlig, fordi han, som foreløbig Betingelse, satte en Forandring af hendes Bopæl m. v., som hun ikke kunde erkiende Fornødenheden af — midlertid forestille jeg mig blot, at hin Beslutning kunde være en Følge af Samtalen mellem begge Søstre, for at raadføre sig med ham om nogle nyere Symptomer, saa som de høvne Been, hun paa et Par Dage klagede over, og som jeg i min Forblindelse, langt fra at erkiende Sørgevarslet deri, troskyldig antog for en mulig Lettelse, i det det Onde kastede sig paa de yderligere, og mindre vigtige Dele. Saa meget mere beroligede jeg mig i saa Henseende, som det blot var et mundtligt Bud, ovenikøbet udentviol, som de Engelse kalde det, *sine die*, hun sendte, og kun bad ham

komme til hende, naar han tog ud til sin Gaard, som man og af hans skriftlige Svar, som jeg ikke kan nægte mig i det Følgende at berøre, udtrykkelig kan see, at Overbringerinden deraf, der iøvrigt fra sin mangeaarige tro Tjeneste besad min Kones fulde Fortrolighed, hverken havde haft nogen hastende Meddelelse om særdeles Frygt eller Fare at giøre ham, heller ikke selv givet ham nogen ængstende Skildring af hendes Tilstand.

Ogsaa gik jeg med freidigt og trofast Sind til mit Arbejd, og vedblev at faae mit Tritogeniamanus skript paa rede Haand, saaledes, at, som jeg fuldt og fast indbildte mig, intet næstkommende Løverdag skulde være mig i Veien for at gaae til Skildringen af mit Livs lykkelige Dage; og erindrer jeg meget vel, at jeg den Formiddag efter sædvanlig Skik, hver Gang en Side var fuldstreben, og medens den tørredes, gik ind til min Kone, og talte vel tilmode med hende om mit Arbejd, der gik fra Haanden, om Brandis's Besøg, som jeg glædede mig til, og om en kort Byvandring, jeg den Aften havde at giøre, da jeg skulde i Embedsforretninger i Frimurerlogen. I Bergyndelsen syntes dette, da jeg paa senere Lider saare sjælden var ude om Aftenen, hende ikke tilmaade, og hun spurgte mig med nogen Uro: Saa bliver du vel længe ude? men da jeg forsikrede, at jeg var vis paa at kunne gaae, saasnart mine Embedspligter vare tilende, at jeg ikke gik ind før mod Mørkningen, og selgelig i det Høieste kun blev to til tre Timer borte, beroligede hun sig aldeles, og gav ikke

med noget Ord eller Bink tilkiende, at denne min Bortgang var hende i mindste Maade ubehagelig.

Ogsaa var hele Dagen igiennem Stemningen over os begge blid og — som det syntes — trostlig, hvilket forøgedes, da vort fra Kiøbenhavn hjemkomne Bud bragte følgende Svar til hende fra Machaon Brandis:

”Ich wollte meine verehrteste Freundin jeden Tag zu sehen kommen, wurde aber, wie gewöhnlich, wie ein Kieselstein im Wasser von Wellen umhergerollt, die der arme Stein nicht in seiner Gewalt hat; so bald Sie es aber wünschen, sind Sie mir eine der liebsten Wellen, von der ich mich gern wälzen lasse.”

Den, der har ringeste Klendskab til dette siældne Siertemenneste, hvis høist ualmindelige Aand er hans ringeste Fortrin, vil af Toner i ovenstaaende Linier have fuldeste Overbeviisning, at han ikke havde fierneste Anelse af, hvor uhyre nær Faren hang over den ham saa særdeles kjære Veninde, han skrev dem til; og er det da saare begribeligt, at vi, jeg i det mindste, fandt i denne hans Munterhed kjær Forviisning for, at, hvor han, der dog for ikke saalænge siden havde seet hende, og idelig havde Leilighed at høre om og fra hende, ingen Fare anede, heller ingen Kunde være. Og blev det af os begge, da jeg maatte læse hans Sæddel for hende, der paa de seneste Dage flagede over, det ellers saa skarpe Syn slog hende feil, ikke ubemærket. Men hvad der snart aldeles bemærkede sig begges glade Opmærksomhed og Deeltagelse, var det følgende, hvori han tilføiede, at han desuden

vilde kommet, da det fra den høihæderværdigste Haand — elsket, æret og hyldet af os, som af hele Danneriget, — var ham overdraget, for den Cantate, Hs. K. H. Prinds Christians hulde Benaagenhed havde bæret mig med at forfatte i Anledning af den nylige Formeling i Skioldungeætten — mundtlig at overbringe en Taksigelse, der mellem alle rige Belønninger, der langt over min Forventning, og dette ubetydelige Arbeids Værd, vare blevene mig til Deel, med fuld Føie staaet mig allerøverst.

Gierne kan jeg sige, at, som dette uidentivl var den sidste jordiske Glæde, der her i Livet blev min kjerlige Huustro til Deel, saaledes var det og, med Hensyn til Haanden, hvorfra, Tiden og Omstændighederne, hvorunder, og Anledningen, hvorover den kom, maaskee en af de allerkjæreste, og meest ublandede, hun i vort Trediveaars trofaste Samliv havde nydt; en Vre, der vederfoer hendes Næbhet, paa en — efter hendes Følelse — for hans betyngede Hierte saa nødtørftig Tid, for et Arbeid, som hun selv — vel især for dets Sandruhed, som for hende var den første Dyd — havde Forkierlighed for, og det fra, hvem, hun vist nok, frem for alle, ønskede, det maatte være til Behag, maatte for hende, der satte saa høi Priis paa det allermindste, der især i disse mørke Dage stæede mig til Opmuntring, til Trøst, til Glæde, være uvurdeerligt. Ogsaa sagde mig hendes omhyggelige Oppasserinde, at hun om Eftermiddagen, da Brandis besøgte hende, og da megen Tale faldt hende besværlig, med sit himmelskvarme Hiertes overordentlige Livlighed, der ikke flukkedes, eller en-

gang kiølnedes førend i Døden, havde udtrykt ham sit Hjertes fyrige Tak ved at vise ham Brevet, og med overordentlig Vennesalighed adskillige Gange kysse paa Fingeren til ham — hvad jeg i alle de Aar, vi have kiendt hinanden, aldrig mindes at have seet hende gjøre til nogen Dødelig, smaa Børn, som hun legede med, og kiølede for, maaskee ene undtagne. —

Og vil man da ikke undres, at jeg, ligesom jeg regner den Deel, jeg kan tilegne mig i denne hendes sidste Glæde paa Jorden, mellem mit Livs hyperste Skatte, saaledes, da jeg næste Morgen derpaa havde den tunge Forretning, at mælde den venneshulde Læge hendes Død, ikke kunde nægte mig, i det jeg takkede ham for at have saaledes forsødet og forskionnet hendes sidste Timer, tillod mig det Ønske, at ogsaa den, der giød denne livsalige Nectar draabe i min elskede Kones Dødsbæger, maatte erfare, at, som hendes erkiendtlige Glæde ledsagede hende til Himlen, saaledes vil Erindringen heraf med levende Taknemmelighed følge mig, den Tid, jeg endnu kan have at være paa Jorden.

Uagtet jeg nu naturligviis gierne havde hørt hine Hædersord selv af Brandis's Mund, og til den Ende om Eftermiddagen gav mig Tid med at gaae ind, i Forventning, at han efter Løfte kunde komme, var jeg midlertid paa den anden Side saa vis paa, at Budskabet paa hendes Læber og ved hendes glade Deeltagelse vilde faae en forøget Frydelighed for mig, at jeg, som overalt ikke holder af, at tiltræde mine Byvandringer, efter at Dagen hælder, og der desuden gierne vilde være betimelig i

Byen, for at være desmere sikker paa, at komme til rette Tid igien derfra, Klokken omtrent fire tiltraadde min Vandring, saameget bedre tilmode, som jeg trostede mig til, at Brandis's forestaaende Besøg vilde være hende en kjær Sindsvedergægelse i de saa eenlige Timer til min Hiemkomst.

Da jeg nu efter Sædvane gik ind at hilse paa hende, inden jeg gav mig paa Veien, og gientage hende, at jeg til betimelig Tid, senest henved otte, skulde sikkert være hjemme, og til Afsteed vilde tage hendes Haand, reiste hun sig paa Sophaen, og sagde: Munden! og gav mig nu tre hiertelige Kys, at! uden at vel nogen af os drømte om, det skulde blive de sidste; thi at hun, i saa høi Grad hun end følte sig aftagende og lidende, og saamegen Frygt, hun yttrede for, ikke at kunne holde ud, naar det blev ved, og tog til, i det mindste ikke havde tilstaaet sig selv, at vor Skilsmisse var saa usigelig nær, derfor har jeg Beviser nok i alt, hvad hun, ogsaa i min Fraværelse, og indtil sine sidste Diebliske sagde.

Jeg fra min Side var saa langt fra herom at have fierneste Forestilling, at jeg endog, med fuld Forventning af en god Aften ved min Hiemkomst, var særdeles vel tilmode, hvad man og i Athenæum, hvor jeg efter Sædvane gik op at giennemløbe Dagens Nyheder, indtil jeg skulde til de Forretninger, jeg var gaaet ind for, lagde Mærke til; og mindes jeg blandt andet, at jeg gav en af vore yngre Benner, der var en særdeles Yndling af min Kone og mig, og der paa seene Fider, af Frygt for at komme hende til Uleilighed, forsagede Bakkehuset, paa hans Forespørg-

sel: om han da kunde komme en Aften? den bestemte Forsikring: at der var ikke det mindste i Veien. Jeg gik nu til mine Murersforretninger, og kan jeg med Sandhed sige, at saa fiære, saa glædelige, saa begeistrende de end i Almindelighed ere, og giennem den lange Række af Aar ere vedblevne, vel snarere i stigende end aftagende Progression, at være mig, er det dog længe siden, at dette mit Arbeide var mig den Aandsnydelse, som denne Aften. En Hovedomstændighed var vist nok, at jeg mødtes med en Broder, hvis lyse Aand, og varme Hierte med saadan Forstandighed og Inderlighed greb ind i min Ideerad, at det tilsidst næsten faldt mig vanskeligt, at afbryde den nydelserrige Aandsamvandring, vi her Haand i Haand gjorde, og at jeg forlod ham med den Overtødning, at denne vor ikke lange Samtale mellem os havde knyttet et Baand,

Der varer over Tid og Grav; men og tør jeg sige, hvad Tilstedeværende af fuldt Hierte bevidnede mig: at der den Aften over mig var en god Aand. O, var det maaskee min Cammas Aand, der da til Afsked saaledes hvilede over mig, og velsignede mig? Uden Betænkning siger jeg det: havde hun kunne været — synlig eller usynlig — tilstæde, med Velbehag, med Glæde, med Kiærlighed, vilde hun have hørt, hvad jeg talte, ogsom jeg talte; hun vilde gienkiendt og elsket det Hierte deri, hvorpaa hun satte saa fierlig en Priis, og som, den lange Række Aar igiennem, alle mine Skrøbeligheder, Særheder, Luner og Lyder uagtet, bevarede mig hendes Kiærlighed ikke blot saa trofast og huld som første

Dag, men idelig, jeg er stolt af at sige det, tiltagende indtil Skilsmisssens tunge Dieblif.

Jeg begav mig nu paa min Hiemvei, saa glad, som naar man gaacr fra noget Godt, hvortil man troer sig at have havt Held, og havde saalidet allerfierneste Anelse af, hvad der hang over mit Hoved, at jeg tvertimod underveis slysselsatte mig med, hvorledes jeg næste Dag kunde indrette mig, da jeg om Formiddagen skulde være i Theaterdirectionen, og gierne om Aftenen vilde bivaane i det mindste en Deel af Forestillingen af Kabale og Kierlighed, og hverken dog selv saa mange Timer i Stad vilde være fra min Kone, og end mindre udsætte hende for den Uro, som enhver saadan usædvanlig lang Fraværelse af mig paa senere Tid alt for let foranledigede.

Som jeg træder ind i min Allee, kommer en ung Pige, som just den Dag var taget i Tieneste, at forrette Udenoms-Huusgierninger for min Kones Oppasserinde, der nu Dag og Nat opoffrede sig ufortrøden og utrættelig til hendes Pleie og Opvartning, mig imøde, og efter at have forespurgt sig, om det ikke var mig, bad mig skynde mig at komme hjem, da det ikke var godt med min Kone. Saa rædsomt dette uventede Budskab i første Dieblif klang mig, var dog hendes følgende Forklaringer saa langt fra at tyde paa nogen overhængende Fare, at jeg meget snart inddyskede mig i den Forestilling, at jeg maaskee kom — i det mindste efter Bakkehussuhrene — noget senere hjem, end jeg selv forudsatte, og at min Kone da i sin Uro for mig, især da Aftenen var mørk,

og Føret misligt, havde, som vel oftere havde været Tilfældet, sendt mig dette Bud imøde.

Jeg skyndte mig midlertid naturligviis hjem alt, hvad jeg kunde; men ogsaa de Beretninger, jeg i Forværelset fik af min Kones Engevogeterke, der hjalp mig af det kolde, fugtige og smudsige Vandringstøj, inden jeg kunde gaae ind til hende, vare ikke saadanne, at jeg ved dem i mindste Maade bragtes paa det sørgelige Spor, som en usynlig Haand syntes omhyggelig at dølge for mine Øine, af! maaskee at min Sorg, min Hierteangst ikke skulde forgifte hendes sidste Dieblikke; at dette skionne Lys skulde udbrænde, henbluse, saa himmelskblidt, som det var dets skionne Vesen at lyse og skinne. Paa min Forespørgsel, om Brandis havde været hos min Kone, fik jeg vel til Svar, at han havde fundet hende sygere, end han havde ventet, men erfoer tillige — vist nok paa Forespørgsel — at deres Samtale — om jeg saa kan kalde den, da hun saalidet talte — fornemmelig havde fra hendes Side været Tak for Brevet i Morges, til ham, og hvem han var udsendt af; at han iøvrigt havde opskrevet hende nogen Medicin, som Søren i det Dieblik var henne efter — og hvoraf jeg da og desbedre kunde forklare mig, at det var den ny Pige, der var sendt mig imøde — og endelig, hvad der vel især gjorde til, at jeg saa aldeles ikke anede, at ikke blot hendes Timer, men hendes Minuter, gierne kan jeg sige, hendes Dieblikke vare talte, at Brandis havde lovet at komme igien følgende Formiddag.

Jeg gik nu ind til hende, og gjorde hende min Undskyldning, hvis jeg mod Forsæt og Formodning skulde være kommen hjem senere, end jeg havde lovet, og agtet, men erfoer, at hun fra den Side ikke havde været i nogen Urolighed, da jeg virkelig var kommet til, om ikke maaskee endnu lidet før, det afstalte Klokket. Jeg blev nu gaaende inde hos hende, og traadde, efterat være blevet noget kuldslaaet, som jeg altid, naar jeg kom ude fra, maatte iagttage, hen til hende, og søgte at trøste og berolige hende, uden dog at forestille mig Tingene, som de vare. Selv den Omstændighed, der ellers vilde faldet mig paa, og som jeg nu, ved at høre en uvant Bantken, erfoer, at Sengen blev taget ned i vort Sovestammer, for at skulle sættes op i hendes daglige Værelse, gjorde egentlig intet Indtryk paa mig, da jeg deri blot saae en venstabelig Omsorg af Brandis, der, som han overalt havde meget mod hendes Bolig, vel ikke uden Gøje kunde, i hendes Svækkelse og den strenge Kulde, holde for, at selv de faa Skridt fra Sovestammeret til Dagligstuen, burde spares hende.

Da jeg midlertid herved erfarede, at Karlen var kommen tilbage fra Apotheket, vilde jeg vide, om han havde medbragt, hvad Brandis havde ordineret, og da dette blev besvaret med Ja, spurgte jeg, stedse i den Drøm, at han maaskee vilde gjøre et nyt Forsøg med hendes Behandling, min Kone, om hun da ikke strax vilde tage denne Medicin, hvortil hendes Sygevogeteriske søiede: at det var en saadan beleiligt Tid, da Klokken netop var eet Kvarteer over 8, og

man altsaa kunde saa beqvemt passe noiagtig at give hende det hver fjerde Time.

Da min Kone fandtes villig dertil, blev Medicinen hældet i en Skee, hvormed jeg da gik om til hende, tog hende i mine Arme, og holdt hende i Bæret, medens jeg førte Skeeen til hendes Læber; men de aabnede dem ikke at modtage Saften. Jeg vedblev endnu, i den Forestilling, at hun havde betænkt sig, at tale hende kjerligen til, for at formaae hende at tage Lægedrikken; da hun midlertid ikke gjorde nogen Bevægelse, blev jeg endelig angst, og og raabte: *Line! hun er saa stille!* — ”Nu traß Fruen sin Aande!” saadt Pigen mig i det samme i Ordet med en Tone, der lod mig føle, at der ved dette Aandedræt var lettet en tung Steen af hendes Hjerte, som af mit; men ak! den var kun lettet for at falde med en trefold fordoblet Kraft tilbage derpaa, og tyngde der for stedse. Dette Aandedrag var hendes sidste; hun var henstumret i sin elskede Mands Arme, saa rolig, saa blidt, saa aldeles uden mindste Segn til Dødskamp, eller Dødsangst; o! at jeg vel var at tilgive, at der gik Timer, inden jeg kunde overbevise mig om, at hun var virkelig død, at det ikke var blot en Dvale, maaskee en vederqvægende Søvn, hvoraf hun styrket vilde opvagne.

Synderligen ere nu saaledes tre af mine Nærmeste og Kjæreste — min Fader, og min Ungdoms Ven Samsøe, som man fra forrige Bind vil erindre — saa godt som umiddelbar efter hinanden, og nu her min Allerkjæreste, saa blidelig henstumrede i mine Arme, at jeg vel kunde have følt mig fristet med

de Sørgendes Trøster i Evangelio at sige: denne er ikke død, men den sover. Ogsaa var her saa meget, der efter min Natur maatte friste mig hertil: at jeg saa aldeles ikke havde nogen Forestilling om, at Liz meglasset var udrundet; at hun saa Timer tilforn i min Fraværelse, som jeg ved min Hjemkomst hørte, havde viist mere end sædvanlig Kraft, ved selv og eene at reise sig af Leiet paa Sophaen, og sætte sig i Rænestolen; at hun, skiondt hendes Hænder alt i Forveien vare iiskolde, dog i øvrigt bevarede sin Varme, og hendes Kinder deres Farve — al! som desværre rigtig nok ikke var Sundhedens. Hertil kom endnu, at hun, der, ganske som J. J. Rousseaus Julie, og uden tvivl af samme, maaſkee hende selv ikke tydelig bevidste, Grunde — som hun midlertid ikke havde hentet, eller behov at hente derfra, — just i sin senere Sygdoms Tid havde langt mere end nogensinde i sin favreste Vaar lagt Wind paa en vis Pyntelighed i sin Paaklædning, mere laae der, som Wolmar beskriver St. Preux sin Julie, som en Kone, der venter Besøg, end som en Døende, eller en Død.

Midlertid, da hun blev liggende ubevægelig, kunde jeg ikke andet end, næsten kunde jeg sige, historisk og paa Pigens Ord, mere end efter egen Overbeviisning antage, at hun var død, dog — som jeg gienem min øvrige Bevidsthed om, hvad der, fra hint Lynslag af, om og med mig foregik, mindes — med det hemmelige Forbehold i mit Jnderste, først at oppebie, at vor Møhl, til hvem der ufortøvet blev sendt Bud, skulde have stadfæstet Dødsdommen, inden jeg vilde erklende den for urgyggelig. Vist nok fik Sør-

gebudskabet mig en smertelig Stadfæstelse, da Pigen nu rakte mig en Sæddel, der, medens jeg var i Byen, var tilligemed et — egentligt Proforma — Bud til min Kone, kommet fra hendes Søster Christiane, og som Line, der uden tvivl var underrettet om dens Indhold, ikke havde havt Hierte til at tilstille mig tidligere, af Frygt, at det Indtryk, den torde gøre paa mig, skulde forbitte min Kones sidste Diebliske, hvis Nærmelse denne hendes tro Oppasserinde kun alt for umiskendelig saae for Dine. Og læste jeg da nu her disse Tordenord, der tilfulde forklarede mig den hæftige Graad, hvori hun ved forrige Aften at forlade sin Søster, var udbrudt:

”Hvad jeg af sorgelige Symptomer havde at mælde Saxtorph, var tilstrækkeligt til, at han kunde give os den Trøst, at vor elskede Syge snart vilde faae den Hvile, hun saa høilig trænger til. Det kan kun vare saa Dage. De skulne Been og Trødsken ere ubedragelige Kiændetegn.”

Der stod det da, stod med bestemte tydelige Ord af en Læge, for hvem jeg har den meest uindskrænkede Verbødighed, en Mand, som vidste og følte, hvilket Stød han her gav en halvhundrede Aars Fikær Ben, og fra en Haand, som vel mindre vilde gys tilbage for Scævolas Ildprøve, end for at nedskrive disse Ord, naar hun i ringeste Maade kunde kalde deres altfor ubedragelige Sandruhed i Tvivl, og naar hun ikke havde følt det sin Pligt, betimelig at aabne mine Dine med dette Tordenbudskab, i det Haab at bertrygge sin Søster og mig for, hvad, hun saa søster-

huld udtrykker sig, vilde være forfærdeligt: hvis hendes Time slog, og hun maatte savne mig.

Men see, min gode Engel havde endnu villet unde mig nogle lykkelige Timer, inden den veeg fra mig, og min kjerlig omhyggelige Svigerinde, som vidste, at jeg ikke forlod min syge Kone uden Nødvendighed, havde troet det tidsnok, naar jeg fik dette Sørgevarsel, inden Torsdag, som hun vidste, var Directionsdag, uden at forestille sig, at jeg kunde om Onsdagen have Forretninger, der kaldte mig til Byen. Brevet kom mig derfor tilhænde, som sagt, da Alt var overstaaet, den befængtede Fraværelse afvendt af hin gode Aand, der oppebiede min Hiemkomst for at opsvinge sig til sine Brødre; og hint Nædselsbudskab, som saa Timer tilforn vilde sonderrevet mit Jnderste, var nu kun henveirende Ord, i Sammenligning med, hvad jeg alt havde oplevet, og saae for Dine. Atter her maatte jeg ærbødig og erkiendtlig sande, hvad jeg om en kun alt for lignende Leilighed, da jeg mindst drømte om, hvad nu er mig vederfaret, i det foregaaende *) skrev:

En Time før jeg skulde følt det; thi nu — kan jeg giærne bogstavelig sige — følte, tænkte, sandsede jeg ingen Ting. Latinerne have et særdeles betydende Ord til at betegne en saadan Forsætning: tordenslaaet, det er ikke lynsaaet, man er ikke personlig, ikke corporlig ramt; men Lynet har slaaet ned saa nær ved en, at

Man lever, sig ei selv sit Liv bevidst.

*) 4 B. S. 410.

Alt, hvad jeg veed, alt, hvad jeg kan sige, fra denne græsselige Tid, er, at jeg gif fire lange Timer ene inde ved hendes Liig, og — ventede paa — Møhl. Hvortil, hvorfor, hvorefter? Jeg havde jo en udmærket Læges ubedragelige Ord i min Lomme, havde jo Syn for Sagen for mine Dine; og dog ventede jeg; som jeg havde noget at vente.

Endelig kom min Kones tro Bogterste ind, at gjøre mig opmærksom paa, at det var over Midnat, at Karlen vel neppe havde truffet Møhl hiemme, at han allsaa nu ikke kom før i Morgen tidlig, og at jeg trængte til Hvile. Saalidet jeg nu haabede eller attraaede denne, følte jeg mig dog alt for udmattet og udtømt til Legeme og Siel, til at kunne vaage Matten over hos min Kone; da imidlertid det samme var Tilfældet med hendes Oppasserinde, og jeg paa ingen Maade kunde eller vilde tillade, at min Kone skulde ligge uden Tilsyn om Matten — da det jo vilde være græsseligt, hvis hun skulde vaagne af sin Dvale*) og see sig ene! — fik jeg, saa sildet det var, gjort Anstalt, at der blev hentet en paalidelig Waagekone af Nabolauget, som hun havde havt megen Tillid til, og gif derpaa — til Sengs.

*) Man erindre sig, hvad jeg i min nærmeste Kreds selv havde oplevet, (S. Gr. 4 B. S. 154-55) og som langt fra ikke var den eneste, eller meest paa-faldende Begivenhed af dette Slags, der var mig i Hu, og man vil ikke undres over denne min Forestilling, som jeg er mig tilfulde bevidst, skøndt jeg ikke troer, at jeg udlob mig dermed.

At jeg, skøndt jeg gik til Sengs, ikke gik til Ro, er kun altfor begribeligt. En underlig, høist ubehagelig febrilsk Tilstand, hvori jeg hverken var vaagen, eller sov, plagede mig adskillige Timer. Under denne hørte jeg, efter at jeg nogen Tid havde saaledes henligget, en Gaaen, giennem Forværelset, ind til den Stue, hvor min Kone laae, men var, uagtet den tildrog sig min særdeles Opmærksomhed, for bedøvet til at staae op eller falde, og oppebiede blot, at man skulde komme ind, og berette mig det Forefaldne. Da imidlertid ingen kom, og der noget efter igien blev stille, antog jeg sagtens, det enten maatte være noget af ingen Betydning, eller vel egentlig, at det var, hvad jeg tidsnok fik at vide, og blev ligegende hen i min Dvale. Om Morgenens erfoer jeg, at det var vor tro Møhl, der, da han om Aftenen ved sin Hiemkomst underrettedes om, hvad Bud der havde været fra Bakkehuset, ufortøvet, saa silde det var, ilede hid; og der, da han ved sit Komme fandt, at der hos hende for Menneſkehielp intet var at gjøre, ikke vilde, at jeg maatte vækkes eller forstyrres, hvorimod han følgende Morgen var den første af mine Venner uden Huset, jeg saae.

Endelig henimod Morgenens krævede den udtømte Natur sin Ret, og det udmattede Legem sank hen i en bevidstløs Døs, der sandelig ikke var, hvad Engellmanden kalder a sound sleep, end mindre, efter vor Talebrug, en sød Søvn.

Om min Forfatning om Morgenens, da jeg vaagnede, og nu, efter mere end tredive Aar, henvandrede ved en Cammas Side, vinede mig ene, saa

græsfelig ene, veed jeg endnu mindre at giøre nogen Forklaring, end om den foregaaende Aften og Nat. Alle mit Livs Traade vare, som overrevne med eet; Alt, Alt, hvad jeg saa, tænkte paa, mindedes om, var blevet anderledes for mig; jeg stod, som flibbruden og forladt paa en fremmed, øde, sørgelig Strandbred. Midlertid befændede jeg mig, at det var min Pligt at underrette vore Nærmeste om, hvad der havde ramt mig, og skrev jeg da fire — Breve, var det sikkert ikke, men — korte smertelige Mældinger; een til hendes kjerlige Søster, at underrette hende, at den Trøst, hun forrige Aften fra vor Saxtorph havde meddeelt mig, vel snarere, end de selv havde forestilt dem, var gaaet i Opfyldelse, og — saavidt jeg kan mindes — opfordre hende, — deri nu selv at søge og finde sin Fortrøstning i sin Sorg — den anden til min hulde Søster Claudine, at berette hende, at det Stød, hun alt i en rum Tid havde gruet for, nu i al sin Smertelighed havde ramt arme gamle Broder; den tredje til den saa deeltagende Brandes, i det Haab at forebygge, at han, ved at komme efter Løfte, — maaskee i Forventning at bringe Lindring, om ikke Hielp — skulde overraskes ved Tidenden om hendes Død, og at takke ham for, hvad han havde bidraget til at forsøde hendes sidste Timer. Den fjerde var til vor første Huusven Collin, mindre for at anmeldte og undskylde min Udeblivelse af Directionsmodet, da jeg ikke tvivlede paa, man snart vilde erfare mit alt for skjellige Forfald, end at udgyde min Sorg for det ældste Vidne til min huuslige Lykke, og for at faste mig i hans prøvede Vennearme med Hensyn til

de mangehaande — om jeg saa maa udtrykke mig — verdslige Omstændigheder, der ved en saadan Leilighed torde være at iagttage, og hvormed jeg var ligesaa ubekiendt, som til enhver Tid usikkert at besatte mig, og altsaa, i et Dieblif som det nærværende, vel maatte grue for, end ydermere at skulle bebyrdes.

Walter Scott fortæller i sine saa særdeles underholdende og velfortalte Tales of a Grandfather, at den flotske Konge Robert Bruce, paa en Tid, da Ulykken aldeles syntes at have vendt ham Ryg, og han med saa trofaste Venner havde maattet flygte til en liden Ø paa Irlands Kyst, laae en Morgen kummerfuld, og grublede over, om det ikke var bedre, han opgav sine Fordringer paa Skotlands Throne, og i det Sted med sine saa Vaabenbrødre gik til det forfættede Land at kæmpe mod Christendommens Fjender. I det samme kastede han hændelsevis et Die til Loftet i hans Sengkammer, og saae der en Huusspindel, der hang ved Enden af en lang Traad, den havde spundet, og nu var ivrig i Begreb med at svinge sig ved den over til en Nabobielke, for at befæste sit Spind derpaa. Den gjorde et mislykket Forsøg efter det andet; med den Opmærksomhed paa slige Smaating, som Ulykken giver, lagde Bruce Mærke til, at den havde gjort ser slige Forsøg, altsaa just ligesaa mange, som han havde voiet uheldige Fægtninger mod hans Fædrelands Undertrykkere. Nu tænkte — siger Walter Scott — Bruce ved sig selv: da jeg intet andet Middel har til at udfinde, hvad her for mig er at gjøre, vil jeg lade mig lede af det Held, Spindelen faaer. Gjør den endnu eet Forsøg

at befæste sin Traad, og det lyffes den, vil jeg ligeledes syvende Gang prøve min Lykke i Skotland; men mislyffes det, vil jeg drage i den hellige Krig til Palæstina, og aldrig see mit Fædreland mere. Som Bruce havde fattet denne Beslutning, gjorde Spindelen nok et Forsøg, med al den Kraft, den var istand at tilveiebringe, og nu lyffedes det den, at saae sin Traad gjort fast ved den Bielske, den saa ofte forgiæves havde stræbt at naae. Da Bruce saae, hvad Held den havde havt, besluttede han paa ny at prøve sin Lykke, og vendte Bladet sig nu til hans Fordeel. Jeg har tidt — føier Walter Scott til — truffet paa Personer af dette Navn, der vare saa fuldt og fast overtydede om Sandfærdigheden af dette Sagn, at de ikke for nogen Priis skulde dræbe en Spindel, til Erindring om den, der havde givet deres store Navne Vedholdenheds Mønster, og Lyffes Varsel.”

Paa en synderlig Maade faldt denne Fortælling, som jeg tilfældig, medens jeg var sysselsat med nærværende, traf til at læse, mig paa Sindet; ikke, som jeg i min mistroftige Tilstand havde søgt eller truffet noget saadant selvskabt Drakel at raadspørge, eller i noget lignende Luftbillede fundet Fortrøstning; min Lod var, og er fastet. Men Huusspindelens nybefæstede Traad kunde dog ikke andet end kalde mig i Minde, hvorledes man, i hint Dieblif, da jeg, fortunat ved den frygtelige Rystning, følte mig løsrevet fra Alt — maaskee sagde jeg rigtigere, Alt løsrevet fra mig, — fra alle, endog de forskielligste og meest modsatte Sider, nær og fiern, ligesom kappedes om, at lade mig

see, føle, erkiænde, at der vare Traade, og det ikke
 faa eller frage, der langt fra at være løsnede, end
 sige, overrevne, synligen ret som stræbte, at vise sig
 tættere og fastere end nogensinde, og lade mig føle
 hele den Trofasthed og Vedhængenhed, som jeg natur-
 ligviis i hine Dage, da den nu af Parcen uventet
 overstaarne Hovedtraad saa tryggelig bar det Hele, ikke
 havde havt Leilighed til at erkiænde og paastionne.
 Ved saa øiensynlig, og gierne kan jeg tilføie, uafslæ-
 lig, fra de forskielligste Sider, og paa de meest for-
 skiellige Maader at faae, og vedblive at faae Beviis
 paa Beviis, hvor mange og hvormegit der trofast og
 redelig hang og hænger ved mig, kunde jeg umulig
 andet, end dybt i mit Jnderste føle Sandheden af mine
 tidligere Dages Yndlingslinier, det deilige Sted af
 Wielands Alceste:

Ach! der ist nicht vom Schicksal ganz verlassen,

Dem in der Noth ein Freund

Zum Trost erscheint;

Ein Freund, der willig ist,

Die Thränen, die er weint,

In seinem Busen aufzufassen,

Der seiner selbst vergift,

Und mit ihm weint.

Saa meget mere, da det ikke blot var ved denne ven-
 nehulde, hiertelige, veldædige Deeltagelse, der var mit
 Hiertes første Trang, og hvoraf jeg — og det ikke
 blot i hine første Dage — har nydt, og nyder saa usf-
 gelig og usfatteerlig meget, dette kierlige Sindelag ud-
 talte sig; men da man, fra mit Hiertes Nærmeste og Kie-
 reste af, og indtil, næsten kunde jeg sige, Wildtsfremme-

de og Ubekiendte, var uudtømmelig paa Planer, Forslag, Indbydelsler, Tilbud, med mangehaande omhyggelig, og venlig, efter min Tarv og Trang, udtænkte Indretninger og Foranstaltninger, uden Hensyn paa egen Bequemmelighed, at vilde tilveiebringe mig al den Lættelse og Lindring i min forladte Tilstand, som det stod i Vennehaand at give, og som Vennefind vidste at optænke.

Ikke havde jeg været værd, i meere end tredive Aars hiertelige Samlevnet med det huldeste, trofasteste, kierligste af Væsner at have lært i al sin herlige Skønhed den fulde Værdi af et saadant Sindelag at kiende, hvis ikke et saadant saa mangesidigt og mangefoldigt Gienstik af hint himmelske Lys havde venligen qvæget mig i den Nat, jeg omgaves af. Nævne eller betegne, hvem jeg her har, og fremfor andre maa have, i taknemmelig Hu, kan jeg ikke, og vilde jeg ikke, om jeg endog kunde; for kierligt og vennehuldt Sindelag gives der ingen Maalestok uden i den Alvidendes Hænder; men ikke vil han lade det ubelønnet, og maa: skee tør jeg tilføie det Haab, at, ved at læse disse Linier, mere end een af disse vil af en Stemme i sin egen Varm modtage en Deel af den Betsignelse, jeg i mit Hierte har lyst og lyser over de Trøstens Engle, der i Livets værste Dage stode, synlige og usynlige, med husvalende Omhed ved min Side. Kun dette kan jeg ikke nægte mig at tillægge, at atter ved denne sorgelige Leilighed min gamle Erfaring og Overbeviisning om ædelt og trofast qvindeligt Venstabs mageløse Veldædighed i Hiertesorgens Timer er til Uryggelighed bleven stadfæstet.

Hvad imidlertid endnu mere, end selv denne uuvur-
 deerlige Bennedeeltagelse i min Skiæbne, bidrog, og
 bidrager, til at vække mig af den Dvale og Døvelse,
 der faldt over mig, var, og er den saa eenstemmige
 hiertelige Paaskiønnelse af min herlige Hedengangnes
 saa høist ualmindelige, og saa overordenlig mangesid-
 ge Fortrin. Sendes Død — skrev en Hædersmand,
 der kiendte hende nøie, og der offentlig har vedkiændt
 sig at agte Sandruhed — vel kunde jeg sige —
 for Livets første Pligt — mig i et Brev, der hos
 mig har et høit Sted imellem den Trøst, som i min
 første beedste Sorg venligen ræktes mig — vil koste
 mange Taarer. Og visselig! ikke let kunde et For-
 udsigende fuldkomnere sandes. Gierne og uden falsk
 Beskedenhed tør jeg paastaae, at ikke lettelig i vort Fæ-
 dreland nogen Mand, eller Kvinde, der ikke var et
 offentligt Tab, er blevet saaledes begrædt, beklaget,
 berømt, ihukommet;

At Gren, som hun stolt undveeg i Live,

Har hende fulgt med meer end Marmorroes,

at hendes Navn vil erindres, kiendes, æres, elstes,
 saalænge, der er dansk Sprog og dansk Poesie til, og
 at, naar man efter den ypperste af vort Fædrelands
 Digtere, hendes tredive Aars broderlige Ven, har
 gientaget:

Thi Venner havde hun, som Faa,

Og Faa, som Gamma, Vennerne fortiente,

naar man har nævnet disse mange, hver paa sin
 Maade, saa hæderfulde og sandrue Benneminder,
 hvori Camøenen har kaldet sine Yndlinge at bevare
 hendes Erindring, da skal Sandheden tilføie: og dog

savnes i dette mangestemmige Chor ikke Saa, hvis
 liflige Klagetoner ikke lidet vilde forhøiet og forskjøn-
 net dets symphoniske Samklang. Men er det saa,
 som Ingemann saa deilig siger:

I fjerne Stad, hvor Morgenrøden
 Omstraaler Evighedens Hav
 At himmelft Velkomstqvad mod hende toned;
 At Bardechoret, der mod Kysten vandred',
 Fra hvis forklarte Kaldyn Lys udstraaled,
 Det herlige, det gamle Digterchor,
 Hvis Aander før igiennem Ordets Tegn
 Bar Tonerne fra fjerne Oldtids Dage
 Og fra hvert Folk, hvert Land, til hendes Siæl,
 Med Anelser om Paradisets Glæder;
 Har Kaldyn hun mod Kaldyn her dem seet,
 De store Benner, til hvis Røst hun lytted',
 Der vandred nu den Kommende imøde,
 Ved Kysten stode med udbredte Arme,
 Fro siungende: Velkommen! vi dig ventede;
 Og fro her gienkiendt Bennerne fra Jorden,
 Og dem, hun saae, som Nordlys, skönt henfare.

O! da ville udaf hiint himmelfte Bardechor, en Thaa-
 rup, en Pram, en Baggese, en Rein, og hendes
 øvrige forangangne mange Digtervenner have trængt
 dem frem af Skaren, at være de første til at gienhilse
 hende; og i det de kappedes om, at tolke deres store An-
 førere, hver af dem den, med hvem han troede sig
 fortroligst, eller smigrede sig at gælde meest hos, en Ho-
 mer, en Shakspear, en Ariost, en Cervantes, en By-
 ron, og fort hver Sin, hvilken varm, aandfuld, sprogs-
 og sag-kyndig, klart tænkende, dybtfølende Skønnerin-
 de og Beundrerinde, han, maaskee endnu fremfor de
 Øvrige, i hende havde havt, o! da ville de sikkert Alle,

Alle have forenet dem, i eenstemmigt Chor at vidne,
 at denne Aandsklarhed, denne Hiertensreenhed, med
 eet Ord, denne høie Sieleadel, der udtalte sig i hendes
 Kunstsans, og Kunstsmag, og Kunstdygtighed,
 var, som et uafslæggeligt Klædemon af Østens Straa-
 ler, udbredt over alt hendes Færd, alt hendes Væsen,
 Alt, hvad hun foretog, sagde, tænkte, sølte; ville de,
 hver efter sin Wiis, enigen have stadfæstet, hvad hendes
 mangeaarige Yndlingsstald, Monas melodiske
 Sanger, vennehuld optog sin hende saa kiære, saa
 længe henlagte Harpe, for, som mangeaarigt paalide-
 ligt Dievidne, at tilraabe mig:

Skion og herlig vandred' hun herneben;
 Guld af Kraft var hendes lyse Aand;
 Vid og Ynde blomstred i det Eden,
 Som fremspired under hendes Haand;
 D hvor funkled hendes klare Nie,
 Naar hun stræbte frem til Kundskab's Bæld,
 Naar hun streed, at naae det Ewigheie,
 Naar hun fryded' sig ved Brødres Held!
 Glad Naturens Herlighed hun stued;
 Kunstens Ynde hende var saa kiær;
 Og de høie Barders Sang oplued'
 Hendes Aand til store Følelser.
 Tro og kjerlig gif hun ved din Side,
 Lysende ved hver en Qvindedyd;
 Og ved dig var hendes Dage blide,
 Du var hendes Stoltthed, hendes Fryd.

Jeg har ikke kunnet overtale mig, at udelade
 disse sidste Linier, der fra en sandru Haand, E. A.
 Lunds, i hvem end aldrig Usandhed fandtes, maa
 være mig det dyrebareste, der endnu nogensinde er

sagt mig til Roes; men at jeg ikke ved denne levende Erindring om, hvad hun var mig, og hvad jeg var hende, skal bringes paa langt anden Ideegang, end den, jeg hidtil havde for Die, vil jeg skynde mig at overgive Ordet til et fierde Vidne, vor trofaste Sagen, der, skiondt hverken samtidig Huusven med Ingemann eller med Lund, dog ogsaa i fierne Bergen bevarer sine Bakkehussdages glade Erindring i kierligt Minde, og stadfæster ogsaa for sit Tidsrum hines Udsigende, i det han udbryder:

De gode gamle Tider,
 Som Venner, gaae igien;
 Et Tempel var din Bolig,
 For huuslig Fryd og Fred,
 For Pieridens Sønner
 Et hiemligt Opholdsted;
 Hvor Gamma, Huldgubinden,
 Med rund og kierlig Haand
 Udstræede Musers Blomster
 For Hierte og for Aand;
 Hvor tidt om Arnens Lue
 Bed Kunst og Poesie
 Hun Hierterne foreente
 Til kierlig Harmonie.

Og nu samhelde man dette med, hvad Ingemann, der neppe har kiendt Nordskialden, i det mindste ikke hos os og i de her omhandlede Dage, i det Vennebrev, der ledsagede hans Mindeqvad, jeg havde nær sagt, saa ordlydende eenstemmigt med Sagens Vidnesbyrd, skrev: "Det er mig, som alle Danmarks yngre Digtere have tabt en Moder. Hun har kiendt og venlig elsket os alle. Selv naar Smaalighed og For-

fængelighed adskillede de uregierlige Digterhierter, gik de fleste og bedste af alle Skoler og Partier fredelig ind og ud hos hende, som hos dig. Din Dagligstue forekommer mig, som et Fredens og Digter: aandens Tempel, hvori hun var den elskeligste Præstinde; hun skiemtede godmodig med os Alle, og erkjendte det, der duede hos enhver. Gud glæde hendes Siæl, for hver Glæde, hun har skienket mig, og alle dem, der kjendte hende."

At det usforandret og indtil det allersidste vedblev at være saaledes, har en venneshuld Deeltager i de senere Dages Glæder og Sorger, Dr. N. David, paa en hæderlig Maade bevidnet, i det han begyndte sit vakke Mindeqvad over min Hedengangne, med at gientage den skionne Strophe, hvormed hendes yndede fordums Pleiesøn, Dr. J. L. Heiberg, sluttede den hende saa usigelig kjære Sang til en af hendes og mine allergladeste og hæderlige Dage, mit Studenterjubileum, og hvor Manden saa kierligen har ihukommet sit glade Barndomshjem, som han i aarle Aar havde kjendt, og til det allersidste gienfandt det, da han med sin Elverhøi skienkede os den undelsesrige Aften;

Hvo kiænder ei det Musers Hiem,

Hvor Siæftfriheden bygger?

Hvo flygted ikke tit til dem

I deres Lindeffygger?

Hvor Sangens Fugle synge tør

Og Sangens Benner lytte,

Hvor Baucis og Philemon gjør

Et Tempel af en Hytte.

Og maa nu end ovennævnte davidiske Benneqvad tilføie:

End Sangens Tugle synge der,
 Og Sangens Venner lytte,
 Men Baucis hos Philemon er
 Ei meer i deres Hytte;
 Hun gik forud for ham til Fred,
 Til Himlens lyse Glæder;
 Hvad agter Døden Trostabsæed?
 Mens han forladt nu græder.

O saa hedder det dog umiddelbar derpaa med Sandhed:

Men ene græder ikke han,
 Thi Venstabs Taarer rinde,
 Meer tro end hun, meer ærlig, sand,
 Var aldrig Ven at finde;
 Selv Viisdom græder, som paa Jord
 En Fier Beslagtet mistet;
 Thi snild hun raaded' Gaadens Ord,
 I Livets Runer riftet.

Og overveier man nu dette sidste Vidnesbyrd i sin fulde Omfang og Betydning; betænker man, at lige som hint Ingemanns Hædersord foruden de alt nævnedes og paapegedes afdøde og levende Digtere omfatter af hine en Liebenberg, Pawels, Foersom, af disse, en P. A. Heiberg, Fr. Schmidt, F. H. Guldberg, L. Kruse, Grundtvig, E. Boye, P. Møller, J. Thiele, E. Winther o. fl. saaledes kan nyse anførte Digter til Sandemænd for Dvenstaaende opregne og fremkalde de hæderligste og herligste af Tænksohmhedens og Vidstabsens samtidige Sønner, Brødrene Wynnster, Ørsted, Steffens, en Collet, Collin, J. Thomsen, Gensichen, Elason Horn, Engelsestoft, Brøndsted, Dahlman, Werlauf, Mølbeck, Hen-

der son, Forchhammer, Repp, Möhl, Pingel, Bruck,
der til saa forskiellige Lieder gierne samlede om den-
ne Freds og Kundskabs-templets elskelige Præstinde,

Der grant forstod, hvad i dem alle rørtes,
For hvem ei Aand, og Hierte ei var skjult,
Dg mægtig der drog Aand og Hierte til sig.
De kom, og gif, de Aander smaa og store;
Med siælfuldt Blik den Tryllerinde stued
De størstes Daarskab, og de mindstes Værd;
Dg tidt med Vid hun revsed dem, hun elsked.
Men ingen kom, som ei med Fryd beundred'
Det lyse muntre Blik i Aandens Verden;
Dg ingen gif, som ei med Fryd medtog
En kjær Grindring om det Liv, her blomstred'

Lægger man nu end ydermere til, at jeg her aldeles
har forbigaaet en Hædersclasse, der gierde særdeles
Fordring paa

Alle Blomsters kierlige Veninde,

som deres Nærpaarørende, at Hornemannerne, Bran-
disserne, Solbøllerne, Petersenerne, Lindegaar-
dene i hende hylde en udmærket Floras Fortrolige,
og nu hvad hun i en anden herlig Kunst, ved Aand
og Haand var C. F. Hansenerne, Thorwaldsenerne,
Dahlerne, Hetscherne, Kocherne o. fl., og nu de
mange talentfulde yngre Kunstnere

Hvem ind i Kunstens Tempel
Saa vennehuld hun tog,
Med herderst Smag og Ynde
Fortolked' mangan Bog,
Dg nød med dem, hvad Pensel
Hvad Gravstik kan formaae,

Naar Kunstens Helligdomme
Saa glade de besaae

Vel maatte da Digteren med Føie sige:

Hun samlede Wanderne i Vennehuset,
Og var dem alle Søster eller Moder.

Man forekaste mig ikke, at disse Blade ere uden, eller i det mindste over, mit Forsæt bleve en Cento af mine Yndlingssteder i de mig saa kiere Minde: qvad, hvormed Venstreb har hyldet min Camra; men man tænke sig: om jeg var saa lykkelig, hvad der vilde være mig over al Rigdom, at eie hendes lignende Billede fra de Fædrelandets ædle og herlige Kunstnere, som hun har kiendt, og beundret, og været nydet af! ikke nok, at jeg idelig vilde tye til, daglig eensom dvæle Timer i den Helligdom, der var mig saaledes indviet; men mon jeg vilde kunde nægte mig, at føre enhver, der kom til mig, og der havde kiendt hende, eller som jeg troede værdig til at have kiendt hende, ind i dette mit Poccile, lede ham fra Billed til Billed, dvæle ved det, hvad hvert havde eget af hende, efter det Lys, Kunstneren maaskee nyligt, helst, oftest havde seet hende i; det, hvori hun var ham meest levende i Minde, eller som han tiltroede sig heldigst at kunde gribe og fremstille, standse ved hvert, og udbryde med den sølende Skionner, Giulio Romano:

Formaae da Ord at tolke, hvad jeg føler?
Istald jeg siger: Kiønt! hvad jeg har sagt?
Det Billed er hentyllende! som jeg
Betragter det, oprinder i mit Hjerte
Vel tusind Følelser, som forhen slumred,

For stod hin Mesterfildrers Margaritha
 Med herlige, med tankefulde Vie,
 Med Engleblifter, ene for mit Hierte,
 Kun saadan kunde jeg mig tænke hende!
 Hift er hun ganske, ganske anderledes,
 Dog end Margretha, meer den hulde Hustru,
 Sin Hyttes vennelsølle Huusgubinde.
 Hin Maler hævet har det Jordisfe
 Til Himlen; disse lokke Himlen ned,
 At den forbinder sig med Jordelivet;
 Hvad mig er ved et Billed Alt, det er her:
 Det lever, aander i et Gubdomsliv,
 Udtaler findriig Aand og dyb Forstand,
 Og stældnest Hiertets Keenhed, Siæleadel;
 Hvad kan jeg ønske mere? det er hende!

Naar jeg da med hede Taare havde dvælet ved
 den med nærbeslægtet Aands og Hiertes sømmeste
 Sympathie udførte Skildring af hendes Lidelsedage.

Lønge giennemkæmpet dig til Lyset, *)
 Lønge kæmpet har du høie Aand,
 Støvets Rød og Angst har giennemgyslet
 Jordisfe Hamm, nu brudt af Dødens Haand.

Men om dig var stedse Fremtids Skimren,
 Maanens Skin igiennem Taager liig,
 Stjernernes, hvis fjerne gyldne Skimren,
 Tidt, naar Diet græder, trøster mig;
 Siælens Klædebon for fin, for fiælen,
 Hulde! var til barske Luft paa Jord;
 Fred med den! blid, evig Fred med Siælen
 Der befriet mod det Høie foer;
 Og Erkiændelse af, hvad herneben

*) Efter Fr. Conferensraadinde Bruns vennelulde Ele-
 gie ved denne hendes sande Yndlings Død.

Fryd dig med Himmelsympathie,
 Naar dig Haabet, Troen, Kiærligheden
 Toned tidt, som Æthersharmonie.

vilde jeg vel, for selv at samle Styrkning og Hu-
 svaelse ledsage den Deeltagende hen til Nabobilledet,
 der med ingemans Pensel fremstillede

Hvor fød paa ny hun staaer i Livets Land,
 Hun seer, hvad intet jordisk Die saae,
 Hvad intet Dre her fornam, hun hører;
 Og halvveimodig seer hun end tilbage,
 Og strækker Haanden mod forladte Ven;
 Men Bemodsmilet i forynget Afsyn
 I evigt Haab hensmelter; frem hun stuer,
 Og fiernt er nær for den frigivne Aand,
 Hvor bradt, som Døgn, Aarhundreder henseere,
 I saligt Enheds Liv flye Savnets Timer,
 Med Lysets Flugt igiennem Himmelrummet.

Og overmandedes jeg endda, selv her, midt i al
 den Himmelstrøst, som i saamange og mangehaande
 Sorgens Timer tilsmiledes mig af hendes Afsyn,
 ved Følelsen af mit Savn, og mit Tab, o da vilde
 jeg om Trøst tye hen til det, der med E. A. Lunds
 hiertelige Sandruhed gienkaldte mig:

Naar de hebe tunge Taare rinde
 Naar jeg seer hver Glæde svinde hen,
 Gammas elskelige, elskte Minde
 Trøstende maa reise mig igien;
 Endt er nu for hende Livets Møie,
 Ingen Dval til hendes Hierte naer,
 Og hos Anders Fader i det Høie
 Op til Maalet hun forklaret gaaer.
 O saa svinde Livets mørke Dage,
 Og for os skal Hvilen blive sød;

Men med takfuld Hu vi see tilbage
 Til hver ædel Fryd, som Livet bød;
 Og det store Haab skal Hjertet have;
 Og saa vi til Lyset ile frem,
 Til det Land, hvor alle Gode leve,
 Til den ædle Gammas rette Hiem.

Men stedse, stedse, det er jeg sikker paa, vilde jeg
 ende denne min festlige Mindevandring for det Vil-
 lede, der henrev mig til, af fuldt, af inderste Hjerte
 at gientage, hvad den ædle Digter,

Hvem Bakkehusets Braa stod uforandret,
 Hvormeget end forandred sig,

fordi hun, der var den hulde Genius loci, den Yp-
 perste, den Edelste, den Bedste, fort os Alle Alt i
 Alt, blev og var ham, som enhver af os, uforander-
 lig, og uforandret, med mere end tredive Aars hjer-
 telige Vennefølelse har vidnet:

Sa Margareta! reen og klar
 Med alle Aandens Evner, Hjertets Dyder,
 Du var en Perle dyrebær.

I det jeg seer tilbage paa ovenstaaende lange
 Mellemtale, føler jeg mig særdeles fristet, af meere
 end een Aarsag, uden Barmhiertighed at bryde Sta-
 ven over den. Men jeg skylder mine Læsere, om
 ikke Regnskab, hvorfor denne saalænge ventede, lovede,
 bebudede Deel udkommer saa seent, thi her torde
 vel Omstændighederne være mig skiellig Undskyldning,
 dog en Forklaring, hvorfor det, de omsider faae, bli-
 ver, og vil og maa blive, saa langt anderledes, end

de havde ventet, jeg vel endog haabet, det skulde
 worde, og dertil seer jeg ingen anden Udvei, end, in-
 den jeg gaaer over til, igien at omtale mig, som jeg
 var, at fremstaae for dem, som jeg er; o! thi med
 Føie kan jeg sige, som Lessings Telheim: Den, jeg
 var, er jeg ligesaalidt, som jeg er min Fader. Beg-
 ge have været. Og dog paa den anden Side, havde
 og har jeg ikke ugrundede Betænkkeligheder, hvorvidt
 jeg kunde og skulde give en saadan Fremstilling?

Det er rundet mig i Hu, at jeg maaskee til Und-
 skyldning herfor kunde anføre, at ogsaa dette er
 Erindringer af mit Liv, kun de nyeste, liveligste, smer-
 teligste, der fortrænge, opsluge alt Andet; at jeg es-
 ter Hamlet kunde gientage;

Paa Mindets Table

Hver almindelig Erindring er udslettet,
 Hvert Træk af Bog, hvert Billede, hvert et Indtryk,
 Af Aar og Sagttagelser indpræget;
 Og ene lever een Erindring nu
 I denne Hiernens Bog, ublandet med
 Hver lavere Materie

eller rettere, at selv det, der ikke udslettes, ikke for-
 svinder, dog er saaledes indflettet, indflynget, indlem-
 met i denne ene Erindring, at jeg maa skildre, frem-
 stille, hvad jeg vil,

De trende Søstres sorte Traade,

som Horats siger, ville bestandig skinne igiennem.

Om mine Læsere ville tage denne Undskyldning
 for gyldig, veed jeg ikke; men medens jeg skriver paa
 dette, har en mangeaarig Ven, hvem man, som mines

første lykkelige Dages broderlig deeltagende Vidne i det foregaaende vil finde omtalt, sendt mig Understaaende, som jeg tillader mig her at aftrykke, da det bedre taler min Sag, end alt, hvad jeg kunde sige:

F. Hoegh-Guldberg til R. L. Rahbek.

Som en Drøm fra lykkelige Dage,
Saa du mindes Camma, netop saa;
Hiertet veed, den vender ei tilbage,
Men dog nanner ei, den bort at faae.
Kastet hid og did i Livets Trængsel
Haabets Fiende, blege Mismods Ven,
Meer og meer, men med formildet Længsel,
Paa sin søde Drøm man stirrer hen.
Vel det var en Drøm kun, men den trøster;
Kun et Syn; o! men det Syn var godt.
Kun et natligt Spil, men det forlyster;
Man, selv vaagnet, troer sig fluffet blot.
Svæve søden Drøm om dig bestandigt,
Din Ledfager i din Eensomhed!
Og var end, at flye den, mere mandigt,
Det, at elske den er Salighed!

Bakkehuset den 21 April 1829.

Fordums Leveaar.

Le souvenir, bien celeste,
Ombre des biens, qu'on n'a plus,
Est encore un plaisir, qui reste
Après ceux, qu'on a perdus.

Segur.

Prede Man vil allest i det foregaaende have seet, at min Cammas og mine første Forbindelsesdage vare saare langt fra at være, enten af det tomme Modelivs Etiqveteparader, hvor man giennem Beskiendte, og Halvbekiendte, og Ubekiendte, ved Visiter og Contravisiter, Dineer og Soupeer, maa løbe Præsentations-Spidsbrod, eller af Romanskildbringernes Drommedage, henlevede ene hos, med, og for hinanden. At den danske Tilskuer ikke let vilde underkaste sig det første, derfor havde man i hans mangeaarige Ytringer Syn for Sagn, og at den Pige, der vilde søgt eller fundet Glæde eller Nydelse i Sligt, neppe havde enten vundet, eller valgt ham, tør man vel antage for ligesaa afgjort. Om jeg virkelig i min Cammas Dine vilde vundet, hvis det havde været mig muligt, at læsrive mig fra det travle Arbeidsliv, der især paa den Tid var min Lod, tør jeg ligeledes efter Alt, hvad jeg før og siden har kiendt til hende, med Joie — endnu noget mere end falde i Tvivl. Tvertimod veed jeg, at just den-

ne min usfortrødne Arbeidsomhed, som hun alt fra sine Brødre tidlig havde lært at kende, havde til alle Tider været min særdeles Anbefaling hos hende, ligesom den og indtil hendes allersidste Dage vedblev hos hende at beholde sin Priis, og det endog, naar hun utilfreds med de Vilkaar, jeg stundom arbejdede paa, med mig fandt Arbeidets eneste Løn i det, at jeg havde at arbejde. Men om jeg endog vilde have nydt min Kierligheds Hvedebrødsdage i sværmende Orkesløshed, det stod ikke til mig. Jeg havde Minerva, Tilskueren, og Schulzes Avis at udgive, en Times Forelæsning daglig at holde, mine Forretninger hos Hertugen af Augustenborg, især som den eiegede gamle Trants Medhjælp i Universitetscommissionens Secretariat, at besørge, og dertil endnu forskiellige udenoms, deels Brød- deels Pligt-Arbejder, at tage vare, som ikke let tillod mig, sær- end ofte temmelig langt ud paa Aftenen, at nyde nogle Timer hos minamma, der endog ovenikøbet ved den daværende tidlige Portlukning bleve saa knap tilskaarne, at jeg mere end eengang maatte bestjene mig af en, ved den nølevorne Sveistrup opdaget Snigvei paa Isen over Stadsgraven og Pallissaderne, der under Kiøbenhavns lange daværende Fredsdvale blev anseet for mere snorrig og umagelig, end utilladelig, og som, jeg godt kan erindre, jeg af andre mine Bekjendte havde hørt omtale, og det endog af Damer, ikke blot som practicabel, men som prøvet,

adskillige Aar inden, det randt mig i Tanke, at jeg nogensinde skulde kunne komme til at gjøre Brug deraf.

Hvor aldeles Camma og jeg holdt os frie for, hvad man, efter den lunefulde Theatermaler P. Gramers af Tode bevarede og den Tid i min Kreds meget gangbare Udtryk, da kaldte Tvangens Snørliv og Sirremirrevæsen, tør den liden Omstændighed bevidne, at vi saa aldeles ingen Fæstensgaver — som man og ovenfor S. 32 har seet Tilskueren spøge med — forærede hinanden, at vi ikke engang bar eller havde Fæstensring, nogen af os, hvilket endog, skiondt som i Spøg, dog udentvivl ikke uden formeente Stemmeberettigedes hemmelige Indflydelse, underhaanden, skiondt forgiæves, blev mig bundet paa Hierte, i Anledning af, at jeg havde foræret Camma et Exemplar af min Yndlingsdigter Florians Værker i tolv Bind, der blev, som Grundstenen til hendes senere Bogskat, der var hendes Dieststeen, som den nu er min. Herhos maa jeg endnu tilføie den Mærkelighed, at de Fæstensringe, vi den Tid, som en Ceremonie, ikke vilde lade os paasnakke, anlagde vi efter mange Aars kierlige og trofaste Samliv paa vor tredive Aars Bryllupsfest, den 31 August 1828, med dyb Taknemmelighed til den Allgode, og hiertelig Erkiendelse af, hvad vi dette lange Tidsrum igiennem i hinanden havde besiddet. Hendes fulgte hende, at alt for snart! i Graven, min væder jeg daglig med

mine Taarer, og tilstaaer jeg, at jeg lidet eller intet timelig Eiendom besidder, som det vilde være mig smerteligere at berøves. Mellem min Kones Papirer, som det er mig sand Nværgelse, at omgive mig med, har jeg fundet et Kortblad, formodentlig fra vor Trolovelses første Dag, med følgende Nytaarsonste:

Til min inderlig elskede K. M.

Bliv fiære Pige! bliv saa lykkelig,
 Som Tanken tænke kan, som ingen Ord udtrykke;
 Dog dette Ønske er i Grunden kun for mig;
 Thi kjerlig bandt du jo til min din hele Lykke;
 Gid denne Omhed jeg da stedsle blive værd,
 Og til vor sidste Dag, som nu, dig kær!

evig din'

Nytaaret 1797.

Kahbet.

I det jeg med Taare affriver disse Linier, og spørger mig selv, hvorvidt de ere gaaede i Opfyldelse? maa jeg da end tilstaae mig selv, at de første fire Linier ikke efter Ønske, maaskee jeg endog maa sige, efter Forhaabning, opfyldtes, og det just fordi

Hun kjerlig bandt til min sin hele Lykke.

og altsaa med sit hulde, varme, store Hjertes hele Underlighed deelte saare mange mine Sorger, Krænkelse, Ubehageligheder, og Fortrædeligheder, deelte dem endog da, naar hendes retvise Aand ikke altid fandt dem uforskyldte, eller idetmindste uforanledigede; i det jeg end ikke med fuld Fortrøstning og for enhver Tidspunkt i vort Samliv vover ubetinget at tilegne mig den følgende Linie, o! da har jeg hendes gientagne,

egenhændige, uskatteerlige Bidnesbyrd for, at den sidste ikke blot i fuldeste Maade sandedes, men at jeg endog Ar for Ar, jeg kunde næsten sige, Dag for Dag, var, og blev hende tierere, end nogensinde. Gud signe hende derfor!

Jeg har i det foregaaende mellem dem, der tog en sand Broder- og Søster-deel i vor Lykke nævnet vore vennehulde Guldbergs. Fra ham har jeg mellem min Cammas Papirer fundet nedenstaaende, saavidt jeg veed ingensteds aftrykte — Jambernes elskelige Idylliker værdige — Linier, sendte hende den næstfølgende trettende Februar, med nogle af denne Floras Yndlingsøn selv fremleste Hyacinter:

"Den første Hyacinth, der bryder ud,

"Skal — sagde jeg i Spirens første Dage —

"Frembæres Bennens hulde Brud,

"Og Baarens første Søn hun blid modtage."

O! trefold Værd min lille Gave faaer,

Og skiondt den visnet døer, De den vil ynde,

Fordi den alt i Deres Elskovs Baar

Tør Dem fra Rahbets Ben forkynde,

At i den Qvindedyd, der pryder Dem,

Det stille Ufkyldssmil i Deres Nie,

Der kalder Trøstens Himmeldrømme frem,

Og standser Taarer, Klager, Sorg og Møie,

De Blomster spire, hvormed Deres Haand

Hans Fremtids Bane skal beklædes;

Snart aabnes Roserne i Hymens Baand,

Og da De mindes denne Blomst med Glæde.

Sandere Nativitet kunde min nyfødte Lykke umulig stilles; til Punkt og Prikke har jeg seet den

opsyldest, og vedblive at opsyldest, indtil Døden drog
sit uigienntærlige Forhæng for

Det stille ufsyldtsmilt i hendes Nie

og den Haand isnede, der fulde to og tredive Aar
beksædte min Bane med Blomster,

Al! der visned alle, da hun døde.

Mellem de Pligtarbejder, der ikke hørte til Brøds-
arbejderne, og som derfor laae, og endnu bestan-
dig især ligge mig paa Hjerte, seer jeg af min Brev-
vexling med min Kiæreste — hvilket Navn, saame-
get jeg dengang i Spøg indvendte derimod, fulde to
og tredive Aar have hiemlet mig den allerustidigste
Ret til at bruge — var en Tale, jeg i Drejers Klub i
Anledning af Kongens Geburtsdag skulde holde, som
jeg imidlertid maa antage ikke at kunne være holdt,
i det mindste ikke da den skulde, og som hverken i
mine Papirer findes mindste Spor eller Levning der-
af, og heller ikke er optaget i Minerva, der dog
ellers just i den Periode — efter et senere gangbart,
nyerupst Udsryk — laborerede af Taler. At den
maa have været skreven, uagtet jeg ved en, S. 33
berørt Upasselighed hindredes, i det mindste til den
bestemte Tid, at holde den, seer jeg af følgende Ord
i en Sæddel af 3die Febr. til hende, med hvem i
disse Upasseligheds Dage min Brevvexling var over-
maade levende: "Jeg vil altsaa begynde med at sige
dig, at jeg i Dag, saavidt det er mig tilladt at for-

staae mig paa sigt, troer at besinde mig ret vel paa Legeme og Siel; at min Stemme vel endnu ikke er saa stærk, som M****rs, eller saa melodisk, som Dyveke Schmidts; men at den dog altid er saadan, at jeg haaber, Drejers Klub i Morgen Aften skal kunne komme efter, at jeg har talt, om de just ikke saalige skulde faae at vide, hvad jeg har talt *), Hvad i øvrigt Br. Lund, naar han i Formiddag kommer ud til mig, behager at foretage med mit syndige Legeme, hvorover han endnu i Dag, men ikke et Dieblit længere, har fuld Raadighed, indseer du selv, jeg endnu ikke kan give dig Underretning om."

"I Gaar Formiddags var jeg tilmode, som en Patient bør være, svedte og sov, og tænkte aldeles intet. I Gaar Eftermiddags var jeg i god Stand, og begyndte at tænke; og siden den Tid har jeg tænkt saa meget paa — hvorpaa mener du vel? paa dig,

*) Min upasselighed var en Forkjølelse, hvorved Drøvelen var sunket, og som sagtens ikke var blevet bedre ved, at jeg nok under den spille om Onsdagen i Borups Selskab; "da — hedder det i en Sæddel til hende af 31 Jan. — dette Selskab staaer under den allerhøieste Beskyttelse, tør jeg vel ikke sætte det i Stikken; virkelig — gode kiære Pige! — naar jeg mindes — og naar mindes jeg ikke det? — at det Selskab egentlig er Anledningen til det nøie Forbund mellem mig og Carl, og altsaa til min Lykke i dig, saa kan du ikke undre dig, det er mig saa særdeles vigtigt og kiært."

min gode, kiære, inderlig elskede Pige! paa vore nærværende, og vore kommende Dage, paa hine mørke henrundne Tider; de tree Dage, jeg har tilbragt fra dig, tilbringer jeg derfor ikke uden dig."

Her afbrydes dette Brev, der var bebudet at blive 4 Sider, pludseligen paa den første halve, og har jeg fuld Gøje at troe, da det ligesuldt, skiondt uden Udskrift og Underskrift, er kommet hende tilhænde, at det blev afbrudt ved det S. 33 omtalte Besøg af hende og hendes Moder, hvis vittige, mig uforglemmelige, Anvendelse af en da til Mundheld bleven Bogtitel i en mig ikke mindre uforglemmelig Anledning uidentviol ved denne Leilighed foresaldt, og maaskee var i det mindste en Biaarsag til selve Besøget.

At midlertid min Forventning og mit Forsæt ikke gik i Opfyldelse, vil sees af Brevvekslingens Fortsættelse, følgende Dag:

Hilsen og inderlig Kiærlighed! 4 Febr. 1797.

"Her sidder jeg da, efter din allerhøieste Befaling, og sælger Hovedkied, medens de Andre løbe Benene af sig fra Concerten op i Klubben for at høre paa den Tale, jeg ikke holder. Noget efter du var kiørt bragte — Sveistrup — mig et Brev fra Collet, et ganske velsignet Brev, som jeg vel gjør bedst i, at hoslægge, da min Correspondence interesserer dig, naar den er af det Slags, og som, hvis det var kommet før, vilde have givet Lunds Myn- dighed og din Indflydelse lidt at gjøre for at holde

mig derfra. Midlertid er det mig dog kiert, jeg sidder her nu. Det kunde maaskee have bekommet mig ilde; idetmindste havde du ængstet dig, og derfor kunde mig ingen Erstatning gives.”

Det gjør mig særdeles ondt, ikke hos dette Brev, der i øvrigt heller ikke er sluttet, men uden Udskrift, og Underskrift, at have fundet min ædle og trofaste Collets ovenomtalte Skrivelse, som det vilde være mig usigelig kiert, mellem hendes endnu ugiennemseete Papirer at opdage, da jeg fra hans mig saa kiære Haand, nogle saa Linier i min liden Stambog undtagne, intet har; men det er vel rimeligt, at jeg har faaet den tilbage, og at den, ved de mangehaande Forstyrrelser, mine Papirer have været underkastede, er gaaet tilgrunde.

Hvorledes de i Klubben er komne ud deraf uden Tale og uden Taler, derom finder jeg rigtig nok mellem mine Papirer ingen Efterretning, og veed ingen at faae; har de midlertid, som jeg har god Høie at antage, trostet dem med Sneedorfs vakke Sang:

I Arelstad der stander en Gaard

da havde de ustridig fuld Erstatning for Alt, hvad de maatte have savnet i den Hæderstale, hvormed Kongens Dag skulde være hilset, ved

At quæde hannem det Hiertens Qvab

Dg ønske ham Jordens Gode,

Dg sværge ham og hinanden glab

At staae, som Fædrene stode

sunget i den glade Erindring af,

Hver Fæst de kaldtes at holde,
Naar Kongen og hans ærlige Mænd,
Sik Overhaand til det Bolde.

Naar Skioldmærker og laante Raad
Er ikke de Ting, som hædres;

Men Manden lønnes for egen Daad,
Og Riddingen ei for Fædres.

Naar Bonden, hvis rette danske Væst
Med fremmede Slægter ublandet,

Mod Fienderne førte Pandseret
Fremkalbes til Dødel i Landet;

Naar Sandhed blev talet rundt om Land
Og Riddiser straffet paastande *).

Naar Folket er frit, og hver ædel Mand
Er adlet i Skioldungens Lande,

og i den glade Overbeviisning, at det vilde gaae i
Opfyldelse, Sangens kostelige Slutningsønske

Gud give os mangan saadan Fæst

Og kiællig Aarsag tillige,

Saa staaer det sig godt, om ikke bedst,

Med Dannemarks gamle Rige.

Midlertid nægter jeg det ikke, at det gior mig
ondt, ikke nogensteds at finde Spor eller Levninger
af min til denne Anledning udarbejdede Tale, eller

*) At sige, ikke ved Domstole, hvis Riændelser i
slige Anledninger sjælden har den Lykke af det usyn-
lige Cassations-Tribunal at kiendes ved Magt;
men af Almeensfornuftens ubestikkelige og ubelvig-
lige Domstol med forskyldt Haan og Foragt,

have mindste Mindelse af, hvad den egentlig kan have behandlet, og fra hvilken Synspunct. *)

Endnu vedbleve, som man og af den sneedorfske Sang vil have seet, de sidste ovenomtalte skienne Drømmedage, da vi saae vort politiske Tusindaarsrige (S. 45.) Almeenfornuftens, Borgerfrihedens Triumph uden Sværdslag og Blod blot ved Oplysningens uimodstaaelige Vælde, med Tillid, jeg tør næsten sige, med Tryghed imøde. Endnu gjaaldt det og her, hvad Segur saa hiertegribende har sagt om

*) Jeg kan ikke nægte mig, ved denne Leilighed at anføre en samtidig, skøndt ikke egentlig hidhørende Anekdote: Anmodet, til en anden Klub samme Fæst at giøre en Vise — til Damernes Skaal, som det hedde — var det faldet mig ind at tage mit Væmne af noget Aviskiævl om en Brandeauction, Magistraaten havde ikke holdt, og som for Diebliffet var Dagens Anliggende. En af Klubdirectionen, der kjendte sin Skyldighed mod høie Personer, som Bittermann siger, fandt denne Spøg betænkelig, og henvendte sig til min gamle Ven Gold, der, som daværende Politimester, ex officio var bedet tilbords, med Forespørgsel, "om de kunde synge den Vise?" Han, hvem ingen skal beskylde for at have været ultraliberal, løb den igiennem, fandt den saare uskyldig, lod, som han misforstod Spørgsmaalet, og svarte: "Kiænder De ikke Melodien? den gaaer, som: Os den vise Syrach lærer; jeg skal gierne synge den for, hvis ingen kan den;" hvorved naturligviis alle Skrupler faldt borte. Visen findes i Tilfueren No. 6, for 1797.

en lignende Tidspunkt i Frankrig: "Lykkelige Dage! som ikke mere ere gienkomne! hvilke dydige Selvsdrag omgav os i disse Forhaabningens Tider? hvorfor har Lidenstaberne's Bindstod, og Partiaandens Rasenhed siden udtørret Hierterne, forgiftet de naturligste Følelser, og paa lang Tid tilbageskudt den Lykke, mod hvilken man med fælles Samdrægtighed syntes at vandre ved Skinner af Fornuftens Kiøfter, der altfor snart forvandlede til Usamdrægtighedens Mordbrandsblus."

Saa meget mere tilstaaer jeg mig nysgiærrig efter det Thema, jeg i hin dødsfødte Tale paa Danerfesten kan have behandlet, som jeg just i de selvsamme Dage havde havt Anledning udførlig at udlade mig over, hvad der var, og er mig det første af alle Borgeranliggender: Meningsfriheden, i Anledning af et fra en unævnnet, og saavidt jeg troer, ukendt Medborger Tilskueren *) indsendt Forslag, om et Selskab navngivne Hædersmænd, hvis Pligt det skulde være i et periodisk Blad med Mandighed at vise enhver Fornærmer tilrette, der fornædrede sig til, enten i trykt Skrift, skreven Vise, Sang, eller andet Glyveblad, sat enten anonymt eller med Navns Underskrift i Omlob, at bruge Talemaader eller Udtryk:

*) I Anledning af nogle vakre Betragtninger af Paves om Døgnets Skurkone, der sluttede Aargangen 1796.

te, der enten vare usædelige, eller ansaaes at sigte til nogen Medborgers Fornærmelse."

Da dette siensynlig velmeente og fra en velsindet Mand komne Forslag fortiente udførligere og alvorligere Drøftning, end Tilskueren fandtes egnet til at give Rum, tillod jeg mig at optage saavel selve Brevet, som Besvarelsen i Januarhæftet af Minerva, og synes Indledningen af denne just i nærværende Tidspunkt — i Anledning af de Forhandlinger, der, angaae et Tidsskrift, hvori formange af mine kæreste og meest agtede Venner, og Medvandrere paa Livets og Litteraturens Bane ere deelagtige til, at jeg her tillade mig andet, end at ønske det alt forment Held — saa ganske atter et Ord til sin Tid, at jeg haaber Tilgivelse, fordi jeg meddeler den her:

"Vist var det en skion, en glædelig Drem, at tænke sig Landets almeenerkiendte ædelste og indsigtfuldeste Mænd forenede i et Samsund, der vilde paatage sig en gavnlig Censur i vor litterariske Republik, der vilde med Godmodighed og Mildhed vise de Feilende tilrette, som, henrevne af Exemplet, eller higende efter en Art Døgnpopularitet, istemte Dagens illiberale og inhumane Tone, der med Kraft og Tynd revsede de Uslinger, som — enten af et lumpent Styverfængereri, eller for at tilfredsstille personligt Alvind, Nag, og andre uædle Lidenstaber — søge med Grovhed eller Gift, med Raadhed og Gotsifer at oprette, hvad deres Flyveblad fattes i Sand-

heds Gehalt og Sindrigheds Præg. Skiont, saare skiont vilde det være, om end derved ikke vandtes andet, end at man ikke mere saae nogen af disse vederstyggelige Injurieprocesser, der paa nogle Aar have vanæret vor Litteratur, hvorfra Sagsøgeren ei sjælden gaaer dobbelt saa besudlet, som han kom, hvor Dommerens moralske Overbeviisning, som oftest, modsiger den Kiændelse, juridiske Forskrifter afnøde ham, og hvor Almeenstemmen næsten altid i kraftigste Maade ved Magt kiænder, ja vel skærper de Udtryk og Ord, som ved Dommen mortificeres; hvor overalt Dommeren, for at kunne fælde en Dom, som oftest maa tilståde sig den Alvidenhed, at forklare Tanker, og fortolke Meninger; hvor man saa ofte fordrer, at Dommeren skal tilkiænde, hvad han ikke kan bedømme, Embedsduelighed og Indsigt; hvor den Ure, man tildømmes, omtrent er, som den Opreisning, en falden Pige faaer i Cancelliet, og om hvilke man med Foie kan anvende, hvad Corneille i andet Hensyn har sagt:

Et de tous ces accords l'effet le plus commun
Est de deshonorar deux hommes au lieu d'un."

"Endnu usigelig vigtigere vilde naturligvis den ne Forening blive, hvis den ved at indføre, og have de en sammeligere og mandigere Tone i vor Litteratur, tillige kunde haandhæve Sandhedens og Oplysningens Rettigheder, og stille hine ved deres Paastud, disse vældige Uslinger, der af enkelte litterariske Skarns Prindringer af mit Liv. 5te Deel.

hassers Snurren tage Anledning at udskrige samtlige Skribenter for foragteligt Uetoi, hvorefter man ikke behøver at høre; at erklære ethvert, end saa grundigt og vigtigt Værk for Styversfænger, saasnart de kun med nogen Rimelighed kunne formode, at Skribenten, der ingen Præbender eller Sinecurer har, maa lade sig betale for den Tid og Flid, han anvender derpaa, uden selv at erindre, hvor dyrt deres egen høivelbaarne Lediggang kommer Staten at staae."

Har jeg troet, at det vilde tilgives mig at afskrive Ovenstaaende, som Noget, der efter min Overbeviisning i nærværende Tidspunkt, fuldt saameget som nogensinde, fortiente og behøvede at kaldes i Minde, tør jeg vel endnu haabe Tilgivelse, om jeg ydermere tillader mig at optage følgende, hvor jeg, efter at have fremstilt Banstkelighederne af at tilveiebringe en saadan Forening, og Betænkkelighederne ved, hvorvidt den vilde opnaae sit Maal, og — f. Ex. — ikke ved at revse Skraldemændene, og Styversfængerne, blot give dem Anledning til at skrive nye Blade: nye Grovheder mod Selskabet selv, og paa denne Maade gjøre sig deelagtig i disses Synder, tilføier: men savne vi da derfor et Areopagus, der vaager over vor Litteratur og dens Moralitet? gives der virkelig ingen overste moralske Instants, der for sig indkalder de Stridende, revser Fornærmerne, og giver de uskyldige Fornærmede Opreisning? jo det findes; det er til midt iblandt os, og

Ukiendte, ligesom Middelalderens Vehmgericht, usynlig; dets Domme ere uden Appel; de faldes, forkyndes, og fuldbyrdes, uden at vi vide, hvorledes, eller hvorved. Ofte følger dets Dom Forseelsen, eller Forbrydelsen, umiddelbar i Hælene, stundum dvæler den Maanedes, ja vel Aar, men da opretter den — som en sand Guddoms hævn — sin Seenhed med sin Tyngde. Ingen Paagielsdende, eller Paarørende, ingen, giennem hvis Mund Parti, eller Lidenstabs, eller Fordom, eller Trældom taler, stædes til Stemme; ofte votere Bisidderne, aldeles hinanden ukiendte; ofte siger man: see, denne Domstoel er der; og ofte: see, den er der! men i det man seer om den paa anviste Stæder, lyder dens høie og umistkendeslige Indsigelse fra høist forskiellige Kanter; een Røst kommer fra Ringheds Braa, en anden maaskee fra Thronens Side; den dommer i alle Sager, de maa indstævnes for den eller ikke. Den domte mellem Gerner og hans Avindsmænd, mellem Colbiørnsen og Lüttichau, mellem P. A. Heiberg og hans Anklagere, mellem Schmettau og hans Forfølgere, mellem Crasmer og tydske Cancellie, mellem Koopmanns og Kall, mellem danske Tilskuer, og Hailes og Pitt, mellem Fiskalen og M. C. Brun o. s. fr. og denne Stemme er Publikum.”

”Hvad er Publikum? et Intet!” svarte — fortæller Dr. Høst i Struensees Levnet — en Magt — har daværende Hofpræst Schmidt, som gjorde

ham opmærksom paa: det ikke behagede Publikum, at en Mand sættes over en Stiftelse, han fort tilførn havde været med at omstyrte. "Saa tænkte De ikke den 15 Januar," svarede Sandsigeren ham, og med Føie kunde han lagt til: og De tænker i Deres Hierte ikke saa nu heller, endskiøndt De taler saaledes, og maaskee troer at tænke saa." Disse Dagens Mægtige, der saa gierne ved hver Leilighed lade haant om Opinionen, Skraalet, og hvad Modeordene videre hedde, komme mig for, som de Bramarbasser, der synge i Mørke, at man ikke skal mærke dem af, hvor bange de ere, vel og tildeels for at bilde dem selv ind, de er hele Karle.

Dog jeg glemmer, det er Erindringer, jeg har at skrive, og egentlig mine daværende Privatforhold, jeg havde at omtale. Jeg troede det midlertid ikke utidigt at fremlægge Beviis, hvorledes jeg da, inden den paafølgende, ved Birkners Mesterværk foranledigede, Crisis, tænkte, og talte, og maa lægge til, at det gjør mig saameget mere Ondt, at intet af min til 28 og 29 Januar bestemte Tale findes, som jeg, hvad den endog kan have havt til Emne eller Indhold, *) hvorom jeg ikke har fierneste Forestilling, er

*) At jeg ikke, som man maaskee vil formode, ogsaa her skal troes at have været

chorda semper oberrans eadem

maa jeg dog tilføie, at jeg i det ovenansførte Svar udtrykkelig havde erklæret: om alt, hvad egentlig

tilfulde overbevist, den Dag i Dag, at kunne med uforandret Overtydning her have affskrevet og under- skrevet hvert Ord, deri kan have staaet.

At i øvrigt den Upasselighed, som hindrede mig at holde denne Tale, endnu vedvarede nogen Tid, seer jeg af en Sæddel fra mig til minamma af 7 Februar, hvori jeg vel mælder hende, at jeg besinder mig: on ne peut pas mieux, men dog tilføier, at jeg gaaer hen at tage Mixtur, og raader hende at gjøre ligesaa, eller og komme sig uden dette, thi komme sig snarligen maatte hun; saa at hun ogsaa paa samme Tid maa have befundet sig ilde, men dog neppe af Betydning, som jeg seer saavel af Tonen i denne Sæddel, som i den de samme Dage skrevne Tilskuer, indeholdende et spøgelsesfuldt Brev fra Gudinden Reedsomhed.

Af ovennævnte Brevverling seer jeg og, at jeg — formodentlig i Folge min Upasselighed — var bange for ikke at blive færdig til Paaske med Forelæsningen over Niels Ebbesen, som jeg Mandag og Loverdag læste over fra 3 til 4, i hvilken Anledning jeg gierne vilde skuppe en Middagsindbydelse hos en af Familiens Matadorer fra mig, saameget mere, som jeg, da jeg skrev Schulzes Posttidende, om Mandagen

Trykkefriheden og Skriverettigheden angik, ikke at fremføre et Ord mere, før jeg havde saaet, og læst, og giennemtænkt Birckners da bebudede Bænk over — dette vigtigste af alle Æmner.

var en Slave af Uvisernes Komme. Vel hialp
 tjenstfærdige Sveistrup mig gierne i dette Arbeide;
 men med al hans Kyndighed og Dygtighed, streg han det
 enten altfor meget over med en Haresod, eller vel igien
 — mig ubevidst — lod Underarbeidere giøre det for
 sig, og erindrer jeg mig blandt andet, at P. A. Hei-
 berg, som var bleven stødt over, at jeg havde, san-
 delig ikke i det Onde, spøgt med, at han i et
 Avertissement for en da her værende Franskmænd
 Pierre, der gav, om jeg mindes ret, optiske Forestil-
 linger, havde, for ikke at komme i Brøvl med Adres-
 seavisens smaalige Cryptocensur, oversat Citoyen
 Pierre, ved Undertegnede, advarede mig om, at
 han til Giengield kunde opvarte mig med: en Eskadre,
 der — i Postavisen — var løbet ud til Kreuzen,
 isteden for paa Krydstogt; hvilket vel maatte lære
 mig, for Fremtiden at giøre mit Arbeid selv, saa-
 meget mere, som man kan have mere end nok i de
 Bommerter, der, al Flid og Opmærksomhed uagtet,
 i den Galop, hvormed et saadant Blad maa excer-
 peres, redigeres, og corrigeres, ere uundgaaelige. At jeg,
 — der overalt min hele Levetid har været en høist
 maadelig Correcteur, især af, hvad jeg selv har skre-
 vet, og som jeg gierne veed saa godt udenad, at jeg
 i Correcturarket læser, hvad der skulde staae, isteden
 for det, der staaer, hvorfor ogsaa Kierulf, ved at
 anmælde de første Hæfter af Minerva, saa alvorlig
 tiltraabte mig, Corrige sodes! at jeg fandt mig be-

seiet, at afgive Correcturen af de følgende — just ved hint Arbeide vel har været det mere end nogensinde, er saameget mere rimeligt, da jeg, efterhaanden som den milde Aarstid nærmede sig, hastede at slippe derfra, for at komme ud at spadserere med min Camma.

Disse Aftenvandringer, som jeg hyppig i vor Brevverling finder omtalte, især naar noget tegnede til at ville komme i Veien for denne vor Indlingsnydelse, vare, aldeles efter min gamle Skik, ikke blot een Dag, som den anden, men tillige, hvad man paa Fredensborg kaldte, at jeg gik rundt, i det jeg nemlig ikke elsker at gaae samme Vej tilbage. Vi gik saaledes stedsse ud af Vesterport ned ad Farimagssveien, den deilige Sti langs Søerne, som, jeg seer, man i Bladene senere, neppe i en saa paradisisk Betydning, som vi kunde givet den dette Navn, har kaldt Kierligheds-Stien, og da ind igien, gierne ved Aftenrødens hulde Stier, ad Nørreport, som var tæt ved hendes Hiem. Vist nok seer jeg af vor Brevverling, at alt da hendes Helbred var forofte, om ikke maadelig, dog mislig, hvad da paa hendes Sindsstemning naturligtviis ogsaa havde sin Indflydelse, hvorover hun i sine saa usigelig kierlige Breve til mig næsten uafsladelig klager; men ogsaa her sandede sig den gamle prøvede Erfaringsætning: sand Kierlighed overvin-der Alt; og gav hun mig fuld Føie til, idelig og idelig i mine Breve, at hiemsøge hende med min Tak for hver glad Time, hvert lykkeligt Øie-

blik, hun gjorde mig, fordi hendes milde Aande havde bortvistet enhver af de sorte Skyer, der hang over mig, fordi hun — min hele Scepticismus tiltrods — realiserede, hvad man saa ofte havde sagt om mig, at jeg var fød til Glæde; og — søiede jeg med Sandhed til: gode Pige! tro, at dertil ikke hørte saalidet.

Ligesom jeg af de i Minerva leverede Brudstykker fra hine Forelæsninger, hvoraf rigtig nok efter langt Mellemrum Slutningen først kom i sidste Fierdingaar af 1800, ved, at jeg maa have læst dem tilende, har jeg og joie at antage, at dette er skeet i vedbarlig Tid, da jeg af ovenomtalte Brevverling seer, at jeg i den stille Uge efter fordums mangeaarig Skik gjorde en Reise ud til mit kiære Fredsborg, at besøge mine trofaste og ædle Venner, Recke og hans Kone. Da man i Anledning af de foregaaende Bind, skrevne paa en langt anden Tid, og i langt anden Aand, har erindret, at de havde maaskee den bedste Deel af deres Friskhed fra de deri indrykkede Breve, mine og Andres, har jeg ikke kunnet nægte mig til Opfriskning af nærværende, som saa høilig torde trænge dertil, at affrive de to mellem min Camma og mig under denne korte Graværelse verlede Breve, med nogle saa enkelte Udelæddelser, der skyldtes Personer, som jeg tør have omtalt efter min daværende Mening og Følelse, og alt-

saa maaskee tildeels ubillig, eller i det mindste urigtig.

Fredensborg den 14 April 1797.

"Jeg vil efter Løfte skrive Dig nogle Ord til, Kiære elskede Pige! skiondt jeg frygter, at Tiden ikke tilstøder mig at skrive saameget, som mit Hjerte krævede.

At min Reise herud, til et Sted, hvor min Stiabnes Tærning saa ofte er bleven kastet, ad en Vej, hvor saamange Erindringer, glædelige og vee- modige, hang ved hver Gienstand, hvorpaa mit Nie hæftede, Erindringer om de tyve Aar, jeg har hængt herved, Erindringer om den, jeg i senere Aar ofte reiste Veien med og for, Erindringer om alle de fejl- slagne Dromme, hvormed jeg saa ofte havdeilet herud, at — siger jeg — min Stemning ved alt dette var forunderlig, hvorvel jeg — siden jeg ikke reiste ene — ikke kunde overlade mig til den, ofte grændsende til Tungsind, det vil du, elskede Pige! ikke antage for nogen Brøde mod den Trofast, mit Hjerte helliger dig. Kiære gode Pige! alle disse Erindringer knytte mig, om muligt, endnu fastere til dig; din Sandruhed og Trofasthed bliver mig dobbelt sø- lelig og dyrebar. Nei! om det endog stod til mig at glemme, hvad der er forbi, vilde jeg ligesaa lidt dette, som jeg vilde ændre det. Vel mindes jeg endnu den Tid, da jeg drømte, Alle vare, som min K. M., for- di alle borde være det; en ikke blid Erfaring lærte

mig Andet; men samme Erfaring har jeg at takke, at jeg da nu kan forstaae, og føle, hvad jeg har i hende.

Da jeg kom herud, blev jeg med vante Vennskab modtaget af den fortræffelige Fru Recke, en af mine sande Veninder, som aldrig har vaklet, eller svigtet; hun sagde mig, hun ikke havde ventet at see mig nu; men jeg forklarede hende, at hun, som saa ofte havde seet og deelt min Sorg, havde billig Adkomst til, ogsaa nu at see min Glæde. Baade hun og han meente, Du kunde vel kommet ud med, og begge yttrede, at Du vel kunde gjøre det i Sommer, men fattede dog, at det maaskee ikke vel gik an, skiondt vi ligeledes bleve enige om, at Du engang maatte og skulde kiende Din Nabheds redelige og mangeaarige Venner.

Jeg har siden, saavel i Aftes, som i Morges, snakket en heel Deel med Fru Recke, ogsaa om Dig, skiondt sagtens og en Deel om H**n med Tilbehør. Vist nok vilde jeg, at Du engang skulde komme herud, og tage Profanationen fra adskillige mine ældre Dages Yndlingssteder, over hvilke nu ureelle Erindringer svæve. O, kiære, kiære Pige! maaskee har jeg ingensteds, ingentid følt saa levende, som nu, og her, Alt, hvad jeg har i Dig, Alt hvad jeg skylder Dig. I det halve Aar, jeg ikke har været paa Fredensborg, fra Octobers Begyndelse til nu, er foregaaet en Forandring fra Mørket til Lyset, og det er dig, min gode

Genius, som sagde til dette Chaos: vorde Lys! og der blev Lys. Gode, gode Pige! maatte mange, mange Dages Trofasthed, og Hengivenhed, og af Gud velsignet Stræben for Dit Held, lønne Dig! Havde nogen sagt mig i Fjor ved denne Tid: at Alt dette skulde skee! at jeg saaledes skulde tabe **; at jeg skulde røves hin sidste Støtte, jeg havde tilbage; at jeg skulde overvindes af den Indskydelse, og endda blive lykkelig! Graven eller Stranden vilde da blevet mig den eneste Opløsning for denne Gaade, o! som nu Dit hulde omme Hjerter har ganske anderledes forklaret mig.

Mit Bud er der, og jeg maa slutte! lev vel, elskede, elskede Pige! hils Fader og Moder, og Citoyen Pierre, og Christiane, og hvem Du ellers af vore skulde see. Du gjorde saare vel, hvis Du kunde see ind til min Moder; men skulde hun f. Ex. være ude, og Du var forlegen med Din Aften, vilde jeg være saare glad, om Du skænkede vor Mad. Rosing den. Jeg har ikke sagt Dig endnu, at jeg i Overgaars Aftes først saae det Brev, Du havde skrevet hende til Baldagen*); Tak, inderlig Tak for det, som for Alt, hvad der kommer fra Dit velsig-

*) Formodentlig et saakaldet Borups Selskabs Bal, hvor min Gamma, der ikke holdt af at danske, ikke var kommet, og uden tvivl i den Anledning havde skrevet Mad. Rosing, der havde ventet at finde hende der, sin Undskyldning.

nede Hierte. Jeg maa slutte; det er dumt at skrive til Dig med et Postbud ved Siden.

Hilsen og inderlig Kiærlighed.
Kahbek.

Du kunde gienskrive mig et Par Ord, hvis de enten kom endnu inden Aften til Schulz, eller Leverdag Morgen inden Kl. 8 paa Helsingørs Posthuus med Udskrift: til Prof. Kahbek i Girschholm. Søndag Eftermiddag tager jeg herfra, og er hos Dig om Aftenen."

Alt hun, og det ufortøvet, opfyldte mit Ønske, og hvorledes, sees af hendes følgende Svar, skrevet samme Datum:

Kiøbenhavn den 14 April.

Lusind Tak, kiære velsignede Kahbek — for Dit ypperlige Brev, Tak for de mange nye Beviser paa Omhed og Godhed for mig. Gid — det er mit inderligste Ønske — jeg maatte fortjene at være elsket, og saadan elsket, som jeg er det af Dig. Dersom Du i dette Dieblit kunde see, hvad der foregik i mit Hierte, see enhver Følelse, som Dit kiære Brev har foraarsaget mig, da vilde Du — det er jeg sikker paa — dog i det mindste overtynses om, at jeg ikke uskionksom modtager nogen Godhed fra Dig, og at jeg hvert Dieblit i mit Liv bedre erkiender, hvad

jeg har i Dig. Ja, gode, inderlig kiære Rahbek! jeg veed, og jeg føler tilfulde, hvad jeg har i Dig, maatte kun mit ærlige Ønske blive opfyldt, at see Dig saa lykkelig, som Du er det værd. Dog det vilde være forvovent af mig, hvis jeg vilde haabe, at Du altid kunde og skulde være glad, at aldrig Erindringen om svundne Dage skulde vække ubehagelige Følelser hos Dig. Nei! det tør jeg, saa gjerne jeg vilde det, ikke haabe; men at min Kiærlighed til Dig stedse maa formaae, at forsøde hvert Marters-Dieblit; at den tænke, at dog eet Menneſke kiænder Dit hele Værd, og skionner derpaa, maa give Dit Hierte nogen Erstatning for, saa ofte at være misſkiændt; dette Ønske kan jeg ikke holde tilbage, og Du vil sikkert tilgive mig, hvis det skulde være ubeskedent.

Men jeg glemmer, at jeg bliver lang, fordi jeg har saa uendelig meget at sige Dig, og fordi jeg i dette Dieblit er saa stikket dertil; dog Du vil vel — i Folge Din sædvanlige Godhed — tilgive mig min Bidsløstighed.

Det glæder mig usigelig, at Dine gode Venner derude ogsaa interessere sig for mig; tro mig — gode Rahbek! — at alt sligt glæder mig dobbelt, fordi Du er Grunden dertil. Du maa endelig takke den gode Fru Recke fra mig, fordi hun kunde falde paa, at ville have mig ud til sig.

Du maa for Alting ikke blive vred paa mig, fordi jeg ikke efter Løfte har seet til Din Moder; men jeg har ikke befundet mig ret vel i disse Dage, saa jeg af lutter Forsigtighed har besluttet at holde mig inde. Du maa nu for Alting ikke troe, at jeg er syg; thi det er jeg i Sandhed ikke, og jeg kan paa Tro og Love forsikre Dig om, at det er af ingen Betydning, hvad jeg feiler, som Du da endelig paa Søndag med egne Dine kan blive overbevist om; og jeg havde heller ikke sagt Dig et Ord herom, hvis Du ikke i Dit Brev havde gientaget, at Du ønskede, jeg skulde gaae hen til Din Moder, og jeg saa nødig vilde, Du skulde troe, jeg uden Årsag lod være at efterkomme Dine Ønsker.

Jeg er i Dag ene hjemme hos Fader, og agter, naar han gaaer op at arbejde, at fordrive min Tid med at læse Dit velsignede Brev; rigtig nok har det allerede kostet, og vil fremdeles, koste mig Taarer, men det er dog tiere Taarer, der ingenlunde ere mig ubehagelige. Tak endnu engang for det Brev.

Fader hilser Dig kjerligst, og Moder — skøndt hun ikke er hjemme — kan jeg dog alligevel hilse Dig fra; thi jeg veed, at det fornøier hende, at blive erindret hos Dig.

Det bliver nu mørkt, saa jeg ikke kan see, at skrive længer, og det vilde være ureelt at tænde Lys for at plage Dig med et langt feedommeligt Brev. Altsaa, gode kære Rahbek! vil jeg blot ønske

ste, at Du maa leve vel, til vi sees, og tænk imel-
lem paa

Din uforanderlig hengivne

K. M.

Hils, hvem Du troer, det
ikke er ukjært."

Levende spørver det mig endnu for Die og Hu,
hvorledes min Forklarede ikke saare længe for hendes
Hedengang, efter at have læst et Ark af de fo-
regaaende, som hun fik, efterhaanden, som de kom
fra Pressen, med den samme elskelige Blufærdighed,
der saa uforanderlig fulgte hende fra hendes tidligste
til hendes allersidste Dage, udbød: "hvem veed,
hvor meget man endnu her vil faae at læse, som
man kommer til at blive rød over?" At hun uden-
tvivl vilde, hvis jeg havde været saa lykkelig at be-
holde hende, regnet den her meddeelte Brevverling,
saafremt den da havde været i mit Bærge og til
min Raadighed, deriblandt, kan jeg ikke kalde i Tvivl,
og dog vilde jeg ikke have tilgivet mig selv, at have
forholdt dem, der med venlig Deeltagelse læse disse
Erindringer, dette speiltro Aftryk af hende, til hvem,
man vel kan spørge, som Horats om sin Dvintil:

Naar bly Undseelse, og naar Retfærdigheds

Gæster, rebelig Trostak, ustrømtet Sandruhed,

Finder nogentid Mage?

Dette selvsamme Præg betegner saa uforandret og
uforanderlig alle de Breve, jeg fra den Tid har fra
hendes Haand, trofast Hengivenhed, inderlig Kjær-

lighed, kun alt for partist til min Fordeel og mod sig selv. Og have hendes senere og seneste — indtil den allersidste Blyantsfeddel, skrevet hendes sidste Levetag — nogen Forstikællighed fra hine, er det blot en — jeg kan ikke sige, inderligere eller hierteligere, thi det lader sig ikke tænke — men fortroligere, hiemligere, ofte spegesuld, men og til andre Tider i mine inderste Forhold og Følelser med en Twillingstæls Søsterdeeltagelse indgribende Hustrues Ægtevennesind. Hvad min Deel af Ovenstaaende angaaer, vil jeg blot anvende, hvad min Ven Clason Horn om en Catastrophe af uhyre anden Betydenhed sagde til mig; at man ikke maa dømme et Drama, hvor Dækket er faldet i fjerde Act, og hvor altsaa, Characterer, Plan o. s. v. savne den allervigtigste Deel af det Lys, der gjordes behov for at bedømme dem; og tilføie, at ifald dette alt med den upartiske Jagttager er Tilfældet, maa det endnu mere finde Sted med den, der i Dramet har spilt en virkende og lidende Hovedperson, og der, saalænge hans Saar, en underfuld lægende Haand uagtet, endnu bløde, brænde, svide, ikke kan antages, upartist eller retviis at kunne giøre Rede for, af hvem, med hvad Baaben, og i hvad Sind de i Træfningen ere ham givne, eller hvorvidt han endog tildeels kunde have sig fornemmelig selv at takke derfor.

Endnu af samme vor Brevvevling eet Brev fra mig, hvori jeg glæder mig ved at have fundet

uforkastelig Hiemmel for min Fremstilling af, hvad jeg i forrige Bind kaldte mit Livs Crisis i dets værske Dage. Det er skrevet 1ste Junii 1797, og altsaa tree Aarsdagen efter, at jeg — see 4 B. S. 360 — første Gang havde talt med minamma, uden næste Anelse af mindste Mulighed til, hvad hun nu var, og fremdeles skulde blive mig.

”Min inderlig elskede Pige!

Jeg veed, det er Dig saa usigelig kjær at faae et Par Linier fra mig, og da nu Budet skal ind til Dig i Formiddag, kan jeg ikke forsvare, at lade ham gaae, uden at gjøre Dig den Glæde, som staaer til mig. Giv Gud, at det stod til mig, at gjøre Dig al den Glæde, jeg ønskede!

Det er desuden, som Du veed, første Junii, Aarsdagen efter, at jeg egentlig første Gang talte med Dig; i det mindste Aarsdagen efter den Dag, der gav Anledning til vort Kiendskab, til min, eller hvorfor ikke tale, som jeg mener, og føler, til vor nuværende Lykke. Jeg veed, gode Pige! uden at være meget klog paa Himmels Løb, at det Dagvælgeri er Daarskab, at den første Junii i Aar egentlig skylder Almanakmageren al den Forbindelse, den staaer i med samme Datum forrige Aar; men saa klogt er Hiertet ikke; see, min Pige! jeg staaer ved den første Milesteen paa vor Vej, og jeg skulde ikke dvæle ved, at undersøge, hvorledes denne Miil var maalt? og jeg skulde ikke hellere kaste mit Nie tilbage ad det Erindringer af mit Liv. 5te Deel. (12)

vandrede Stykke? ikke hellere taknemmelig gientalde mig Vandringens overstandne Besværligheder, dens nydte Glæder; ikke takfuld sende en Tanke til Dig, til ham, som gav mig Dig?

See, gode Pige! ofte i Spøg lader Du mig høre min Vantro; men forhærdet og forblindet maatte jeg være, hvis jeg ikke med dyb Erbødighed erkjendte, med inderlig Taknemmelighed hylbede den olmagtige, alvise, algode Haand, der ad de ubegribelige, uberegnelige Veie ledte mig til Dig, der saa ofte ved et Haar ledte dette trodsige modkiæmpende Væsen, med eet Aandpust omvistede dets mangeaarige Anlæg, dets klippesafte Lustbygninger; der ikke blot vidste, at giøre det Haar, hvori jeg førtes, til en Demantlænke i hine Diebliske, da intet mindre kunde have modstaaet den Rasenhed, hvormed jeg vilde rive mig løs, men der og vidste at skjørne Demantlænken til et asmagtigt Haar, i det Dieblisk, da jeg skulde løses af den, for at gives i din omme kjerlige Varetægt.

Det er tilendebragt, dette forunderlige Aar, over hvilket jeg ikke kan skue tilbage uden at svimle; dette Aar, i hvilket jeg saa alle mine Drømme forsvinde, alle mine Baand briste, alle mine Støtter falde! dette Aar, hvor man rovede mig Alt, for at gienge mig mere, end jeg nogensinde havde havt! det er forbi, som en rædsom Drøm, hvoraf man vaagner ved et elsket Bryst; min gode Pige! men er det

underligt, at endog nu, da jeg veed, det er Drøm, mit Hierte stundom bespændes, banker ved Gienkaldelse af Drømmens Rædser! at jeg ofte, ofte maa trykke Dig til mit Bryst, for at vide, føle, at det kun var Drøm, og at jeg nu — nu er vaagen.

Jeg gjør Dig uidentvivel Giengjæld i Dag. Du klager stundom, at Dine Breve til mig ikke ere saa glade, som Du ønskede; og veed jeg da ikke, hvad Indtryk dette Brev vil gjøre paa Dig? seer jeg ikke Taaren i dit hulde, elskede Nie? Men, gode Pige! min første, min ubrudteste og ubrødeligste Pligt mod Dig er Redelighed; jeg skal aldrig forstille, aldrig fordølge Dig een Tanke, een Følelse, som er i min Siel, naar jeg taler, eller skriver til Dig. Saa, som jeg fra vort første Kiendskabs Dage, fra det første Nieblik, da jeg i Dig vovede at skimte den, der kunde redde mig fra mig selv, og Alt, hvad der omgav mig, ikke lagde Dølgemaal paa, hvad jeg havde at overvinde og forvinde; saa, som jeg i vor første fortrolige Samtale til ***s Gilde, med den Alenhiertighed, som maaskee hos enhver anden vilde blevet min Forkastelsesdom, vedgik mit hele da værende Forhold; saa, som jeg nu, da dette Forhold saa ganske er forandret, for ikke saa mange Dage siden lod Dig uden Tilbageholdenhed see min hele inderlige Deeltagelse i — (Pollys) — Bæ og Bæl, dens ne Deeltagelse, som, jeg aldrig har dulgt Dig, intet kan eller skal forandre.

Seer, elskede Pige! jeg skionner paa, at jeg har en Pige, som jeg kan omgaaes saaledes; en Pige, der for mine øvrige Dage kan være min første, min eneste Fortrolige, mit Alt; naar derfor vor gode Carl klager, at jeg ikke skriver ham til, er det egenlig Dig, han skulde anklage; thi hvad har jeg nu at skrive ham, da jeg i Dit Hierte kan nedlægge Alt, hvad der ligger paa mit? Jeg er fornøiet og lykkelig, og altsaa ingen god Historieskriver, sagde mine yngre Dages Yndling Werther; og naar jeg nu tilføier, at, naar jeg endelig har Noget, kan jeg sige det til Dig — Seer Du, min Pige, det udenlandske Departement faaer af Nødvendighed gode Dage, naar der ikke er uden indenrigs Anliggender at forhandle. Du, min gode Pige! er nu mit hele Ministerium, Financedepartementet undtaget, som Lange indtil videre har. Jeg confererer forresten med Ingen.

Jeg faaer i dette Dieblif en Sæddel fra Guldberg, hvori findes dette Dig angaaende Postskriptum: Hils Din Pige, og sig hende, hun har gjort min Eline en Glæde med at besøge hende, der ikke kan beskrives. Gud signe hende derfor! Ja Gud velsigne Dig, min gode, elskede Pige! Du Godhed, og Sandhed, og Omhed i een Person! Gud velsigne Dig for Alt, hvad Du er, og gjør!

Jeg kommer vel til at holde op; thi jeg skal dog ogsaa skrive et Par Ord til den sarkiske Minister; om Du fik Stunder, kunde Du kanske sige et Par

Linier til, det vilde glæde vor gode Søster Jette saameget.

Jeg kommer tidlig til Dig i Aften, da jeg agter at gaae tidlig, saasom jeg klorer i Morgen Klokken 4, at jeg maaskee endda kan være paa Fredensborg, inden gode Moder staaer op.

Hils Din 3: vor Moder, saa inderlig fra mig, og tak hende saa hjertelig for i Gaar Formiddags. Det er saadan, jeg vil have Conversation, og ikke Bairpiat, og Bynyt, og Complimenter.

Hils ogsaa Christiane og Fader fra mig. Jeg ærgrer mig over det Regnvær; for, nu er jeg bange, Du skal blive vaad, naar Du trækker ud i Byen for mig.

Hilsen og inderlig Kiærlighed
Kahbek.

I Mangel af et gesnerst Forsøg i den sveistrupste Idylle kan Du tage tiltakke med dette Brev.

S(alut) & a(mour.)

Du er nok saa god, at lægge Sæddelen til Jette ind i Pakken hos Torklædet og slye Jørgensen den, at han leverer den op (à son adresse).

Jeg har med velberaad Hu medtaget alle disse Bagateller i Slutningen af Brevet, samt Efterstrifterne, da de ustridig give en rigtigere og fuldstændig

gere Udflugt over mine Anliggendes og Forholds daværende Forsatning, end man af det foregaaende alvorlige ene torde giøre sig. Den sariske Minister betegnede i vort apocryphiske Diplomatsprog, der nu egentlig havde tabt sin Alvorlighed, Mad. Rosings næstældste Datter, Jette, da forlovet med vor for tidlig bortrevne Yndling, Peder Heger; og kaldtes hun saa, fordi hendes Moder, hvis Alter ego hun i det Dierblik var os, i de critiske Dage nævnedes Chursæren, hvis Regiering jeg fra den Tid, jeg havde levet under den, stedse beholdt en særdeles Forkierlighed for; gode Moder var og er Mad. Rosings gamle og uforanderlige Kiændingsnavn, og den anden Juni, som man i det foregaaende oftere vil have fundet omtalt, hendes Fødselsdag, som jeg ogsaa dette Aar helligholdt hos hende, nød en glad Dag, og efter at have hændset Astenen, lod min Bondesvogn kjøre frem, Sædet tage af, lagde mig i Bunden af Vognen, og kjørte saaledes Matten igiennem hjem til mit Bakkehuus, for at være næste Morgen tidlig paa min Post, og ved mine Pligter. Da tiensdagtige Sveistrup paa den Tid, tildeels i Tilskueren, skrev adskillige Forsøg i den gesneriske Idylle, som man just ikke vilde finde alt for gesneriske, og hvoriblandt især een, den store Sortred, var bleven et Mundheld iblandt os, vendte man i Speg Navnet om, og kaldte dem gesneriske Forsøg i den sveistrupske Idylle; Jørgensen var Borupsselskabs

Bud, der tillige gik mine Grinder, og der, hvis han mulig oftere skulde her blive omtalt, formodentlig vil forekomme under Navn af Ampligereren, som han kaldtes efter Ordet ampligere (employere) som han ampligerede itide og utide, først i sin Trosskyldighed, og siden, ligesom vi andre, leende og af Galskab.

Jovrigt er jeg af den Mening, at man af de her meddeelte trende Prøver vil have tilstrækkelig Leilighed til at kende saavel vor Brevverling i vor Trolovelses Tid, som vort hele indre og ydre Forhold, og vor Tone, da denne, selv lige indtil et Par smaa, Dagen for vort Bryllup verlede Sædler, er ubetinget og uforanderlig af eens Aand og Natur, ogsaa deri, at de, som i sidst meddeelte Brev er sagt, samtlig høre under Indenrigsdepartementet, og angaae tildeels ubetydelige derunder staaende Anliggender, uden at nogensinde Noget, Udenrigsministeriet, Financesintendancen, eller den videnskabelige Bestyrelse, og endnu mindre Theateradministrationen vedkommende, deri med noget Ord, eller nogen Tøddel er berørt. Vi var os selv nok, og var os Alt,

Verdens Tummel udenfor,

naaede ikke til os i vor kjerlige, inderlige, lykkelige Forening; hvad i Litteraturen, i det borgerlige Liv, i mine Borger-Skribent- og Embeds-Forhold mødte, afgjorde jeg efter Overbeviisning og Samvittighed, og sagde hende det, som det traf sig, inden det ske-

de, eller efter det var skeet, uden foregaaende, mindst skriftlig Raadfærsel, vis paa, glad ved, stolt af, det vilde vinde hendes Samtykke, vel endog hendes Bisfald; o thi det var jo hendes Land, der var over mig; thi det var jo det reenste, aabneste, retviseste, frieste, kjerligste Hierte, paa hvis usynlige Bægstmaal jeg i mit Jnderste lagde ethvert af mine Forehavender, inden jeg lod dem blive til Foretagende. O! i Verden er intet, som at have en saadan elsket og elskelig Siel til stedsbevarende upartisk, og ubedragelig Dommer over sine Handlinger. Tanken om, Bestræbelsen for, Bevidstheden af, at tænktes denne, giver en Begeistring, en Ild, et Mod, en Kraft, som Intet kan sættes ved Siden, uden den hellige Urefrygt, den paabyder for omhyggeligst og varligst, jeg kunde næsten sige, ængsteligst, at undgaae Alt, vogte sig for Alt, hvorved man kunde, jeg vil ikke sige forbryde, eller forspilde, eller forskiertse, denne Lykke, men blot for eet Dieblisk løbe Fare for at finde den tvivlsom. O! jeg har havt, har 32 Aar og derover havt et saadant Compas uden Misviiisning, at — og nu — vel maa jeg med Samsø, da vi samlede i vor Landsflygtighed, udbryde: Fuimus Troes.

Uagtet nu saaledes Intet om Malte Conrad Brun og hans Anliggender, om Birkners Skrift og Medaillen i den Anledning, om Collets Afsettelse, og Tiltræde, som Medudgiver af Minerva, findes i vor Brevvevling, hvoraf netop to ovenmeddeelte

ere fra de Dage, da Medaillesagen var i fuld Bevægelse, er det dog baade for meget min Natur, at nedlægge Alt, hvad mig er paa Hierte, i det Bryst, der for mine kiereste og nærmeste Anliggender vennehuldt har aabnet sig, og samtlige disse Gienstande selv havde for hendes lyse og livfulde Aand for megen Interessé til, at de ikke mellem os skulde være blevne med fuld Deeltagelse omhandlede. Jeg forurettede denne frie og selvstændige Siel, hvis jeg sagde, at hun saae dem med mine Øine, men at hun kiendte, billigede, elskede den Maade, hvorpaa jeg betragtede dem, og det ikke blot, fordi hun kiendte, og elskede mig, er det Pligt-mod os begge at tilføie, og blev saaledes en, ikke i vor Kreds, men dog af en politisk-orthodox Nærpaarørende henkastet characteristisk Bisaldsytring over Affættelsen: saadanne Knægte skulde, min Gud, dæmpes, der i Trosskyldighed blev os bragt, ikke mindre ved hendes, end ved hendes liberaltænkende Faders Spøg dermed, og Anvendelse deraf i Tide og Utide, et Mundheld i vor Kreds, som endnu den Dag i Dag ikke ganske har tabt sig. Men hvad jeg især ved denne Leilighed skylder at vidne hende til Ære, er, at det aldrig noget Dieblik mellem os omtaltes, end mindre af hende bragtes paa Bane: om ikke Collets Tiltrædelse til Redactionen af Minerva, enten i umiddelbar oeconomisk Henseende, eller med Hensyn til de Øine, hvormed den paa — saakaldte — høiere

Steder vilde blive betragtet, kunde være betænkelig, og giøre, om ikke Skaar, dog Standsning — ikke blot i det, man i Hverdags sproget vilde kalde min Lykke; men og i, hvad virkelig var begges Lykke, vor endnu stedse temmelig langt udseende Forening. Hendes store skionne Hierte sagde sig uden tvivl blot, hvad det vilde have følt, naar det var mig, noget lignende var vedersfaret; efter hendes Følelse og Overbeviisning handlede jeg, som hun kunde villet, man da skulde handlet mod mig; det var hende nok, og Resten overlod hun, som jeg, til den Gud, til hvem vor Tillid ogsaa ved denne Anledning ikke var forgiæves.

Bed at giennemløbe Adresseavisen fra 1797 for at berigtige Data — hvis Undersøgelse, som Walter Scott i Drydens Levnet saa rigtig anmærker, gemeenlig er uheldig for deslige Fortællinger — traf jeg paa et pudsigt Advertisement, som, uden at jeg havde mindste Lod eller Deel deri, paadrog mig et polemisk Brev fra en daværende Theaterdirecteur, der ellers var min særdeles og gamle Ven. I Adresseavisen den 5 Mai var nemlig indrykket følgende Spørgsmaal i Anledning af Balletten Semiramis's Opførelse Torsdagen den anden Mai: "Var det Skik og Brug i Assyrien, at Armeens Anfører gik uden Buxer, eller var det Dandsereens eget Indfald, at udmærke sig fremfor alle de andre i Balletten ved denne Dragt, som, han formodentlig

troede, vilde klæde godt til den idelig gientagne Om-
dreining paa den ene Fod; og hvorfor belønnede det
tilstedeværende Publikum ham ikke herfor saaledes,
som han fortiente?"

Uagtet det nu torde være min gode Ven Di-
recteuren tilfulde bekiendt, at jeg ikke den Aften bi-
vaanede Forestillingen af Stykket Joden, hvori
Heinsvig gjorde Prove, og endnu mindre var, eller
kom til Balletten, og uagtet han vidste, og om jeg
ikke mindes meget feil, udtrykkelig nævngav den ras-
ke unge Mand, fra hvem ovennævnte Avertissement
kom, og som fra sine tidligste Dage har været, og
endnu den Dag i Dag er, een af dem blandt mine
Venner — der, jeg kunde næsten sige, maaskee frem-
for nogen Anden, har stedse staaet, og staaer paa
sine egne Been, fandt dog Bedkommende, hvis of-
ficielle Inviolabilitet og Useilbarhed herved for en
tredie Deel solte sig faaret, sig besøiet — formo-
dentlig, da Synderen var Medlem af Borups Selskab,
og min Ven — at kalde mig til Regnskab derfor, og
spørge, om vi ville have Biskoppen af Durhams
constitutionelle Skjortemaal *) indførte. Hvorvidt

*) H. H. H. havde nemlig ivret i Parlamentet imod
de londonfke Dandsereinders alt for korte Skjorter,
og Balletternes alt for lange Barighed ud paa
Natten, og fordret, og, om jeg ikke tager meget
feil, faaet en constitutionel Lov for begge Dele;
i det mindste husker jeg, at Balletten maatte holde
op med Slaget tolv, om de end vare midt i den.

samme gode Ven fandt sig tilfredsstillt ved, at jeg, ved spægende at berøre samme Buxeløses Generals-costume i næste Tilskuer, bragte, eller holdt denne hele Ting end mere i Minde, erindrer jeg ikke; men en synderlig Lod er det, som hviler over mig, og det indtil den Dag i Dag, da man fra begge Sider synes at have lige travelt for at drage mig ind i den væmmelige Læserfeide, at, skiondt jeg, netop i det dramatiske Fag, synes, eller i det mindste siges, at have tilstrækkelig Hyre nok i mine egne Synder og Overtrædelser, jeg dog bestandig skal gives min Broderpart i Alt, hvad vort arme Theater vedkommende siges, og skrives, gøres og lades, endog det, som man fuldt og fast veed, at være tvertimod min Overbeviisning, men tit just herved vil afløkke eller afvinge mig denne Erklæring, for som Ubekatten, med min Klo at rage sine Castanier af Ilden.

Særdeles — næsten kunde jeg sige — prophetisk faldt det mig paa, da jeg i mit sidste Leveaars sidste Dage fandt en interessant Landsnydelse i at læse Diderots Senecas Levnet, som jeg af Erbdighed for min maaskee allerypperste Lærer, en Tittel, som i alt Fald kun Fors. af Nathan den Vise kunde gøre ham stridig — J. J. Rousseau — havde mange Aar ladet henstaae ulæst, af Frygt for at drages ind i en Strid mellem tvende af mine Mestere, og her i Indledningen traf paa følgende Sted: "Denne Bog, hvis det er en, ligner mine Spadsere-

gange. Møder jeg en skion Synspunkt, standser jeg, og nyder den. Jeg paaskynder eller sagtner mine Fied efter Beliggenhedens Riigdom eller Ufrugtbarhed; altid ledet af mit Drommeri, har jeg ikke anden Omsorg end at forekomme Træthedens Dieblif.”

Men kunde jeg ikke, allerede da, unddrage mig at dvæle ved, hvorvidt, hvad han sagde om sin Bog, torde endnu mere passe paa min, da maatte denne Betragtning endnu mere levende vækkes hos mig, naar jeg end videre læste: ”Lemmelig nær det Grændsekiel, hvor Alt forsvinder, staaer min Vergierrighed kun til min Samvittigheds Bisald, og nogle Benneres Stemme. Mere nidkiær efter at berede Savn efter min Død, end at erholde Lovtaler i levende Live, havde jeg sagt mig selv: Om og det Lidet, jeg har giort, og det Lidet, der staaer mig tilbage at giøre, skulde forgaae med mig, hvad vilde Menneskeslægten tabe derved? Hvad vilde jeg tabe selv derved? Jeg vilde ikke mere, jeg vilde endnu mindre bisaldest; jeg havde et værdigere Niemeed.”

Alt jeg alt for mere end tredive Aar siden i det væsentligste tænkte saaledes, bliver just i disse Dage, da dette skrives, draget for Lyset af en unævnt Ven, der i det under Trykken værende Maishæfte af Tritogenia ved at anmeldte det, langt over al verdslig Ære, mig dyrebare Hædersminde, min trofaste Ven, Cato Heiberg, har sat mig i Tilsegnelsen af den delige nye Udgave af sin mæsterlig foranstæde Chur-

chill, har tillige fremdraget et 1793 skrevet, og uden-
 tvivl os begge længe af Minde gaaet Vers, der
 fandtes fori et Exemplar af Bells Lommeudgave af
 hin engelske Digter, jeg som Bennegave havde sendt
 hans danske Landsbroder, og hvori jeg ikke havde
 stillet mine Arbejder nogen Longævitet's Nativitet,
 hvilket nysomtalte Anmelder med venkabelig Par-
 tisthed troer at kunne drage i Tvivl.

Sandelig, hvis jeg i noget mit Livs Nieblif
 skulde have været fristet at tilegne mig Horats's:

Non omnis moriar

som jeg dog er mig bevidst, ingensinde at have ud-
 strakt til det følgende:

multaque pars mei

vitabit Libitinam,

da har det været, naar gode og ædle Menneffers
 Bifald og Yndest, oftest tolket i et Smil, en Taa-
 re, et Haandtryk, har ladet mig haabe, ikke ganske
 at have forfeilet, hvad Diderot i det følgende on-
 sker sig: "Jeg vilde være langt mindre smigret, om
 Manden af Genie gienfandt sig i nogle af mine Tan-
 ker, end om det vedersfoer den Rettsindige at gienkiende
 sig i min Tænkemaade."

I det Haab, at man vil lade Ovenstaaende
 gielde som min Undskyldning, naar jeg i det Føl-
 gende, mere end nogensinde, synes at tilegne mig,
 hvad Sorterup i sin Cacoethes Carminificum siger
 om Bording:

Denne lette Skrivemaade

Sætter Fiedre paa vor Pen,

At vi lade Geisten raade,

Hvor hun end vil hid og hen;

gaaer jeg igien over til at fortælle, og lader, saavidt muligt, Tidfølgen være mig Ariadnes Traad i den Labyrinth, hvor min Ariadne selv fattes.

At denne Sommer var af mine særdeles fornøjelige, og — som jeg vel i mit Sprog kunde kalde den — med et høist forskjelligt Lys og Præg, en dansk Eftersommer, der holdt min tidlige, tabte, og begrædte arcadiske Sommer fuldelig Stangen, derpaa har jeg det for mig ubedrageligste Beviis af den godmodige, eller i det mindste godlunede spegesulde Tone, der hersker i næsten alle mine Tilskuerblade, og behøver jeg blot at henvise dem, der endnu maatte trænge til at anvises denne Godmodigheds og gode Lunes Kilde og Udspring, til Brevverxlingen med Theodorine, hvori den, der havde kiendt min Camma i hine Dage, da man vel med Foie kunde sige om hende, at der var intet, hun mindre kiendte, eller urigtigere bedømte, end sit eget Værd, ustridig torde finde meget, der umiddelbar sagdes til, og om hende.

Men med dette Tilskuerens Sommerhæfte slipper pludselig denne Ledetraad; Efteraarshæftet begynder med det forhen berørte Blad i Anledning af Collets Affattelse, og fra det af indtraadte i meer end een Henseende en aldeles ny Tingenes Orden, som gav

Tilskueren Anledning, til Motto for et af sine Blade om Dagens Anliggende, at anvende den bekiendte frimantke Linie:

Og Mærket synligt er ved idelige Lyn;
 ligesom han og nu, skiondt intet Lovbud forbandt ham dertil, følte sig forpligtet, med sit Monogram K. K. at betegne alle Stykker, der i Bladet enten vare ganske fra hans Haand, eller hvori han havde Part, paa det ingen Uskyldig eller Uvedkommende skulde lægges for Had for hans Synder, hvorhos han dog for større Tydeligheds Skyld satte sin fulde Underskrift under saadanne Bidrag, hvortil han af ovennævnte Aarsag fandt det sin særdeles Pligt at hiemle sin fulde og udelukkende Udkomst. Og torde det — om han end ingenlunde vil fragaae, at meget, saavel Menneſter, som Handlinger og Begivenheder, deri med lidenskabeligt Nie kan og tør være seet giennem ikke altid ubedrageligt Glas — fremfor Alt være, hvad han i denne Anledning saavel i nysnævnte Tidsskrift, som andensteds skrev, og der, ligesom han da uden mindste Forbehold vedkiændtes det, er vedblevet at være, og ingenſinde vil aflade at blive hans Troesbekiændelse, han vover at grunde, hvad Haab han drifter sig at nære, at det diderrotſke Onſke, at den Retſindige maa gienkiænde sig i hans Tænkemaade, ogsaa paa ham maa gaae i Opfyldelse.

Inden jeg midlertid gaaer over til den følgende critiske Periode, maa jeg endnu omtale en særdeles glad Dag, som, skøndt den indtraf, efter at hin havde taget sin Begyndelse, dog endnu bevarede vor September-Mais Præg, og var idyllisk, som de, den var til Vre og Lykke; det var F. Høegh-Guldbergs og hans Elines Bryllupsdag. Maaſkee kunde man med noget Skin af Foie ſige, at det var mindre en geſnerſk, end en theocritiſk, eller, om man vil, voſſiſk Idylle; men ligemeget, eller maaſkee desbedre! deſhierteligere, kunſtløſere, almenere var Glæden, og forgiæves randsager jeg min Hukommelſe, for at erindre mig nogen lignende Feſt, hvorfra flere indglædte Menneſker ſværve mig ihu, og det ſaadanne Menneſker. Ikke blot Spøgens og Munterhedens Yndlingsbørn, ſom den med alle ſine Skøbeligheder ſaa elſt værdige evigunge Saaby, der medrette kunde ſiges den ædſle Naturs Kæledægge, opelſket i Glædens Favn; men ſatte alvorlige Mænd, ſom P. A. Heiſberg, hvis Catofiel jeg aldrig i vort mangeaarige og fortrolige Samlevnet har ſeet, ſaaledes ſom ved denne Vennefeſt, opluet af Vinen, og hvis høiſt elſkelige Dyrmed, min Camma, der førte hiem fra Brylluppet med ham og hans Kone, medens jeg tog bort med min Schulz for at læſe Correctur, uidentvivel paa det vigtige Slutningsark af Novemberminerva, endnu i ſine allerſidſte Dage med ſærdeles Fornøiſſe oftere omtalte; ærværdige Erindringer af mit Liv. 5te Deel.

dige Oldinge, som Guldbergs fromme, iegode, saa usigelig elskelige Farbroder, Landbolæreren Heegh, der var, som forynget ved hin Forening, hvorover han havde lyst sin evangeliske Betsignelse; nu de Brudeparrets Veninder, hvis hiertelige Deeltagelse blev yttret, efter hvers forskiellige Natur — som man da vel ubetinget kan antage, at ved Intet ædel Ungmøes eller huld Hustrues Sympathie inderligere vækkes, end ved et Kiærlighedsgiftermaals Glædesfest — og gav Glæden denne festlige Indvielse, der holder Munterheden inden Gratiernes Rosenhegn! kort, det var en skien, en uforglemmelig Dag; og har jeg med Hensyn til mig selv i denne Anledning blot at tilføie, at, dersom jeg nogensinde i mine Dage har været Prophet, og frydes ved at have været det, da var det, da jeg i den, Bennen, Digteren, og Brudgommen Guldberg paa hans Bryllupsdag helligede, Romance Krandsen*), ikke blot lod en Fee bringe ham en Krands af Blomster tree, Venskab, Kiærlighed og Digterværld, med Forord:

At ei fuldkommen blev hans Lykke,
 For hans den tredie er,
 Med denne skal en Haand ham smykke,
 Som gjør den dobbelt fier,
 Naar Elskoverosen først er hans,
 Da færdig er den Krands.

men og af fuldt Hierte sluttede med det aldrig glippede Ønske:

*) Udstrykt i Tilskueren den 7 Decbr. 1797 No. 96.

Til Lykke, Ven! Hvad Feen sagde,
 Dit Hierte sander nu,
 Og Du, som Lykkens Krands fuldbragde,
 Lykønsket være Du!
 I Eders sidste Favnetag
 Den blomstre, som i Dag!

som jeg nu, efter 31 henrundne Aar og derover,
 glad har Foie at erkiende for en ingensinde svigtet
 Spaadom, og som med den Høiestes Betsignelse end-
 nu mange, mange Aar tør holde sin Prove.

Den nysomtalte vigtige Correctur, der nødte
 mig at foretrække at tage fra Gilde med Minervas
 brave Forlægger istedenfor med min Trolovede og
 vort Vennepar, sluttedes med en Anmeldelse af den
 allerede i fjerde Bind, S. 453, berørte Udnævnelse
 af fire dannelsindede Mænd, at udarbejde Udkast
 til en Trykkesfriheds Anordning. Allerede havde P.
 A. Heiberg tilegnet Commissionen sin chrystalklare
 Draabe — som jeg andensteds har kaldt den, hvad
 efter hver Giennemlæsning jeg finder mig beføiet at
 gientage — i det store Hav af Skrifter om Skri-
 vesfriheden; flere Skrifter for og mod Sagen be-
 budedes; ogsaa mig drog Alt, hvad mig er dyrebart
 og helligt, at gribe Ordet, medens man endnu kun-
 de vente at høres, inden Alt, hvad man kunde sige,
 døvedes og druknedes i Styversfængernes og Skral-
 demændenes Skraal. "I denne Maaned — sluttede
 jeg da Minervas historiske Artikel — er nedsat en
 Commission, bestaaende af Statsraaderne L. Norre-

gaard, D. Walling, Justiceraad M. Fridsch og Prof. M. T. Gold, at udarbejde os en ny Presselov. Moniteuren fortæller, at Aarsagen dertil er, at Regjeringen var urolig over den Aand, der herskede i nogle nyere Skrifter. Umulig! umulig kan den have glemt Camille Jordans skionne Ord, dem een af dens Høibetroede *) nys saa rigtigen anvendte herpaa: "Værer viise, værer retfærdige, og frygter ikke for Klopferne; de skulle ikke lyde til Oprør mod Eder." Umulig kan den miskiænde, at det er med Regjering, som med Religion, der aldrig har noget at befrygte af ubesøiede Angreb, og ved intet i Verden kan betrygges mod grundede. Heller ikke er det at formode, at Regjeringen vilde have sat af vore ypperste Skribenter i denne Commission, hvis den vilde have Indgreb gjort i vor Skrivefrihed, og hvis den ikke, — som den og udtrykkelig siges i Commissioriet at erklære — erkjendte Trykkefrihedens Nytte, saavel for Regjeringen selv, som for Folket. Lykkes det vore ovennævnte Medborgere at skaffe os en Presselov, som freder vore Rettigheder ved at bestemme dem, og betrygger vore Skribenter for alle vilkaarlige Magtsprog og Magthandlinger, ved at affstikke dem den Linie, de ikke maa overskride, men inden for hvilken de ere ubrødelige, og utiltælelige; en Pres-

*) Christian Colbjørnsen i hans saa Maanedes tilforn udkomne Par Ord til Oplysning om de tvende Breve fra Kiegels til Seiberg.

selov, som omsider retfærdiggjør den ugrundede Bram af den danske Pressesfrihed; sandelig, da vinde de dem en Egekrands, mod hvilken Buonapartes blodbestænkte Laurbær er at agte som Torne og Nælber."

Alt det ikke lykkedes dem, og at — som jeg ovenanførte Sted har udtrykt mig — dette Siirkløvers udarbejdede Udkast ikke blev Basis for vor senere Presselov, er alt sagt; kun er det her endnu ikke Stedet, at berøre de høist forskellige samvirkende og samstødende Aarsager dertil. Udkastet selv har i senere Aar været af en Uberettiget tilbudet mig til Indrykkelse af min da paa ny begyndte Minerva; men — skøndt jeg frit tilstaaer, at jeg intet litterarisk Gavn veed, det til Dannersandheds og Dannersinds Fremme, vilde være mig usatteerligere at see afhiulpet, troede jeg mig det dog — uden mindste Hensyn paa min personlige og juridiske Ansvarlighed — ikke tilladt, uden skielig Hiemmel, og de levende hæderkronede Medforfatters Minde, at drage det for Lyset; hvorhos jeg tillige ikke fragaaer, at det dybt smertede, og smerter mig, at den ved dette Afslag krænkede Ihandehaver aldeles ikke fandtes villig, naar jeg ikke vilde indrykke det, at meddele mig det til privat Giennemlæsning.

Ikke har jeg saadanne Indbildninger om Ufeilbarheden af nogen min endog meest rodfæstede Overbeviisning, at jeg i dette Siirklovers Lovudkast skulde drømme om at faae Dannersinds, Kongehuldsta-

bens, Tænksohedens, Lovkyndighedens forenede Sanc-
 tion for mine Ønsker og Meninger om dette store
 Anliggende. Tre af Mændene har jeg kiendt læn-
 ge, og nøie; især med de to af dem ofte omhandlet,
 med den ene, vel endog ofte omtvistet, didhørende
 Æmner; disses Synspunkter og Synsmaader vare,
 det veed jeg med Visshed, i saare mange Henseender,
 ikke mine; og ligesaa lidet har jeg Føie at antage
 dette om den fjerde, mig aldeles ukiendte Hæders-
 mand, om hvem jeg blot kan sige, at jeg aldrig har
 hørt ham nævne uden med en saa eenstemmig Er-
 kiendelse og Hviagtelse af hans Tænkemaade, Indsig-
 ter og Fortienester, som, jeg med fuld Overbeviis-
 ning tør paastaae, min lange Bane igiennem yderst
 sjældnen at have seet, at være nogen Medborgers Løn.
 Driftede jeg mig maaskee end ikke, at bestride den af
 P. A. Heiberg i nysnævnte Skrift yttrede Frygt,
 at disse fire udvalgte Mænd, uagtet alle deres Kund-
 skaber, Talenter og redelige Hensigter, ikke vare dette
 Æmne aldeles vorne — vel især, fordi jeg frygtede,
 at det uden Undtagelse ved ethvert lige og lignende
 Antal torde finde Sted, og derfor nærede det inder-
 lige Ønske, at Regieringen, efter det skønne og med
 saa synlig Betsignelse med Landbocommissionens For-
 handlinger givne Exempel, vilde ladet ogsaa denne
 end vigtigere Commissions Forhandlinger blevet Na-
 tionen forelagte, og indhentet Almeenfornuftens Be-
 tænkninger derover, og Bekræftelser derpaa; vovede

jeg vel end ikke ubetinget at modsigge hans sø-
 gende Øttring, at de torde findes eensidigen valgte
 (samtidig maaskee af, hvad man efter nuværende Ta-
 lebrug vilde kalde, det høire Centrum) da var det,
 uden al Undtagelse, dog samtidig selvstændige, frimodige,
 samvittighedsfulde, og af dyb Erbødighed for Na-
 tionens Dom og dens Ret giennemtrængte Mænd,
 hvem den ved mere end een Leilighed vundne Bor-
 gerfrands stod langt over Hofgunst, og Magnatbe-
 vaagenhed, og Magthaverhyldelse; og erklærer jeg
 uden Tilbageholdenhed, at om jeg, ved at overflue
 den daværende høistglimrende Constellation paa vort
 Borgerfirmament, drømte, det mig et Nieblif at være
 overladt at udfaaare et saadant Quatuorvirat til denne
 Bestemmelse, vilde jeg neppe vide nogen at tilføie,
 mindre at udelade, eller at ombytte. Ogsaa kan jeg
 ikke nægte, at jeg blev endnu noget mere end for-
 undret, da jeg efter 30 Aars Forløb af Intelli-
 gentsbladet saae, at min gamle Ven Iversen i sin
 Avis som et Rygte havde mældt, at Hertugen af
 Augustenborg, Grev Cai Reventlov, Conferenceraad
 Chr. Colbjørnsen, Prof. Schlegel og jeg skulde have
 været i Betragtning til ligeledes at blive Medlem-
 mer deraf; en coalition on a broad bottom, der i
 mange, man kunde maaskee sige, alle Henseender,
 vilde været ligesaa urimelig, og upassende, som, jeg
 er overtydet, den var aldeles upaatænkt, og hvor jeg
 mindst af alle, helst da, vilde været paa mit Sted.

Ikke veed jeg, hvad Hiemmel nysnævnte Blad havde for, at efter Sigende allerede i Marts 1798 følgende Poster af den over Trykkeretten nedsatte Commission skulle have været bestemte: Der fastsættes fire Straffe for Stribenter: Udbigt, Mortification, Mulct, og Forbedringshuus; en Ret (Jury) af tolv Personer skal nedsættes, af dem kan den anklagede Person forkaste fire; og de øvrige otte skal da paakiende, om han er skyldig eller ei. Kiænde de ham skyldig, da dømmes han efter de borgerlige Love. Tillige skal ogsaa Forfatterens Navn staae under Alt, hvad der trykkes." Midlertid har jeg, i Følge, hvad ovenfor om Intelligentsbladenes Siælsdendighed er sagt, troet at burde optage det her, som det eneste, jeg kommer ihu, om denne Commissions Ideer og Forhandlinger at have seet paa Tryk; ogsaa erindrer jeg, i hine Dage at have hørt noget lignende omtalt som paatænkt, ligesom jeg og mindes, om en saadan Jury, skiondt maaskee blot i Anledning af, hvad i Intelligentsbladene var sagt, at have havt en alvorlig Samtale med min ædle Hertug af Augustenborg, hvis Ideer, den ham medføddes og fast indprægede Humanitet og Liberalitet uagtet, i daværende Tidspunkt, om denne Materie, mere end nogen- sinde, divergerede fra mine, da — for at anvende et Udtryk af Cicero — vi Birknerianere forekom ham at ælke en Lov, som det kunde være i Platos πολι- τεια; medens han — skiondt han ikke var af dem, der

vilde have den affattet med særdeles Hensyn til Romult Bærme, Styverfangerne og Skraldemændene af det holm-brabrandste Paahæng — nok især havde Hensyn paa at skaffe Regjeringen fri for de evindelige diplomatiske Hævlerier, og Brovlerier, og Kieverier, hvormed den fra en vis velbekendt Kant blev idelig hiemsegt.

Mellem de, særdeles Opmærksomhed værdige, Smaa skrifter, som i denne Anledning saae Lyset, troer jeg, ved Siden af P. A. Heibergs ovenomtalte Draabe af Sandhedsvældet, at burde nævne den frimodige og sagkyndige Bærenses Nok en Draabe af samme Kilde; allerede de tvende skionne fastingske Linier, han havde taget til Motto, og som jeg her saa meget heller affskriver, da jeg, Fastings mangeaarige Læser og Beundrer, tilstaaer, ikke at vide, hvor de hos ham torde være at sege:

L'homme à ses droits partout, et ces droits sont sacrés,
Helas! veillés sur eux, ils sont trop offensés,

vidne tilfulde, paa hvad Streng han slog. Hvad han med mig, og jeg tør vel sige det, med Danneborgernes store Majoritet fandt Føie at vente af Commissionen, vidne følgende af hans Forerindring: For Mænd, som elske Fædreland og Regjering, kan ingen større Glæde tænkes end den, ved at udvirke en i saa høi Grad som muligt uindskrænket Trykke-rettighed, at kunne værne om Borgersikkerhed, fremme Almeenaand, Oplysning og Kiærlighed til Fæ-

dreland, og siikre Regieringen Folkets Tiltro og Agtelse."

"Ogsaa den Tanke maa være Dem behagelig, at De ved heldig at overvinde Vanskelighederne ville forøge Deres Agtelse, som Videnskabsmand, og med Regieringens tillige erholde Deres Medborgeres Bisald."

Iblandt de Ting, hvoraf, jeg haaber, disse Erindringer for Læseren skulle have nogen gavnlig Interesse, regner jeg især, hvis de kunne tiene til at vække og vedligeholde Mindet af saadanne vor Gulbalders Blomster og Frugter, der ellers ved en eller anden tilfældig Omstændighed let torde efterhaanden blot komme til de saakaldte Professionsamlers Kundskab, der alt for ofte mere beskæftige dem med et saadant Products Siældenhed end dets Værd. Da jeg ikke vil eller kan slippe det Haab, at Danmarks gode Genius, der — efter St. Germain's bekjendte Indsald — altid har et Mirakel i Kommen til dets Frelse og Held, ogsaa vil tilbagebringe den Tid, hvor ingen udvortes eller indvortes Steds eller Tids Hindringer ville lægge en flætte Fredrik noget i Veien for saaledes at udstyre hin sin Førstefødde, der med ærbødig Taknemmelighed helligholder den 14de April 1784, som sin virkelige Byrds Dag, at Danmarks seneste Fremtid i fuld Glands deri vil gienkiende, elske og hylde hans lyse Aands, hans menneskekierlige Hjertes, hans Dannisheds og hans Dannelsinds speilero

Billede, renset og luttret fra ethvert Paahæng, som de mellemlobne Marnseses mageløse Omstændigheder og Begivenheder have medført; tager jeg ikke i Betænkning, for den Tidspunkt, da dette vigtigste af alle Spørgsmaal paa ny torde sysselsætte Dannerrigets daværende Røther og Birknere, W. Abrahamsoner og E. Falsener, Colletter og Schlegeler, Colbiørnsener og A. S. Ørstedes, Wallinger og Fridscher, Rørregaarder og Colder, Rosenstander og Ryerupper, og hvad de øvrige Worthies alle hedde, at afskrive Nedenstaaende, der bedre, end hvad jeg kunde sige til Skriftets Roes, torde anbefale den gode Sags Venner en hine Dages nidkær, frimodig og sagkyndig Medstrider.

"For ikke at vorde misforstaaet, bør jeg her fremsætte mine individuelle Tanker om Skrivefriheden. Jeg troer da i Almindelighed med Voltaire, at, hvad jeg har Ret til at tale, maa jeg og have Ret til at skrive og trykke; og jeg troer endvidere: at naar man først giver en ny Criminellov, der er god, kan Trykkeretsanordningen skrives med saa Ord. Men da en ny Criminellovgivning vel ikke strax kan blive færdig, er min Troesbekiendelse i Særdeleshed denne: i Henseende til Materien eller Indholdet, maa Alle, altsaa og Embedsmænd, vise Feil i Landets Constitution; prøve og dadle Love, Høiesteretsdomme, og den fuldbyrdende Magts Foranstaltninger; i Religionen yttre enhver Mening, som er stridende mod den herskende; prøve, og dadle Col-

legiers, Øvrighedspersoners og Embedsmænds Forhandling. Derimod maa ingen nægte Øvrigheden Lydighed, eller med Vold modsætte sig dens Foranstaltninger; ikke opfordre andre med fysisk Magt at forandre, eller kuldkaste Constitutionen, eller modsætte sig den lovgivende, dømmende, og fuldbyrdende Magts Handlinger. Embedsmænd, saavel som enhver Privatmand, maa ikke tillægges nogen i Loven nævnet Forbrydelse, Uredelighed, Uretfærdighed, Usædelighed, æreløs Gierning, eller ond Villie, med mindre den, der beskylder, sagsøgt kan bevise det; alt andet maa jeg kunne sige om dem, uden at jeg har nødig at bevise det. Men sagsøger Embedsmanden — og under denne Benævnelse høre alle Collegier — den, der beskylder ham, som anført, bør denne ikke nægtes de Documenter, han forlanger af Collegierne for at kunne bevise sin Sigtelse; thi det er vigtigt for det Almindelige, at Embedsmandens Skyld eller Uskyld lægges for Dagen.”

”J Henseende til Sormen, eller Maaden, det anførte siges paa, troer jeg ingen Bestemmelse at være mulig; hvad jeg har skrevet, vidner om, at jeg ikke ynder Haan, Spot og Persiflage; men man kan ikke bestemme Kiændemærke paa disse, forskiellig Bemærkelse underkastede, Udtryk; de Fornuftiges Soragt bør *) des-

*) Og vil stedsse være det, naar ikke utilkommende Domstol, ved at drage Sagen under sig, giver Almeenfornuftens Fortrydelse et andet Løb.

uden være Straf for disse Uanstændigheder. Anonymitet maa vedblive, og Forlægger eller Bogtrykker kunne staae i Forfatterens Sted. Straffen for alle (?) Forbrydelser mod Trykkeretsanordningen bør være Arbejde i Forbedringshuset; men Forbryderen maa behandles paa philadelphisk Maade."

Inden jeg forlader dette interessante lidet Skrift, som vel fortjener i sin Tid at komme under Overveielse, saameget mere, som det, under Titel af dansk Skrivefriheds Litteratur, til Slutning meddeler en Udsigt over, hvad over dette høistvigtige Emne til den Tid var skrevet, kan jeg ikke nægte mig at afskrive følgende, uddraget af det Udtog, en af Skrivefrihedens Veteraner, den fortiente Prof. D. Wolf, i Journal for Politik, o. s. v., Dec. 1797, af Philosophen Tetens' Breve i Anledning af hans Reise i Marsskandene har leveret, uden for Niebliffet at vide med fuldkommen Visshed, hvorvidt disse kostelige Ord hører den dybsindige Originalforfatter, eller den frisindede Epitomator til: "Vor høieste Regjerings Aand udbreder sig stedse mere til alle Vighene. Men den virker ikke derhen, at Statens Borger skal tabe sin politiske Existent, men hellere, at den skal blive ham udvidet. I et Monarki, som Danmark — denne Streng afficerer mig, saa ofte den bliver berørt — kan enhver tænke, tale, skrive, naar han har Løved, Kundskab og Sierte dertil. Regjeringen seer gierne, at det seer,

og overseer ofte den Uartighed, hvormed det undertiden er skeet, og skeer. Derved kan enhver Borger, som har indvortes Kald dertil, blive Folkets Repræsentant, og sætte sig i det samme Forhold til Eneherskerens høieste Villie, hvori enhver ikke stemmegivende Borger staaer til Stemmesfeerhedens høieste Villie i en Republik.”

Efterat have affkrevet Ovenstaaende, gienlyder min ypperste Tænkelerers, den herlige Tetenses, Røst saaledes for mig, som jeg i tidlige Dage var saa lykkelig at høre den, ikke blot fra hans aristoteliske Lærestol, men end lærerigere og faderligere, i Viisdommens Adyt, hans sokratiske Lønkammer. Jeg gienkiender, især i det udmærkede Sted, ikke blot hans Aand, men hans Hierte, og jeg tager nu saa meget mindre i Betænkning at vedkiendes disse Ord, som min store Mesters egne, da jeg gienfinder Tanken hos hans Discipel, da for ikke længe siden udgaaet fra hans Fødder, med Hoved og Hierte fuldt af hans Lærdomme, mig selv. Vor Regjeringsform, sagde jeg i den i Minerva 1786 aftrykte, ikke holdte Tale — tillader ingen Folkforsamlinger, ingen offentlige Talestole, hvorfra enhver frit kan foredrage sin Mening om Statens Anliggender; vi have intet Senat, intet Parlament, hvor flige Sager offentlig omtvistes, men Skrivefriheden erstatter os rigeligen dette Gavn. Ved den kunne redeligssindede Patrioter, som Martfeldt og Rothe, og flere, med mandig Frimodighed

have gjort, fremsætte deres Tanker om deres Medborgeres Belfærd; ved den kan Regenten oplyses om Rigets, om enkelte Stænders, ja endog om enkelte Borgeres Ønsker og Lær.”

”Han kan høre Publici ærværdige Stemme gennem Hofmændenes hyflende Lovsange, den virkelig fortiente Mands Roes gennem al Bagvaskelsens Hvislen, han hører — at jeg skal bruge Gustav den Tredies egne Ord paa Rigsdagen i Sverrig — det, der med saamegen Omhu, og ofte desværre med saamegen Lykke, skules for ham, *Sandheden*. Dens Talsmand afbrydes ikke af en støiende Almues Raab, som den, der taler i Republikernes Folkeforsamlinger; han staaer ikke Fare, som Parlementtalareren, at en veltalende Modstander skal bortspotte eller bortdeclamere det Indtryk, hans Paastande have gjort; han har ikke at frygte, at man skal afbryde ham, og hindre ham i at fremsætte sine Grunde, eller at hans Ord skal forsvinde med Vinden, som vifter dem bort. Nei, han har Leilighed til uafbrudt, usforstyrret at foredrage sine modne, gennemtænkte, af Grunde understøttede Overtydninger; og lad dem endog være komne paa en ubequem Tid, lad dem endog undertrykkes af Egennytte, eller Privathad, eller fortsynet Fordom; de skulle dog ikke forgaae; de skulle ligge hen, som et evigt Forsvar for *Sandheden*, som en usvækket Paatale mod dens

Fiender; de kunne eengang fremkaldes af deres Dvale; Skribenten, som taledes forgiæves i sin Tid, kan høres af en senere Slægt og blive dens Velgører."

Atter her har imod mit Forsæt og min Forventning min Pen saaledes sig befledret, at Geisten tog en Vending, jeg ikke drømte om; da jeg (3 B. S. 71) midlertid har nævnet Talen mellem de saa Ungdomsarbejder, jeg bevarede nogen Forkierlighed for, kunde jeg ikke modstaae Fristelsen, her at vedgaae, i hvis Spor jeg der, maaskee mig halv uvitterlig, havde vandret, og tillige at hiemle med et nyt Beviis, at det fra tidlige Aar har været min fulde og faste Overbeviisning, hvad jeg nys, uden at mindes Ovenstaaende, i Aprilhæftet af Tritogenia efter Sheridan gientog: giver mig et bestuøket Underhuus, et Overhuus der er tilfals, et Ministerium uden Grundsaetninger: et politisk Chaos — men giver mig tillige en fri: lovhiemlet og lovbunden — Presse, og jeg vil raade Bod paa Alt."

En ønskelig Forandring foregik ved dette Efteraar i min personlige Stilling, i det min inderlige Hiertens Ven, Carl Heger, der havde tilbragt denne Sommer paa Fredensborg, som Huuslærer til Rosings, ved deres Komme til Byen flyttede tilbage paa Bakkehuset til mig, hvor Sveistrup, der paa en Maade var foglet fast dertil, nu anderledes indqvarterede sig.

I denne Anledning indtraf en pudsig Anecdote, som jeg, især med Hensyn til det følgende, ikke troer at borde forbigaae. Heger, der havde sin egen Omgangsreds, og jeg, mødtes gemeenlig hver Aften mod Portlukning ved Skillingsmandens i Vesterport, og var da Aftalen, at den, der kom først, skulde oppebie den anden. Af en Grille, som jeg ikke vil forsægte, men der altid har gjort mig alt Dandyvæsen i Paaskledning og Udvotes modbydeligt hos en Mand, hældede jeg maaskee til den modsatte Yderlighed, og var blandt Andet en blandt min Klasse just ikke sædvanlig Hue med lodden Kant, der tilligemed min Frakketøis Frak tildrog mig, endog af P. A. Heibergs Mund, Navn af en Kalvevognskudst. Som jeg en Aften, da det var temmelig mørkt, stod, og ventede paa Heger, kom Dr. Gumprecht, da Lærer ved det paa Vesterbro nysoprettede christianske Institut, forbi, saa mig staae der, tog mig for en Karl, og, da han nok uden tvivl fandt det betænkeligt, ene i Mulm og Mørke at fortsætte sin Vandring, vendte sig hurtig om til mig, og spurgte: om jeg skulde ud af Porten, og om vi i saa Fald ikke kunde følges ad? Jeg svarte ham, jeg ventede blot paa min Kammerat, som kom strax; han tilbød mig nu at ville forskyldte mig for Umagen, hvis jeg vilde følges strax med; men i det samme kom Heger, vi gav os alle tree paa Veien, og Gumprecht, i Tillid til sit giorte Tilbud, tog mig trostlig under Armen.

Jeg spurgte ham da, hvor langt han skulde, og da han nu vel nævnte mig Institutet, men tillige ikke fandt det fornødent, at oplyse mig videre, hvad det var for en Ting, kom jeg, uden at lade mig mærke med noget, til at giøre ham nogle fremdeles Spørgsmaal, indtil han med eet slap min Arm, traadde et Skridt tilbage, og spurgte meget ærbødig: "Darf ich fragen, mit wem hab' ich dann eigentlich die Ehre zu reden?" "Mein Name ist Rahbek!" svarte jeg uden videre at lade mig forstaae, at jeg ændse den med ham foregangne Forandring. "Doch nicht der Hr. Professor Rahbek?" "Ja!" nu vilde han til at giøre mange Undskyldninger for det, han havde kaldt mig han, og budt mig Drickpenge, o. s. v. men jeg forsikrede ham, det havde ikke det mindste at sige, bad ham blot tage mig under Armen som før, og vandrede vi da saaledes in bona caritate til Institutet.

Mindst drømte jeg naturligviis den Gang om, at denne Indretning, hvorom jeg paa denne uventede Maade fik den første løselige Rundskab, inden faa Maaneder skulde blive for mig af saa overordentlig Interessé og Vigtighed, fulde syv Aar igien nem være min kierefte og ivrigste Syssel, en rum Deel af denne Tid det, hvori jeg satte min Glæde og min Ære, og endnu den Dag i Dag mellem mine dyrebareste Erindringer ved de mange sande Vedlænge, jeg her saa uddanne dem under, jeg er ikke stolt nok til at sige, ved min Underviisning og An-

forsel — men vil heller ikke med falsk Betsedenhed lægge Dølgemaal paa den Selobevidsthed, at den vel tørde tilægge sig sin Deel deri — til vandre Ynglinge, dygtige Mænd i forskiellige tildeels alt ikke ubetydelige eller uanseelige Stillinger, hædrede Statsborgere i høistforskjellige Forhold, og der have bevaret, og bevare mig, endog i fremmede Lande, Nogle endog under fjerne Himmelegne, det Vennefind, jeg som deres Lærer var saa lykkelig at vinde. Adskillige, og deriblandt ikke saa af dem, der vare mig kære, ere gangne foran til Gienforeningens Land, hvor de sønligen ville have modtaget min dem saa kære Gamma, der var dem en moderlig Veninde, som jeg var dem en faderlig Ven; men de, og det ikke saa, ere igien, paa hvem i min Dødstime, naar vistnok alt mere og mere af det, hvorpaa jeg i andre Dage satte, og maaskee endnu sætter Priis, for mig har tabt sit Værd og sin Glæde, min Tanke vil trøstigen hvile, og forsøge mig Malurtbægeret med den Rectardraabe himmelsk Trøst: forgjæves har jeg dog ikke levet paa Jorden.

Inden jeg midlertid igien vender tilbage til den Tingenæs Riædegang, som mig uventet medførte hin store Forandring i min Stilling, maa jeg dog endnu berøre en mærkelig Episode, uagtet jeg ikke havde, eller tog nogen Hoveddeel deri, og det var den Høitid, der i det forenede Selskab*), den 2den Decem-

*) Mere kiendt under Navn af Drejers Club.

ber 1797, blev holdt i Anledning af Campoformio-freden. Hvad, og hvo, der egentlig foranledigede, at denne Høitid holdtes, kan jeg saameget mindre gjøre Rede for, som Selskabets daværende Bestyrere og Styrere, en Collet, Klingberg, A. B. Benzen, og flere, om Freden selv ustridig deelte den Synsmaade, Klingberg, som Festens Ordfører udtalte, da han efter en, kort men aandfuld, contrasterende Skildring af Krigens Rædsler og Fredens Betsignelser spurgde: er Europa nu lykkeligt? og nu uden Forbeholdenhed erklærede sig ikke enig med dem, der antogede dette. "Jeg anseer — sagde han — denne og den næstfølgende Tidspunkt for den vigtigste, men tillige for den ublideste i Menneskehedens Historie, og Europa for mindre lykkeligt nu, end nogensinde forhen."

Studsede midlertid selv de, hvoriblandt jeg ikke nægter mig selv at have været, der paa det fuldkomneste vare enige med ham om det nærværende, ved det mørke prophetiske Blik, han kastede ind i Fremtiden, i det han ligeledes bred Staven over den nærmest paafølgende Tidspunkt, for hvilken vi, alle attende Fructidorer, og alle bonapartistiske Egenraadigheder uagtet, ikke kunde overtale os at opgive vore millenariske Drømme; hvad maa vi da sige nu, naar vi efter at have oplevet attende Brumaire med alt, hvad der glemtes i dens endnu uudtømte Pandoraæster, hvis Følger Menneskeheden ikke i Aarhundreder vil

forvinde, kaste vore Dine paa denne frygtelig sandru
Prophetie: da vi i hine Dage, hvor vi af fuldt
Hierte med Baggesen jublede,

Medens Splid og Raseri
Drindt om fjerne Throner larme,
Trygt i Rolighedens Arme
Hvile vi;

hvor vi efter ham med inderlig Andagt gientog:

Byd, o Gud, at Fred paa Jorden,
Tryghed, Rolighed og Orden
Giern og nær,
Blomstrer overalt, som her

hørte Taleren forkynde os: "Jeg troer ikke at feile
i min Dom, naar jeg yttre, at der forestaaer
de fleste Stater i Europa store Vanheld. Be-
skæftigede med disse, ville de maaſkee forglem-
me at agte Ligevægten i Norden." Slumrede
end maaſkee disse Ord sødelig i vore Dine 1801, ind-
dyskede ved Fædrelandets gode Geniers Jubelsange
over Danneræren, og Dannesindet, og Dannermodet,
fra Thronen til Hytten, da vaagnede de desfrygte-
ligere i 1807, da vedbleve de i rædsomme Gienstrald
at lyde som Jorden mellem Biergene, de syv skræk-
kelige Krigsaar igiennem, indtil de endtes i Domme-
dagsbasunstødet 1814; da staae de den Dag i Dag,
maaſkee mere end nogensinde, med gloende uudsuffelig
Ildskrift i Remesis Luespil for det samtlige Europas
Dine, der nu erkiender, hvad det da gjorde, og tilfod.

Jeg har ikke kunnet nægte mig at giere Erindringernes Læsere opmærksomme paa hin høist mærkelige, skiøndt korte Tale, *) der er maaskee det ypperste Stykke af denne høist geniale og udmærkede Vædlings Aands og Hiertes Efterladenskab, da, hvad vi ellers have fra ham, paa et lidet Stridsstrift nær, næsten Alt var Kaldsarbejder, hvor han, som Advokat, havde en fremmed Sag at tale; og skiøndt i Alt, hvad vi saaledes eie fra ham, Ret, og Sandheds, og Dannesinds, og Borgerfriheds trofaste og talentfulde Talsmand intet Dieblif fornægter sig, som det da og især var ved disse hans Forsvarstaler for M. C. Brun, K. H. Seidelin, og flere Presselovsforfulgte, han paa faa Aar svingede sig pludselig op paa P. H. Magaards ledige Sted ved Schonheiders Side, var der dog i Følge Omstændighederne neppe nogen af samtlige disse Sager, hvor hans frie, lyse siældne Aand saaledes, uhæmmet og uhindret af Vemnet, og de Sagsøgtes personlige Lær og Trang, kunde tage sin stolte Flugt, hvor han saaledes kunde udtale sig ganske efter sit Hierte, som han her følte, og viiste sig kaldet.

Som Ovenstaaende alt var skrevet, randt det mig først i Hu, at allerede i sin Tid Tilskueren ved den omtalte Vædlings Grav havde berørt dette Vemne, ved at nævne ham, som en af Prydelserne for Augu-

*) Minerva for December 1797.

Stenborgernes, Badumernes, Birkernes, Falsenernes, Abrahamsenernes, Colletternes, Ph. Rosenstandernes Ord, en af de Mænd, hvis Skrifter og Bandel, tilligemed deres ikke alle endnu os røvede Samvandrerens, dette eengang vil lægge frem for sin omme Moder Tidens Dine, og sige: disse vare mine Hoibetroede; efter disses Ord, efter disses Færd vil jeg dømmes;" kun vil jeg, at han ikke skal synes en Ulykkesprophet, til hin kun alt for sande Cassandraspaadom, hos søie en anden, som Borgeraand og Borgerfind indgav ham, som Dannisheden lagde paa hans Læbe, ikke længe før et høist afgjørende Nieblif, og hvorover Fædrelandets Skytssaand lyste sin mægtige Velsignelse:

"Fred! sagde han i sin Tale ved Hoiesterets Aabning, ikke mange Dage inden den udødelige anden April: Fred over vort Fædreland! vise Love vedblive at bestierme Danmarks Sletter, Norges Fjelde, Kongen at give alle Fred fra Nordcap til Elvens Brede! Men skulde den Retfærdighed, der gjorde Danmarks Regiering navnkundig, og det danske Folk hæderligt hos Udlændingen, ikke længer formaae at afbøde det blodige Sværd, der mere end eengang truede vort Fædreland, har du affagt en Dom, som kun Blod kan forsones, giv da, Allmægtige! Danmarks Vimpler Hæder, Christians Legioner Seier, da skulle vi i glade Hymner lovsynge Hærenes Zebaoth; men Historiens Muse skal optegne for Efterlægten, at Seiren fulgte stadigen det danske Banner, fordi Kon-

ge og Folt var retfærdigt i Krig, som i Fred, fordi
Gren var Nordboens første Lov, og Fædrelands-
kierlighed hans høieste Dyd."

Efter at have affkrevet disse Ord af en Mand,
hvis Pen og Tunge ingensinde Smiger har vanhelliget,
kan man ikke misforstaae, naar jeg tilføier, at, saavel
med Hensyn til deres Talenter, som deres Tænkmaa-
de, Triumviratet E. Falsen, Klingberg, Collet, i vort
spøgende Omgangssprog kaldtes vor Gironde; me-
dens jeg — vel tildeels med Hensyn til min Syns-
maade i de franske Anliggender — gik under Navn af
en Feuillantiner — dog ikke, som en satirisk Ben-
engang yttrede — fordi jeg elskede at følge Strøm-
men — thi den var sandelig da, hverken i Virkelig-
heden eller i Meningen, Feuillantinerne med — Over-
alt drev man den Tid i vor Kreds megen Morfskab
med, at forestille sig, hvad Figur enhver af de mellem
os paa nogen Maade fremtrædende Personer vilde
have gjort, hvis han, i øvrigt saadan, som han var,
paa den Tid havde levet i Frankrig; og erindrer jeg
saaledes blandt andet meget tydelig en Aften, da
man havde sin Fornøielse af, at forfatte Taler for
hinanden, saadanne, som vi, naar vi under Rædsels-
systemet i Frankrig skulde være guillottinerede, paa
Skaffottet vilde holdt dem. Saaledes mindes jeg
blandt andet, at man lod en af mine Venner, der
endnu var min Overmand i lange Perioder, og ind-
flettede Parentheser, begynde med en Sætning, der

uden egentlig at blive uforstaaelig, saaledes ynglede Mellemfætning af Mellemfætning, at Guillotinen kom i den Nødvendighed at gjøre kort Proces med det Hele, ved at forrette sin Gierning, inden Eftersætningen af den begyndte Periode endnu syntes undervejs; og saaledes drev man paa mange vittige og findrige Maader Bennespøg indbyrdes med de Egenheder, som enhver mere, eller mindre, er behestet med. At i øvrigt, ikke enhver forstod Spøg, og taalte Spøg, om han end ikke lod sig mærke med det modsatte, lader sig neppe omtvivle; og at meget, her blev sagt, som Spøg og i Spøg, af det giængse Sladder- og Speider-system, bares i Alvor og som Alvor, vide om By, og vel stundum længer, er kun altfor vist.

Blandt andet var, ustridig ogsaa i denne Henseende, den omtalte Aften ingenlunde en Sreedsfest, og erindrer jeg saaledes adskillige Skaaler, der, saa ustraffelige og uskyldige de end i sig selv vare *), uden Tvivl lod heel betænkelige ved et lidet Krydsbord — cross-table — hvor den allerforunderligst parrede Treefoldighed havde, midt imellem begge de lange Borde, taget Plads for sig selv, og ustridig baade

*) Blandt disse hører jeg endnu, af Collet, som Directeur, foreslaae en Skaal for Whigelubben og de øvrige brittiske Selskaber, som paa den Tid var Foxes, Sheridans og de øvrige Frihedsvenners Medstridere, mod de Indgreb, Ministeriet i Borgerfriheden havde fore.

gav, og tog Anledning til mangehaande synderlige Anmærkninger.

I alt dette havde jeg midlertid neppe nogen synderlig Deel, uden i det Høieste, som en agtsom Tilskuer, skiendt det vel neppe slaaer feil, at adskillige af mine Ligesindedes og Meningsforvandedes Synder, kom ved Krydsbordet med paa min Regning. Deels var jeg overalt intet mindre end begejstret af den hele Fæst, da jeg hverken troede, eller yndede Freden, og end mindre, den høist ufredsommelige Basis, hvorpaa den var bygget, hvorfor jeg og isteden for at istemme Borgerhymner i denne Anledning, blot fandt Kald til en lystig Vise, for at tage Afsked med Politiseringen; deels var og den Strophe, hvormed denne endte,

Men bort med Uvillskrig, og al Polemik,
Og hver en ufredelig Phrase,
Vi vende tilbage til Fædrenes Skik,
Og synge, og drikke in Pace.

ustridig i mere end een Henseende mit personlige Ønske, Forsæt og Hensigt.

Commissionen for Universitetet, og det lærde Skolevæsen, hvori jeg hidtil havde gaaet ædle Trant tilhaande som Secretair, og senere indlemmedes, som activt Medlem, var paa denne Tid i særdeles Virksomhed, og havde just fuldbragt den nye Organisa-

*) Findes i danske Tilskuer No. 98 for 1797.

tion af Frue Latinskole efter de saa længe drevtede Grundsætninger *). Ligesom dette nu virkelig gav mig særdeles meget at bestille, saaledes havde jeg ogsaa været saa lykkelig, at arbejde til vor ædle Overstes, Musageten Augustenborgs, og hans aands- og indsigtsfulde utrættelige Medarbeiders, den høifortiente Mol-denhavers særdeles Tilfredshed, som de begge paa mangehaande, mig uforglemmelige Maader bevidnede mig; og har for ikke længe siden min gamle Medbroder i Selskabet for Sandhed, og Medvandrer paa Livets og Litteraturens Bane, Prof. N. L. Nissen i Tilsegnelsen af sit Program om det nygræske Sprog, kaldet mig et saare kiært Beviis derpaa i Minde, ved venstabelig at omtale den Vægt, mit sandru Vidnesbyrd om ham hos disse Vædlige havde havt.

Uagtet nu slige Mænds Tilfredshed og Tillid, og endnu mere Gavnværket selv, som jeg til den Dag i Dag er stolt af, at have været værdiget Deel i, om det saa kun torde indskrænke sig til at have været de herlige Bygmesteres dristige og utrættelige Haandlanger derved, var mig oversflødig Løn, og Løn, uden al Sammenligning over enhver anden, er det dog baade naturligt, at Vedkommendes Tilfredshed ved mere end een Anledning fandt Behag i at lade mig

*) Man see Maanedsskriftet Minerva for samme Aars sidste Halvdeel, hvor de væsentligste Actstykker, den vigtige og veldædige Forandring angaaende, findes meddeelte.

vine saakaldet Udsigt til Lønning for dette mit Arbeide, og at denne Udsigt i min daværende Stilling maatte af mig med dobbelt Begierlighed gribes, og — efter min Maade — vel endnu ansees for vissere, og nærmere, end den maaskee var, saameget mere, som om just ikke

derpaa hver Udsigt

Al Bryllup med en elsket Nø beroede,

dette i det mindste derved meget vilde lettes, og fremskyndes; en Ting, som, den første og naturligste Aarsag endog fraregnet, maatte ligge mig saameget mere paa Hierte, da vor — med Hensyn til min tilsyneladende Stilling — langtrækkende Forlovelse, begyndte at blive de Mennesker, der altid vide bedre, hvad man kan, og skal, og bør giøre, end Bedkommende selv, betænkelig, saa at der vel endog var de, der paastod, det blev aldrig til videre.

Alt jeg desuagtet i det mindste ikke havde behov at udsætte nogen Ting efter Opfyldelsen af hine Forventninger, viiste sig, mig rigtig nok noget uventet, temmelig snart; da jeg — med min gamle Werther at tale — saae det skionne Løb, jeg satte an lige løs paa at blive — jeg veed ikke selv, hvilket Bureaucratiecreatur — standse med eet, og mig tilbage i min gamle Stald, eller egentlig uden for den.

Alt jeg under hine Omstændigheder — uden dog i mindste Maade at fornægte mine Grundfæstninger, eller fortie, hvad mig var fornøden Sandhed, end

mindre blive — hvad jeg herved oprigtig takker Prof. P. Hiorth, for saa vakkert nylig at have fritændt mig for at være eller have været, skændt jeg ikke tog i Betænkning at vedgaae, naar mine Anskuelse af en Sag havde forandret sig, — en Bendekaabe, just ikke jeg efter at skrive, eller indrykke Ting, hvorfor jeg kunde lægges for Gud, var meget naturligt. Tilskueren syntes troligen at hævde sit gamle Kiendingsnavn, den moderate danske Tilskuer; og i Henseende til Minerva laae det ustridig min nye Medredacteur P. Collet, der med dette Aars Begyndelse traadde ind i Bestyrelsen, ikke mindre paa Hjerter, at hans Alvindsmænd ikke skulde faae mindste Skin af Hiemmel for, hvad de af hans Deeltagelse deri havde behaget at forudsige.

Men under disse Fredsaspecter sluttedes min historiske Artikel for April 1798 med følgende Passus: "Bort Fædreland seer endnu den Lov, der skal hævde dets Trykkeret, med uopfyldt Længsel imøde, saameget mere, som et Almeenrygte har bebudet, at det fra den nedsatte Commission for længe siden indgivne Forslag er i de liberaleste o: retfærdigste og billigste Grundsætninger. Derimod er Orlogskibet Oldenborg udlobet som Convoi for fem Ost- og Vestfarere, der ved et synderligt Banheld samtlig føres af Captainer med engelske Navne. Haardt vilde det være, om enkelte Uborgeres mislige eller vindesygge Forhold skulde

paadrage vort fredelige Fædreland, hvad det saa omhyggelig har søgt at undgaae."

At der var de, denne Artikel ikke vilde smage, kunde jeg saare let indsee, ogsaa var den vel og udtryffeligt indrettet derpaa; at de, der — som en sagkyndig Mand omtrent paa samme Tid udtrykte sig — havde gjort dem et Studium af, hvorledes Skibsdokumenter i Krigstider skulde være indrettede, naar Skibe og Ladninger skulde antages for neutrale, og derved paadroge vort ustyrbige Fædreland og dets Regiering een Estertale, een Fortrædelighed, een Ubehagelighed efter den anden, ikke vilde synes om, at man her havde nævnet dem med det Navn, der i saamangen Henseende tilkom dem, Uborgere, var meget begribeligt; at ogsaa, hvad i Indledningen var sagt, Commissionens Presselovsforslag til Anpreisning, vilde give Anstød, var ligesrem. Det undrede mig derfor aldeles ikke, en Stund derefter i Collegialtidenden af 16de Juni at finde sidstberorte Sted anført med Tillæg: "Dette har foranlediget hos Collegialtidendens Udgivere den Tanke, at det vil være Bladets Læsere behageligt at finde Efterretning om, hvorledes denne Sag er fremgaaet."

"I Følge den os dertil af Cancelliecollegio givne Tilladelse kunne vi altsaa berette, at ligesom Commissionens første Forestilling blev meddeelt Generalprocureuren til Betænkning, saa blev og denne, som

var dateret 26de Febr. paa Grund af Commissi-
 nens Forlangende sendt den tredie Marts til sammes
 nærmere Overveielse, og da Commissionens senere Be-
 tænkning nu er indkommen, dat. d. 11 dennes, saa
 bliver den hele Sag uopholdeligt fra Cancelliet fore-
 lagt Hans Majestæt til Bedømmelse og endelig Re-
 solution."

At denne Oplysning just blev givet i Venne-
 vold, antog Minervas Udgivere vel ikke; men vist
 nok tænkte de ikke paa, hvilken Orkan dette Havblik
 bebudede.

Derimod overraskedes jeg over al Forestilling,
 da jeg i Anledning af det, der var sagt om Captai-
 nerne med de engelske Navne, modtog en Cancellies-
 skrivelse, hvori jeg ikke allene paa det haardeste blev
 irettesat for min uoverlagte, og — om jeg mindes
 Udtrykket ret, thi Brevet selv er mig forkommet —
 strafværdige Skrivemaade, men der endog endte
 med den Trudsel, at denne Sag skulde staae mig
 aaben, hvis jeg oftere handlede mod god Borgers
 og tro Embedsmands Skyldighed.

Jeg har allerede andenstedes *) vedkiendt mig, at
 jeg indseer, og feler det uoverlagte og dadleværdige
 i hine mine Udtryk, der vel egnede sig til en alvorlig
 Trettesættelse, saa bevidst jeg end var, og indtil dette
 Øieblik er mig, at de paa ingen Maade gialdt vor

*) S. Artiklen K. L. Rahbek i Conversationslexicon
 sex og tyvende Binds andet Hæfte, S. 206.

ædle og retvise Regiering, hvad vel sikkerlig enhver vil troe paa mit Ord, der blot vil erindre, at vor Handelsminister var en Mand, som jeg til alle Tider og under alle Omstændigheder med dyb Borgerærbødighed har taknemmelig hylbet, endog inden personlig Erkiendtlighed havde ringeste Lod eller Deel deri, den ædle, humane, dannelsindede, iegode Grev Schimmelmann.

Tilfulde erkiender jeg, hvad man og da gjorde mig opmærksom paa, at jeg just ved hine ubesindige Udtryk kun alt for let, skiondt tvertimod min Hensigt og Tanke, kunde give Anledning, eller i det mindste Paaskud, til samme Uleiligheder, som jeg befrygtede af hines skidne Vindesygge. Kun tabte rigtig nok til Uheld denne Forestilling en Deel af sin Kraft ved at gøres mig igiennem en Mand, der var stærk i Orde for at være selv i saa Henseende

hollandsk i Troen,

og aldeles enig med hin nederlandske Skipper, hvem man bebreidede, at have tilført Fienden Ammunition, og der uden Betænkning vedstod: han vilde sælge Fanden Svovl at hede Helvede med, naar han fik det vel betalt."

Midlertid var det fra først af mit faste Forsæt, i Stilhed at stikke min bekomne Næse i Lommen, som ikke saa aldeles uforanlediget, om end maaskee ikke forsætlig eller vitterlig fortient. Da selgelig næste Dag Collegialtidendens Medudgiver, min man-

geaarige Omgangsvæn fra den zeuthenske Tid, Conferentsraad Christian Knudsen, i Klubben gjorde mig det Spørgsmaal, om jeg lod det modtagne Brev trykke, spurgte jeg ham blot igien, om det blev indrykket i Collegialtidenden, og da han svarte, det syntes ikke at egne sig dertil, gav jeg ham Christian den Fjerdes bekiendte Ord: Kannst du schweigen, ich auch, til Gien svar, hvortil jeg midlertid rigtignok søiede en Grund, som, saa loial den umiskjændelig var, just ikke ~~der~~ tilkiændegav den allerdybeste Erbødighed for Dicasterialuseilbarheden. Især — tilstaaer jeg — havde Slutningsstrubfelen opbragt mig, som deels ikke holder af at trues, mindst af Medundersøtter i eget Navn, deels var mig bevidst, hverken som Borger eller som Embedsmand, vitterlig eller forsætlig at have forbrudt mig, og der havde og har den beroligende Selvbevidsthed, at det ikke er af egennyttig Frygt, eller personlige Hensyn, det har været min hele Borger- og Embeds-vandrings evige og uafsladelige Bestræbelse, at lade — efter bedste Skjønnende — begges Pligter være mig ubrødeligen hellige. Forsee mig kan jeg, som enhver, forsee mig har jeg — desværre vel ofte — havde jeg sikkerlig ogsaa ved denne Leilighed; men medens jeg ikke var istand til at indsee, hvad denne Forseelse vedkom mit Embede — som æsthetisk Professor — torde jeg og, som Borger, aflægge den Eed, at,

3^uil 2
17^{de}

Erindringer af mit Liv. 5te Deel. (15)

hvad der var skeet, havde jeg gjort i den redeligste Hensigt.

Men mellem de Uleiligheder, der blandede sig mellem hine Tidens mange uerstattelige Fordele og Fortrin, var denne ikke den mindste, at det daværende Clubvæsen havde gjort hele Samkvemslivet til en forunderlig Riæde af excentriske Cirkler, der paa forskiellige Maader, om ikke alle overskar, eller berørte hverandre, dog stod samelig i indbyrdes Forbindelse; og hvorved det, der i den ene blev yttret eller foretaget, inden man vidste et Ord deraf, og uden at man som oftest erfoer, ad hvilke Veie, giennemløb alle de øvrige, og — naturligviis ikke saalige altid usorøget og usorvansket, ofte, især, naar det var noget Ondt, i utrolig Hast, naaede hen til den fierneste, og meest modsatte Udkant.

Saaledes kom mig og mine da flux for Øre, hvorledes i en Club, hvor hiin Udkant sagte, en endnu levende betydelig Mand, der fra tidlige Aar havde stienket mig en Bevaagenhed, som han bevarer mig den Dag i Dag, for en af sine Venner, der ansaaes for at have en Hoveddeel i det foresaldne, skulde have yttret sin Tvivl om Rigtigheden af denne Fremgangsmaade, og sagt: "Jeg begriber ikke det ret; har Rahvek forseet sig, saa lad ham blive tiltalt, og dømt, og straffet; har han ikke forseet sig, saa giv ham ingen Næse"; hvorpaa da Magthaveren skulde have givet til Svar: "Jeg maa ogsaa

tilstaae, at det var aldeles ikke min Mening, her blev fulgt, for — var det gaaet efter den, havde Professor Rahbek faaet sin Afsked uden videre.”

Jeg maa her sige, efter Cicero, det er muligt, at den, der rendte med den Sladder, ikke rigtig har bragt, hvad han vilde have hørt; det er muligt, at han kan have hørt galt; men det er ogsaa muligt, at Bedkommende aldrig har sagt det, og at der ikke er sandt Ord i det Hele; ligesom jeg og tilfulde erklænder Forskiellen mellem et ildfuldt og sindrigt Hoveds Repartie til en maaskee ubehagelig og ubetimelig Tiltale i et blandet Samqvem, og paa en Hædersmands alvorlige og officielle Mening; jeg kan midlertid paa den anden Side saare vel forestille mig, at den Paagiældende kan baade have sagt og meent det, og efter sin Synspunkt og Synsmaade, talt og handlet her efter fuldkommen Overbeviisning. Fragaar jeg ikke, hvad Virkning denne Sladder, som jeg burde have foragtet, havde paa mig og min Beslutning, og troer jeg denne, om ikke aldeles retfærdiggjort, dog i det mindste undskyldt, og gjort begribelig derved, skylder jeg en Mand i en Stilling, hvor — hans erklærede Had mod Spioner og Spioneri uanseet — meget mere maatte komme ham for Øre, at vise ham samme Billighed, som jeg æfter for mig selv, især naar jeg lægger til, at jeg lige saalidet kunde vente eller fordre, han skulde see mig med ulidenskabelige Øine, som jeg ham.

Havde midlertid den truende Slutning af Cancellieskrivelsen allerede oprørt mig, da var det naturligt, at denne autentiske Fortolkning deraf — hvad jeg naturligviis antog den for — maatte umiddelbar afgjøre min Beslutning, selv frivillig at tage den Afsteed, som man truede mig med, for derpaa — hvad jeg ved Alt, hvad mig helligt og dyrebart er, kan forsikre, var, og er vedblevet at være mit faste og uryggeelige Forsæt — ved en aldeles ustraffelig Skribentvandel at godtgjøre, at jeg, i at efterkomme, hvad jeg erkjendte for uestergivelig og ustravigelig Pligt, ikke lod mig bestemme af saa nedrig en Aarsag som Frygt; og tør jeg vel, til uforkasteligt Beviis for, at dette ikke alene var mit faste og alvorlige Forsæt, men og min ivrige og utrættelige Bestræbelse, beraabe mig paa, at, skiondt jeg i de følgende 31 Aar har skrevet og udgivet uden Sammenligning mere, end nogen af mine Medborgere, og skiondt jeg aldrig har fornægtet, og aldrig skal fornægte mine alle Alderes antiservile Grundsætninger, har i hele den lange Tid, for som efter Forordningen af 27de September 1799, intet Ord, intet Bogstav, ingen Tøddel af, hvad jeg har skrevet, eller udgivet, i Lovens Dine fundet Anstød.

Hvad der endnu mere bidrog til at opirre mig i hiin Henseende, og der atter kom fra de Kendeheste, der, efter et vist gammeldags Spil at tale, træk af Rad og i Rad, af Club og i Club, og bragte

Nyt, og havde, som Tilskueren ikke uden Anledning udtrykte sig, den tilbørlige Paryk til hver, Incroyable parykken til Ultraclubber, og Brutusparykken til Alt, hvad der henregnedes til Bierget, var, at man ikke blot behagede at sige, at ovenomtalte Artikel var bestilt Arbeid, gjort for franske Penge, hvilket Tilskueren tog sig den Frihed at lee ad, og anmærke, at der skulde nok Lykke til, da hvis ellers han kiendte de Franske, Pengene nok ikke sad saa løse hos dem; men endog, hvad især indignerede ham, under Skin af, at ville frikiænde ham, affecterede at erklære ovenomtalte Sted, uagtet det stod i den, med hans Monogram undertegnede historiske Artikel i Minerva, hvis velbekiendte Forfatter han var, for Arbeid af en af hans kiereste Venner, hvem det rigtig nok just da endnu mere var efter Tidernes Leilighed at forgifte, og sværte. "Det vilde krænke ham for meget — lod han derfor sin Tilskuer under hans fulde Navn sige — dersom han enten skulde troe, at have nødig at forsikre sine Medborgere, hvis Dom og Afgtelse er ham dyrebar og hellig, at han er ingens Vaabendrager, og ingens Skalkeskjul, at han er ligesaa lidet at kiøbe, som at kysse; det er kun Oprørsnuserne, Røverandsagerne, og Meningsfølgernes, han vil fortælle, at — naar de under et Arbeide see ham sætte sit Navn, kunne de lide paa, det er af ham, og at han vil, og skal vedkiænde sig det, i alle dets Ord, Punkter, og Clau-

suler, skiondt ikke i alle de Udtolkninger, Lumskhed, eller Forsølgelsesaaend, eller den trufne onde Samvittigheds Hævngierrighed kunne behage at giøre deraf; at han intet frygter af Lovene, og intet uden dem; at der, foruden disses Domstoel, er endnu tvende, han erkiaender, og ærer, den offentlige Menings, og hans egen Samvittigheds; og at han rolig for og ved disses Kiændelser agter lidet paa alle de Vinkeltribunaler, der anklage, undersøge, og domme i Mærke, hvor Erænket Egennytte er Anklager, saaret Stolthed er Dommer, og Sordomme og forudfattede Meninger de eedsvorne Meddomsmænd."

Alt jeg, ved at tale min Sag i denne Tone, ikke i Magthavernes Dine forbedrede den, men tvertimod stedse kom høiere og høiere paa Listen mellem de farlige Mennesker, som vi den Tid af de privilegerede Gaster betitledes, erkiaendte jeg saavel, at jeg kort derefter atter lod Tilskueren meddele en deri usædvanlig lang Fortælling paa hele tree Ark om det gode og det farlige Menneske, aabenlyst lagt an paa, at man i den sidste skulde gienkiende mig selv, og sluttede Skilbringen med de Ord: "Det var paa en Tid, da man stod i den Bildfarelse, at det var en Fortieneste at blotte Misbrug og angribe Bildfarelser; han gjorde det, og blev nu med syvdobbel Grund udraabt for et farligt Menneske. Snart gjorde hans Mentor ham opmærksom paa, at det ikke

var Vei til Sæderlighed efter Tidernes Leilighed. "Egemeget! svarte den farlige Espen: Jeg skal ikke give Anledning til, at man eengang mere forsynder sig paa Sandheden. Han blev, hvad han var, leve nœisom, flittig, og uafhængig, skrev, naar Sandhed eller Ret, Følelse eller Overtydning gav ham Pennen i hænde; elskede sit Fædreland, ærede Nationens Villie i dets Love, og dens Repræsentant i dens Konge; men kiendte ingen Mennekesfrygt, eller Persons Anseelse forresten; og blev og var og er, og vil til sin sidste Time saaledes forblive et meget farligt Menneke."

Skiondt bragt til at erkiende, at der af hin uoverlagte Yttring kunde — jeg siger ikke, vilde, og mindst skulde — gøres et Misbrug, som jeg var saare langt fra at forudsee, og derfor ikke blot særdeles rede til, men glad ved at meddele en indsendt halv-officiel Dplysning om Captainerne med de engelske Navne, saavelsom at optage en i Handelsstidenden givet kort Oversigt over den danske Lovgivning i Henseende til den neutrale Handel, gjorde jeg dog uden tvivl velsaameget galt igien, som herved gjordes godt, ved at tilføie Dplysningen følgende Note: "I det ovenstaaende er et nyt Beviis paa Publicitetens veldædige Nytte til at forekomme Misforstaaelser (Misforstand) og mulige Uleiligheder, er det tillige Minervas Udgivere dobbelt velkomment, da det giver den ene af dem Leilighed til at forklare sig angaaende

de Mistydninger, man har behaget at giøre af de Ord, der sluttede forrige Maanedes historiske Artikel, og som bogstavelig ikke sagde Andet, end det, hvormed Ovenstaaende begynder: at den Omstændighed med de engelske Navne lettelig kunde opvække ufordeelagtige Mistanker hos ildeunderrettede." Sandelig! aldrig kunde han have troet, at det kunde blive udfreget, som en ond Borgers Handling, indstændigen at ønske, at vore redelige Handlende og Selskende vilde anvende yderste Forsigtighed, for ikke at paadrage vort fredelige Fædreland de saa omhyggelig undskydede Rædsler; eller at ønske, at de, der ere uborgerlige nok til at handle med Meneed, og misbruge deres danske Borgernavn — og at der gives saadan, er dog vel uimodsigelig godtgjort — maatte ene selv komme til at lide derunder."

La reparation est pire que l'offense, siges en spansk Gesandt at have sagt til en dansk Udenrigsminister, da Fattigfogderne vare blevne tildømte at gaae i den spanske Kæppe under Gesandts Vindue, fordi de havde forgrebet dem paa hans Domestiker, der vilde tage en Tiggerkierling i Forsvar mod dem; og neppe bedre dømte de, der med Vespasian finde ingen Profit ildelugtende, hvoraf den saa kommer, om ovenstaaende Reserklæring; det er midlertid min Pligt, at erklære, at jeg den Tid, i Sammenligning, klagede over heelt Skind; og at, det værste, hvad da skeede, var reent som Sne imod, hvad senere

Nar, der til Lykke ligge uden for den Kreds, jeg her har affstukket mig, vare tavse, ja vel endog billigende og bifaldende Bidner til.

Uagtet det midlertid fra allerførst af var min faste og uforanderlige Beslutning, at tage min Afseed, paa det man ikke skulde tage det for Følge af egennyttig Mennekesfrygt, naar jeg efter Pligt og Samvittighed var

Min Gud og Konge tro, vilde jeg dog ikke, at man skulde ansee dette Skridt, for en Overielse giort i Hidsighed. I det jeg altsaa for enhver uden Tilbageholdenhed vedgik, hvad man og i Espen den farliges Ord vil finde et Bink om, at jeg agtede for Fremtiden at være min egen Mand, erklærede jeg tillige, at jeg først vilde fuldbringe de i Forening med min Ven Prof. Nyerup bebudede Forelæsninger over den danske Poesie i Middealderen, hvilket jeg ogsaa i det paafølgende Semester iværksatte. At der altsaa var de, der troede, at, inden den Tid kjoledes jeg vel af, og skiftede Tanker, var meget naturligt, og at mellem dem min ædle Patron Hertugen af Augustenborg var, hvor jeg til hans sande Ære, som den Mand, der ikke forsagede den, han havde hædret med sin Agtelse, og Godhed, maaskee tør jeg sige, sit Venstreb, om de endog ved een eller anden Leilighed handlede ham til Misbehag, vel endog til personlig Ulempe, i det han paa

en Maade kaldtes at svare for, hvad han ikke vilde eller kunde forsvare, taknemmelig ihukomme.

Ogsaa erindrer jeg mig særdeles vel en Samtale, jeg med denne min sande Belynder og Belgiorer i denne Anledning havde, hvori først Bennen venstabelig lod mig føle det betænkelige i, saaledes at træde ud af min Bane i det Dieblis, jeg stod i Begreb med at binde en elsket Piges Skjæbne til min, og nu Evergeten drev sin Faderhyldest saavidt, at drage aldeles mod sin Sædvane Patronatforhængen til Side, og lade mig skimte ikke fjerne Udsigter, der langt overgik de Forventninger, jeg hidtil havde næret, skiondt jeg vel mindes, at jeg saa levende havde leget med disse, at jeg har en stor Tvivl, om jeg ikke i det ovenomtalte Cancelliebrev indbildte mig at finde en Ansættelse, hvilket maaskee bidrog til at giøre mig dets uventede Indhold des bitterere. Hvad imidlertid fremfor Alt giør mig til hin fyrstelige Vædlings evig erkiendtlige Gieldner, er, at han, uagtet jeg ubevæget ved hans Forestillinger, skiondt med Tak og Uresfrygt, i Datidens Sprog tillod mig at svare: Monseigneur! on ne pactise pas avec l'honneur! ikke blot ikke vrededes over dette Svar — maaskee tildeels, fordi denne sande Vrens Mand tænkte om Vresfølelsen, som Bernstorff den første om Samvittigheden, at det var godt at have den, om man end stundum skulde misforstaae dens Røst — men end og vedblev uforandret at bevare mig sit Bennesind,

hvorpaa jeg maaskee i det Følgende vil kunne fremlægge Beviis.

I samme Periode mødte mig høist uventet en saare behagelig Overtaskelse, saa langt jeg end var fra at forudsee, hvor mange senere af endnu langt større Betydning, fra samme Side, denne var Forløber for.

Som jeg en smuk Forsommers Aften ved sædvanlig Tid glad kommer hjem fra min Kiæreste, støder jeg i mit forreste Værelse paa to temmelig store Trækasser, som, det var mig aldeles uforklarligt, hvorfra de kunde være komne, eller hvad de kunde indeholde. At det, skiondt det nu efterhaanden begyndte at lakke ad mod vort langsomme Sæstensøl, ikke kunde være noget didhørende, var ligesom, da jeg intet havde spurgt dertil, hvor jeg kom fra; Begger kunde det efter Kasserne's Form og Størrelse umuligt være; Brev, eller anden skriftlig Anviisning fulgte ikke dermed; og vare Kasserne saa vel tilslagne, at alle Forsøg paa at bryde dem, op, eller komme efter Indholden, med de Remedier, jeg havde at anvende, mislykkedes; Folkene paa Bakkehuset vare længe i Seng, og at vække dem, for at faae min Nysgierrighed stiller, undsaae jeg mig ved; der var altsaa intet andet for, end at lægge mig, saa uvidende og nysgiærrig, som jeg var.

Denne Nysgiærrighed foregedes endnu mere om Morgen, da Pigen, som bragte mig min Kaffe, ikke

vidste, at give mig anden Oplysning, end at to Karle havde bragt Kasserne ud, og hilst fra Prof. Myerup. Nu stod min Forstand reent stille; jeg fik da hurtig Bud efter Redskaber at faae Kasserne op med; og nu tænke man sig min Forundring, da min tienskvillige Bert, og gamle Universitetskammerat Drm, der strax var tilrede at gaae mig tilhaande med det fornødne, vel sagtens ikke uden nogen Begierlighed, efter at faae sin egen Nysgiærrighed stiller, da overalt, hvad mig angik, blev anseet som sælles Balkehuusanliggende, fik den ene Kasse aabnet, og vi — til vor ydermere Overraskelse — fandt et overmaade complet og kostbart Stæll Kiøbenhavnst Porcellain.

Nu vidste jeg da, om muligt, endnu mindre end før; i det mindste gjorde saavel Gavens Natur og Kostbarhed, som Mellemmanden, mig det dobbelt uforklarligt og uudgrundeligt, fra hvem, hvorfor, i hvad Anledning den var. Jeg var da ikke seen, før jeg kom i Klæder, og ind til min Ven, af hvem jeg nu med fordoblet Overraskelse erfoer, at en Vædning, af hvem jeg, skændt i meget tidlige Dage modtaget med Bevaagenhed, ikke drømte mig erindret, og ingenlunde i fierneste Maade kunde troe mig at have Udkomst end ikke til det ubetydeligste Godhedsbeviis fra, havde hædret mig med denne kostelige Herregave, hvorfor det end ikke blev mig tilladt at afslæge ham min Tak.

Det vil være enhver Dannehæderens Ven i Minde, at mellem en J. G. Moltkes uforgiængelige og uforglemmelige Fortienester af Fædrelandet og Menneskeheden, staaer i udmærket Rang den Hædersfest, der paa hans Foranstaltning holdtes af Kiøbenhavns Universitet til Gresminde for den Statsstyrer, hvis Compas var uden Misvisning, Dannerigets almeengrædte, almeensavnede, under Europas eenstemmige Berømmelser hedengangne, P. A. Bernstorff, hans trediveaarige Fostbroder og Ven. Dersom — sagde ved denne Leilighed Universitetsjournalen — Cicero har Ret, at den Berømmelse fremfor Alt maa være behagelig, som ydes af en Mand, der selv har levet med Berømmelse, saa kan denne Berømmelses Høitidelighed ikke andet end være behagelig for Beundrere af det bernstorffske Navn, som foranstaltes af en Mand, der selv med Roes har beklædt Statens vigtigste Embeder, og i mange Aar været Vidne til den Afhødes, saavel offentlige, som private Fortienester."

Ogsaa tør det i det mindste af den latinske Betsalenheds Yndere, og Skjønnere ikke være glemt, at til at sætte Krandsen paa denne vort Universitets Høitid, dets Orator ore svaveloquenti, det bernstorffske Huus's mangeaarige fortrolige og høiagtede Ven, Moldenhawer, var af Høitidens Foranstalter kaaret til Ordfører, ligesom Danneskiolden Thaarup til Høitidsfangeren, og den sagkyndige og sandru Kierulf til dets Programmatist.

Efter Anmodning fra min Ven Myerup, der senere foranstaltede den i denne Anledning for Lyset komne Samling, udgiven under Navn af P. A. Bernstorfs Eftermæle, havde jeg — og con amore — fordansket Moldenhavers Tale, ligesom det kierulfske Indbydelsesskrift, der begge findes i Minerva for 1798 Mai, og Junii.

Allerede min Interessse for dette Danneranliggende, maatte være tilstrækkelig til at indgive mig det Ønske, at fordanske Arbeider af denne Natur, og pryde mit Tidsskrift dermed, endog om dertil ikke var kommet den Bigrund, at det maatte være mig tierkomment, under vore nærværende nøie Forhold at kunne giøre noget, der var Moldenhaver behageligt; men ingenlunde havde jeg fierneste Formodning om, at det vilde eller kunde tilveiebringe mig et saaanseeligt Honorar — thi her er dette som oftest høist upassende Navn fuldkommen paa sit rette Sted — fra en Mand, af hvem jeg ikke kunde drømme ved denne Leilighed at have i fierneste Maade gjort mig fortient.

Endmindre anede jeg, at denne i hver Henseende kostbare Gave, egnet for Giveren og ikke for Modtageren, værdig den Mand, der under Danmarks August havde lært at være Mæcen, var Handels for langt større og betydeligere, der endnu følge mig den Dag i Dag, og der til mit Livs sidste vil taknemmelig lade mig velsigne den ædle Moltkeslægt; og

betrakter jeg derfor endnu med Ærbødighed, hvad, efter at i mere end 30 Aar Fiendes Venne og Tjenestaand ikke har faret varlig dermed, endnu er mig deraf tilbage; og der skal staae hen til mit Gravøl, at de, der have mig kjær, derved kunne ihukomme mine Belgioreres og Belynderes Minni.

Da det midlertid var mit alvorligste Alvor, saas snart Forelæsningerne med Nyernp vare tilende, at iværksætte mit Forsæt at træde ud af min Embedsstilling, var det naturligt, at jeg saa mig om, hvad jeg i det Sted skulde tage mig fore, og faldt da, formodentlig i Anledning af det meget, der taltes om det nye christianiske Institut, mit Valg paa at oprette et lignende, hvortil jeg troede at have fundet et høistpassende Locale i det paa Veien til min venlige Strandmølle beliggende Lyststed Søbakken. At jeg hverken havde Penge at købe det for, eller at gjøre de øvrige fornødne Indretninger med, og at det var høist sandsynligt, at jeg under nærværende Conjuncturer vilde bante forgiæves paa den Naadens Dør, der sagdes redebon at aabne sig for Andre, randt mig ikke noget Ditblif i Hu; deels har man altid sagt mig paa, at jeg troede vel meget paa Propheetens evige Oliekrans; deels var det den gyldne Tid, da man var i Vane med at gjøre Alting, handle med Verker, købe Godser, bygge Gaarde o. s. v. uden Penge.

Nok, at jeg troede saa fuldt og fast paa, at dette maatte, og kunde, og vilde lade sig giøre, og talte i en saa sikker, og afgjørende Tone, om dette mit Forehavende, at jeg fik klogere Menneſker, der formodentlig tænkte, jeg maatte vel vide, hvad jeg gjorde, til at troe paa dets Iværksættelse, som jeg selv; og overraskedes jeg ikke lidet, da jeg i den Anledning en Formiddag fik et Besøg af en mig personlig ubekjendt Mand, der navngav sig for mig, som Hofpræst Christiani, og efter nogen Indledning sagde mig, han havde hørt, jeg havde det Forsæt, ogsaa at oprette et Institut, og da det var at befrygte, at tvende deslige vilde, om de end kunde bestaae tilsammen, i det mindste gienſidig ſkade hverandre, vilde han foreslaae mig, om vi ikke maaskee kunde forene vore Bestræbelser.

Som jeg overalt min hele Levetid har havt en Afſky for, at gaae, og især at træde nogen brav og virksom Medborger i Veien; det derhos kunde ikke undgaae mig, at jeg paa denne Maade slap for adskillige Betænkninger og Betænkeligheder, som jeg vel hidtil havde ikke befattet mig med, men som jeg dog tidligere eller ſildigere vilde ſee mig nødsaget, at tage i Overveielse; kunde Forslaget altsaa ikke andet end være mig ſaare velkomment, ſaameget mere, ſom det var mig hæderligt og ſmigrende. Sagen var kun, at jeg, for at indlade mig derpaa, maatte kiende noget mere til hans Institut, end hvad jeg paa den oven-

berørte Aftenvandring havde erfaret af Dr. Gump, recht, hvem Christiani overalt ikke syntes at vilde erkiende for en paalidelig Autoritet; samt af en længe afdød god Ven paa Bakkehuset, som en kort Tid var Lærer derved, men da han var af en forsømmelig Natur, og dog ikke gierne vilde i ondt Ord hos mig, brugte, naar han vilde skulke, at binde et Torklæde overslaaet med Kamphersspiritus om sit ene Been, og derpaa møde mig i Gaarden eller Haugen, indtil Lugten tildrog sig min Opmærksomhed, at han kunde faae Leilighed at fortælle, han var kommet til Skade med sin ene Fod, saa han var nød til at holde sig inde, og forsømme Institutet i disse Dage, som — naturlig — gjorde ham meget Ondt.

Da denne, og nogle andre lignende Anecdoter torde have gjort mig noget betænkelig, traf det sig beqvemt, at Christiani just havde et Forslag at giøre mig, der satte mig istand til at lære at kiende Institutet tilgavns og tilgrunde, inden jeg traadde i definitiv Forbindelse dermed. Læreren i Historien, den af en Ænevold Salsen med ærefuldt Eftermæle hærede P. Wieck, en ung Mand af Hoved og Kundskaber, var i de selsomme Dage død, og ved at overtage hans Partes, vilde jeg i det halve Aar, jeg endnu forblev i min hidtilværende Stilling, blive noksom kiendt med det Hele, til at kunne i sin Tid tage endelig Beslutning. Hertil var jeg særdeles villig, og blev vi da strax enige, at jeg til Septem-

bermaaned's Begyndelse skulde tiltræde mit nye Kald, der — som vi i det følgende skulle see — snart blev mig saa interessant og kjær, at Forbindelsen, skiondt under langt forskellige Betingelser fra dem, den første Underhandling syntes at tyde paa, blev mig til meget Velbehag, saare let at slutte.

Nu nærmede sig med stærke Skridt min Forening med min elskede Camma, da Wieck's Død, og Underhandlingen med Christiani begge allerede henhøre til den Maaned, som hin mit Livs lykkeligste Dag indviede, og til min sidste Time,

lykke! uden dig!

vil vedblive at indvie mig. Inden jeg midlertid endnu gaaer over til den, kan jeg ikke med Taushed forbigaae et Besøg, jeg med hende gjorde Rosings paa mit gamle Fredensborg, og hvorom jeg med Sandhed kan sige, at jeg intet lignende Tidsrum i mit hele Liv veed, hvorfra saa mange, snorrige, vittige, livfulde Smaa-scener svæve mig i Hu, hvor hun vist nok var Sjælen i dem alle, men hvor og hendes Aand, saa ganske uden Undtagelse, var over os alle, endog min elegiske Sentimentalitet ikke undtagen, at disse Dage, hvad uidentvivel deres endnu levende Deeltagerinder med mig ville sande, vare sande Glædestabsdage, helligede Jocus og Comus under Gratienes Forsæde. Det vilde være Intet, ved Læsnin-gen, Alt, hvad jeg kunde fortælle, men mig staaer hun ved hver af disse Erindringer, i al sin aandful-

de Tætte saa levende for Die, at det er mig, som jeg kunde nyde enhver af disse Scener i al sin friske Livelighed igien, naar ikke en saa aldeles modstridig Følelse i samme Dieblit traadde fiendelig imellem, og lod Sorgesloret falde, giennem hvilket jeg midlertid endda seer hende ufordunklet i hendes hele Elskværdighed.

Saaledes seer jeg hende en Middag — da Fruentimmerne vare staaede fra Bordet, medens Rosing, jeg, og en brav, men sygelig, og noget egen Broder af vor Rasmus Lange, endnu bleve siddende ved vort Glas og vor Diskours — løbe med en af Døttrene giennem den forreste Stue, hvortil Derren stod aaben, hører hende falde, uden at kunne, som jeg sad, see Faldet, men seer hende nu længe, inden jeg kunde reise mig, end sige, løbe ind, staaende hos os, for Lange, der var den eneste, der havde seet det, og med rødmende Kind sige: Lange! leer De af mig, saa snakker jeg efter Dem; hører nu ham, der ikke blot kiendte hendes mageløse Talent til denne Efterligning, men og var sig det overflødige Omme bevidst, som saa vel, hvad han sagde, som Maaden hvorpaa han sagde det, gav dette Talent til at glimre paa hans Bekostning, i sin Hiertens Besippelse udbrøde: O nei! søde, velsignede Jomfru Heger! o nei! De maa vor Herredød falde saa tit, De vil, jeg skal pinedød aldrig lee af Dem, snak bare ikke efter mig!” Saaledes seer jeg hende uudtømmelig,

utrættelig til at øve nysnævnte Talent efter næsten uafsladelig Opfordring af Rosing, der ikke kunde blive træt af at høre derpaa, saa meget mere, som hun ikke nøiet med den overraskende tro Efterligning af Stemme, Dialect, Tone, og Alt hos de Fremstillede, tilligemed overordentlig Livelighed og Lethed improviserede hele Dialoger af disse Personer, som oftest efter hans ikke sjælden temmelig vilkaarlige Opgivende. Lægger jeg nu til, at jeg aldrig hele vort lange Kiendskab igiennem har hørt hende, af nogen af alle de Personer, hun med denne mageløse Sanddrubed tog — som Engelsen kaldet det — af fremdrage eller fremstille eet eeneste Træk, der i mindste Maade kunde nedsette dem, i hvad Henseende det maatte være, og ender jeg nu med at sige, at denne hendes Ufortrædelighed og Utrættelighed, til at more denne Huusfreds paa denne Maade, ikke i fierneste Henseende var forsængelig Higen efter at glimre med dette Talent, men — hvorfor skal jeg ikke sige det reent ud — Uttraa at vise sin Rahbets første Bende sin hiertelige Paastionnelse af al den Glæde, han havde havt hendes Huus og dets Venstab at takke, da kan man sandelig ikke fortænke mig, om disse tilsyneladende Smaating leve mig uudslettelig i hel-
lig Erindring. *)

*) Et paafaldende Exempel, til hvad Grad hendes Copiatur var tro, vil følgende være. En Landsbypræst, i hvis yderst giæstmilde Huus vi have nydt

At jeg ikke uden Føie har bevaret denne Fredensborgreise i saa glad og tier Erindring, derpaa faaer jeg efter at have skrevet Ovenstaaende en ny og dyrebar Forvisning ved at giennemløbe min Cammas Breve fra vore Forlovelsesdage, og deri finde, at hun efter at have gjort — ufornøden — Undskyldning for den første Deel af hendes Brev, hvori hun efter Sædvane er utilfreds med, ikke forrige Dag, at have lagt Dølgemaal paa, hun ikke befandt sig vel, tilføier: Langt bedre havde det været, om jeg havde anvendt disse Linier til at takke Dig ret hierteligt for de glade Dage, jeg havde paa Fredensborg, og al den Godhed, Du der og ethvert Sted overøser mig med. Ja Tak, gode velsignede Kæbber! for al den Glæde, Du gjør mig; Tak for al den

særdeles behagelige Dage, var ingen synderlig Morgenmand. En Dag, da han var saare seen til at komme ind til os, faldt min Kone paa det Huusraad, fra næste Stue at tale til ham med en afskillige Aar af død Ungdomsvenindes meget paafaldende Stemme. Med eet stob han inde hos os, og forsikrede, det var ham ikke muligt, at blive i Sengen, da den overraskende Liighed ordenlig havde ængstet ham. Lægger jeg til, at denne vor Ven, som lever endnu, er ligesaalangt fra at være en Sværmer eller Drømmer, som fra at sige eller gjøre Noget for at snakke Mogen efter Munden, hvo det saa maatte være, vil denne Anekdote, mener jeg, ikke være aldeles lidetsfigende til sin Pensigt.

Tilgivelse, Du viser mig, naar jeg er anderledes, end jeg burde være; kort sagt! Tak fordi Du er det Menneske, jeg kan elske saa høit.”

Om Mellemsetningen behøver jeg blot at anmærke, at det egentlig er en Commentair over den bestandige Text — af min gamle Goethe — jeg idelig, naar hun befandt sig ilde, og ikke blot angstede sig derover, men bebreidede sig det, gientog hende: Du sollst nicht lachen, wenn dir weinerlich ist, aber ich wollte, daß dir nicht weinerlich wäre; thi anden Tilgivelse, end fordi hun ikke lod sig selv vederfares Ret, har hun vel ikke lettelig nogensinde af mig eller nogen havt behov.

Alf det Foregaaende vil man derimod see, at hun tilskrev mig den Glæde, hun paa Fredensborg havde havt, medens jeg ovenfor af fuldt Hierte og inderlig Overbeviisning har erkjendt, at det var hende, ikke blot min, men og for en stor, om ikke den største Deel, den almene Glæde skyldtes. Nu! vel muligt, at vi her havde — som saa ofte i Verden — Ret, hver paa sin Maade. Glæden udgik fra hende; men den Inderlighed, hvormed jeg nød ikke blot den, men samtliges hiertelige Deeltagelse deri, gav hende den Fryd tilbage, som hun gavmild stienkte Andre. Overalt veed jeg ingen Dødelig, blandt de saare mange aandfulde og interessante Mennesker, jeg har kjendt, om hvem jeg til den Grad kan i Almindelighed vidne, hvad man ved en udmærket Leilighed har

sigt om mig: at min Munterhed var smitsom. Men hos hende forenede og Alt sig dertil: Hendes Siælsreenhed, hendes Godmodighed, hendes aabne Hiertelighed, hendes nagfri Vennesalighed, og hendes ukunstlede Naturlighed.

Dog — jeg vil ikke videre opholde mig herved; allerede min gamle Gøthe har fra mine tidligste Aar ladet sin Werther lære mig: at alt, hvad man saaledes siger, er daarligt Snak, usle Abstractioner, der ikke udtrykke et Træk af hende selv. Kortere, med saa Ord, men med hendes egne, kan jeg sige det: Tak være hende, fordi hun var det Menneske, jeg kunde, og kan elske saa høit! Fordi vi vare Alt for hinanden, derfor havde vi al vor Glæde i og af hverandre.

En Tildragelse, som, skøndt mig ikke egenlig vedkommende, dog ligesom paa Tingenæs Gang i Almindelighed, ogsaa i Folge heraf, paa mine Anliggender, i det mindste middelbar, fik en særdeles Indflydelse, min Ven P. A. Heibergs Tilfidsættelse ved Bortgivelsen af det ledigblevne Notarialembede, vil jeg, da jeg endnu hidtil holdt mig saa nogenlunde ude deraf, udsætte at omtale, indtil en didhørende Begivenhed med det første giver mig Anledning at vende tilbage dertil.

Mit Bryllup nærmede sig nu virkelig, og med fiendelige Skridt; og har jeg med inderlig Følelse gienlæst adskillige mellem mig og min Camma i disse

vore sidste Trolovelsesdage verlede Sædler om de adskillige Smaasforanstaltninger, der samtlig, som det i een af mine Smaasædler hedder: bragde os et Hanesied nærmere til vort kiære Maal.

Hvad midlertid bragte os et sandt Kiæmpeskridt frem, var, ikke at tale om den, i en saadan Tids- punkt altid betydelig Indtægtsforøgelse, jeg ved at træde i Virksomhed ved det christianiske Institut, havde faaet, fornemmelig det ædle Tilbud, hvormed en mig saare lidet personlig bekiendt Mand, den retskafne Factor Wuldem, kom mig uanmodet imøde, til Fremme for et litterarisk Foretagende, der syntes at staae i Stampe, at forstrække mig en ikke ubetydelig Sum, og som skulde henstaae tree Aar uopsagt, for da afdragsviis at betales; men som han ikke allene aldrig enten krævede Rente af, eller opsagde, men hvorfor Beviset ydermere efter hans Død blev befundet ugyldiggjort, i det han havde afrevet mit Navn, at det, naar han ikke var mere, skulde sendes mig tilbage, hvilket hans værdige, mig personlig aldeles fremmede Enke punktelig efterkom, og giemmer jeg den Dag i Dag dette saaledes casseterede Beviis, med min Paategning ved Modtagelsen, til disse mig saalidet kiendte Edles taknemmelige Ihukommelse.

Saaere ondt gjør det mig, og uforklarligt er det mig, at efter at have et saa kiert Minde i Behold, hans mig tillige sendte Biographie, fra en Pen, der aldrig ved at smigre Stormanden, eller hykle for Magthas-

veren, har forspildt et Stovgran af sin Rettighed til at forkynde den Edles og Retskasnes Roes, Prof. T. C. Bruns, just nu, da jeg for ikke længe siden har havt den i mine Hænder, er paa en aldeles ubegribelig Maade forkommen mig, saameget mere, som jeg mistvivler om at kunne nogensinde faae den igien, da jeg meget tvivler paa, at den har været i Boghandelen, og jeg aldrig mindes at have seet noget Exemplar uden mit eget. Det er derfor blot efter Hukommelsen, jeg kan tilføie, at Buldem havde, uden tvivl tilligemed Scavenius, været saakaldet Overligger og Factor i det asiatiske Compagnies Tjeneste i Bengalen, og her, ligesom han, inddruffet eller i det mindste næret denne ædelbrittiske Interessé for Litteratur og Vidskab, hvorpaa Scavenius, i Følge Omstændighederne, sig desværre til større Vre, end Fædrelandet til blivende Gavn, gav saa uforglemmelige Prover, en Aand, som jeg med Hoiagtelse mindes, jeg hos flere samtidige, i lignende Skole dannede, Mænd, hvoriblandt jeg blot vil nævne den hæderværdige Bogelsang — har erkiendt og skattet.

Endnu er det mig kiert, her at kunne tilføie, at det vigtige litterariske Foretagende, for hvilket nyssomtalte Hædersmand saa levende interesserede sig, skiondt formedelst Omstændighederne senere, og ikke umiddelbar i Følge den Vennehaand, han dertil havde raakt, virkelig, endnu efter en større Maalestok, og som jeg troer, ham til Fornøielse blev iværksat

og fuldbragt; og dette var hverken meer eller mindre end Udgaven af vor Holbergs udvalgte Skrifter.

Som Slutning af min Forlovelsesperiodes Brevverling vilde jeg her, misleedt af et Udtryk i mit Brev, have meddeelt nedenstaaende, da jeg blev nød til at sande Walter Scotts andensteds anførte Anmærkning, at en Undersøgelse af Datum næsten altid er uheldbringende for deslige Færtællinger: i det jeg herved bragde i fuld Erfaring, at een af de Hædersmænd, der ved den omhandlede Leilighed var intet mindre end Biperson, som han, hvor Aand og Hierte kom i Betragtning, i mine Dine ikke lettelig nogensteds kunde være, Dr. D. H. Mynster, var paa den Tid allerede længe paa sin Udenlandsreise, og at altsaa det Hele var fra vor Trolovelses første Sommer isteden for fra den sidste. Da imidlertid begge Brevene characterisere vort indbyrdes Forhold, og vel især tiene til usforkasteligt Beviis, at jeg da, for 32 Aar siden, der hvor jeg ikke havde Behov eller Grifstelse at lægge Skiul paa nogen Tanke eller Dom, saae de her saa ofte forekommende Mænd, med selv samme Dine, hvormed jeg nu seer dem, da de tildeels længe hvile med Hæder i deres Grave; haaber jeg, man vil tilgive mig den liden Anachronismuſ, et Par Aar senere, end jeg egentlig havde skuldet, at meddele dem her.

Min gamle kiælske Belynder, den berømte Prof. J. C. Fabricius, og min inderlig elskede leipzigske

Universitetsven, Prof. B. Cramer vare komne herover i et Besøg fra Kiel, og jeg var ikke seen til at besøge og nyde dem. Naturligviis gik vore Samtaler for en stor Deel ud paa Litteraturens og Tænkemaadens daværende Bending, hvorved da Fabricius kom til at yttre det Ønske, at lære at kiende de ham personlig ukjendte yngre Mænd, der havde saa megen og hæderlig Indflydelse derpaa. Medrette stolt af, at de samtlig vare mine Venner, og — jeg nægter det ikke, med Saladins Ord i den mig saa kiære Nathan den vise, dybt i mit Hierte

*Ich dank mich meiner Freunde werth. Du hörst,
Ich bin mich selbst zu loben auch nicht faul;*

tilbød jeg villig, at samle ham dem, han ønskede, til et lidet Selskab. Der samlede da med Fabricius og B. Cramer vor nylig nævnte Gironde, samt P. A. Heiberg, E. Oluffen, D. H. Wynster, F. H. Guldberg, min Kundskabsrige, og for en Naturkyndig dobbelt interessante Svigerfader, og jeg. Solvtemand har jeg forgiæves gjort mig Umage at udfinde, skiondt jeg er vis paa, jeg har holdt mit gamle Solvtal helligt; at Marezoll gav mig en Kurv, erindrer jeg, men ikke, hvo der fik hans Plads.

Saa let det var mig at samle de øvrige, fandt jeg mig i nogen Forlegenhed angaaende Oluffen, da der mellem P. A. Heiberg og ham var fra Parodistriden en gammel Kurre paa den litterariske Traad, som, jeg befrygtede, kunde dersfra have forplantet sig over

i Omgangslivet, og da han og Heiberg vare, jeg kan gjerne sige, de to, Fabricius fremfor andre ønskede sig at kiende, kunde og vilde jeg ingen af dem undvære. Jeg ansaae det altsaa for Pligt, at forberede Heiberg skriftlig paa dette Møde; Slussen havde jeg i Klubben, hvor vi mødtes daglig, uden Betænkelse, hed sagt det.

Da nu vor Samling paa Skydebanen naturligviis var om Aftenen, som ellers var den Tid, jeg pleiede at nyde hos og med min Camma, og det desuden var Aftensdag, der fremfor andre var mig en drøi Dag, var det nødvendigt, at det maatte gaae ud over, hvad jeg allernødigtst opofrede, og savnede; efter min Viis, da jeg aldrig har kunnet lære, hvor lidet Jfr. Viehls gamle Sentents: Mennesket kan, hvad det vil, i Birkeligheden holder Stand, og hvor usle Smaating, der ofte spille i de vigtigste Ting Gaa med vor bestemteste Villie, havde jeg altsaa fast foresat mig, ikke at lade mig en heel Dag gaae tilspilde, og lovet min Camma at see hen til hende, inden jeg gik til mit Værtskab paa Skydebanen. Ydermere skrev nu min velsignede Camma mig om Formiddagen: Jeg befinder mig ypperlig i Dag; sagtens vilde jeg vel befinde mig lidt bedre, hvis du kom hjem — til os — i Aften; men du har jo lovet at see hen til mig, og det trøster mig godt. Jeg forundrer mig tidt over, gode Kæbber! at uagtet jeg for det mæeste seer dig hver Dag, Ti-

den dog synes mig saa lang imellem, at jeg seer dig. Du vil maaskee for dette kalde mig en Gaas; men det kan dog ikke være anderledes, og i sligt vil jeg blive en Gaas min Livstid. Mange, mange Hilsener fra Moder. Levvel, gode velsignede Rahbet! det ønsker ingen hierteligere end din K. M.

Der torde gives Læsere, for hvilke det vil være nødvendigt at anmærke, at din Gaas! var et Spritvort af dem, hvoraf hver Kreds har sine, og som, sagt i den Tone, hvori vi forestilte os det sagt i Sommeren af en vis Alsborg, der midlertid aldrig kom til at sige det, sædvanligst — ligesom i nysnævnte Stykke — henvendtes til dem, der notorisk ingen Gias var. At vor indbyrdes Uundværlighed for hinanden, vor gienfærdige Længsel og Savn, endog ved den korteste Adskillelse, vedblev, og tiltog indtil den store smertelige Skilsmisse, er, hvad enhver veed, og kan vidne, der har staaet i ringeste Samqvem med os, og hvad hver Dag, hver Time, hvert Fied, hvert Dieblis lader mig saa uforvindelig føle. Men saa meget det især efter ovenstaaende Linier var mit fulde og faste Forsæt, heller ikke den Dag at svigte, skede det dog ikke, som man af mit næste Dags Svar vil see.

Kiære, kiære Pige!

Jeg maatte nu afbryde min Oversættelse for igien at læse dit kiære velsignede Brev, som — end-

og fraregnet, at det er det sidste*) — endnu er mig det kiereſte, jeg har ſaaet fra dig; og ligesom du i Gaar, fordi du hverken ſaae eller hørte fra mig, maatte ſkrive mig til, ſaa maa jeg, for ikke at lade dit veſſignede Brev ubesvaret, ſvare ſtrax, hvorvel jeg ikke veed, om her kommer nogen ind i Formiddag, ſom kan bringe dig det, eller om jeg ſerſt kan komme med det ſelv i Eſtermiddag, da du tillige kan giøre Regning paa mundtligt Svar. Tak kiere, kiære Pige! fordi du elſker mig ſaa inderlig! tak for det Hierte, der i hver Smaating fremlyſer ſaa huldt og ſaa reent! ſkionne paa det ſkal jeg, og giør jeg; Gud give mig at lønne det med al den Lykke, det er værdt.

Jeg havde haabet, at ſee dig i Gaar Eſtermiddags; men det keedsommelige Alviſſkriveri optog mig næſten den hele Eſtermiddag, og ſiden, da jeg endelig blev færdig, maatte jeg ud til Heiberg, ſom for det første ikke havde ſvart mig paa min Sæddel, hvorved jeg lod ham vide, det var i Altes, vi ſamledes, ſaa at jeg frygtede den kunde være miſlykket, og ſom derved ſatte mig i en dobbelt Stik, da han

*) Det var dette Ord, der havde miſleedt mig til at troe, det var den ſidſte Kiæreſtesæddel, jeg fra min Gamma kunde vente mig, og at den altsaa maatte være ſkrævet Dagen før vort Bryllup; uden at tænke paa, at hver Sæddel er den ſidſte, til der kommer en ſenere.

deels var den, Fabricius fremfor Alle vilde see og kiende, og jeg deels fik en Skrupel, om han ogsaa havde fattet, det var ene ham, og ikke tillige hans Kone, *) jeg havde bedet.

Jeg løb da derud Klokken sex, og blev saa inderlig godlidende modtaget af hende — han var ude — hun vilde aldeles ikke lade mig gaae, uden jeg først skulde drikke Thee hos hende; hun fortalte mig, at hun havde været saa glad ved det korte Møde med dig, og din Udsærd mod hende, og gav mig en saa særdeles reel Hilsen med til dig, at jeg ikke kan ansee den Gang for spildt, skiondt den var unødvendig; thi Alt var i sin Orden; og hvad der særdeles glædede mig, Heiberg var ikke blot høist venstabelig imod mig, men og overmaade oprømt, endskiønt hans Kone havde sagt mig, at han ikke var i saa godt Humeur, som hun ønskede.

At Alstenen i Gaar var i sin Art høist morsom, haaber jeg, din Fader har sagt dig; thi jeg gjør mig virkelig det Haab, at han — i sin Stilhed — ikke ledede sig. Jeg fornøiede mig; thi — til dig kan jeg jo nok i Stilhed være lidt forfængelig, og det kildrer dig dog med — den Maade, hvorpaa Fabricius, Heiberg, Falsen, Klingberg, Oluffen, Collet, og kort sagt, alle de Mennesker viiste mig Algt og Venstabelig, den var mere, end blot Tak for Mad!

*) Da det naturligtvis var, som af ovenstaaende allerede seet, et blot Mandfolkeselskab.

See, min gode Pige! nu tanter *) jeg ikke; saadanne Mennekers Ugteske og Godhed er for mig et Slags Borger- og Videnskabsmands-Certificat; din inderlige Kiærlighed er et Skudsmaal, at jeg dog nok maa være det, hvad jeg sætter meest Priis paa at være, et godt Mennecke; altsaa er jeg ikke at fortænke, at jeg bliver lidt stolt.

Nu lev vel! jeg skulde rigtig nok bestille Andet i Formiddag, end blot skrive til dig; men det er saatungt at holde op. Imidlertid — levvel, kiære elskede Pige! levvel! og hils Moder, og Peder, og Christiane, og tak din Fader for i Aftes.

Hilsen og inderlig Kiærlighed.
Kahbek.

Vist nok indeholder dette Brev ved noiere Betragtning adskillige Criteria interna, at det er fra et tidligere Datum, end det, jeg havde sat mig i Hovedet, s. Ex. i det, hvad der er sagt om mit ei aldeles klare Forhold til Heiberg, med hvem jeg tvertimod i den Periode, jeg antog Brevet at være fra,

*) Et for vor noieste Kreds aldeles særegent Cantword, foranlediget ved en Tante, der forhærbede sig i at benægte og afvise, hvad der eenstemmig og med Føie sagdes til hendes Nøes, og paa hvem man med Føie kan anvende den hele popeske Skilbring, der slutter med de tvende, her særdeles passende Linier:

When all the World conspires to praise her,
The Woman's deaf, and does not hear.

allerede stod paa den allerfortroligste og nøieste God, ligeledes om det ringe Kiendskab mellem hans Kone og minamma, der alt, som jeg allerede i Anledning af Guldbergs Bryllup har berørt, saa godt som umiddelbar efter den her omtalte Aften, der ikke kan have været længe efter Heibergs Hjemkomst fra hans i det foregaaende nævnte norske Reise, kom i nøiere Forbindelse med hinanden, og gjorde særdeles Lykke hos hverandre; men jeg var som sagt ved det ene Ord sidste kommet saa reent paa Wildspor, at jeg oversaae alt Andet.

Til at characterisere hin Aftens godmodige Jovialitet, tør maaskee følgende Anekdote, hvormed den, saa at sige, aabnedes, være tilstrækkelig. Som jeg stod, og hød D. H. Mynster velkommen, der — just ikke efter sin Sædvane — var af de første, der mødte, kom P. A. Heiberg til. Jeg takkede ham naturligviis hiertelig for hans Redebonhed til at komme, uagtet jeg havde indbudet en Giest, som, jeg ikke var vis paa, han stod venstkabelig med. "Som jeg skrev: *) — fik jeg til Svar — jeg var kommet, om du saa havde budet **," og nu nævnte han en i øvrigt almeenagtet, og særdeles fortient Mand, for hvem jeg selv havde alt fra Skoleaarene en særdeles Forkiærlighed, som en af Fader Berndts Udlingsdisciple, men der just i de Dage var kom-

*) I en Sæddel, der, om jeg mindes ret, blev mig først leveret fra ham paa Skudebanen.

met for Skade med et Avis-Avertissement, der just ikke lod antage, han vilde egnet sig for vort Lag. "D ja! — faldt nu Mynster med det ham særegne humoristiske Smil i Ordet: Manden er ellers min gode **," og nævnte ham nu, som sin saare nærpaarørende, hvilket Heiberg naturligviis i sin Munterhed ikke havde tænkt paa, og som Mynster fra sin Side berørte med saa galdefri Godmodighed, at vi alle tree kunde ret hiertelig lee af denne Bommert.

Hvorvel jeg vist nok maa befrygte, at man tør bringes i Erindring om den engelske Styversænger, der havde haft god Af sætning paa et Skrift under Titel: sidste Ord af salig Hr. Pastor Baker; og nu ikke var seen, før han kom med: flere sidste Ord af den salig Herre, vover jeg dog, at knytte Fortællingens afrevne Traad til det følgende, ved at meddele min Cammas og mine virkelig sidste Kiæresteord, af hvilke min Sæddel af Banvare var kommet hen mellem vor Ægtestandscorrespondance, og først i dette Dreblik er bragt under sin rette Rubrik:

Min inderlig elskede K.

Hvor vel jeg er tilmode, ved at see Alting saa nysseligt om mig, og vide, hvorfra det kommer, og hvad det skal betyde, behøver jeg vel ikke at sige dig. Saa er den da nær, den glade Dag, da vort Samliv skal begynde! See! jeg er undertiden sær- dig at troe, at Bærelserne har pyntet sig selv, for at

tage imod dig. Dog nei! da var de mig ikke saa fiere, som nu, da jeg seer din Haand, og din Aand i Alt.

Da Bognen gaaer ind, vilde Anne *) følge med, og for, at hun skulde være des velkommere, vilde jeg medgive hende dette Creditiv.

Fra Heinzelmanns skal jeg hilse dig saa flittig. Jacobine var bange, du var vreed paa hende, fordi hun ikke havde været hos dig; men jeg forsikrede hende, at det var ligesaa lidt det, vi, som de, saae paa. Da de Fremmede var borte, sad jeg der en Times Tid, og snakkede om Alting, og sagde Heinzelmann, jeg kunde ikke vie paa hans Forloverskab. **) Han længtes efter, sagde han, at komme en heel Dag ud til os engang, hvilket, jeg forsikrede, skulde staae til ham.

Anne siger mig, du har sagt, det blev enten Torsdag eller Lørdag; hvorfor er Fredagen forskudt? underret mig med et Par Ord derom, da jeg seer Collet i Aften inden dig. Fra Præsteriet kan intet komme i Veien, da Clausen er Bæst i denne Tid, og jeg alt har gjort Aftale med ham.

*) Den Pige, vi havde fæstet, og som Orms nok havde den Godhed, at have hos dem, indtil vor Huusholdning begyndte.

**) Da han, formodentlig formedelst en kort Embedsreise eller andet deslige Forfald, ikke kunde love at være til vor Tjeneste den bestemte Dag.

Fra Guldberg skal jeg hilse dig; jeg har mundtlig og skriftlig mindet ham om Buret og dine andre Commissioner — Hans Svar og min Rapport faaer du rimeligviis i Aften.

Anne har et Par Apricoser og Pserskener til dig af dem, jeg hos Jacobine fik i Gaar. Lad dem smage dig fra min Haand!

Lev nu vel, kæreste, bedste, elskede K. og hilse alle saa flittig fra din

Kahbek.

Her er det hidhørende af hendes Svar, blot en liden huuslig Commission undtaget —

Kære Kahbek!

Tusind Tak for dit velsignede Brev! Du kan ikke forestille dig, hvor det glæder mig, at du er saa vel tilmode. Gid du altid maa blive det!

I dette Dieblif, som jeg har sat mig til at skrive, kommer Bognen; jeg maa altsaa fatte mig i al Korthed. Anne har ganske misforstaaet mig; thi jeg mener Fredag eller Løverdag, men kan ingenlunde see Mulighed i, at det kunde blive Torsdag, saa gierne jeg end ønskede det.

Buret har jeg faaet fra kære Broder.

Du kan troe, jeg havde en bedrøvet Aften i Gaar, ovenpaa den glade Dag; thi min Moder kom — som jeg længe har ventet — syg hjem; dog er hun i Dag meget brav. — Levvel.

I gruelig Hast.

Din K. M.

Til at forklare ovenstaaende maa jeg kortelig anmærke, at hun havde tilbragt den foregaaende Dag paa sit Fremtids Bakkehuus med at ordne og op-
 pynte sin tilkommende Bolig til sit nærforestaaende Indtog, og at dette høist naturligt for os begge havde været en saare kjerlig og saare glad Dag; at jeg ved næste Morgen at vaagne i et Locale af saa for-
 andret Physiognomi fra sit forrige Regentskammer-
 udseende, og see alt omkring mig bære Spor af hendes Haand og hendes Aand — den Elegance og den Smag, for hvilken hun er noksom bekendt — ikke kunde andet end finde mig hensat i en ny Verden, og føle en Forsmag paa de Dage, som ville komme.
 Kiere Broder var mellem os et Kiendingsnavn paa den hende broderlig hengivne Guldborg, ligesom han atter kaldte hende Kiære Søster. Buret var for-
 modentlig til min Canarifugl, der sagtens nu ogsaa skulde boe, selv peent, som dens Herre, med mindre hun bragte selv en med, som jeg nu næsten fristes til at antage, da jeg fra vort første Aar mindes, hvor nær det gik mig at see den ligge i Slag af Stræk over en Høj, der var flaaet ned efter den i et aabent Vindue, dog uden at faae den.

At man ikke skal misforstaae eller missthyde Ud-
 trykket Præsteri i min Sæddel, maa jeg i denne Hens-
 seende give følgende Oplysning. Saa meget jeg el-
 sker, og i Følge min hele Aands vending og Dan-
 nelse maa elske alt virkelig høitideligt ved Livets be-

endende Dieblif, saa modbydelige ere mig alle saakaldte Høitideligheder, alt Etiquette og Ceremonievæsen, der qvæler og dræber Alt, hvad der er Aand og Hierte deri. Hertil kommer endnu, at jeg, ligeledes i Overeensstemmelse med mine øvrige Begreber, hader alle ufor nødne og unyttige Udgifter, hvormed Tant og Laabelighed har bebyrdet just de tvende Livets Tidspunkter, da for de allerfleste Mennesker en mere end sædvanlig Deconomie synes nødvendigere end nogensinde, Indtrædelsen i en ny huuslig Forsatning ved Ægteskabsforbindelse, og — naturligviis endnu syv og ti Gange mere om muligt, — Forstyrrelsen af den hidtilværende formedelst et Hovedlems, Forsørgerens eller Bestyrerindens Heden gang, ikke siælden efter et kostbart og i mange Henseender ogsaa oeconomist trykkende Sygeleie. Naturligviis maatte det i vore daværende Tusindaarsdrømme være mig og mine Troesforvandre ikke blot Borger- men Menneske-pligt saavel med vore Lærdomme, dem man i Tilskueren, og flere mine Datids Skrifter jævnlig vil finde foredragne, som og ved vort Exempel at bekæmpe disse fordærvelige For domme, og sandt jeg her i min Ben Collet, der, som man i det Foregaaende har seet, ikke længe tilforn havde giftet sig, en erfaren og sagkyndig Raadgiver og Veileder til at fjerne Alt det, der — efter vore Begreber og Følelser — vanhædrer, og vanhelliger Livets skionneste og gladeste Dag.

Da jeg altsaa med min Camma var fuldkommen enig, at vilde holde — hvad man kalder — et stille Bryllup, lærte han mig, at vi dertil ikke havde andre Vidner behov, end vore Forlovere, hvortil da fra først af hendes Fader, og min Svoger Heinzelmänn vare bestemte, men da denne, som ovenberørt, havde Embedsforfald, traadde Collet selv i hans Sted. Fremdeles lærte han mig, at jeg ved at lade mig vie i Kirke, undgik adskillige Udgifter og Uleiligheder, saameget mere, da jeg som Rangsperson — at dette dog eengang i mit Liv skulde komme mig til Gavn — ikke havde behov at lade mig lyse af Prædikestolen. Men da vi nu, deels, ved at lade os vie i Frue Kirke, til hvilket Sogn Bruden laae, ikke havde opnaaet den Stilhed for vor Vielse, der baade efter min Cammas og mine Begreber til dens sande Fæstlighed var en væsentlig Betingelse, deels ikke vare sikre paa, at blive viede af den Præst, af hvis Mund og Haand vi helst vilde modtage den høitidelige Velsignelse, af hvis Vennelæber vi især vilde ønske at høre den hiertemeente Lyksønsning paa den Bane, vi Haand i Haand skulde betræde, de evangeliske Opmuntringer og Formaninger, der egne sig for dette Livets allervigtigste Skridt, lærte Collet mig fremdeles, at vi, ved at betale vedkommende Sogneherre sin Rettighed, kunde lade os vie, hvor og af hvem vi vilde; men da nu en saadan Forhandling just med Stiftsprovst Bast, der havde

confirmeret min Tamma, og nys hendes Søster, og var hendes Skriftefader, tillige med Hensyn til hans og mine tidligere mislige Forhold, havde havt sit høist ubehagelige, var det os begge særdeles velkomment, at han paa den Tid var fraværende, og at vor fællels Ven, og min nidkiære og høiagtede Medbroder i Selskabet for Sandhed — nuværende Stiftsprovst Clausen — var den, med hvem jeg nu, som ovenfor sagdes, havde disse Jura stolæ at berigtige, og hvis Bennesfærd og Velvillie ved denne Leilighed, han vil troe endnu at være mig i Minde, naar jeg gienkalder ham, at jeg end ikke har glemt, at han i Ministerialbogen viiste mig, som min umiddelbare Formand, en anden — nu længe hedengangen Broder af vort Samfund, der i de samme Dage — under høist forskiellige Stierner — indgik sit Ægteskab.

Til at vie os, valgte vi nu vor — og vor Forenings — tidlige, jeg havde nær sagt prophetiske Ven Marezoll, hos hvem vi, for at berettigge ham til dette Skridt — som Brud og Brudgom communicerede; og da vi naturligviis, ligesaa vel ved at lade os vie i Petri Kirke, som i True, isteden for at knæle i stille Andagt for Herrens Alter, blot vilde have givet Kjøbenhavns Dagdrivere og Dagdriverster en Aftenunderholdning, bestemte vi os nu efter hans Raad til at lade os vie i Frederiksbergkirke, og da derfra tage hjem, og holde vort lidet Bryllupsmaaltid hos os selv.

Nu var der paa den Tid en Præst i Frederiksberg, der, om jeg mindes ret, hedde Hr. Brun, og formedelst Svagelighed ikke forrettede sit Embede; uagtet man nu sagde mig, at ham ikke tilkom noget, fordi vi brugte hans Kirke, følte jeg dog en saadan Modbydelighed for, at kunne synes at fornærme eller forurette noget Menneſte, ved en mig ſaa glædelig Anledning, at jeg anſaae det for Pligt, at henvende mig til ham, med Begiering, da hans Helbred ikke ſelv tillod ham at forrette Vielsen, at tilſtæde, at den i hans Kirke blev forrettet af Dr. Marezoll, en fælles Ven af min Brud, og mig, og til Beviis, at han ikke optog det ilde, venſkabelig at modtage, hvad jeg i Bryllupsoffer hoſlagde, og ſom var lignende, hvad til hendes Eogneherre var erlagt.

Efter denne Forklaring, haaber jeg, ingen vil forarge ſig over det mig i Kiærestehaſt af Pennen ſlupne Udtryk Præſteri, da alle diſſe ſiſtancielle Brøvelſer og Underhandlinger vare ſamtlig af ſaare verdſlig Natnr, og ſaadanne, ſom minamma vel kunde være urolig over, da hun for alt ſigt var ganſke fremmed, og vidſte mig dertil ſaa lidet dygtig; hvilket jeg ydermere viiſte derved, at jeg — efter at have betalt to Præſter for ikke at vie os — undlod at betale den tredie, ſom viede os, i den mig egne Fordom, for hvilken jeg førſt ſaare ſeent er blevet helbredet, at det var uſømmeligt og ſtødende at byde en Ven Penge for det, ſom, jeg var mig bevidſt —

efter min Synsmaade — i lige Tilfælde at vilde gjort mig en Glæde af, at have gjort uden Betaling for ham.

Alt jeg vedborlig havde fattet og nyttet Collets Underviisning, og derved var blevet adskilligt unnyttigt Brøvl, med ikke mindre unnyttige Udgifter, qvit, derom erindrer jeg mig et uforkasteligt Vidnesbyrd af den gamle Rector Thorlacius, hos hvem jeg og i disse Bryllupsanliggender havde noget at afgiere, og der saa ganske tabte, som man siger, Næse og Mund over min megen Viisdom, og den flydende Sikkerhed, hvormed jeg udviklede og hiemlede den, at han tilsidst udbrød: hvad er nu det igien for nye Kunster? men desuagtet erkjendte Rigtigheden og Lovgyldigheden af det Hele; at midlertid hverken han eller hans Skole tabte noget derved, derom troer jeg at kunne være forsikret, da det ikke er det Slags Besparelser, jeg anseer for ønskelige eller lovlige.

Brylluppet blev da, efter mit i ovenansførte Sæddel fremsatte Ønske, den Dag, som jeg var bange for, man af, jeg veed ikke, hvilket Dagvælgeri, skulde have skudt til Side, Fredagen den 31te Augusti. Tredive Gange har jeg siden haft den Lykke at holde den hellig med hende — og høit en allereeneste Gang undtagen, Beleiringsaaaret, da jeg over Dagenes Trængsler og Trudser saaledes glemte Alt, at hun uglad maatte erindre mig, hvad Dag det var, — er jeg mig bevidst, og har mellem vore Pa-

pirer mange, og mangehaande Mindeſmærker berom, at det var os ſtedſe den feſtligſte, og gladeſte blandt vore Dage. Endnu forrige Aar, da vi, ſom til Pagtens Fornyeſe, paa den anlagde vore (S. 150) ovenomtalte Faſtenſtringe, troſtede vi os til, endnu at have mange Gange at høitideligholde den med hinanden; og nu — dog, der var vel og en af os uanet Lønbethyding i Ringverſtingerne juſt paa denne Dag; det var paa vor fremdeles, uopløſelige, glade og lykkelige Forening ved vor Gienſamling der, hvor ikke er Stilsmiſſe mere.

Uſigelig ondt gier det mig, at ikke enten min Kamma eller jeg had vor Mareſoll om en Afſkrift af den hiertelige, og os begge ſaa kiære Vielfeſtale, hvorved han forenede os. Overtydnet er jeg, at han, ſin lange Embedſtid igiennem, ikke har viet manget Aar, hvis Fremtids Lykke han gjorde varmere Onſker for, maaskee jeg tør tilføie, havde gladere Forhaabninger om; lovet være den Gud, der til begge lagde ſin beſte Beſignelſe!

Om der — vore tvende Forlovere undtagne — i Frederiksbergkirke var Nogen tilſtæde, kan jeg ikke ſige nu, og havde vel neppe vidſt at giøre Rede for da; at der ikke var nogen forſængelig Kirkeparade, intet Oplob, ſom der behøvedes Politiftoffe til at holde Orden imellem, kort ſagt, intet der forſtyrrede Høitidens Andagt og Stilhed, er jeg mig tilfulde bevidſt.

En særdeles behagelig Overraskelse ventede os ved vor Hjemkomst, hvor vor venlige Bertinde havde, medens vi var borte, pyntet Døren, ad hvilken vi fra Gaarden skulde gaae op til vore Bærelser, med Blomsterkandse, ligesom og, saasnart vi vare komne til Ro, to vakre hvidklædte Smaapiger, hendes Datter og en jævnaarig Pige, de havde taget til dem, til Lykønsfning bragte det unge Par en peen Kurv med Blomster og Frugter.

Endnu ventede mig denne Aften en saare behagelig Overraskelse. Som vi og vore tvende Forlovere sad ved vort lille Brudebord, istemmedes med eet under vore Binduer de deilige Lykønsfningssange fra Mellemacten i Peters Bryllup, af et talrigt og saare harmoniskt Chor, og vil man nu finde det saare begribeligt, hvorfor disse Sange, da jeg efter en lang Række af Aar næstforrige Winter hørte dem igien, *) som jeg just, sysselsat med at berede mig til dette Arbeid, levede i idel Minder fra hine Dage, fandt saa levende Gienlyd i mit Hiertes Jnderste, vakte Forestillinger, Følelser, Forhaabninger, o! som jeg nu ikke gienfinder mere, da jeg desværre føler Sandheden af Byrons:

Savnløses Soel! du melancholiske Stjerne,
Hvis Straale taarefuld hist glimter i det Fierne,

*) Man kaste Blik paa de to første Sider af nærværende Bind, seer man i Tider, saa høist forskellige fra nærværende.

Og viser Mulmet, der adspredes ei ved dig,
Hvor er du velerindret Glæde liig!

Saa glimter Fortid, svundne Dages Skær,
Den skinner, varmer ei, med kraftløs Lue;
En Natglands, Sorgen vaager for at skue,
Hvor tydelig, skøndt siern, hvor kold, skøndt klar du er!

Hvad jeg midlertid ligesaa uformindstet og uforvandsket føler, som da, er min hiertelige Tak og Erkiendtlighed til ham, der glædede sine Venner paa deres Høitid med denne Overraskelse. Vel undtes det mig ikke, som jeg havde ønsket og haabet, paa Stedet at bevidne min Tak derfor, eller engang at erfare, hvem det skyldtes; thi som jeg aabnede Vinduet for at bede dem komme op, og modtage vor Taksigelse, var de, som blæste bort af Haugen, og inden jeg kunde komme ned efter dem, hørte jeg en Vogn rulle ned af Alleen.

Først anden Dagen erfoer jeg, at det var Fædre Broder, F. Høegh-Guldberg, der med Seminaristerne paa Blaagaard, hvor han den Tid var Lærer, havde iværksat denne venlige Idee, og kan ikke undlade at medtage en Pubseerlighed, som i denne Anledning fandt Sted. Med Seminaristerne fulgte, og i Sangen deeltog ufridig og, min her ofte omtalte mangeaarige Yndling Fr. Schmidt, i saare nøie Venneforbindelse med det Zinkske Huus. Medens Guldberg, der var gaaet foran for at faae Vertens til at lukke Seminaristerne, der kom kjørende, ind ad Havgelaagen ud til Alleen, kom tilbage med denne, nær-

mede en Person sig til Schmidt, og, da han nu saae alle disse Menneſker lukkes ind i ſaadan Stilhed, og omgive Huſet, traadde hen til ham, og ſagde betænkelig; hvad mon det ſkal betyde? de Karle komme nok ikke for det Gode! hvorpaa Schmidt i ſamme Tone ſvarte: Nei! det er ikke at formode; da i det ſamme Sangen begyndte, og den gode Ven, der ſikkert havde ventet ſig en Haupt- und Statsaction, drev ganſke flukoret af, og Schmidt ſkyndte ſig ind i Haugen til de Syngende, men beklagede blot, at de ikke havde givet et Diebliſk Tid, at han kunde have ſaaet at vide, hvad det egentlig var, Perſonen her foreſtilte ſig, der maatte være paafærde, og hvem han troede, det giældte, og hvorfor.

Alt jeg efter Skyldighed, men med det gladeſte Hierte maafkee end nogensinde et tabt Bæddemaal er bleven betalt, med Ampligereren, der havde vartet op ved vort lidet Bryllupsbord, for ſaalidet muligt at have noget fremmed om os, og der ſtod bag paa vore Forloveres Bogn, da de kiorte hjem, indſendte retſkaſne Philip Roſenſtand de hundrede Rigsdaler, jeg Kierulfs Bryllupsdag havde væddet paa, at jeg aldrig giſtede mig; og at han og hans ædle Medvinderinde ved en Brudegave, der vel havde koſtet dem denne deres Binding, og hvortil han ſeiede et hieteligt Vennebrev, bevidnede Modtagelſen, har jeg allerede (4 D. S. 314) berørt.

Endnu hører til denne Dags Synderligheder, at, da baade min Svigerfader, skiondt ellers en ualmindelig god Selskabsmand, og Collet, vare Bandsdrifkere, og det een gang er min Natur, at Vinen aldrig vil glide, naar jeg skal drikke den ene, fandt jeg mig i den Fornødenhed, da jeg ved at følge dem til Bogus, traf paa Huuslæreren til Orms, den brave Dau — nu Præst, jeg troer, her i Siælland — som her bragte mig sin Lykønskning, at nøde ham til at følges op med mig, at jeg paa min Bryllupsdag kunde faae min og min unge Kones Skaal ordentlig drukket. Dette gjorde vi da i al Korthed, medens min Kone og hendes Pige bragte Husets Anliggender i Orden, og kunde jeg nu, efter at have denne sidste Steen væltet af Hjertet rolig ende min Dag.

For ydermere at vedblive, tiltrods for Uffik og Misbrug, at gaae af Veien for alle Etiquettens og Ceremonievæsenets Keedsomheder og Bæmmeligheder, alle Gratulationer, alle Baselemaner og Teme-recommanner, alle skyldige Tienere og Tienerinder begav vi os næste Morgen betimelig til Byen, at modtage begge vore Modres kjerlige Velsignelse, spiste saa, om jeg ikke meget tager feil, i al Stilhed til Middag hos min Moder, og tilbragde Aftenen hos Broder Guldberg paa Nørrebro; ligesom vi om Søndagen isteden for at gjøre ny Poenitentse ved et keedsomt Bord mellem et Skrabsammenscompagnie til

et saakaldet Andendags Bryllup, nød en glad og hiertelig Dag paa vor kiere Strandmølle, hos vor iegode gamle Morbroder Drewsen, og hans velsigede Kone, der ikke uden Gøie nød deres Vært i denne vor Lykke.

Om Mandagen gik det igien i sin gamle Orden til Arbeid, og tiltraadde jeg da den 3die Sept. min nye Lærerpost ved det christianiske Institut, hvor de mange særdeles vakre Drenges Physiognomier, og den Interesse og Munterhed, hvormed de fra først af klyngede dem om mig, strax bestak mig; skøndt jeg ikke kan nægte, at der en af de allerførste Gange, og jeg troer næsten, den første, indtraf en Pubescerlighed, der vel kunde bidrage til, at nære de Gluer, vore pædagogiske Orthodoxer mod dette tydske Philantropisteri havde sat mig i Hovedet. Da Institutet, jeg veed ikke om, formedelst Udvidelse, eller en vigtig nys foresaldet huuslig Forandring var under Localændring, læstes deri passende Timer, den smukke Aarstid igiennem, ved godt Væir imidlertid i Haugen; hvortil jeg da og var særdeles villig, og fandt paa og omkring en grøn Haugebænk under et skyggesfuldt Træ en saare beqvem Plads for mig og mit lidet Auditorium. Den første Time gik det fortræfflig; den ældre Klasse, som jeg her havde, hørte paa mit Foredrag af den nyere Historie, med en Opmærksomhed, og en Interesse, som aldrig, uagtet flere Generationer afløste hinanden, nogensinde, de syv

Nar igiennem, jeg var Lærer deri ved Institutet, fornægtede eller engang formindskede sig. Ogsaa hos den yngre Classe, som ved Timens Slutning afløste denne, fandt jeg i det Hele samme Lyst, og samme Aand, som efter de Anecdoter, der just om Underviisningen i dette Fag, skiondt rigtig nok inden Wiecks Tid, var i Omløb, ikke lidet saldt mig paa. Mod Slutningen af Timen begyndte midlertid med eet en Art Uro, som de Allerflestes viensynlig lagde Tvang paa, uden dog ganske at kunne faae Bugt med, men som ikke lod nogen eeneste ganske være opmærksom ved, hvad der foredroges.

I min liden Kreds omkring mig saae jeg intet, der kunde foranledige denne uundertryffelige Røre; nu blev jeg vaer, at alles Dine, nogle næsten ufravendt, de bedres og ordentligerees som halv mod deres Villie og kun med stiaalne Blik, vendtes op ad, og ved at følge disse, opdagede jeg da over mit Hoved Institutets meest forvildede Galning, en sand Uglspeil, i øvrigt en prægtig Dreng, men ikke skabt for, i det mindste ikke tier efter, boglig Underviisning, som han formodentlig for sin tilkommende Bestemmelse troede at kunne undvære, og der havde fundet, han kunde langt bedre anvende Tiden i Pæretæet, vi sad under, og hvis Frugter just var modne, end ved at høre paa mig.

Hvorvel jeg nu, ved at erindre mig mine egne Drenges og Skole-aar, intet var mindre, end tilhøielig, Erindringer af mit Liv. 5te Deel. (18)

at tilregne ham dette, som nogen stor Synd, fandt jeg mig dog forpligtet at anmode ham, at nedstige fra sin Throne; og vil jeg meget tvivle paa, at den liden Rest af Timen kom til nogen synderlig Nytte, saameget mere, som de sindigere og bedre holdt det for Pligt, at betage mig, hvad usordeelagtig Mening dette maatte have givet mig om dem, ved at forsikre mig, at han var den eneste i sit Slags; medens de yngre og letsindigere naturligviis syntes godt om dette hans Eventyr, og vare glade ved, han slap vel fra det, uden at faae noget af de Mærker, hvormed det var Bedrægten at betegne slige Overtrædere, til siden, som det i Freias Altar hedder, at straffes med Sornuftgrunde.

Var dette mig midlertid et ikke ganske ubetænkeligt Varsel paa min nysbetraadte Bane, da skulder jeg paa den anden Side Hospræst Christiani det Vidnesbyrd, at det gjør ham Ære, han ikke lod sig affrække fra vor Forbindelse, uagtet en Søn af en af Landets allerførste Familier, der var anmeldt til Indtrædelse i Institutet, ikke blev didsendt, da — sagde Christiani mig — en meget betydende Mand havde alvorligen fraraadet, at sætte ham i Underviisning, hvor jeg var bleven Lærer.

Ligesom naturligviis Christianis brave Aldfærd ved denne Leilighed vandt, og bandt mig, var det og til at bestemme mit Sindelag i saa Henseende af overordenlig Indflydelse, at en af mine mangeaarige

og særdeles agtede Benner, min gamle Medbroder i det philologiske og norske Selskab, og da i Selskabet for Sandhed, nuværende Professor Rasmussen i Christiania, var af Institutets meest udmærkede, betroede, og nidkiære Lærere. Med ham kunde jeg aabenhjertig forklare mig over Alt, hvad jeg havde hørt, troede at see, og ønskede at vide, Institutet angaaende; og var den Dplysning, jeg af ham fik, saa fyldestgjørende, at jeg ikke kunde andet end faae en Indretning kiær, som en Mand, som han, havde saamegen Godhed og Yndest for, og hvor jeg kunde have den Lykke at have ham til Veileder og Medarbejder. I det han paa ingen Maade lagde Dølgemaal paa de Uleiligheder, dets Nærhed ved Kiøbenhavn, især da de fleste Elever vare rige Folks Børn derafra, de af mange Aarsager alt for hyppige hidtilværende Lærerskifter, den deraf flydende totale Mangel af Plan eller Enhed i Underviisning o. m. d. l. medførte, gav han Hofpræstens Hensigter og Bestræbelser, de vigtigste Læreres Duelighed og Retfærdighed, Elevernes elskelige Barnlighed, og i alt væsentligt ufordærvede Sæder, samt næsten almindelige Lærelyst, naar de behandlede rigtig, og deres i visse Dele ikke stette Kundskaber, et meget fordeelagtigt Vidnesbyrd.

Hertil traf det nu særdeles heldigt, at jeg, uden tvivl selvsamme Dag, som jeg havde tiltraadt dette mit Læreembede, om Aftenen hos min brave Svoger Heintzelmann traf min nye Collega Gensichen,

tillige med begges berømte fælles Lærer, Halles ufor-
glemmelige Niemeyer, af hvem de begge vare sær-
deles yndede og udmærkede Disciple *). Gensichen
og jeg stod, maaskee tildeels ved Indførerne, af
hvem vi her blev hinanden med Forkiærlighed fore-
stillede, men vel især, fordi vi vare just Mennesker
for hverandre, strax hinanden an, og slyngedes, om
ikke just knyttedes, her den Knude, der under vort
fleeraarige daglige Samliv og Samvirken ved In-

*) Det var ingenlunde Heinzelmanns oprindelige Be-
stemmelse at træde ind i sin nærværende Virkefreds;
allerede 1786 havde han som Lærer ved det pæda-
gogiske Seminarium i Halle udgivet sin græske Læ-
sebog, hvis Værd flere gientagne Dplag have hiem-
let, og som alt fra allerførst havde funder Nie-
meyers Opmuntring og Bifald. Senere kom han,
som Hovmester hos en Søn af Conferenceraad Hoe,
herind, og fik dette sit oprindelige Fædreland —
da han var fød i Ditmarschen — efterhaanden mere
og mere kjær, hvortil den behagelige Kreds i min
Svoger Johannsens Huus maaskee ikke saalidet bi-
drog. Gensichen havde ogsaa været ved Pædago-
gicum i Halle, hvor Heinzelmann havde kiendt ham,
og hvor Niemeyer med Glæde ansatte ham igien, da
den Christianiske Forbindelse ophørte, indtil han
senere igien paa Heinzelmanns formaaende Forord
og Vidnesbyrd indkaldtes til det kieliske Skolehol-
derseminarium, hvor jeg 1819 og følgende Aar med
Glæde i ham gienfandt den udmærket duelige Læ-
rer, og den hiertelige Ven, jeg i vor flere Aars
Samvirken havde æret og elsket.

stitutet, langt fra nogensinde at lide mindste Bræk eller Skaar, tvertimod Dag fra Dag mere og mere saaledes befæstedes, og styrkedes, at hans Afskeds-gælle derfra, om ikke løsne, dog saaledes rystede og rokkede Alt, hvad der endnu holdt mig fast, at jeg forudsaae, og følte, min Tid torde ogsaa — maaskee snarere, end jeg troede — være til Ende.

Ogsaa blev jeg i de første Dage paa Institutet selv bragt i Kiendskab med den engelske Sprog-lærer Rosentkilde, i hvem jeg ligeledes fandt Mand for mig, og der blev, og vedblev at være, mig en fra alle Sider høist interessant og kjær Medarbejder og Collega; ligesom han maaskee mere end nogen anden Lærer, var Elevernes almeene Yndling, saameget mere, som han for at udbrede og nære Lysten til at læse Engelsk iblandt dem, med saa rund Haand uddeelte passende pene engelske Morfskabsbøger til dem, at man ikke uden Gøje spurgte, hvad han gav om Maaneden for at undervise i Engelsk paa Institutet. Lever, som jeg troer, denne retskafne og i hver Henseende hæderværdige Mand endnu, gjør jeg mig det Haab, det vil være ham kjær at see, at han, efter vi i mere end tyve Aar neppe har seet hinanden, eller i det mindste umiddelbar hørt fra hverandre, er mig steds i venkabeligt og levende Minde.

Undveeg midlertid min Kone og jeg, hvad gamle Peter Cramer vilde kaldet Firremirregratulationer, der fornemmelig gøres for at mynstre og vrage det

nne Egtepars huuslige Indretning o. s. v., da hvededes vi med desflere saadanne Lykønskninger, der fra mere end een Side maatte for os have Værd, da de vare fra Mænd, hvis Deeltagelse i vor Lykke alt selv var en Lykke, hvis gode Ønsker synlig have bragt os Held, og, som den Frommes Bønner, ikke ere faldne til Jorden, da deres Betsignelser over os i saa lang en Række af Aar vedbleve at gaae i Opfyldelse.

Første Mand i denne Bønnerække var uidentivt min iegode Zetlig, der, uagtet hans poetiske Lykønsning begynder med de Ord:

Ben Rahbek! kommer dette Brev for silde,
Saa kommer det just, som mit Hierte vilde;
Thi skøndt det er et Underviisnings Brev,
Sag ønsked dog, selv, medens jeg det skrev,
At, naar Du brød det, alt Du maatte være
Saa heldig, ei at trænge til min Lære,

da han skrev og formodentlig afsendte det den 7de August, upaatvivlelig maa være kommet mig tilhænde inden den 31te; men ligemeget, saadanne bona verba komme aldrig for tidlig, og fulde tredive Aar og derover have lært os at sande den Ubefaling, han her gav Hymen:

Hin Amors Broder, der mon huld beskytte
Og hellige de Baand, han fik at knytte,
Han giver, hvad den anden lover, Lyst,
Og tryller Himlen ind i omme Bryst;
Hvor han med dydig Klogskab Falken svinger,
Der Glæden Rødder flaaer, og Sorg saaer Vinger;

Dit Himlens Datter Fryd veldædig stiger ned,
 At parre trange Aar med gyldne Nøisomhed,
 Ved den forbundne Sorg at have nære Glæde,
 Og holde Livet i en yndig Blomsterkræde.

Man seer, at den elskelige Sanger her skildrer, hvad
 han kiendte, og elskede, hvad han

der i sin snævre Kreds

Var meer end Jordens Konger peltilfreds,

daglig takkede og signede sin saa inderlig elskede Eli-
 sa, for at have lært ham at kiende, og at det var
 af sit eget Huusliv, han tog Trækkene, naar han i
 sit medfølgende Brev forestiller sig mig alt, som Mand,
 deelt mellem mit Studerekammer, og min blide Hu-
 strues Arbeidsbord, Bakkehuset, som den menne-
 skelige Lyksaligheds Opholdssted, og lykønsker mig
 broderligen dertil. Vel havde jeg Joie, efter mere
 end tyve Aar at have signet denne sandru Prophe-
 tie, ved Efterretningen om hans Død:

Med Kyldige Taare

Bennehuld Sangers glødende Åfte

Kiærlig at vøde,

vel havde jeg Joie at kalde ham, der efter saa man-
 ge Aars Graværelse, efter saa erklæret og vidtgaaende
 Meeningsforstællighed i, hvad os var begge saa vig-
 tigt, bevarede og vedblev uforandret at bevare mig
 sit Ungdoms Venstab, til sin sidste Dag, min
 uforandrede Ven.

Ikke bør jeg fra ham stille det tredie Blad i

vort forðums Bennetfløver, men med hvem jeg ikke blot længere, og endnu mere, og, tildeels i critiske Dage, langt næriere havde levet, mange mine Glæders og Sorgers Fortrolige, Jonas Rein, skændt hans Lyfsønsning er af et langt senere Datum, da han først af en Tilskuer, hvorom mere i det Følgende, erfoer, at jeg var gift, skændt jeg havde underrettet ham paa samme Tid, som Jertlig, at det var nær for Haanden. Allerede 1793 havde han tilraabt mig:

Dit Bakkehuus*) jeg henrykt seer igien,
 Hvor mangan Sommeraften sødt svandt hen,
 Dit, elskte Sted! Du til mit Hierte talte,
 Du fordred' Sang! men Suk mit Hierte qualte,
 Indbyd en Digter mere lykkelig,
 Som finder meer end Lindring blot hos Dig;
 Omsavn min Ven, opliv ham med Din Ynde,
 Og Efterverden skal Din Priis forkynde:
 "Her Glæden og de blide Muser boe,
 Her Skialden sandt igien sin tabte Ro,
 Den Tungfind, som hans Siæl alt tidlig dulgte,
 Der hiemme og til fremmed Egn ham fulgte,
 Den svandt blandt Dine blide Skygger hen,
 Her blev han lykkelig, og sang igien."
 I flige Dnster sig mit Hierte taber,
 Og min Indbildning Lykke for Dig skaber.

Vel kunde han da nu i sit Brev sige: "til Lykke, kæreste Rahbek! gid min Spaadom fuldkommen maatte opfyldes!" vel kunde han i sin deilige Epistel til min Gamma, som fulgte med dette Brev, udbryde:

*) S. Tilskueren 1793 No. 20-21 eller Reins samlede Digte 1 D. S. 152.

— *) mit fulbe Hierte beder:

Gud glæde hver, som var oprigtig Ven!
Han største Fryd, som Jorden har, udbreder,
Han er og værd, at nyde den igien.

Dg han som glæded' mig i mørke Dage,
I Spøg og Alvor lige vennelæl,
Min Rahbek! — gid han ønskte Lykke smage!
Thi ene den er værdig for hans Siæl.

Gid ingen Ven paa Livets Bei ham svige,
Dg gid han elskes maa af ædel Pige!

O, Skionne! Dig Naturen gav et Hierte —
Hvo dette fik, den ønskte og en Ven.
Held Dig, og Held den Wiisdoms Mand, Dig lærte,
Hvad Værdighed det er, som egner Mand,
Naar falske Værd, uægte Glimmer svinder,
Som Beslekunst til Hymens Alter bar,
Naar Narren hun, og han Coqvetten finder,
En Elsker Du, en Mand tilbage har,
Hvis Elskov er Dit Hiertes sande Hæder,
Som af Din Haand tog Livets første Glæder.

Du veed, vor Jord er ikke Glædens Gæde,
Vor gode Engel sukker, naar vi lee,
Han seer, at snart igien skal Diet græde;
D! kun om Trøst og Lindring bør vi see.
Vee den, som meer af Himlen tør begiære,
Den meget sandt, som sandt en ædel Ven,
Der tro med ham vil Livets Byrder bære,
Dg først mod Gravens Bred dem lægge hen,
Naar glad Din Siæl sig op til Himlen hæver,
Du glemme ei, at Du paa Jorden lever! — — —

Tak for hver Fryd, som Du min Rahbek giver,
Tak for hver Trøst, Du gyder i hans Siæl,
For hver Gang ham Din Munterhed opliber,
For hver en Bøn, Du beder for hans Vel. —

*) S. Reins samlede Digte 2 D. S. 259.

O kunde jeg til Ebers Kreds mig snige,
 At see ham ved Din Side lykkelig,
 Hans Dje meer end Læben Dig at sige,
 Hvor glad han er, og hvad han fylder Dig!
 Hvor Huuslighed og Elskov sig forbinde,
 Et sikkert Ly for Venstreb er at finde.

Det er mig ikke usandsynligt, at man ikke vil finde
 Ovenstaaende Poesie, som det da og bæres mig for,
 at jeg hos en af Døgnets Kunstdommere har om
 Reins Digte læst noget lignende; ogsaa har jeg al-
 lerede ved at anmeldte hans Død i Tilskueren syvende
 Aargangs andet Bind No. 58, erkjendt, hvor for-
 sigtig jeg maatte være i, hvad jeg sagde til en Dig-
 ters Roes, der i Tillegnelsen af sine nyeste Digte,
 1810, har gjort mig den Ære, at kalde mig sin Vei-
 leder, skjøndt langt fra, at han fulgte, som han si-
 ger, mine Sied, jeg tvertimod regner det til min
 Digterbanes Held, saalænge at have gaaet Haand i
 Haand med

Den sande Sorgs ulignelige Sanger.

Men hvad jeg med Føie er glad ved, og stolt af,
 er, at da Rein Vinteren efter mit Bryllup levede
 flere Uger paa vort gamle Bakkehuus, han saaledes
 fandt sine Forestillinger om mit Huusliv, og især
 om min Gamma, sandede, ja jeg tør sige, over-
 trufne, at der mellem hendes mange varme og hoi-
 agtende Venner, maaskee — den af Aand og Hierte
 hende saa nær beslagtede J. P. Mynster ene undta-
 gen — ikke var nogen eneste, hos hvem hun stod i

saa overordentlig høi Priis, som hos ham; og at da han i sine allersidste Dage fra Ramløse med Dampskibet overraskede os med et Tilbesøg, han hierteglad paa Bakkehuset fandt Alt og Os aldeles ved det Gamle.

I en anden Aand og anden Tone, men der sandelig og fortiener at omtales i disse Erindringer, lykkedes aandsfulde Elason Horn mig i en poetisk Epistel, der, ligesom de tvende forrige Tilskrifter, findes i Charis for 1799, men, da det var at befrygte, det torde lægge ham for en ham i hans Stilling ikke ligegyldig Ugunst af mine Alvindsmænd, af mig blot betegnedes i Steden for Navn med de første Bogstaver af hans Bolig, Ludvigsborg i Høsterløb (L-g H-b) hvorfra det var skrevet. At der kunde være nogen Feie til denne Forsigtighed i hine ufredelige Dage, ville følgende Linier vise:

Til intet giordes i en Hast
 Det Navn, Du maatte seent erhverve,
 Dit Navn, af Philosoph, saa fast,
 Din Wiisdomsnaak a la Minerve,
 Og Dine Argusøiefast
 Mod Andres Svaghed myndig dierve.
 Den Tid er altsaa nu forbi,
 Da Du allene endossered,
 Hvad Cancelliet assignered
 Paa Simon G. *) & Compagnie.
 Da stod Du ene frem, som Manden,

*) Simon Sandru, s. 4 D. G. 472 o. f.

Du Din og ingen Andens var;
 Men nu den Tid en Ende har:
 Du er en Andens og en Anden.
 Om Rhadamant *) befalet bliver
 Uoverlagt det at forstaae,
 Hvad dog vel overlagt Du skriver,
 Hvad Raad, hvad Udvei har Du saa?
 Simonides kan dristig gaae
 I Kamp mod Generalskifalen;
 Han har kun sig at bære paa **),
 Men Du for to nu bære maa,
 Nei kiære Rahbek! Du var galen.

Han dreier nu med en snild Bending af fra sin sarca-
 stiske Ironie til en sand fransk Compliment ved at sige:

En Anden ved et Egtebaand
 Langt mindre Fare skulde løbe,
 Men Rahbek! hvor Du gav Din Haand,
 Der maatte være Held at kibe;

og nu slutter han med Anvendelse af et Sted af
 Camilles Desmoulin Vieux Cordelier, jeg da gior-
 de særdeles af, som Forfatteren overalt mellem
 de franske Frihedsmartyrer, for den Uforsagthed, og
 den Blidhed, der hos ham findes forenede, var mit
 sande daværende Ideal.

I det jeg her har anført trende mig ved denne
 Leilighed af udmærkede Mænd tilskrevne Poemer, sø-
 ler jeg Nødvendigheden af at gientage, hvad jeg ved

*) G. o. f. G. 223 o. f.

**) Man erindre hans Omnia mea mecum porto.

første Gang i Charis at lade demaf trykke, seende Beskyldning for Ubeskedenhed imøde, sagde mig til Forsvar: Jeg tilstaaer gierne, at det eneste i Verden, jeg er stolt af, er mine Benner" (og vil jeg, inden dette Bind sluttet, møde en ny besøiet Anledning, at vedkiændes denne Stolthed) "men jeg maa tilføye, at det er en Stolthed, hvorfor jeg ligesaa lidt ønsker, som venter at blive helbredeet."

Hvad imidlertid det classenbornske Stykke angaaer, da er der endnu een særdeles Side, som giver det Udkomst til at anføres i disse Erindringer, da saavel nemlig Stykket selv, og Tonen deri, som især den Omstændighed, at jeg med hans Vidende og Samtykke fordanskede det, og indrykkede det i Charis, naturligviis paa min juridiske Ansvarlighed, baade som Oversætter og Udgiver, naturligviis i den Formening, at det var kun Privatugst, ikke 122 Dyrighed, mindre Love, her bødes Spidsen, med Frie maa henregnes til Tidernes Tegn, saameget mere, som man i det følgende vil see, hvormeget allerede i den korte Tid fra Frettesættelsen for de uoverlagte Udryk, og til denne Vedkiændelse af disse, Striden havde æddret sig.

Inden jeg midlertid gaaer over til denne ikke glædelige Materie, maa jeg endnu først her omtale en sand Glædskabsaften, og det var den Vennefest, Brodersamfundet, D. D. L. S. helligede det nygifte Par, til hvis Forening det, maaskee i langt større

Grad, end Noget endog af os selv gjorde sig Forestilling om, havde været, og giennem en lang Række af Aar var vedblevet at være Anledning. Ogsaa var det — jeg kan sige det med Sandhed — en Almeenfest for Brødrene, og rinde mig hundrede og hundrede Træk imøde, fra livfulde N. C. Vierrings Paategning paa det Circulaire, hvori spurgdes, hvor Høitiden skulde holdes, og han voterede paa det bestøfteligste Local med Tillæg: Br. 6 holder ikke Bryllup hver Dag, og indtil en Abrahamsens, en C. L. Mangors, en J. M. Schønheiders næsten kunde jeg sige Gadervellsignelser over vor Pagt.

Et saare skönt Bilag hertil, savner jeg desværre, da min redelige vennehulde Pawels, ved at meddele mig til Charis den vakre Prolog, Br. Carl Heger saa hiertelig fremsagde forved den til denne Høitid indrettede og opførte deilige islandske Idylle (Søhøsten *), har udeladt, som ikke egnede for Nyttaarsgavens Publikum, de Stropher, som personlig henvendte dem til det unge Par, og træffende i Særdeleshed anvendte paa mig, hvad i det foregaaende var sagt om Stykkets Dahlstrøm.

Hans Hierte savned Fred og Glæde;
 Thi ene vandred han paa Livets Sti,

*) De to sidste Acter af Skuespillet Pebersvendene, der i det mindste for et Publikum af Aand og Hierte, snarere vinde end tabe, velspillede, ved at gives ene.

Hans feire Ungdoms-Alder var forbi,
 Og langsomt saae han Timerne henglibe,
 Thi ingen Mage vandred ved hans Side.
 Med Taare hilsed han hver Dag, der kom,
 Og grued for en frydløs Alderdom (!)
 Da, i en ukiendt Landmands simple Bolig,
 Da blev han atter lykkelig og rolig,
 Her længe savnet Fryd han atter fandt,
 Og hver en ængstlig Anelse forsvandt.
 Her lærte han paa ny at elske Livet,
 Dets bedste, største Held ham her blev givet:
 Han fandt en Fion, uskyldig, ædel Brud,
 Han sølte hendes Værd, og takked Gud. *)

*) Til nogen Erstatning for, hvad der i de savnede Stropher henvendte sig til min Camma, hvis siældne Værd, Digteren, som en mangeaarig Ven af hendes Brødre, alt da vidste at erkiende og fætte, være det mig tilladt, her i Noten at meddele, hvad ti Aar senere — altsaa paa en Tid, der ligger uden for de Grændser, disse Grindringers Forfatter har affstukket sig — til Diaarsfesten efter vor Bryllup, da hun paa sit Ballehuus overraskedes med en Venneforestilling af selvsamme Skuespil, af Grethes neppe nogensinde opnaaede Fremstillerinde, hendes datterlig Fiare og datterlig hulde Veninde, daværende Fr. Olsen, med Hjertets sandeste Veltalenhed, ved at overrække hende den af Dahlstrøm paa Grethes Hoved satte Blomsterkrands, blev hende sagt:

Nei, ikke er det mig, som den tilkommer,
 Den Dahlstrøms Grethe bundne Brudekrands,
 Det hende er, ved hvem ham Livets Sommer
 I Vintrens Skjød oprandt, da hun blev hans.

Og fik endnu disse Ord en authentisk Forklaring og Stadfæstelse, da ved Maaltidet den vennefulde Hieronymus Laub, som Selskabets Directeur, ved at udbringe min Staal med hin inderlige Hiertelighed, som efter saa lang en Række af Aar endnu lever i

Det hende er, der ti Aar tro har vandret
 Ud Livets Bane med ham Arm i Arm,
 Dens Torne om til Roser har forandret,
 Til blid Deeltagelse hans Hiertes Harm.

For ti Aar siden Venstebro har bundet
 Til hende Krandsen med prophetisk Haand,
 Og hver en Dag, der siden er henrundet,
 Har sandet Venstebro glade Spaadomsaand.
 Thi hende Venstebro atter vil frembære
 Til samme Høitid Gæstes Brudekrands,
 Og dobbelt kjær vil hende Krandsen være;
 I Venstebro Haand den givet blev af hans. *)
 O gib, som den saa træffende betyder
 Dit Hiertes ualmindelige Værd,
 De sjældne, bramsfrie, stille Qvindebyder,
 Hvorved Du alle Gode er saa kjær,
 Den lige sand betegne maa den Lykke,
 Der stadig venter Dine Fremtids Aar,
 Og som den var Din hulde Ungdoms Smykke,
 Ærværdig pryde Dine sølvgraa Haar!
 Og mange, mange, mange flige Dage
 Dig Venstebro række den med frydfuld Haand,
 Og efter Ægtekiærligheden glad gientage:
 Den blomstre, som Dit Hierte, og Din Aand!

*) Jeg spikte nemlig selv Dahlstrøm, ligesom Prologen
 og er af mig.

mit Inderste, bevidnede mig sin og samtlige Brødres Glæde over, at saa fro en Dag var oprunden for mig, hvem de saa ofte, da jeg ikke selv var glad, havde seet ivrig og utrættelig for at fremme Brødres Glæde. Min Cammas Velgaaende udbragte vor almeenærede og ærværdige Abrahamson, hvis hiertelige Sang, Livets Fryd, aftrykt i samme tit anførte Charis, sluttede med denne dertil saa egne Strophe:

Kun yndig Mages Kiærlighed
Kun give varig Fryd og Fred;
Den Fryd til Graven følger os
Og over Graven ud;

Held Dig, vor Broder!
Guldt var Dig Himlens Raab;
Fryd dig ved Livet!

Skion er Din Lod;

og hører det blandt mit Livs herlige Erindringer, at denne min faderlige Ledfager ved saa mangen senere Leilighed kiendte disse sine Ord ved Magt, og frydede sig broderligen ved den skionne Lod, mig her var falden.

Ikke kan jeg giøre Ræde for hans Ord, saa lidt, som for dem, med hvilke Høitidens Hierophant, Betsaleren Schonheider aabnede den hele Høitidelighed; kun dette minde jeg, at hvad her var bleven sagt og svart, havde giort saa megen Sensation, at saa Dage derefter min entusiastiske Pram, der den Tid ikke var af Selskabet, for fuld Alvor affordrede mig de Taler, der i denne Anledning i Borups Selskab Erindringer af mit Liv. 5te Deel. (19)

vare holdte, for at faae dem trykte, og aldeles ikke vilde tage tiltakke med det Svar: at det ikke var andet, end uforberedte Ord sagte af Hjertets Fylde, og indgivne af inderlig Broderdeeltagelse, og Erkiendelse af det herlige Held, som efter mange mørke og mismodige Dage var omsider bleven mig til Deel.

Hvad imidlertid af Alt, den Aftens høitidelige og hæderlige, overraskede mig meest, og staaer allersuforglemmeligst for mig, er, da mod Enden af Maaltidet ærværdige gamle C. L. Mangor, som den Aften forrettede Almissepleierens Embede, traadde for mig, og i samtlige Brødres Navn anmodede mig, som en mit Hjerte velkommen Forretning, at overtage Uddelingen af denne Aftens rige Indsamling til Trængende. Erkiendelig og inderlig bevæget over den Glæde, Brødrene her vilde unde mig, følte jeg dog, at denne veldædige Gave aldrig kunde være i værdigere Hænder, end den Mands, der havde fortient sig Hædersnavnet af Armodens Læge og Ven. Med sønlig Urefrygt anmodede jeg ham da om selv at uddeele dette Brodersindets Offer paa Bøddighedens Alter, med den vise og sikke Haand, der var saa almeensignet, hvorved jeg blot til Erindring om mange mine fordums Glæders Hiem, tilslod mig, at anbefale det i samme Dage afbrændte Ordruups Trængende til hans vennehulde Gudhed.

Man forlade mig, at jeg saa længe dvæler ved disse vennesalige Sceners Erindring; desværre! hvad

i jeg for det meeste i det følgende af dette Bind faaer
at beskæftiges med, er af en høist forskiellig Natur.

I selve disse mine Glædskabs Dage led det fra
Mund til Mund: P. F. Suhm,

Daniens Hæder og Pryd, Musernes Yndling er død.

"Et større, hæderligere og mere udbredt Navn hele
Europa over, end Peter Frederik Suhms, har in-
gen dansk Lærd havt i nyere Tider, og i ældre ikke
heller lettelig nogen, uden det skulde være Tyge
Brahe", saaledes begyndte Suhms værdige Bio-
graph, R. Nyerup, de Efterretninget, hvormed han
ledsagede hans Portrait i Lahdes Samling af for-
tiente Danske; og Samtid og Fremtid vil sande dette
hans Udsagn, ligesom det følgende, hvormed han
slutter: "Den seneste Efterslægt vil prise hans Idræt-
ter, velsigne hans Minde, og fryde sig ved alt det
Gode, som er en Folge af, at han har været iblandt
os." D at det da ligesaa ubetinget, i al sin Ud-
strækning og Omfang, maatte kiendes ved Magt, hvad
han tilføier: "Naar vi og vore Efterkommere see,
at Videnskaber giøre alt flere Erobringer, at Kunda-
skaber udbreder, og Oplysning gaaer flux frem, og
skinner i hver en mørk Braa, naar Skrivefrihed og
Publicitet stadfæste deres Throne paa orthodox-hier-
arkistisk, og collegial-aristokratisk Vældes Ruiner; naar
vi see en brændende Tørst efter udbredte Indsigter,
og grundig Lærdom, forbunden med beskeden Erkiens-
gødselse af andres Fortieneste, fornuftige Religionsbe-

greber, forbundne med Tolerance og Læmpe mod dem, der endnu hænge ved Overtro og Klerketant, lyse Frihedsideer forbundne med villig Underkastelse under enhver Regieringens Foranstaltning, Oploftelse over Standsfordomme hos den Adelige, Blidhed og Belevenhed hos den, som Ar ud og Ar ind, Nat og Dag, ruger over sine Bøger og Papirer, Godsdædighed og Rundhed hos den Velhavende — saa er dette Alt en Virkning af Suhms Exempel, og Suhms Belærelse.”

Ugierne seer jeg mig fristet her at udbryde i Spartanerens bekiendte: Naar! thi sandelig! P. S. Suhms Skyld er det ikke, om alt dette ikke er saa, ikke skulde vorde saa; mere — uden Betænkning siger jeg det — mere end nogen anden Danneborger har han, og det paa utallige Maader, virket, bidraget dertil; af inderste Hierte gientager jeg, hvad jeg, værdiget at være Ordfører for et Samfund, der havde den Ære at have sin Sormand i ham, for den ærværdigste Areopagus, jeg maaskee nogensinde har staaet, af fuld og fast Overbeviisning vidnede, som min helligste Sandhed: ”at skulle almeen Oplysning, Lykke, og Dyd, denne himmelske Treenighed, nogensinde see deres Tempel reises iblandt os, da var det vor uforglemmelige Suhm, der ved hoimodige Opofrelser lagde dets Grundsteen.”

”Men — sagde jeg tillige — jo mere levende den retfærdige ubestikkelige Fremtid erkiænder, hvad

Suhm gjorde for os, jo strængere vil den fordre os til Regnskab for, hvad vi gjorde for ham! og vee! vee os da, om vi findes uerkjendtlige mod ham, hvem vi giøre Fordring paa saa udmærket at paa-
 skionne, hædre og takke! Vee os, om vi forglemme, at den eneste ham værdige Paaskiønnelse, Hæder og Tak er, at vi stadigen ihukomme, troligen følge, hvad han ved Lære, og end mere ved Exempel, ind-
 skærpede os: at elske Fædrelandet fremfor Alt; i Sæders Forædling, og Kundskabs Udbredelse, at vise den eneste ægte Fædrelandskierlighed, og til at op-
 naae dette store Maal, agte hver Noie, hver Bekost-
 ning, hver Opofrelse ringe. Kun saaledes kunne vi værdelig takke, værdelig ære vor Suhm, kun herved kan han vorde vor Hæder, som han stedse vil være vor Længsel."

Blev Suhm ikke, som han selv sagde om Ger-
 ner, paa Danmarks Skuldre baaret til sin Grav, da blev dette Fortrin kun det kiøbenhavnske Universitets Borgere efter deres Ønske af deres
 erkjendtlige Medborgere indrømmet, som Tak for det skionne Beviis, de gave vor hedengangne Belgio-
 rer paa deres taknemmelige Hengivenhed, ved frivil-
 ligen i denne Anledning at opgive den Fritagelse for Liigbæringen, som den competente Dommer Nyerup
 i sine indholdsrige Universitetsaannaler med god Føie regner med blandt de mange priselige og til Univer-
 sitetets Flor og Videnskabernes Bedste hensigtsvarende

Indretninger, der betegnede Hertugen af Augustenborgs virksomme Patronat. Men Liigsølget udgjorde Danmark, som ved Gerneris og Bernstorfs Jordefærd; og havde det — at jeg skal bruge ædle Mallings skionne Ord om den gerneriske Sørgehoitid — gældt om at bære Manden tilbage til Danmark, hvor let vilde Pligten da have været! hvo vilde unddraget sig den da? hvo vilde ikke med Dannerkraft hævdet sin Ret, at deeltage deri?

Ikke var det midlertid her udelades, at medens Danmark, med den hele cultiverede Verdens eenstemmige Samtykke saaledes hædrede sin uerstattelige Hædengangne, var høilbyrdig udansk Drengeskaadhed ublu nok efter Evne at forstyrre Sørgetoget, i det en saadan Høchgebohrner, uagtet de Gader, hvorigiennem Toget gik, vare spærrede for Kiørende og Ridende, med sin Rideknægt efter sig sprængte midt ind mellem de forreste Sørgepar, hvoriblandt jeg mindes tillige med mig selv, afdøde H. C. Snedorf, og flere. Men medens vi samtlige søgte Ord for at give ham vor inderlige Indignation kraftigen tilkiænde, vidste en Hædersmand af Sølget at forklare sig paa en passeligere og uidentvivel Bedkommende forstaaeligere Maade, i det han taus, men med Kiæmpekraft, som den besøiede Forbittrelse uidentvivel fordoblede, greb den høifornemme Hest i Toilen, og satte den ind ad Silkegaden, hvoraf saavel den, som Rytteren og Rideknægten syntes at komme efter, at de ikke vare paa den rette Wei.

At en saadan Daraussens Durchlauchtighed, thi det skal han have været, ikke vidste noget af en Suhm at sige, og vel, om han og havde vidst eller hørt derom, havde i sine Begreber kastet ham hen blandt Skrabet: Gelehrter! det fik saa gaae hen; men at et saa talrigt Sorgesølge, hvoriblandt han f. Ex. saae Munderinger, som han dog sagtens maatte kende, ikke kunde lade ham ane, det torde være en betænkelig Sag, at ride dem over, det var virkelig mere, end vi den Tid kunde faae i vort Hoved; ogsaa yttredes flere Steder, og blandt andet i Tilskueren, Fortrydelse derover paa en Maade, hvoraf man dog næsten skulde troe, han maatte blandt sine Lige have fundet Medhold.

Jeg forbeholder mig i det følgende at komme tilbage til, hvad at hædre denne store Mennekeslevens Admindelse skeede, og ikke skeede, for at gaae over til det andet ubodelige Fædrelands Tab, der betegnede selvsamme Aar.

Den syvende September døde P. F. Suhm; ikke fulde tre Maaneder derefter, den første December samme Aar, døde — som hans ædle Svoger og Ven, Provst Bredsdorf, saa sandt som skiont skrev paa hans Gravminde — Michael Gottlieb Birken, Sandheden tro. Virkede Tidenden om P. F. Suhms Død paa hver Fædrelandets, Mennekeslevens og Sandhedens Ven, som et Tordenflag, da kan jeg med Sandhed sige, at Indtrykket af dette

Sørgbudskab var os som et Jordskielv, dobbelt skrækkeligt i det Dieblif, da vi overlode os til den første Glæde over, at der omsider var raadet Bod paa de Kaar, som ikke blot forbittrede, men og synsligen forfortede denne siældne Vædles Fædrelandet og Sandheden helligede Dage. "Endnu, sagde danske Tilskuer, var Tidenden om hans Forslytning saamy, at hans o: Tænkfrihedens og Tænkksomhedens Benner ilede til hinanden at meddeele hverandre den, at lykønske hinanden dermed; og midt under disse Lykønsninger, midt under denne almene Glæde, endog for saadanne, hvis Dine maaskee aldrig saae Birkner, men der i hans Befordring frydedes ved et Afdrag paa en hellig Giæld til Duelighed, Sandhed og Ret, frydedes ved den Tanke, at denne skarpsindige, frimodige, ædle, og gavnelystne Mand nu skulde bevares, gavne, hædre os længe, lyder Sørgbudskabet om hans Død."

Ikke troer jeg, at den Mistanke hviler paa mig, at jeg snakker, eller nogensinde har snakket min Tid efter Munden, eller blot været dens Organ, for ikke at sige dens Echo. Imidlertid er det mig kjær og vigtigt, naar jeg med uforkastelige Vidnesbyrd kan godtgjøre, at, som jeg i det paagældende Dieblif tænkte og talte, er jeg vedblevet, og vedbliver den Dag i Dag at tale og tænke. En ønskelig Leilighed, i Henseende til den her omhandlede Vædning, at lægge dette for Dagen, gav mig Dannedigteren

S. S. Blicher, ved hans, som flere af hans Digterarbejder, saa lidet paaskionnede Bautaene, hvoraf han ogsaa havde indviet een denne Uerstattede til Minde.

Her altsaa, hvad jeg, i Tilskueren No. 60, 1824, fulde 25 Aar efter Birkners Hedengang, da ikke den nye Smerte kunde mistænkes for at henrive, eller Almeensstemmen omkring mig at bestikke mig, skrev til Eftermæle for ham, der døde, som han levede, Sandheden tro.

"Mangen herlig, ædel, tænksom og dannissindet Mand har Fædrelandet eiet, og, ubetimelig for sig, skiondt desværre ofte ikke for Manden selv, tabt; men om end Tilskueren erkiænder, at der ere de, i hvem det har tabt mere, hvis Savn det i det mindste føleligere fornemmer, var der dog ingen blandt dem alle, paa hvem — hvis Tryllestaven gaves ham ihænde, af de Hedengangne at kalde een tilbage, hvilken han ansaae for at være Fædrelandet vigtigst og gavnligst — hans Valg vilde falde, førend paa Birkner. — "Jeg har ingen kiendt — sagde vor nylig hedengangne Gutfeld, hans Hiertes og Lands værdige Fortrolige, og kyndige Paaskionner, til Danmarks daværende Thronarving, da han strax efter sin Vens Død talte med denne — for hvis Land og Hierte forenede, jeg har havt mere ubegrændset Høiagtelse. Skiondt kiendt, yndet, agtet af Birkner, stolt af at være hædret med ære

fuldt Vidnesbyrd af hans for Evigheden skrivende Pen*), har jeg midlertid, i Følge udvortes — aldeles tilfældige — Omstændigheder ikke levet ham saa nær at jeg af vor personlige Omgang kunde stadfæste vor nu til Birkner hedengangne Vens Vidnesbyrd; men jeg tager ethvert af Birkners efterladte Skrifter frem, peger derpaa, og spørger: hvad have vi videre Vidnesbyrd behov?"

"Jo fuldere og fastere det daglig mere og mere bliver min Overbeviisning, hvad jeg for ikke længe siden i et hæderværdigt Selskab — blandt hvis Medlemmer Birkner satte Priis paa at være — har sagt, og for Publikum **) gientaget: at uden Almeenaand intet Almeenheld, og uden Almeenmening ingen Almeenaand, jo dybere og mere levende føler jeg, hvor vigtig en Mand som Birkner, hvor veldædigt et Værk, som hans, om Trykkefriheden, just i den nærværende Tidspunkt vilde og maatte være. Ikke er jeg blind for de Banstøreligheder, der i dette Dieblif ***) optaarne sig mod Mu-

*) Man see hans samlede Skrifter anden Deel fl. St.

**) Tale i Selskabet den nye Forening (Dreiers Club) i Anledning af Kongens Fødselsdag 1823.

***) Man erindre sig, at dette blev skrevet i den Tidspunkt, da Congressen i Verona var færdig, den franske Armee i Begreb at rykke ind i Spanien, og Strid og Røgte om Strid hørtes over hele Euro-

ligheden af en Trykkesfrihed, som den vi i Danmarks gyldne Dage nød; at under Europas nuværende Stilling et Land

hvor Tankens Ytring var, som Tanken fri, vilde være udsat for utallige Ubehageligheder, især naar dette Land var — beliggende og beskaffent — som Danmark; men desvigtigere var just under disse Omstændigheder et Værk, der sindigen og grundigen, med birknerst Frimodighed, og birknerst Beskedenhed, udviklede, hvordan den Ytringsfrihed maatte være, der selv under slige udvortes Omstændigheder var tænkelig, og ønskelig.”

”Hvorvidt dybere Tænkere, lærdere Lovgrandskere, statskyndigere Seere kunne have omhandlet denne Materie, er det ikke mit Kald at undersøge, eller min Indbildning at kunne bedømme; men at rene Pen, ikke besmittet af det mindste Galdebryp, som ikke belemt af de egoistiske Hensyn, der saa ofte lægge sig paa Pennen og gjøre den ureen og slæbende, ikke er ført, og ikke kunde føres i dette vigtige Anliggende, det veed jeg, og det tør jeg sige; og paa denne Pennens Reenhed beroer her det meeste, beroer maaskee Alt; ja maaskee torde jeg tilføie, at det neppe engang var nok, at den, der førte denne vigtige Sag, var reen for Lyde; han maatte vel

pa, en Tid hvorpaa man ikke uden Gode anvendte den frimantle Linie:

Kun Mørket synligt er ved idelige Lyn.

endog være ophøiet over Mistanke. Havde han Uret at paaanke, Fornærmelser at hævne, eller, paa den anden Side, mægtig Belynder at hylde, oppebaaren Belgjerning at takke for, eller Herregunst at anbefale sig hos, nogen Lidenſkab at offere til; han ſkrive lige reent, lige frit, lige ſindigt, men hvad han ikke lagde i det, han ſkrev, hvad han aldrig maaſtee drømte om, at kunne ligge deri, vil dog findes der, fordi det ſeges, og ſøges med den Overbeviisning: at det der maa være at finde; ved denne Sag er Quinctilians Ord: at Taleren maa være god Mand Kyndig i at tale, af dobbelt Bigtighed, og en ſaadan Mand var Birkner, og var erkiendt for at være."

At denne min daværende, og ved og inden denne Dannerædlings Død oftere yttrede Overbeviisning om hans Værd, ſom Menneſte og Skribent, er vedblevet uforandret at være det, derpaa vil man i nærværende Skrift mere end eengang have fundet Beviis; at det var den offentlige almene Stemme ved hans Død, ſaa vidt jeg veed, eller mindes, ikke modſagt af nogen eneſte, der vovede at opløſte ſin Stemme, vil man ved at randsage de Dages litterariſke Annaler, kunne overttyde ſig om.

Forfatteren af de høiſt intereſſante og inholdsrige Blandinger i Breve fra Kiøbenhavn — Iris og Hebe for Januari 1799 — Aſſeſſor Bærens, gjorde danſke Tilſkuer den Gæde, at giøre dens Ord i

denne Fædrelandsfjorg til sine, i det han saaledes begyndte sit tolvte Brev: "Skrivsfrihedens frække og ædle Talsmand, Præsten Birkner er død, to Dage, efter at Regieringen havde afbetalt noget af sin Gæld til ham ved at kalde ham til Wemmelew, som Sognepræst: "Den ærefulde *) Eftertid — sagde Rahbet

*) At man ikke skulde misforstaae dette Epitheten, som man maaskee torde mene, jeg i den Betydning, der først synes at frembyde sig, ikke saa ubetinget nu torde vilde sande, være det mig tilladt, af Tilhøveren selv at anføre det næstforegaaende. "Med Birkners Nøisomhed, Birkners Tænkemaade, er man Herre over sine personlige Aar. Behøvede Birkner, som Individ, end videre Trøst, da, kunde han, — at jeg skal laane en Bending af Frankrigs Thomas — see Fremtiden fremstaae, og sige: astør dine Taarer; jeg kommer at yde dig Ret, og ende dine Lidelser. Jeg udgjør de store Mænds Løn. Jeg har havnet Gerner over dem, der fornærmede ham. Jeg bestrømmer Bagvaskere, og tilintetgjør de Menneſter, der misbruge deres Magt. Jeg betragter med Foragt de Mausolæer, som i mangt et Tempel opreises for Menneſter, der ikke have været andet end mægtige, og hæbrer, som hellig, den raa Steen, der bedækker Tænkerens Afse. Mindes, at din Siæl er udødelig, og at dit Navn skal være det. Tiden flyer, Diebliffene afløse hinanden, Livets Drøm henrinder. Du, og dit skal leve, du skal tilgive dit Aarhundrede dets Uretfærdigheder, Undertrykkerne deres Grumhed, Naturen, at den valgte dig til at undervise, og oplyse Menneſtene." Hertil foiede jeg nu: hvad være hine saa bittre Diebliffe mod den ærefulde Eftertid," og nu vil

i en, blot hans Minde helliget Tilskuer — vil sætte hans Navn mellem vore danske Tænkere næst ved Tacitus Rothes, vil give ham det Vidnesbyrd, at ingen, ingen mellem vore Skribenter har forenet skarpe, lysere Tænken med mandigere Beltalenhed, ædelere Frimodighed med elskeligere Bødselighed, været paa eengang renere for Mennekesfrygt, og for Personlighed og Beedstthed; nidkærere for det almene Lær, og uegennyttigere for sit eget." Denne Tanke — lægger den dannessindede Brevskriver til — være vor Beroligelse ved Erindringen om, hvad Fædreland, og enhver Dyd tabte ved hans Død!"

man see, at jeg herved kun forstod, hvad Eftertiden har været, og vil vedblive at være — ærefuld — for Virkner, som for de Landets fortræffelige Mænd, en sandru Taler med Føie har nævnet, som samvirkende med ham i de lykkeligste Aar, vi i vort Fædreland har oplevet, da Meningsfrihed og Borgerfrihed vare Tegn, ikke for Strid men for glad Betragtning, en Rothe og en Suhm. Hvorvidt i øvrigt samme Eftertid fra en ovennævnt uheldsvanger Dag (s. S. 212) og indtil nærværende, i Almindelighed har Udkomst at kaldes ærefuld, lader sig vel mindst afgjøre i det Land, der har den Lykke endnu, som i hine Dage, ved Statens Roer at have en Fyrste, udrustet med Kraft og Vær som Frederik den fjerde, som med disse forener den femte Fredriks eiegode Hierte, og hvis faderlige Regjerings Velgierninger vi, en Række af Aar, i Ly af Fredens Palmer atter nyde og paastionne.

Dog — jeg kan henholde mig til, hvad hans værdige Ven og Mindetaler, i hvis kjerlige Arme han døde, den dybtfølende Gutfeld siger i Fortalen til fjerde Bind af hans samlede Skrifter, efter hans Død udgivne — hvad jeg med Føie regner til begge Hædersminder — af den angaaende Hovedspørgsmaalet saa meningsforskjellige A. S. Ørsted. "Man vente her altsaa ikke noget om Virkner som Skribent, eller om hans litteraire Arbejder. I denne Sag er Almeenhedens Stemme dog vel kun een; og nærværende hans efterladte Skrifter, der for største Delen bleve udarbejdede i hans sidste Sygdom, og endte kort før hans Død, ville — havde de end ikke denne Interesse — dog uden tvivl ved deres almeennyttige Indhold, og ved den Grundighed, den Skarpsind, og det lyse Foredrag, der ogsaa her, som overalt, udmærker denne ædle Tænker, sikkert vinde den bedre Deel af hans Medborgeres Bifald og Agtelse."

Om hans Værd som Menneske, behøver jeg saa meget mindre at tilføie Noget, da samme i hver Henseende over hver Indsigelse ophøiede Vidne, med den ham egne Begeistring for alt Edelt, og Skiont, og Stort, har skildret dette i en Mindetale, som det er blevet mig forundt, ikke blot, som et Exempel paa Sandhedens og Hjertets Betsalenhed, men og som et Mønster paa de Fortienester og Dyder, der berettiger og beføier til et saadant Eftermæle, at optage

i den Exempelsamling, som gives vor studerende Ungdom ihænde, og hvor, jeg tør være sikker paa, at ingen

7 M Ungling hvis Hierte af bedre Leer Titand^{er} har dannet, har ladet den være ulæst, eller efter at have læst den, gaae sig af Minde.

Der gives Emner, som det er vanskeligt at rive sig fra; og nærværende staaer mig høit mellem disse; man tilgive mig derfor, at jeg endnu, uden at have glemt, hvad Abrahamson i sin Recension over P. Paars (crit. J. 1773 No. 9) siger om at udskrive sine egne Skrifter, som den lastværdigste Art af Plagiater — af den umiddelbar i den første Følelse af Fædrelandets Tab i ham (af hvem det — sagde en stemmeberettiget Mand — havde Grund til at haabe endnu saare meget, medens det — hvad de følgende 30 Aar torde have sandet — ingen havde, af hvem det kunde vente mere) skrevne Tilskuer at anføre følgende, da jeg drifter mig at ansee, hvad deri er sagt, som et Ord, nu maaskee vel saameget som nogensinde — til sin Tid.

”Medborgere! Brødre! en ypperlig Medborgers Grav er Fædrelandets helligste Alter; det sølte jeg ved Suhms og Gerners Grave; denne Følelse fornyedes hos mig ved Tidenden om Birkners Død. Aldrig burde man forlade dette Alter, uden derpaa at have bragt et Offer, uden derved at have aflagt et helligt ubrødeligt Løfte. Videnskabsmænd! Tæn-

kere! Skribenter! Os er det især Ordet ved Bir-
 kners Grav tilkommer! lad os, i det vi lyse Fred
 over hans Minde, henkaste vore Bitterheder, vore
 bedst grundede Fortrydelser og Forbittrelser, bag hans
 Grav; see! han talte, og skrev uforsærdet for Sand-
 hed og Ret; men aldrig besudlede noget Dryp af
 Galde hans Pen! derfor skal og Alt, hvad han skrev,
 med aldrig salvende Glands lyse i Evigheds Tem-
 pel; see, han leed, og leed meget; men han klagede,
 og lavedes ikke; Sandhedens og Fædrelandets Sag
 var ham saa hellig og dyrebar, at han frygtede, at
 beblande den med sin egen! Lad os lære, og love
 Fred ved den Fredsommes Grav! lad os stræbe,
 mod Forsølgelser og Forurettelser at sætte Fortiene-
 ster og Taalmod; men ikke bryde Staven over dem,
 der ere ulykkelige Redskaber i Løgn og i Uretfærd-
 Haand, og der saa ofte, selv, naar de forekomme os
 at handle urigtigst og uretfærdigst, ligesaa ærligen
 følge deres Overtydning — den være nu ret eller
 vrang — som vi nogensinde følge vor, den vi tit ikke
 mindre misleedes af. Lad os lære, og love, intet Of-
 fer at ansee alt for kostbart, ingen Fare alt for stor,
 naar Sandhed, Fædreland, og Menneskehed kalde;
 men vel at stielne mellem disses Guddomsstemme, og
 vore Lidenskabers Sirenerøst. Lad os sige Sandhed
 for Sandheds Skyld, men ikke for Bild eller Ben-
 æftelse, Had, eller Avind, eller nogen anden Aarsag.
 Lad os kiendes som Birkners sande og ægte Brødre.
 Erindringer af mit Liv. 5te Deel. (20)

derpaa, at vi have arvet hans Aand, om end ikke saa stor, saa lys, eller saa kraftfuld, dog ligesaa blid og saa reen. Lad os, som han, søge vor Frihed i Sandhed, i Uafhængighed af udvortes Omstændigheder, og af egne Lidenstaber; ofte nok have vi nævnet ham, som vor Hæder, han vorde vort Mønster."

I samme Aand sang en Udlænding i en Bennekreds, ikke mange Aftener derpaa, følgende af mig forðanskede og i Tilskueren optagne Linier:

Dg I, hvem Snillet Afdømt gav,
 At arve Frugten af hans Moie,
 O Brødre! ved en Broders Grav
 Hans Mønster Eder staae for Die!
 En Løsteskaal i Birkners Navn:
 At vove Alt for Sandheds Gavn.

Have nu desværre disse Forsætter, disse Løfter, disse Formaninger kun sovet alt for sødelig i deres Dren, som de nærmest henvendtes til, og synes de i nærværende Dieblis vel saa langt fra at vaagne af denne Dødsføvn, som nogensinde; tør jeg end ikke selv, skiondt jeg haaber, ikke at have været af de værste, smigre mig med, at de altid have været vedborligen vaagne i mine egne; og var især den Tidspunkt, der fulgte oven paa Birkners Hedengang mellem dem, hvor denne Søn med sørgelige Symptomer bebudede sig, er det da at undres, hvis de ligesledes henveiredes uhorste og uandsede, Tilskuerens Slutningsord:

"Og I, Twillingrigets Mægtige! ikke vil jeg her videre udvikle de tvende luxdorphske Linier, der tiene Bladet til Overskrift:

Da Pallas Danmarks Sorg ved dennes Bortgang saae,
 Gif dine ædle Mænd, *han* bød, i Live saa,

ikke minde Eder om, at endnu aldrig er Jordens
 Vældige noget bitterere sagt, end i hint laconiske Grav-
 minde over Suhm: Danmark, Europa, Verden,
 havde een Mand, der sagde Sandhed uden at
 forfølges, og han er død; ikke vil jeg hvæsse
 Eders egne Følelser over Birkners sene Forslyttelse;
 kun dette: det staaer til Eder, paa den værdigste,
 skionnestke Maade at afbetale Fædrelandets Gæld til
 den Afdøde. Vor Presselov — siger det almene
 Rygte — skal være i Vente; Birkners Land svæ-
 ve for Eder, saa ofte I lægge Haanden derpaa."

Billigt, er det imidlertid, pligtigt, at sige, at li-
 gesom det ikke var til det hæderværdige Tiirklover,
 af hvis Hænder, som ovenfor er sagt, dets Udka-
 st til en Presselov alt længe var ude, ovenstaaende
 Ord henvendte sig, saaledes kunde vel aldrig hint
 vigtige Spørgsmaal paa en ugunstigere Tid, da Birk-
 ners fredsfælle Land mindre kunne vente at tages til
 Ledfager, været til Afgiørelse, og havde hin vist i en
 langt høiere Grad Ret, end han og jeg vel selv
 gjorde os Forestilling om, hin i Tilskueren anførte
 redelige Sandhedsven, som det smerter mig ikke mere

at kunne navngive — der sagde: det var maaskee det bedste Wiebliß for Birkner at døe.

Men var end den Tids Fylde ikke kommen, Birkner med os saae imøde; derfor tænkte, skrev, virkede han ikke forgiæves. Med Bautaastenenes ovenansorte ædle Digter istemmer jeg til hans Minni:

Du Sandheds Lærling, Sandheds Lærer selv!

Gud glæde dig i Sandheds lyse Rige,

Dig rinder hist nu som en vældig Elv,

Evad her du som en Draabe saae opstige.

Var end hint hans kostelige Skrift kun et Sædkorn, der endnu har Tid, maaskee lang Tid at ligge i Jorden, inden man seer det spire, og Sandheds Gud giver det Væxt, at det hæver sig frodigen i sin Styrke, og bærer signærig Frugt; at udsaae Træer, der skal gavne en kommende Ald, er ogsaa en Fortieneste, og sikkerlig en sandere og større Fortieneste, end at opelske Græskar, i hvis Ly man frydes et Døgn, indtil en Dnm kommer, og stikker det, og det visner paa een Nat, som det paa een Nat blev til.

Du, stælbne Væbling! hørte under Muld

Den ætherræne Sandhedskilde luse;

Da grovst du, som en Bergmand efter Guld

At den i Solens Straaler kunde bruse;

Du kæmpede med ufortrøden Hu

Og frem mod Dagen sprang den rige Kare!

For ikke at stille Fædrelandets tvende ubodelige, i det mindste i disse henrundne 30 Aar uoprettede Savn, Suhm og Birkner fra hinanden, har jeg ved

at omtale den sidste Tab, ilet en Række Begivenheder forbi, som jeg dog i min Fremstilling af Tingenes Gang ikke kan udelade.

Hvorledes jeg, medens alle hine mørke Skyer trak op, personligen besøgte mig, derom kan man bedst gjøre sig en Forestilling, ved at læse den umiddelbar efter mit Bryllup, den 3die September 1798, udfomne Tilskuer, hvori en saakaldet Flagrelild Flane, en ægte Kiøbenhavnsk Dame giver — som et sandt Dievidne nylig træffende udtrykte det — en sand Carriatur af mig, min Levemaade, alle mine Gierninger og alt mit Væsen, saaledes, som jeg ønskede mig det, tænkte mig det, fik det, og havde det fulde tredive Aar, den eneste rigtig nok væsenlige Omstændighed undtagen, at hun tillige tænkte os velsignede med Børn, af al sand jordisk Lykke, den eneste, vi have savnet. Det torde ikke findes af Veien, at jeg af denne Skildring, hvis Sandhed jeg selv har vedgaaet, med Udeladelse af, hvad egentlig angaaer Minutens Cynthia — som Pope kalder det — Døgn-daarskaberne, her meddeler et Udtog:

P. M.

"Her løber i disse Dage et latterligt Rygte i Kiøbenhavn, som jeg dog umulig kan troe; hvorvel man da hører saa meget forunderligt i vore Tider, at man da sagtens kan høre det med; Byen fortæller nemlig, at Hr. Tilskueren har giftet sig. At han kunde falde paa det, er sagtens ikke saa forunderligt,

efter alle de stadselige Beskrivelser, han har vartet op med, om huuslig Lyksalighed, og Ægtestands Fryd, og hvad det Alt er, hans Blade nu og da have været saa fulde af; men det, som jeg ikke kan begribe, det er, at der er nogen, der vilde tage ham, og der virkelig tager ham; og havde det endda — som der staaer i Comedien — været en hottentottisk, en cosakkisk, kalekutisk, husarisk, eller malebarisk Dame, eller en fra Thy, Bogøe, Færø, Island eller Grønland, skulde det ikke saa meget have undret mig; men Golt siger endogsaa, hun skal være fra Kiøbenhavn, og det er jo det, jeg slet ikke kan begribe; for saa maatte hun jo dog vel vide, hvad hun fik for en i den kære Hr. Tilskuer, og hvad hun af ham kunde vente sig."

"Jo den Stakkel! hun vil da komme vel an; og for det det ikke skal komme alt for meget bag paa hende, vil jeg forbarme mig, og forudsige hende hendes tilkommende Stiæbne, og det saa omstændelig og paalidelig, som den værste gamle Kielling kunde have læst den i en omvendt Kaffe kop, eller den kunde være hende lagt af hendes Stuepige i Kort."

Hun beskriver da nu vor tilkommende Færsel, vor Bopæl med Bohave, vor Omgangskreds, vor Levemaade, uden for Huset, vore Forlystelser, min Kones Toilette og Garderobe, og tilføier derpaa: "Og saa er han nok istand til at falde paa, at hun skal, som han kalder det, passe sit Huus, og at det

skal være hende en Fornøielse, ligesom han da igien vil bilde hende ind, at det er ham en Fornøielse at passe sit Arbeid; ogsaa skal de, kan jeg tænke, naar hver er færdig med sit, vederqvæge dem med at holde hinanden med Selskab, og sidde der, som Egtepeer og hans Hustru, og føre en keedsommelig fornøstig Discours paa sin hiemvelst, om Sorg og Glæde, og Ondt og Godt, og Pligt og Løn; og saa, kan jeg tænke, hun skal finde Morstab i at læse, hvad han kalder en god Bog, som Marezoll, og Salzmann, og Peer Jensen, og jeg kan godt forestille mig, hun endogsaa kommer til at læse hans Tilskuere, den Stakkelt! og derfor er det da ogsaa, jeg skriver dette dertil, for det hun i Tide skal blive beredt paa, hvordan det vil gaae hende."

Jeg forbigaaer nu af gode Grunde Skilbringen af vor Fremtid, naar der — i Flagrelids Planes Sprog — havde staaet sig Børn til; hvorpaa hun da slutter:

"Sandt er det, at jeg ret ynker den stakkels Rone, for er der noget ved hende, saa vil det ret være et tungt Liv; med mindre det skulde da være ligesaadan en Drømmerstke, som han selv, med Hovedet fuldt af huuslig Fryd, og hvad alt det hiemvelske Gladder videre hedder, for i saa Fald er det godt nok til hende; og saa kan jeg da ret forestille mig, hvad det vil blive for et opbyggeligt Liv, ligesom i de gammeltdags Historiebøger, og hvor han

saa vil blive reent besat til at moralisere for os om, hvorledes vi træde vort eget Held under Fødderne, og bortedsle vort Livs Lyksalighed for Fias og Tant, og hvad han og den glade Capellan deroppe i Norge, hvad han hedder, *) vil skrive nogle fornøielige Vers til hinanden, og hvor man hvert Dieblig vil komme til at sige, som han — Spradensfeldt — i Comedien: *Ah que ça est doux! Lad os faae det paa Noder!*” Og ihvorvel! naar jeg ret betænker mig, saa troer jeg dog, som jeg sagde før, at det er bare Folkesnak, og ikke noget om, især siden der siges, at hun er fra Kiøbenhavn, for her — skulde jeg — som sagt — dog troe, at den gode Monsieur Tilskuer var saa vel kiendt, at der ingen gif hen, og tog ham saa let. Men hvis det da endelig skulde være saa galt, og der virkelig er een, der har været saa ulykkelig at gaae hen og tage det Menneſke, saa skal hun da nu ikke sige andet, end at hun er blevet varet ad, hvordan hun vil faae det, og saa faaer hun da have det saa godt.”

Paa det nu denne Advarsel skulde have desmere Gynd og Klem, undertegnede jeg Brevet selv paa venstre Side med mit Monogram, som til Bitterlighed, eller som Concipist, om man vil; og er jeg aldeles sikker paa, at hverken min Camma, eller nogen anden Dødelig lod sig føre i Vildrede, ved

*) Jættlig.

det i Parenthesis hosføiede Spørgsmaalstegn, der egentlig henhørte til den af Correspondentinden opkaufte Tvivl, om jeg, saa gal jeg var, kunde være saa gal og saa uforkammet, i mine Bryllupsdage ligesuldt at passe, hvad jeg havde at giøre, hvilket hun dog ikke kunde troe mig til. At minamma ikke ventede, og ikke ønskede sig andet af mig, og var glad ved at finde og beholde det, derpaa er jeg saa lykkelig at kunde fremlægge mange, og mangeaarige, egenhændige Vidnesbyrd fra hende.

Mellem Lykønskningsbesøgene fra vore saakaldte Hvedebrødsdage erindrer jeg af mange Aarsager med særdeles Interesse et af et andet nygift Par, daværende Prof. G. H. Olsen, og hans Kone. Hun og min Kone vare Ungdomsveninder fra Mad. Lindes Institut. Han og jeg havde fra hans første Studenterdage kiendt hverandre, og senere, uden nogensinde at have været i noget nære Samkvem, staaet i mangehaande saavel personlig, som litterarisk Forbindelse. Ogsaa havde jeg, som jeg i det foregaaende (S. 24) har berørt, holdt mig saa temmelig ude af den ulyksalige Strid, som opkom, da han til Notarialembedet blev foretrukket min Ven P. A. Heiberg, der en Række Aar havde forrettet det for den gamle og syge Notarius Publikus Schmidt, og var almindelig anseet, ja, som man vilde vide, formelig erkendt, at have saagodtsom Jus quæsitum dertil, endog af dem, der senere meente, at Notariatets Pen ikke kun-

de betroes en Mand, der var tree Gange dømt for sin Pen.

7 de Som jeg overalt hader alle personlige Pennefeider, var mig denne særdeles imod, da jeg — og desværre kun med alt formegen Feie — forudsaae ubehagelige Følger deraf, skiondt jeg var langt fra at ane dem, mellem hvis Hovedkilder den ustridig var mellem de allerværste. Da imidlertid Prof. Olsen i et af sine Stridskrifter — Audiatur ars & altera pars, Cap. 9 — ved at omtale de mod hans Modstander anlagte tre Pressesager, tilføiede: enhver erindrer vel og de foregaaende Omstændigheder i hine Dage, da Simon Sandruus Skilderi i Tilskueren morede Hr. Heibergs Publikum, medens Grev Bernstorff, der ikke havde den Lykke at have Hr. Heiberg til Raadgiver, vreed sine Hænder for at redde Trykkesfrihedens Sag, og Landets Fred og Vre tillige,” sølte jeg, der, som min Ven Elafon Horn i et nysansfort Vers udtrykte sig,

Allene endossered'

Hvad Cancelliet assignered'

Paa Simon S. & Compagnie,

medens P. A. Heiberg ved denne Leilighed end ikke var nævnet, eller af mig, der havde modtaget Stykket anonymt, og uden at efterspørge eller erfare Forfatteren, kunde nævnes, mig besøiet til at tage til Gienmæle, og skrev jeg da i Tilskueren den 12 Juli 1798, i Anledning af et Brev jeg, under Navn af

Claus Klammersty, uden tvivl havde tilskrevet mig selv, følgende under mit Navn:

"Undertegnede har hidtil — skiondt et Sted i Audiators Ide Cap. med Føie kunde ansees, som en til ham henkastet Handske — ikke viller blande sig i nuværende Strid, da han deels ansaae det for uædelt og fornærmende mod Vedkommende selv, om man paatvang nogen af dem sin Bistand, eller om man, da nu denne Strid var begyndt, vilde hindre dem at staae hinanden deres Hug; deels og fordi han med Føie kan anvende, hvad han ved en ganske anden Anledning hørte et Menneske *) i al Genfoldighed sige: han var i denne Sag hverken partist eller upartist; ikke upartist, thi han gior sig en Ære af, at høre til Hr. Heibergs Publikum, ja til hans Venner; hans Ønsker og hans Deeltagelse, have fra først af været for Heiberg, hvis Tilfidesættelse fra mere end een Synspunkt har høiligen krænketham; ikke partist; thi forudsat, at Heiberg ikke kunde, og maatte, og skulde faae Embedet, var der blandt de navngivne Competenter vel den, hvem hans Ønske

*) En ikke altfor flygtig Marqueur i Dreiers Club, der imidlertid, i vedbærlig Følelse af sin officielle Inviolabilitet, ikke blot optog mig Øvenstaaende meget ilde, men søgte meget ivrig Nogen til at antage sig paa Prent hans Sag mod denne formastelige Fornærmelse.

mere var for, *) men hans Onske kunde aldrig være mod Prof. Olsen, hvis Talenter og Indsigter han ved mere end een Leilighed har ladet vederfares Ret."

"Nu derimod, da de kæmpende have staaet hinanden de vedbørlige Hug, da Pøbelen udenfor med Pøbelvaaben synes rede at storme Banen, nu troer han sig besøiet, som Borger og Videnskabsmand, at yttre det Onske, at Kampen maa være forbi, da der ved den kun er at tabe, og intet at vinde; da det eneste Document, der i denne Sag torde være af Vigtighed, Cancelliets Forestilling om det omtvistede Embeds Besættelse, dog neppe vil komme for Lyset; men især da Mænd med Aand og Duelighed, som begge de her stridende, skyldte Fædrelandet og Oplysningen Regnskab, ikke blot for, hvad Tid og Pund hver af dem ødsler paa disse gavnløse Stridigheder, men endog for, hvad hver nøder den anden at spille derpaa; et Regnskab, hvor dem vel paa billig Smerter og paa Giengældelses Conto nogen Godtgørelse vil blive bevilget; men hvor svære og stemme Antegnelser ikke vil udeblive, hvis de i en Tidspunkt, som denne, da Oplysning og Tænkfrihed vel har alle sine redelige og talentfulde Benner behov, vedblive for personlig Tvist at tilside sætte den almene

*) Prof. L. C. Brun, hvis Aand, Kundskaber, Arbeidsomhed, og Retsind jeg fra mine Skoledage af har haft en Erbødighed for, der med kommende Aar stedse er tiltaget.

Sag; heller ikke kan det være dem ubekiendt eller ubemærket, hvilken Jubel enhver saadan Kamp mellem Mænd af Talent er for Mærkets talrige Hob; hvor den frydes i den glade Forhaabning, at see dem, om ikke fælde hinanden, saa dog vibringe hinanden Saar, som den kunde forgifte, og selv give blotte Sider, hvori den kunde stede sin Dolk. Enhver talentfuld og redelig Sandhedsdyrkers Agtelse er en vigtig Deel af Oplysningens Almeenskat; O! lad os da ikke frivilligen selv bortødsle dens, ikke give den til Priis for dens uforsonlige Siender. Broderlig trofast Forening om Fædrelandets og Oplysningens Alter! og evig Undergangs Krig med Fordomme og Bildfarelser, med Laster, Uret og Vold."

Alt ovenstaaende var min sande og inderste Overbeviisning, var, og er, og bliver, ikke blot i den Feide, hvor den ene var min næie Ven, den anden, endog hans litterariske Værd uanseet, mig hæderværdig, som en Ungdomsven af min retvise Samsø, men i enhver Strid, hvor Hædersmænd træde fiendtlig op mod hinanden, deres personlige Forhold til mig være i øvrigt, som den vil, min hierteligste Følelse, haaber jeg, min samfulde litterariske Vandring med alle dens Feider, og Mennefteligheder, og Lidenskabeligheder vil godtgjøre.

Aldeles fyldestgjørende var det midlertid ikke for Heibergs Modstander. I sin Duplik, udkommet

i Midten af August, siger han: Rigtigere og ædlere har en Nyerer sagt: Du skal saaledes omgaaes din Fiende, som kunde han eengang vorde din Ven; og det fryder mig, at denne Nyerer er vor danske Tilskuer. Vel finder jeg ikke Reglen saaledes udtrykt i et af hans sidste Blade, hvori han fremstaaer som Mægler, og taler Fredens gyldne Ord; men fatter jeg ham ret, da giennemlynde denne Tanke hans Siel, før han talte, og vist nok er han ingen af de ukaldede Krigere, der med alle Slags Vaaben have blandet sig i Freden. I hans Haand har Oliegrenen Vnde, og ikke sjelden have Gratierne skaaret de Penne, hvormed han skriver i Medborgeres Hierter. Vel feiler han, naar han troer, at et Sted i Undiatur's 9 Cap. med god Foie kunde ansees, som en til ham henkastet Handske, skiondt jeg, om han bliver sit Riddersprog tro (og hvi her nedlade mig til uværdig Tvivl?) vel kunde have Lyst at bryde en Landse med denne øvede Kæmper. Om end Kampen blot gav Anledning til nye og ædlere Ridderskabs Love, meget var da vist vundet for andre, som og for de Kæmpende selv. Vel synes hans Riddershierte at slaae varmt og bestemt for min Modstander,*) og hans Dom derved at tage af den

*) Det gjorde det, og det borde det; men i Bevidstheden heraf, tillod jeg mig heller ikke paa mindste Maade i Vvenstaaende at fremtræde, som Kampdommer; mine Forbringer vare lige for begge, og

Vægt, som en ærlig Ridders Sprog bør finde hos hver af de tvende Kæmpende, der søgte i hans Paa-syn for Vren, og ei for at gotte den Pøbel, der udenfor synes rede at storme Banen. Men dog er han den første, der fremstod, og talte i Hæderssprog til os begge. Og sikkerlig! jeg griber ham paa hans Ord — og naar han seer af min videre Fremfærd, at jeg har mærket paa hans Tale, da fordrer jeg igien som Ridder, at han skal mærke paa min, om han nogensinde i Fremtiden kunde lade sig friste til at fornægte sine egne, de kostelige Gnomer. Een for een, og Navnet paa Skjoldet, da kæmper jeg med enhver, der bruger ærlige Vaaben, naar jeg kun har Tid, og føler mit Kald. Men Rahbek veed, at jeg ikke længer er i Arcadien. Held ham, at han er der, og tifold Held over ham, om han stedse, liig en Fenelon, dypper sin Pen i sit Hjerte."

"Om da end ikke alle Strængene i hans Siel staae i fuldkommen Samklang, om han stundum i et Pandæmonion skulde troe, at skue et Pantheon, hvad skader det, naar kun Løkes Gift ikke smitter hans Tunge, naar kun Banfreds Trædskhed er langt fra hans Siel?"

Honny soit, qvi mal y pense!

Bed at affstrive Dvenstaaende, har jeg følt, at deri

kunde intet tabe af deres Vægt, om jeg end formelig var fremtraad, som den ene Stridendes Kampvidne.

stod Ting, som vel kunde, maaskee burde og vilde have fristet mig at tage til Gienmæle, især da — hvad jeg, i det, jeg affrev, havde overseet der i det næstfølgende var mere, der vel kunde besøiet mig dertil; midlertid skeede det ikke, enten fordi, hvad jeg næsten maa troe, denne Duplik, der, som sagt, udkom midt i August, ikke var kommet mig for Nie, hvilket i saa Fald var meget begribeligt, da der i hine Tider, ikke som senere, vare Steder i Overflod, hvor man kunde være vis paa at forefinde Alt, hvad der af saadan Natur udkom, eller fordi jeg just i de Dage, saa kort for mit Bryllup, havde andet at ændse, eller vel og, fordi, naturligviis mindre end nogentid, min Hu

da stod til Trætte, rustet ud med Brede, og altsaa det: hermed Fred og mit trofaste Haandtag! hvormed hans Philippica sluttede, villig sandt Gienklang i mit Hierte. Nok, ligesom det, indtil jeg i Anledning af nærværende Skrift i disse Dage gienlæste hans Duplik, aldeles var gaaet mig af Minde, at og hvad han deri kunde have skrevet mod mig, saaledes har jeg og, ved at giennemgaae Tilskueren fra Midten af August og til Midten af September ikke fundet eet Ord, eet Bogstav, een Løddel, hvori deraf var taget ringeste Notice, uagtet adskillige af de i denne Mellemtid skrevne Nummere, især det umiddelbar derovenpaa udfomne: Huusraad mod Skrivefrihedens skadelige Sølger, tilstræffelig for-

anledigede, fristede, ja jeg kan næsten sige opfordrede dertil, naar den fierneste Idee om sligt havde været i min Siel; ligesom og den umiddelbar derpaa følgende Rotteallegorie aldeles bestæftigede sig med Emner af samme Natur. Og gav end det næstfølgende Blad om det kunstige Uhr, der ikke viiste den spildte Tid, ikke saa umiddelbar Anledning dertil, er jeg dog vis paa, at dersom min Siel havde været, jeg vil ikke sige fuld deraf, men blot ikke reen derfor, vilde Pennen eet eller andet Sted flydt over; hvilket endnu naturligere kunde og vilde fundet Sted i det derpaa følgende, der netop, ligesom hans Audiatur, havde taget sin Indledning fra Wagners Spegelshistorier, og altsaa gav den allerønskeligste Leilighed til at see ind til ham, hvis jeg havde haft mindste Fristelse dertil.

At man midlertid paa den anden Side ikke skal troe — hvad jeg rigtig nok ikke gierne vilde mistænkes — for at jeg havde ladet mig forknytte, eller forbløffe, eller forsaget min gamle Ven Heiberg, uagtet jeg ikke vilde paanøde ham en Bistand, han ikke havde behov, maa jeg dog anmærke, at i det i de selsomme Dage udkomne Hæfte af Minerva, August 1798, findes efter Begiering indrykket en Erklæring fra Tradlateur P. A. Heiberg over en ham fra Magistraten tilsendt Ansøgning af Notarius Publicus Prof. Olsen om flere Tradlateurers Ansættelse; dog uden at Minervas Udgivere naturligviis Erindringer af mit Liv. 5te Deel.

havde tilføiet eet Ord om denne dem uvedkommende Sag, men indskrænket dem til at aftrykke Heibergs Brev, af 28de August, hvori de anmodedes om denne Indrykkelse, og hvori han siger: "Det er ingenlunde min Hensigt herved at fornøye vore Stridigheder, jeg ønsker det ikke; men frygter det ikke heller. Skulde derimod Omstændighederne nøde mig til at væge mig, da skal jeg, saa nødig jeg endog gaaer til dette Arbeide, tilstræffelig godtgjøre, at man ikke altid har Uret, fordi man tier."

Ved nu at være kommen til at røre op i disse gamle Actstykker, seer jeg tillige, at Nyerup i Miznervas Litteraturartikkel, ved at anmælde ovenomtalte Duplik, har erklæret Notarialfeiden herved for sluttet; og skulde man da næsten fristes til at troe, at, maaskee i Anledning af M. E. Bruns saare ubetimelige ironiske Beviis: at en monarkist Regiering ikke var forbunden at bortgive Embeder efter de Søgendes Duelighed — der var sat under Generalskizalens Tilstale, man paa alle Sider torde været blevet enig om, at holde op,

medens Legen endnu var — som saa.

Saavidt jeg midlertid troer at erindre, var uidentivl Indrykkelsen af ovennævnte Erklæring, om ikke Anledningen til selve Besøget, dog Hovedindholden af en Samtale mellem Fr. Olsen og mig i mit lille Arbeidsværelse, medens de tvende Ungdomsveninder i Dagligstuen ønskede hinanden til Lykke.

Hvad blandt os blev talt, og forhandlet, og om hvilke særdeles Punkter Samtalen dreiede sig, derom er jeg ikke istand til at erindre det ringeste; men det veed og erindrer jeg, at Alt blev til gienfærdig Fyldestgjørelse oplyst og afgjort, og en Fred sluttet, som fra den Dag, tredive Aar igiennem, den næsten diametrale Meningsforskjællighed i vore 17 Aars collegiale Forhold, og de deraf opkomne ikke sjælden levende, skundom vel endog lidenskabelige Debatter uagtet, er blevet ubrudt, og ukrænket, og er det mig her en synderlig Følelse, og en kjær Pligt, at tilføie, at ligesom det allersidste, jeg i vore indbyrdes Forhold veed at have seet fra ham, var hans Andeel i et Brev, jeg har i det foregaaende nævnet, som høit staaende mellem den Trøst, der i min første beedste Sorg ræktes mig, saaledes var og hans Frue, der, deres ved Omstændighederne næsten aldeles ophørte Samliv uagtet, bevarede sit gamle Sindelag mod sin Ungdomsveninde, mellem de allerførste, der overraskede mig med vennehuldt og forstandigt Forslag til Bistand og Lættelse i min hjælpeløse Eensomhed. Gud velsigne hende derfor!

Dobbelt falder det mig paa Hjertet, som jeg skriver dette, at sex Maaneders Dagen efter hint mit usorvindelige Tab, ikke mindre end ti af min ældste og nærmeste Venner og Bekjændte, og deriblandt tree af dem, der da skriftligen bevidnede mig deres hjertelige Deeltagelse i min Sorg, allerede have

fulgt hende i Graven. Etatsraad Olsen har jeg allerede nævnt, og nu næsten samtidig hermed, han, som jeg vel med Føie i mere end een Henseende kan kalde den første af mine Venner, min trofaste, deltagende, hielsomme, i Sorg og Glæde — under alle Tingenes og Forholdenes Omvælinger — uforanderede og uforanderlige Rasmus Lange; nu han, der paa Litteraturens Bane var mig, hvad Lange var mig paa Livets, min halvhundrede Nars broderlige Samvandrers, den vennefulde, besejrede, utrættelige, redelige, langt mere for sine Venner og Videnskaberne end for sig selv levende, Rasmus Myrup, og saa een af de Vædle, der i dyb Følelse af min forladte Tilstand kom mig med mere end tom Trost, kom mig med omme Venneraad og Vennetilbud imøde. Saa uger er det siden, han, ogsaa i Anledning af en Dødsfald, han var redebøn at giøre mig, tilskrev mig for at glæde mig med, han haabede, vi snart kunde paa vor Viis begynde de Forelæsninger over den poetiske Litteratur under Christian den Syvende, vi denne Sommer i Forening skulde fortsat, og som det nu bliver min tunge Lod at tilendebringe eene; og allerede hviler han i sin Grav. Og nu min Cammas og mit store Mennekes Dødsfald og Huusmoders Ideal, Kellingens mageløse Huusgubinde, mit mangeaarige tydske Kunstmonster, den u dødelige Schrøders ædle Efterleverke! o vel maatte jeg i en Sorgens Time, medens de flyttede min Camma bort af hendes gamle

Helligdom, med uvitterlig Anelse af de Ting, der skulle komme, paa hint indviede Pap, skrive hine Bonstettens Varselsord, der saa smertelig greb mig, da jeg første Gang læste dem: La mort, c'est la mort de tout ce, qu'on aime; ne nous quittent — ils pas tous?

Og nu — i samme sex Maaneder, den Ældste af mine Kiændinge, hvem jeg i 60 Aar har hadret, og der gjorde mig den Ære at finde Behag i at kalde mig sin Frænde, anden Aprils hæderkronede Befalingsmand Olfert Fischer; nu min Samsoes Hiertensven, S. Lemming, ved hvis Side han sov hen i mine Arme, der med mig græd over hans Liig, og begræd os, ikke ham*). Nu den, min Kone som mig saa kiære, saa mangeaarig kiære, iegode, blide, vennesalige Holbøll, Deeltageren i, Skaberen af saa mange af hendes reneste og huldeste Glæder, Floras Yndling i Norden. Et skiont, et sandru Minde har den Mand, der som Menneſke og Videnskabsmand fremfor alle kunde skionne hans Værd, trofaste Wilken Hornemann, sat ham; et andet satte Danmarks første Digter ham prophetisk i, hvad han skrev over Wahl; ikke er der et Ord, gierne kan man sige, ikke et Bogstav, uden det er, som det kunde være sagt over Holbøll. Jeg har kiendt, æret, elsket begge disse Floras Offerpræster. Skildringen er ikke mindre spæltro sand af den sidste, end af den første.

*) See 4 B. S. 422.

Af de tree andre er aldrig jeg med den ene, skændt fra mine allerførste Studenterdage, nære kiendt og særdeles agtet af mig, Chr. Birch, formædelt den særdeles Respect, jeg alt fra den Tid af bar og bevarede for ham, vore mangehaande Forbindelser uagtet, kommet paa den fortrolige God, som med vore øvrige samtidige Venner, hans Broder Biskop Birch, afdøde Fr. Sneedorf, N. Myerup, Münster o. fl.; midlertid er hans Død sandelig ikke den, der er gaaet mig mindst nær! Med Weinrich var jeg ved vor fælles Ven, Carl Adolph Hviid, alt et Par Aar før min første Udenlandsreise, kommet i et næiere Kiendskab, som midlertid efter min Hiemkomst over en maaskee lidt ung Recension af hans Oversættelse af Julius af Tarent noget kiølnedes, uden dog nogensinde at afbrydes, men som paa senere Aar, hvor vi i adskillige Forhold og Forbindelser samlede og samvirkede, med gjensidigt Velbehag atter fornyedes. Det yngste, sidste og nyeste Tab var min Svoger Studsgaard, hvem min kiereste Søsters, Hannes, Grindring, med ikke liden Kraft i senere Aar oplivet ved hendes vakre Sønner, hvoraf to ligesom hun, bortreves af en ubetimelig Død, for mig endnu mere end selv vore tidlige Dages munstre Samliv maatte give Interessé.

Dog det er Tid, at jeg vender tilbage fra Gravene, inden ogsaa jeg faaer min Hiemstavn der, og vil jeg da til Overgang anmærke, at den livelige

Tone, der hele mit Bryllupsaar til Ende, og en rum Tid ind i det følgende, tør findes i mine Bidrag i Tilskueren, der paa eet Bidrag, Alfonso, hvormed H. Hennings hædrede det, Selims Drom i et Fjerne, af D. H. Mynster, et Par Stykker af Elason Horn og Gyllenborg, som jeg naturligviis dog fordanstede, enkelte meest poetiske Smaastykker fra den færøiske Lund, og et Par Ubekiendte nær, aldeles var mit eget Arbeid; min vedbørlige Virksomhed i Minerva, hvis Hovedstøtte midlertid i dette Tidsrum den skarpsindige og frie Tænker Collet var; Oplivelsen af den i forrige Aar indslumrede Charis, hvortil jeg selv leverede saa meget, dog meest efter det svenske, at jeg endog fandt mig forpligtet at giøre Undskyldning derfor; Fordanstningen af Nathan den vise, fuldbragt samme Vinter, og taknemmeligen helliget min elskede Hustru, to Aars-Dagen efter vor Trolovelse, den 4de Januar 1799, som mine glade Dages første Frugt, siette Bind prosaiske Forsøg tilendebragt samme Tid *), tørde være det uforkasteligste Bidnes.

*) Ved at see, at det var dette Bind, der helligedes mine Venner, det ædle og lykkelige Egtepar, P. og Caroline Collet med de pøpseke Linier:

Yet think not, friendship only prompts my lays,
I follow virtue, where she shines, I praise;
To find an honest man, I beat about,
And love him, court him, praise him, *in or out*.

og at det indeholder Fortællingen, Camille og Constance, kan jeg, som en af Anledningerne til den

byrd, at disse vare glade og lykkelige Dage, da jeg kunde foretage og fuldbringe saa meget, uagtet jeg endnu paa samme Tid havde Forelæsning at holde, og Timer at give i Christianis Institut, og endda tog en saare ærlig Deel i Fierdingaarskriftet for Sandhed, hvortil jeg foruden den ovenberørte Indledning leverede Dyrekredsen og Vennerne efter det svenske, et Par Fabler efter Mivernois, Skialdekunstens almene Love, frit efter Gyllenborgs Forsøg om Skialdekunsten, og endelig den anholdtke Don Quixote.

Da jeg har nævnet Fordanskningen af Frag-

ne Tilegnelse ikke unblade at fortælle følgende: Jeg var, da den var færdig, bedet ud hos Collets, at forelæse den, hvad jeg fra tidligere Dage satte Priis paa at torde gjøre for paalidelige Venner; da nu denne Fortælling alt mere og mere fra en Revolutionsnovelle blev Revolutions Historien efter min Synspunkt og Synsmaade, piffede Collet mig paa Skulbrene og sagde: glem ikke R o m a n e n ! Sandelig! denne Advarsel, hvis træffende Sandruhed jeg ved den afbrudte Maade, hvorpaa jeg saa mange Aar efter i tredje Bind af Fortællingerne maatte gjøre en Slags Ende derpaa, kun alt for vel har erkiendt, var vel en Tilegnelse værd. Forrige Bind var tilegnet P. A. Heiberg, med følgende Ord der udgjør saavel min stadige Troesbekræftelse, som mit særdeles Bidnesbyrd om han: Nul n'est bon citoyen, s'il n'est bon fils, bon pere, bon frere, bon ami, bon epoux, Fædersnavne, jeg ikke lettelig har seet nogen forene i høiere Grad end han.

mentet af Gyllenborg som fri, bør jeg tilføie, at denne Frihed bestod især i, at jeg paa den danske Digtekunst har anvendt, hvad om den svenske var sagt af ham, og tillader jeg mig da, som et Actstykke til at domme mig, som det forrige Aarhundredes poetiske Skoles ubetingede Talsmand, at afskrive følgende, dog med Forbehold, at vedkommende Dommer i at tage det under Overveielse, ikke undlader at medtage de hidhørende Noter, skiondt de, een eneste undtagen, for Rummet's Skyld ikke afstrykkes her:

J, som os foregik, beredende vor Sang
Et Sprog, hvis Barbari Jer Aand at vige tvang,
Tak Eders Noie skee, og Eders Snille Vre,
Der Hørdesløiter gik af dette Rør at siare.
Ældgamle Arrebo! vor Glaccus, Ringo! dig,
Som Tiburs Sanger diærv, ordknapp, og tankerlig!
Dig, Bording! dig, hvis Navn var Digtekunstens eget,
Maaskee kun glemt, fordi vi skulde dig for meget!
Dig Nasos første Tolk, der værdig Lovsang fik
Af ædle Eftermand*), der selv dig overgik,
Og fremfor Alle dig, du Nordparnassets Hæder,
Med hvem det kiæft i Kamp mod stolte Syden træder,
Vor Plautus, og vor Swift, vor Butler, Lucian,
Der ingen Mage har og ingen Eftermand!
Dig hans Medbeiler til Satirens beedste Vre,
Dig, lærde Salster! Tak! dig muntre Keenberg! være,
J gav os Stenersen, J danned Young Tullin,
J Ewald, hvem jeg end med Stolthed kalder min,
Hvis Sang har vaft min Aand, hvis Venneraad mig lebet,
Dog, mig! o hvem har han ei Pindi Vei beredet?

*) Christian Rose, hvis Oversættelse af Ovib's Klagebreve Jacobi og Pram, have ydet fortient Roes.

Han først har brudt den Sti til laurbærfronste Top,
 Hvor snart en Skialdrehær om Kap sin trængte op,
 Bull, Wessel, Fasting, Storm, Colbjørnsen, Trøiel, Meier,
 O J, jeg nævner ei, men hvem end Pindus eier;
 Ak! eier? eier man da den nedgravne Skat?
 Saa mangen Lyra staae i Laurbærlig hensat,
 Til hvem Camenen tit seer hen med sorgfuld Klage,
 Gienfordrende af dem Parnassets gyldne Dage.
 Gienfordrende? er da de Dage ikke meer?
 Jeg nok af Digtere, men ingen Digter seer.
 Vor Skialdtekunst har nu som oftest Jcars Binger,
 Og nærmest er ved Fald, naar den sig høiest svinger.
 Med større Tankesomhed, med meer afverlet Spil
 En større Agtelse den troer at beile til;
 Ravn, hvilket Slags du vil, den har dem alle prøvet,
 Var baade høi og lav, og lystig, og bedrøvet.
 Men tænk, forvovne Skiald! tænk i din Digterruus,
 At Sang er Harmonie hos en Virgilius;
 Naar du til høien Flugt vil dine Binger strække;
 For at behage os glem ei at have Tælle.

Vort Selskab for Sandhed syntes overalt at
 være i enskelig Gang, og saavel Ryerup, skiondt
 Stifter og Medlem af det skandinaviske Selskab *), som
 Baden i Universitetsjournalen, anmærkede med Be-
 rømmelse, den Skyndsomhed — rettere Nøiagtighed,

*) Det gjør overalt begge disse Samfund Være, at,
 skiondt oprundne og stiftede i Opposition med hin-
 anden, og beilende til eet Maal, intet af dem, og
 intet Medlem af noget af dem, det mig er bevidst,
 nogensinde har tilladt sig et uvenligt Ord om det
 andet, saa at man med Føie kan anvende paa beg-
 ge disse, ut inter quos tanta fuit laudis æmula-
 tio, nulla intercederet obtrectatio.

— hvormed dette Selskab leverede sine Hæster til bestemt Tid, uden at de dog — efter Universitetsjournalistens Dom — for at komme deshurtigere af Sted — tog mindre, eller lettere Læs paa.

Saaledes indeholdt første Bind, foruden de alt nævnte Strykker, et interessant Strykke om Underviisningsanstalterne i Frankrig, især i Paris, af nuværende Biskop Tetens, Assessor Rafns om Helene Rilde; F. H. Guldbergs Farvel til Barndommen, og hans vakre For Sandhed, hvormed Bindet saa kostelig sluttedes, vor Formands, Liebenbergs, addisjonste Undersegelse, om der alene her arbeides for den tilkommende Slægts Vel, eller ikke ogsaa for den nuværendes? Frankenaus Christiansborgs Ruiner, som synes at have vundet, og bevaret mere Popularitet, end noget andet af dets Søstre i denne Samling, og der i en Tidspunkt, der har seet denne Kongeborg

Rigets Under, Landets Faders Huus

Festlig stion at fremgaae af sit Gruus;

med ny Interesse maa kaldes i Minde; Sinthona, af Prof. J. H. Smidth — uden Tvivl det af første Ruld, der tildrog sig meest Opmærksomhed, især ved den kraftige og diærve Indgang, hvoraf jeg ikke kan nægte mig at affkrive det udmærkede Sted:

Frem da, I vakre Mænd! hvis Hjerte slaaer høit ved at
tænke

Menneskets Værd! O frem, sværger den hellige Gød:

Borgeres Adel og Værd med Raad og Daad vi vil
 hårde;
 Lasten i Glimmer foragt! Død, Tyrannie og Bedrag!
 Sandhed vort Værn, og Dyden vor Priis, om den
 finner fra Thronen,
 Riger til Geld, eller myg fiules i Vadmeløs Vams.

Nu i Bindets andet Hæfte, foruden adskilligt fornævnt,
 Heibergs mesterlige Fordansking af Churchills Inde-
 pendence (s. o. s. S. 189), Clausens om Sandhedssø-
 lelsen, Nissens Undersøgelse om Forskielligheden mellem
 den græske Tragedie, og de nyere Sørgeespil; m. m.

Sikkerlig gienkiender Mangen af os sin egen
 Trylledrom i følgende skienne Linier af det ovenom-
 talte Guldbergske Slutningsdigt:

Afslidt den unge Frihed stiger frem,
 Og Borgerliighed til dens Barm sig klynger;
 Mens Tryghed daler ned, og trindt om dem
 En Palmefrands, som evig Kiæde, klynger;
 Hver Slange, der ved Throners Fod sandt ly,
 For Sandheds Ven med giftig Braad at møde,
 Til dybest Hule hvislende maa flye,
 For Dagens Lys omstraaler natlig Brøde.
 Ei frygtet, som Tyran, som Fader tier,
 Tilbedes Sandheds Gud af Mand og Kvinde,
 Urørt i Balgen hviler Troens Sværd,
 Og ingen Taarer meer i Fængsler rinde.
 Ei Fyrsten, lad i Fred, men rast til Strid,
 Udgyder Borgerblod for Land at røve,
 Kun Plovjern hvæsses under Sang til Glib,
 Og Fredens Dage Glavindspidsen fløve.
 Ved natlig Lampe forske Viisdoms Mænd,
 Hvad Brødres Dærv, hvad Retsfæds Stemme hyder,
 Hver Sandheds klække Dolk er Kongens Ven,

Og meer end Edelsteen han Thronen pryder.
 Ei hadres Ridningen, som adlet Mand,
 Ei Faders Navn vanflægtet Søn besytter;
 Tilfreds i straatakt Hiem, stolt ved sin Stand,
 Nu Bonden ei med Herreborgen bytter.
 Gjør Ret, thi saa vil Pligt! er Klerkers Raad;
 Sorøg ei, gavn dit Land! er Statsmands Lære;
 At hadre Landets Lov, er Borgerdaad,
 At vinde Borgertillid Throners Vre.

At det ubetinget i alle Dele, og i al sin Udstrækning
 var, eller kunde uden Undtagelse være samtlige Med-
 lemmers Mening om det daværende Danmark, vil
 jeg ikke sige, saalidet som formodentlig Læserne, blot
 efter, hvad de her ville have læst, torde være villige
 at antage det; men at der ikke var nogen eneste,
 hvis Ønske, og vel neppe Nogen, hvis Haab, skiondt
 naturligviis efter enhver Sindsstemning og Stilling
 nærmere og fiernere, det jo var, og hvis ærlige For-
 maal og Idræt det jo var, efter bedste Evne, at
 arbejde til at fremme og fremskynde det, det tør jeg
 uden al Betænkning vedgaae, og at dette da var
 gode Mænds og Danneborgeres Ønske, Haab, For-
 maal og Idræt vil sikkerlig ingen drage i Tvivl el-
 ler benægte.

Synderlig Lykke, skiondt maaskee nogen Opsigt
 — neppe dog til Hovedarbejdernes Fordeel, mere mid-
 lertid for det, man ventede og ønskede at finde, end
 for det man virkelig fandt deri — syntes det første
 Bind ikke at gjøre, hvortil maaskee tildeels den ubety-
 delige Omstændighed, at det tryktes, ligesom skandina-

vist Museum, med latinske Typer, tildeels med Hensyn paa den oprindelige, men aldrig iværksatte Idee, at vinde Medarbeidere i Everrig dertil, bidrog mere, end man maaskee torde forestille sig. Mere end een tør have tænkt, som den aldrende Seofficeer, om hvem Forlaggeren Schulzes daværende Fuldmægtig, der selv var ivrig en Hader af Latinen, fortalte, at han kom ind og forlangte det Skrift, der stod i Adresseavisen, for Sandhed, men da det leveredes ham, kastede blot et Die derpaa, og gav det flux haans lig tilbage med de Ord: det er Latin, og uagtet nu Fuldmægtigen gjorde sig sin bedste Glid for at overbevise ham synligen og hørligen om det Modsatte, blev ligesuldt ved sin Paastand: Det er dog Latin! lod Hæftet ligge, og gik sin Vej; hvori det midlertid var muligt, han havde mere Ret, end han vidste selv, og at der vel var det, der torde været Latin for ham deri.

Men andet Bind begyndte med den politiske Dispatch af Heiberg, den indeholdt fremdeles hans Sproggranskning; begge gave Anledning, at han af det danske Cancellie ved Skrivelse af 26de Februar 1799 blev sat under Generalskissalens Tiltale, og blev tillige adskillige Stæder i hans nyere og ældre Arbejder ved denne Leilighed inddragne under samme Action, ligesom og de tree forhen over ham affagte Domme bleve Generalskissalen til Afbetiening tilsendte. At den hele Sag, saa langt

i jeg var fra at forudsee, eller engang ane dens Udsald, end sige dens Følger, dybt, og det ikke ene, maaskee ikke engang fornemmelig, for Zeibergs Skyld, saa tier han end var, og er mig, smertede og græmmede mig, vil der neppe være Tvivl om; for midlertid at være vis paa, ikke at fristes, ved min Indblanding at giøre Ondt værre, og drage mine Synder tillige med hans egne over min Vens Hoved, eller vel egenlig, fordi den hele Sag materia- liter og formaliter var mig imod, er jeg mig bevidst, i ikke for nu, i Anledning af dette Arbeid, at have gien- nemlæst hans i den Anledning udgivne Læsning for Publikum, da det bestandig bares mig for, at det Hele vilde og maatte tage en ond Ende.

Alt det midlertid ikke var, fordi jeg for mig selv befrygtede noget, derpaa tør, foruden hvad jeg i dette Tidrum, saa vel i for Sandhed, som i Til- stueren og Minerva skrev og indrykkede, ogsaa dette være Beviis, at jeg just i nærværende Tidspunkt ved- blev og udførte min Beslutning, at søge min Af- skeed, som og under 14de April blev mig bevilget, og hvorom jeg i en Mignaturbillet fra Hertugen, der omsider tabte Taalmodigheden over min Ubøie- lighed, i største Korthed blev underrettet med Tillæg: Jeg ønsker, at det ikke maa fortryde Dem.

Jeg er for ukiendt med collegiale Former til at vide, hvoraf det kom, at Afskeden aldrig blev mig formelig communiceret, saa at jeg endog virkelig

var uvidende om, enten jeg havde beholdt Prædicator, Professor, eller ikke, og selvfølgelig — hvad jeg paa Vre forsikrer — i al Enfoldighed, efter at Forordningen af 27de September var udkommen, for at efterleve dens 16de §, skrev mig paa, hvad jeg udgav — efter fransk Maade — forhen Professor; derimod erindrer jeg med Taknemmelighed, at min høimodige og eiegode Patron, for at give mig Leilighed at betænke mig, tvende Gange sendte mig min Ansøgning tilbage, den ene Gang, som jeg tydelig erindrer, under Paaskud, at jeg deri ikke havde omtalt, hvorvidt jeg søgte Pension, hvortil jeg i dybeste Vrefrygt svarte, at jeg efter de Omstændigheder, hvorunder jeg ønskede Afsked, fandt mig aldeles ubeføiet til at attraae, og vilde finde mig uberettiget til at oppebære nogen Pension; anden Gang, som min afdøde Kone har erindret mig om, fordi jeg, sandelig i den allerbedste Mening, da jeg paa ingen Maade enten vilde krænke Patronatet, hvorigiennem jeg indgav min Ansøgning, eller tilfidesætte min skyldige Erbødighed mod Majestæten, til hvem jeg indgav den, og for hvem jeg fandt det uanstændigt at berøre, hvad jeg ansaae for en Privatsag mellem mig, og et Collegium, ærligen havde sagt, hvad sandt var, at jeg havde fundet en med mine Ønsker og Vøner mere overeensstemmende Virkefreds — som Lærer ved Christianis Institut.

Da dette var en bogstavelig Sandhed, og min Stilling ved Christianis Institut virkelig med hver Dag blev mig kærere, havde jeg, efter min sædvanlige Ubetænksomhed ikke taget Hensyn paa, at saavel Privatinstitutterne i Almindelighed, som i Særdeleshed det christianiske — der philanthropiniserede ham meget for meget — ikke stod i Hertugens Naade.

Derimod er det ikke blot min Overbeviisning, som jeg senere, ved syv Aars Erfaring, troer at have faaet Stadfæstelse paa, at mit Anlæg og min Duelighed meget snarere var til Skolelærer, især for en Ungdom, som jeg havde Leilighed at lære at kiende — saa noie, og tage Hensyn paa hver enkelt's Tarv og Trang, end til academisk Docent — i det mindste i mit Fag — hvor jeg aldrig betræder Eas-
thedret, uden at det bekjendte

Quid dem? quid non dem,

staaer som med Ildbogstaver for mig; hvor det mere end eengang, især i tidligere Dage er vedefaret mig, endog med mit korte Syn, paa Auditoriets Bænke, ved Siden af Mænd, der horte paa mig med Opmærksomhed, hvorvel de bedre kunde lære mig, at see Pøblinger, der hverken kunde eller vilde lære noget, og dog tyffedes dem meget klogere end vor Fader Abraham, og nu igien blandt de egentlige Tilhørere, Mennesker af saa forskiellige Forkundskaber, Begreber, Dannelsse, Aand o. s. v., at det i mine Tanker fast maatte være ligesaalet at finde de

Erindringer af mit Liv. 5te Deel.

(22)

Vifes Steen, eller Cirkelns Quadratur, som, i mit
 Fag, at udfinde, hvad der var passende at foredra-
 ge paa det Sted, til den Tid, for den Forsamling,
 under de Omstændigheder, o. s. v. Hertil kom nu,
 at Æsthetiken, just i den Tidspunkt, ved den kantiske
 Kritik tog en aldeles ny Vending, og at, medens jeg
 virkelig efter Pligt og Overbeviisning ærlig og iv-
 rig sysselsatte mig med at arbejde mig ind deri,
 Heidenreich, Schiller, Schelling, Brødrene Schlegel,
 Tieck, Jean Paul, o. fl., og endnu mere deres hervæ-
 rende Eftersnakkere, i det de samvirkede mod det Gamle,
 dog ingen vare mindre end eensstemmige, i Henseen-
 de til det Nye, hvilket naturligviis for mit — som
 jeg andensheds *) har udtrykt mig — vel ikke utænk-
 — somme men ingenlunde systematist speculative Hoved,
 der ovenikøbet hvert Dieblit kom i Forvirring mel-
 lem den Terminologie, de Synsmaader, de Begreber,
 hvormed jeg saa lang en Række af Aar var blevet for-
 trolig, og dem, hvori jeg her stræbte at studere mig ind,
 maatte danne et Chaos, hvor jeg alt for ofte hver-
 ken vidste ud eller ind. Da det nu ligger i min
 Natur, at jeg kun har behov at komme i den Tro,
 jeg gior en Ting maadelig, eller slet, for snart at
 blive aldeles udygtig, og fremfor Alt utilbøielig til
 at giøre det, var dette mig allerede en tilstrækkelig
 Grund til at ønske, at overlade min Plads til en

*) S. 4 D. 460, samt 3 D. 195-6.

beværdigere og dueligere, og var denne Grund saa be-
 mistkiendt, at jeg godt mindes, en Magnat, der vel ikke
 var mig ugunstig, men ikke heldig til at udtrykke sig,
 og endelig sagde, jeg tog min Afsteed, fordi jeg ikke kun-
 de komme tilrette med den kantiske Philosophie; hvil-
 ket uden tvivl forekom ham en sær Grund at frasi-
 ge sig 400 Rdlrs. Gage.

Hvad nu end min Grund, til at søge denne Af-
 steed var, nok, at det blev paa sine Steder meget
 vilde udlagt, og optaget, hvortil naturligviis det oven-
 omtalte Sladdersystem ikke tør have bidraget lidet,
 da det sikkerlig ikke slaaer feil, at ligesaa tienstagtig
 og ivrig, som man var til at bringe mig, hvad man
 i de mig ugunstige Kredse dømte og yttrede derom,
 vil ligesaa dristig og nidkær vil man have været til at
 bringe did tilbage hvert Ord,

Miskienndelse og Misdom

Aftvang min ofte alt for raske Tæbe.

Alt midlertid min ædle Hertug ikke var mellem
 os dem, der miskienndte og misdømte mine Bevæggrun-
 de til dette Skridt, saa utilfreds han end var med
 dette i sig selv, derpaa fik jeg senere et uforkasteligt
 Beviis i det Svar, han havde givet en — nu læn-
 ge af død — Mand af umiskienndelige Fortienester og
 Kundskaber, der mældte sig hos ham for at søge det
 Embede, jeg var fratraad: at man indtil videre ikke
 ønskede at besætte det, da man havde Føie at for-

mode, jeg under forandrede Omstændigheder kunde ønske at overdrages det igien, i hvilket Tilfælde den Søgende, som min Ven, vist med ham vilde ønske, det maatte staae mig aabent." At imidlertid dette Svar, om hvis Authentic jeg er saameget mere forviiset, da jeg i Aaret 1809 har havt Leilighed at tale derom med Hertugen selv, vilde, maatte, og burde blevet anderledes, naar Søgeren, med alle sine Fortienester og Fortrin, havde i hver Henseende været Manden dertil, og ikke adskilligt af det, der bestemte mig til at ønske mig entlediget, ogsaa med Føie kunde gjort ham det betænkeligt at tiltræde det, er det min Pligt at tilføie.

Ogsaa bør jeg ikke forbigaae, at jeg uagtet min Fratrædelse vedblev at fortsætte de i Forening med Professor Myerup begyndte Forelæsninger over den danske Digttekunsts Historie, skiondt jeg ikke mere havde Adkomst til Plads, som Docent, i Lectiionscatalogen, hvor jeg kun staaer som et Appendix til ham. Ligeledes vedblev jeg at fungere, som Medlem, og Secretair i Commissionen for Universitetet og de lærde Skoler, der just den Tid var i sin særdeles virksomme Periode, og hvorfra s. Ex. under 31 Mai samme Aar Planen til Seminariet for Skolelærernes Dannelse indkom, og fik kongelig Approbation; da imidlertid jeg ved denne Leilighed, i den Forventning, at det skulde blive en Forretning, ikke en lønnet Tjeneste, til Hertugen erklærede mig villig at paatage mig In-

specificationen ved den danske Sprogclasse, der adskillige
 Aar senere blev mig overdraget, anmærkede han mig,
 dog i sin humane og liberale Tone, at han ikke tor-
 de indstille mig til et — skøndt mindre Embede —
 næsten i det Dieblif, jeg havde frasagt mig et større;
 og traadde jeg da (efter at have oplyst ham, at
 det var kun Arbeid, som jeg troede at være stiftet
 til, og ikke Ansættelse, jeg attraaede, og at
 jeg, ved endnu bestandig — og, som jeg smigrede mig,
 ham til Fornøielse — at arbejde som Secretair i
 vor Commission, troede at have viist, at det ingen-
 lunde var Kongens og Fædrelandets Tieneste, jeg
 ønskede at unddrage mig) viist nok saa meget villig
 og gerne tilbage, da Pladsen kom i saa værdige og due-
 llige Hænder, som Kierulfs.

Om ikke min eneste og vigtigste, saa dog min fæ-
 rreste Syssel, skænkede mig midlertid den Stilling, der,
 som jeg, efter at den var ugienkabelig forbi, offent-
 lig vedkiendtes, syv Aar udgjorde min Lykke: at være
 Lærer for en videbegiærlig Ungdom. Viist nok gav
 det mig mere at tage vare, end jeg vel havde gjort
 Regning paa, da jeg meget snart lærte Forskiellen
 mellem at kunne Historie til sit Huusbehov, og at have
 den saaledes inde, at man, efter den Fremgangsmaa-
 de, man da til den historiske Underviisning havde an-
 taget, og hvis Urigtighed jeg ikke har kunnet over-
 bevise mig om, kunde foredrage den sammenhængende,
 i det mindste for de høiere Classer. Hertil kom end

nu, at jeg til de Classer, Wieck havde havt at undervise, og som mig blev overdragne i hans Sted, uventet fik Tilvært, i det en Abiturient, der til næste Examen Artium skulde afgaae, og om hvem mig var sagt, at jeg blot havde at lede hans Privat-Læsning til Uddannelse af hans historiske Kundskab, en Dag kom til mig med det Spørgsmaal: om han til første Examen ingen Historie behøvede at kunne, thi han havde ingen lært; og fandt jeg da, at han, i det ringeste, hvad sammenhængende og ordenlig historisk Kundskab angik, bogstavelig havde Ret. Til Lykke var det en flink, flittig, og ordenlig Yngling, som jeg gjorde mig en Fornøielse af at undervise, ligesom jeg gjør mig en Ære af, at jeg derved vandt mig Udkomst til at dimittere ham til Universitetet, nuværende Justiceraad Jacob Steensfeldt i Helsingør; at vi imidlertid begge havde fuldt op at gjøre, naar vi i det Halvaar skulde indhente Alt, hvad der var forsemt, troer jeg, man lettelig vil indrømme; og vil man da ligeledes troe paa mit Ord, at Wieck ikke havde nogen Lod eller Deel i hans Ukyndighed, da han i blind Tillid til, hvad en hjemvandret Hr. Spazzier havde forsikret om hans Kundskaber, ligeledes var bleven Wieck fremstilt som Maturus.

Vist nok traf jeg alt iblandt paa deslige Germanismer, hvorover jeg da ikke undlod med min Ven Rasmussen, senere og med Rosenkilde, at anfille mine Betragtninger, og huster jeg blandt andet, at

jeg Fastelavnsmandag kom saare galt an, i det jeg, der regnede paa at kunne blive hjemme, og arbeide, dog for en Bisheds Skyld sendte en Sæddel til Rask, mussen omtrent af Indhold, at, da vor Underviisning var, ligesom Almanakken, tydst og danst, bad jeg ham underrette mig, om der læstes den Dag eller ikke; hvilken Sæddel ved en Feiltagelse af Buset kom i Hospræstens egne Hænder; og fik jeg da ikke blot det Svar, at der blev læst; men og da jeg kom derhen, en udførlig omstændelig Udvikling af, at Fastelavnsmandag var kun for Haandværksvende, og deslige Pøbel, og at han altsaa ikke fandt nogen Feie til at lade Eleverne feriere, hvorom jeg naturligviis hverken havde Rald, eller Drift til at indlade mig med ham i nogen vidtløstigere Discussion, men skyndte mig i største Hast op til mine Dreng.

Uagtet der nu foresaldt fra Tid til Tid saadanne Smaakurrer paa Traaden, og uagtet der ikke lettelig kunde findes to i deres Egenheder mere forskellige, for ikke at sige, modsatte Mennesker, end Hospræsten og jeg (hvad Rosenkilde humoristisk anmærkede, engang han — første Gang i hans Dage — saae Hospræsten bragt i den Nødvendighed at løbe, for at komme i Tale med mig, der løb med Eleverne ned paa Marken) kom vi dog overmaade vel overeens; hvilket, foruden den Tilfredshed, han ikke uden Feie følte og viiste med min Interesse, og min Iver for vort fælles Anliggende, ogsaa i Særdeleshed

^{om}
 Kan af den overordentlige Hoiagtelse og Tillid, han havde for min Kone, der alt i Forveien fra Margzolls var ham ikke ukendt, og der snart saaes af ham i et saadant Lys, at han endog betroede sig til hende, at søge ham en Bestyrerinde for hans hovedløse Huusholdning, som hun og fandt ham efter Ønske i hans nuværende Kone, min Søster Claudines nye Veninde, Jomfru Hallager.

Mig bandt fra min Side den stedse tiltagende Interesse, jeg hver Dag mere og mere fik for den vakre Ungdom, hvoraf jeg her fandt mig omgivet, med de mig uløseligste Baand til dette mit nye Kald. Og saa var det mig en synderlig Nydelse, at see denne for det meste vakre, raske, sunde, livlige og hjertelige Tilvæxt ikke blot saa forskiellige af Alder og Størrelse, fra Ynglingerne Maribo Steensfeldt og Gotfred Schmidten, indtil de ganske smaa, med hvilke jeg vel endnu som Lærer intet havde at bestille, men som jeg dog holdt saameget af, og der til Giengjæld havde mig saa kjer, at de med Sandhed kunde kaldes mine sande Yndlinge — men og af Nation, og i Folge deraf, naturligviis af udvortes og indvortes Physiognomie. Saaledes ved Siden af de danske, for en stor Deel Børn af mine gamle Venner, som Meincke, H. og J. Prætorius, Bartholinerne, Bügel, Søn af Fru Bügel — min gamle Alders Broderdatter, hvem man fra hendes Barneaar vil i første Deel af disse Erindringer finde omtalt med In-

teresse — B. Krieger, Søn af 31 Augusts Kirke
 Befalingsmand, og flere, og de raske Nordmænd,
 i Spidsen for hvilke jeg maa nævne Bergense-
 ren V. Erichsen, der — skiondt af Handelsklassen,
 men hvortil rigtig nok i de Aar de bedste Hoveder
 og de flinkeste Elever med saare faa Undtagelser horte
 eller traadde — af Hierte, Hoved, Dannelsse, Kunde-
 skaber, og hele Forhold, var en Schmidts og en
 Meincks bestandige Medbeiler til det første Sted i
 min Yndest, og hvem min Ven, Bibliothekar Heger,
 der i mit Huus lærte nøie at kende og ynde ham,
 med Joie kaldte et Ideal af kraftfuld Ungdom — ikke
 blot Vestindianere, af hvem ingen rigtig nok i Le-
 gems, Aands, og Hiertes Fortrin fiernt kunde maale sig
 med den deilige, yndefulde, ædle Tully Oneel, Ge-
 neralinde Orholms Broder — nu, om jeg ellers rig-
 tig har beholdt, hvad hans herværende Frænder har
 sagt mig, ved Arv efter en Onkel, der var Ge-
 neral i spansk Tjeneste, Grand d'Espagne, under Navn
 af Marquez de la Granja — og Ostindianere, blandt
 hvilke en William Nehme stod saare høit hos mig,
 og en Hermanson — efter sit Fædelands Maade kiendt
 under Navn af Alpo — i Legemsfærdighed, Raskhed,
 og Uforsagthed overgik alle Elever — Franskmænde-
 ne, de tvende Brødre Fournier og Desormaux, Syd-
 tydsken Carl v. Hofensels, Stedson af den østerrig-
 ske Gesandt Grev Ludolph, mig ved Blidheden og
 Elskværdigheden af sin Caracteer — og, paaastod man,

ved den Liighed, han af Ansigt skulde have med min
 Gamma — maaskee tier fremfor nogen; og endnu
 har jeg paa denne Fortegnelse udeladt mange, tilbeels,
 fordi jeg ikke var vis paa, om jeg strax ved min
 Tiltrædelse traf dem, der hos mig stod saare høit.

Denne min hiertelige Interessé for disse Dreng
 og Unglinge tiltog endnu, og det sandelig i en sær-
 deles Grad, da jeg ved næste Halvaar fik i flere
 Fag og sælgelig i langt flere Timer, med dem at be-
 stille, og deriblandt især Latin, og Modersmaalet.
 Dog vedblev Historien at være deres og mit Und-
 lingsfag, og det især efter at jeg — i Overeensstem-
 melse med de i Skolecommissionen vedtagne Ideer —
 forbandt begge disse Underviisningsgrene saaledes;
 at de Ældre f. Ex. til Opgave i Dansk, ved de tem-
 melig hyppige Institutsexamina, fik at udarbejde en
 eller anden mærkelig Periode af, hvad jeg i det Tids-
 rum havde giennemgaaet; og veed jeg — natur-
 ligviis i en senere Periode — af Meincke, Erichsen,
 Lully O Neil, og flere at have faaet Udarbejdelser,
 for Ex. af den cromwellste Periode i England, der
 materialiter og formaliter vare saa vel udarbejdede, at
 jeg mere end eengang stod i Beraad, i snæver Ben-
 ding, naar jeg var forlegen for et kort Bidrag til
 Minerva, at giøre Brug deraf, og blot for Snaks
 Skyld, og for ikke at nære en ubetimelig Forsænge-
 lighed og Skriveflue hos dem, afholdt mig derfra.

Derimod opmuntrede jeg dem ikke siælden med

udsatte Præmier af en eller anden dem velkommen Bog for den bedste Udarbeidelse, og satte de saadant Priis paa at vinde denne, at følgende Anecdote er blevet mig i kiært Minde.

Baade mellem Elevernes, og vore særdeles Nysdelsler, var om Søndagen at have nogle, gemeenlig fire, hos os paa Bakkehuset, og satte endog de, der vare Sønner af kiøbenhavnske Nobles venitiens, og opvorede mellem Datidens ægyptiske Kiedgryder, en saadan Priis paa disse Indbydelsler, som da overalt min Kone i en usigelig høiere Grad end jeg var den almene Afgud, at de forsagede Alt for at komme til os. En Dag, under en Examen, fik jeg midlertid, vel ikke et bestemt Afslag, men dog et evasivt Svar, og det af en af Bakkehusets daværende særdeles Indlinge, Fredrik Bartholin, da jeg bad ham til næste Søndag. Noget forundret sagde jeg: Du veed din Leilighed; men synes dog at kunne erindre, at jeg spurgte en af mine saa kaldte Fortrolige, om der var noget mærkeligt paa færde, hvor Frits skulde med? Midlertid gik Examen sin Gang, og jeg tænkte ikke videre derpaa, før han om Lørdagen kom, klynkede sig op af mig, og spurgde, om han nu maatte komme til mig i Morgen? Naturligviis, svarte jeg ja, men spurgte tillige; hvad der havde været i Veien, hvorfor han ikke kunde bestemme sig strax; med barnlig Rødme svarte han mig nu, at han vilde først see, om hans Udarbeidelse vandt den af mig udsatte

Bog; for — gjorde den ikke det — havde han sat sig for ikke at komme, uagtet han den Dag ingensteds ellers havde at gaae.

Alt jeg med Velbehag erindrer Anecdoter af dette Slags, vil man uidentvivel ikke fortænke mig.

I vort første Egtteskabsaar indtraf i øvrigt den overordenlig haarde Vinter, 98-99; og erindrer jeg saare tydelig, at den først tog fat ret for Alvor, da man alt saae dens Hedenfart imøde, og at H. Laub, nu afdøde F. W. Schmidt og — om jeg husker ret D. H. Mynster, der var fulgt ud med Carl Heger og mig fra Drejers Club, hvor vi havde været inde at høre Taler til Kongens Geburtsdag, havde nær været nødsagede at tage Nattequarteer paa Bakkehuset, saadant Vinterveir var det blevet, medens vi sad ved vort lidet Vennemaaltid. Da vor Bolig egentlig kun var Sommerværelser, og ingenlunde en Vinterbopæl, mindst for et Fruentimmer af min Kones ømsindlige og fine Constitution, da, som hendes omme Veninde, Fru Bruun, saa træffende har sagt,

Gjæstens Klædebon for sin for Kielen

Var for barste kolde Luft paa Jord,

maatte vi samtlig holde Huus inde i mit lille Arbeidsværelse, der var det eneste, der var at faae, og holde, varmt. Jeg var naturligviis saa acclimatiseret, at jeg vel i Grunden lidet eller intet følte dertil, som jeg overalt har fra Herlufsholm af sat en Slags

Være i, at være hårdet mod sigt. Men at min Kone, der var saa langt anderledes vant, og saa omfindelig for alt deslige, ikke en eneste Gang, det mig er bevidst, eller bekiendt, jeg vil ikke engang sige, yttrede, eller bad, men saa meget som slog paa, at man dog nok, som andre Folk, kunde boe om Vinteren i Kiøbenhavn, da der dog neppe manglede paa dem, der saa godt som lagde hende Ordene i Munden, er, hvad jeg maaskee ingensinde har følt den fulde Værdi af, som nu, da jeg efter tredive Aar tænker derover, og sammenholder det med Alt, hvad jeg i den lange Række af Aar har lært at kiende til hende; saa meget mere, som hun virkelig havde, og kunde have den fulde Forvisning, at hun ikke vilde have yttret et saadant Ønske forgiæves. Ivertimod har hun ikke blot de uundgaaelige Uleiligheder, som Husets Beliggenhed, Maaden, det var bygt, og indrettet paa, o. s. v. medførte, med Taalmodighed, men hun fandt sig endog godmodig i et og andet, som havde været at afhjælpe, naar man ikke havde ømmet sig ved at uleilige vor Vert derom. Saaledes tør der mellem vore ældre Venner være de, der torde mindes at have hørt hende — skøndt ikke just i denne Vinter — spøge med den skønne Leilighed, hun her havde til at fortsætte de astronomiske Jagttagelser, hendes alkyndige Fader havde bragt hende ind i, da hun kunde lige Stierne i sin Sopha. Vort brøstfældige Tag havde nemlig i en

Storm faaet Brøst og Bræk, og vort Stueløst, der efter ældre Dages Maade var betrukket med gammelt malet Bordug, var paa sin Maade durchlauchtigt; saa at man virkelig, naar man passede Tiden, og tog Retningen rigtig, giennem tvende corresponderende Abninger kunde see — om jeg ikke tager Feil — Aftenstiernen tindre i al sin Glands over Naboens Huus.

Hvad min ældste og første Veninde for ikke længe siden skal have sagt til Nogen, der talte om Uleilighederne ved hendes Vinterophold paa Fredensborg: det er alt glemt, naar Sommeren kommer, sandede sig i en høj Grad med min Kone og mig; og vil man finde, at jeg af fuldt Hjerte har erkendt det i Tilskueren, som man især i hine Dage med Feie kan antage for det speiltro Aftryk af, hvad jeg tænkte og følte.

Ved at meddele en Epilog af Pawels ved Ovelsernes Slutning i D. D. L. S., hvor blandt andet fandtes de tvende Linier:

Saa ere stedsø Danmarks Foraarsdage;

Og færre var de siælben end i Aar,

fandt jeg mig besøiet at tage til Gienmæle til Forsvar, ikke blot for Danmarks Aar i Almindelighed, men selv for dette Aars saa ualmindelig sene*), saa usædvanlig lang Tid ublide Aar.

*) Da det saare kort før denne Periode i et her om-

”Er det en uimodsigelig Sandhed — sagde jeg — hvad Lessing har lagt sin Minna i Munden: at

talt Skrift var blevet mig forekastet: vel stundum at have ladet mig af Jacobinerranglen lokke af Stien, eller af Jacobinersløben fræmme til at blive Overløber, troer jeg, af en Tilskuer i Anledning af Foranstaltningerne til at lindre Vinterens Nød, paa en Tid, da jeg sandelig mindre end nogensinde havde enten Føie eller Fristelse at bøie Kna for hvad jeg ikke havde hædret eller hylbet, at torde afskrive følgende:

”Ikke uden inderlig Deeltagelse har Tilskueren hørt, hvorledes vor, for Menneſkeligheden som for Fædrelandet, saa umiskjændelig velmenende og virksomme Kronprinds har været redebon til at skaffe de brave Borgere — i hvis nidkiare Haand vort Fattigvæsens Bestyrelse skal overdrages — den savnede Virkeevne, for at sætte dem i Stand til at begynde at virke (Alt hvad der i saadanne overordentlige Tilfælde er Regjeringens Pligt! den give Exemplet, den række første Haand, og da har den gjort sit! derfor ere vi Borgere, og ikke Trælle, derfor have vi Fædreland, at vi selv skulle virke, skulle bidrage til dets Liv). Velsignet af Gødheds Gud, af de Reddedes og Hjulpnæs Frelse og Lindring, af sit eget Hierte være hver den, som med Raad og Daad, med egen Gave eller ved fremmede Gavers gode Anvendelse har raft sine nødlidende Brødre veldædig Haanden; de ville ikke savne deres Tak eller deres Løn.”

Saa tænkte og talte jeg da; og takker 30 Aar senere den Gud, som har ladet og lader Myriaders mangeaarige Velsignelser over hin Menneſkehedens og Fædrelandets virksomme og veldædige Begaavelse i Opfyldelse.

2 August 1829.

det er ogsaa en Fornøielse at vente en Fornøielse, eller i det mindste, at en Fornøielse er os dobbelt sød, naar den kommer, efter at have været længe ventet, da er det unægteligt, at det er en Fornøielse, som vi i Aar med dobbelt Fylde nyde, og som vi have langt forud for de misundte Sydlandes evige Vaar."

"Ja! ogsaa her er Arcadien, ogsaa her stod Naturen stille med signende Haand, da den vandrede om, at udsprede Glæder! og hvor, hvor vandrede den vel ubarmhiertig og stedmoderlig forbi? Tilskueren har for endda ikke saa længe siden erindret, at de skønneste Skildringer, vi af Landliv og landlig Lyksalighed eie, have vi faaet fra det intet mindre end hesperiske Norge, at, dersom han efter Beskrivelsen skulde søge Nordens Tibur, vilde hans første Vandring blive til Bergen, til Davigs Præstebolig, efter den fortryllende Skildring, dens tiburtinske Sanger — El. Frimann — har givet deraf."

"Selv føler han, og maaskee i Aar mere end nogensinde i sit Liv, at man kun behøver at have Hierte til at finde Vaar, for at finde eller skabe den, hvor det saa er. Lad end vor Vinter være lang og barsk, vort Foraar ublidt og seent, Naturens Slummer langvarig og tung! o, med dobbelt Fryd nyder man dens gradvise Opvaagnelse; med dobbelt Begiærlighed vogter man paa hvert Fremstridt af den skønne Aarstid, paa hvert Hane-

sied — for at laane et Almueudtryk — Glæden gjør fremad. "See! siger man, see, hvor dog alt Dagen mærkelig længes! see, hvor Sneen smelter! see, hvor Isen gaaer bort!" Saa fryder man sig, naar man igien seer den sorte Muld, naar de sølvrene Strømme i hundrede selvbrudte Canaler spille hen over Uger og Eng; saa hilser man det første frempippende Græsstraa, gaaer paa Luur efter den første fremskydende Plante, finder en Skat i den første Vaarblomst, man opdager; og naar saa Dvистene brunes, rødme, Knopperne daglig synligere svulme, allerede de blødere Træer og Buske begynde at grønnes; og man nu, Dag for Dag, Time for Time har en ny Glæde, en ny Skionhed at hilse, og atter alt dette fordobles, forsødes, forskionnes ved Sammenligningen: for saa saa Uger siden laae endnu Sneehøie her; for saa saa Dage siden var endnu Alting her sort og goldt; endnu i Gaar, endnu kanskee i Morges, var her intet at see over Jorden! Nei! man kalde det Sværmeri, eller hvad man vil, men dybt, dybt søler jeg i mit inderste Hierte, at det, for ret at nyde, er godt, er gavnligt, er fornødent at savne, at vente, endog at frygte, og det er ikke blot af den saakaldte livløse Natur, jeg har lært at kende, og erkende denne Sandhed."

Hvad der særdeles bidrog til, at min Kone, der rigtig nok, som man vil mindes, ikke var nær saa stor en Beundrerinde af Nordens Vaar, som jeg, og med Erindringer af mit Liv. 5te Deel. (23)

Alene blev det alt mindre og mindre, denne Gang særdeles sympathiserede med mig, og at man vel med Føie kan sige, det var hendes Aand, der var over mig i Ovenstaaende, var, at vor velvillige Bert venstabelig havde overladt os, hvad Professor Kruse seener i hans nydelige Epistel til vor fælleds Ven, Broager*), kaldte

Min Vivs latinske Lauge.

Det var en Steengaard, hvor — et Par uhyre Piletræer ud til Beien fraregnet, der ikke bidrog enten til dens Frugtbarhed eller dens Skionhed — ikke vorte en Blomst eller god Urt, men som hun rødgede, dyrkede, rygtede, og i de fire Aar, den var hendes, bragte saa vidt, at, da jeg ved at blive Eier af Bakkehuset kom i Besiddelse af den mig fra tidligere Aar saa tiere gamle Bakkehuushave, som saa mange hellige og dyrebare Erindringer indviiede mig, det dog var mig et tungt Bytte, for den at forsage

Min Gammas Hauge! hvor jeg Billedet**)

Af eget Liv taknemmelig erkender,

Som nys en ukruddækket steenstrøet Plet,

Et Eden, Gamma! blev ved dine Hænder,

Hvor i hver frodig Væxt, hvert Blomst fra Dig

Min Lykke fro erkjænde maa en Broder,

Hvis vennefulde Smil indbyde mig

At signe henrykt deres sømme Moder.

*) Charis 1802.

**) Til mit Bakkehuus, poetiske Forsøg andet Bind.

Og har end minamma i de fem og tyve Aar og derover, den større Hauge blomstrede, og trivedes, og forskionnedes under hendes Tryllehaender, vidst deri at skabe et lidet Paradiis efter det andet, som vel og i Anlæggets Smag, dets Blomsterpragt o. s. v. lade hin første simple Urtegaard langt efter sig, den kunne de dog ikke udstette af mit Hierte, saa at jo hver Væxt, hver Blomst, som jeg der har af hende lært at kiende og elske, er, og bliver mig en Yndling, som med hvert Aar befæster sig mere og mere i min Fortierlighed.

Saaledes *Fumaria nobilis* — man tillade mig at nævne den med sit daværende Navn, skiondt jeg vel veed, den senere er adlet under et andet — mig uforglemmelig blandt andet for min Utrøstselighed, da en Dreng, der gif min Kone tilhaande i Haugen, i sin Eenfoldighed, jeg veed ikke, til hvad Børnes brug, havde skaaret Blomsterne af, i det den rimelig ikke var imellem, hvad han i vor høifornemme Raaboes Hauge, hvor han egentlig hørte hjemme, havde lært at kiende som Ziirplanter, og som jeg hvert Aar maa have blomstrende i den lille Plet, der en Række af Aar har været mit eiendommeligste; saaledes den deilige *Gentiana acaulis*, der næsten har saa at sige sit *habitat* paa Bakkehuset, hvorhen Holbøll viiste hver der søgte den hos ham, og hvorom, der maa ske endnu torde være de, der kunne huske, at, da afdøde D. H. Mynster i Selskabet for Sandhed fore-

læste vor Ven Hornemanns interessante Biergvandring*), jeg ved den Note, der siger, at paa Grændserne af den smeltende Snee staaer en Hær af Gentianer o. s. v., der udfolde deres Blomster, næsten imedens Sneen endnu skjuler deres Rod, udbredt i et ufrivilligt Udraab, hvilket Mynster fandt mærkeligt nok til at mælde vor fraværende Ven, som Beviis, hvor botanisk begejstret jeg i hans Fraværelse var blevet.

Saaledes hilser jeg og aarlig Dictamnus albus, og den skionne Tradescantia, og vil hvert Aar, det endnu tillades mig, inderligere, men sørgmodigere hilse dem, som Venner fra hin gode gamle Tid; men fremfor alle den dobbelte Martsviol, som min Kone, da Grønningen i den nye Eiers Tid omlagdes rundt om Parken i den gamle Hauge, hvor jeg af E. A. Hvid i Prams Tid var gjort opmærksom paa dens Siældenhed, biergede et Par Buske over i sin nye Hauge, der siden giennem Holbøll og flere ere blevne, som Stammen, maaskee for alle dem, der ere i og om Kiøbenhavn. O disse Blomster og saaledes flere, hvoriblandt Senecio elegans, der sildigere have faaet tilfældig Erindringsinteresse for mig, lade mig se

*) Reise til Pic de Midi, af et Brev, Kvartalskr. for Sandhed V B. 2 S. 342. See ligeledes Noter forrige Side, hvor der siges, at Moosen hos os ikke kan groe tættere end gentiana acaulis hieset, og som nok egentligst electrifere mig.

at det ikke er Lugten ene (der hos mig er, og stedsse har været en meget fløv Sands) hvorom Ramonds af Hornemann anførte skionne Beskrivelse om Blomsternes Virkning paa Ideasociationen gælder: "der er, jeg veed ikke, hvad, deri, som mægtigen vækker Erindringen af det forbigangne; intet gienkalder til den Grad elskte Steder, savnede Livsstillinger, disse Minuter, hvis Flugt efterlader lige saa dybe Spor i Hiertet, som de efterlade saa i Erindringen;" og man behøver kun at komme i Hu, hvad J. J. Rousseau i sine Bekændelser fortæller om den levende Følelse, hvormed han efter mange Aar igien saae den Vinca, hans Maman Varens med Interessse havde viist ham den Dag, han med hende tog Charmetterne i Besiddelse, for at have en, hvert følende Herte ærværdig, Hiemmel for denne min Paastand.

Saare mærkeligt er det, hvad just det Tilskuersblad *), der gaaer for ved det nysanførte, bringer ham i Minde, at just paa den Tid, da han mere end nogensinde begyndte at leve, og i hver Henseende at leve efter samtlige sine Begreber om Liv, blev det første Gang sagt ham temmelig almindelig paa, at han var død. Denne Gang var han midlertid saa heldig at komme efter, hvorledes han saaledes ustyldig var kommen for Orde, hvilket de følgende Gange ikke just altid har villet lykkes ham.

*) No. 37, 16de Mai 1799.

Dog til Sagen! Som jeg en Eftermiddag sidder ved mit Arbeid, horer jeg nogen pikke paa, hvad vi kaldte, vor Salsdor, der var næst ved min; jeg gif hen, og lukkede op, og blev meget forundret ved at see min næstældste Broder, der endnu lever som Præst i Jylland, mig den kæreste af mine Brødre, træde ligesom forbauset et Skridt tilbage ved at see mig, og søge Ord at tiltale mig med. "Er Du frisk?" spurgte han endelig. "Jo!" "Og Du har heller ikke været syg?" "Nei, hvorfor?" Jeg fik ham nu ind med mig, og endelig kom det da ud, at de havde sagt over hele Byen, at jeg var død, og at, hvad der endnu var det snorrigste, Rygtet egentlig var kommet fra det Huus, hvor min Moder boede.

En Veninde af vor Familie, som levede i samme Huus, havde nemlig en Broder, der var blevet Dreng paa et Apothek, hvor der en Aften silde var kommet et styrkende Tilbud fra en Professor, hvis Navn havde den første Stavelse tilfælles med mit, om nogen Medicin, som der maatte hastes med, men hvorhos da Buddet tillige yttrede den Formening, at Patienten vistnok var død, inden han kom hjem dermed. Drengen, der nylig var kommet her til Byen, og der sagtens ikke kiendte ret mange Professorer af Navn, og deriblandt vel mindst den her omhandlede, hvis Professorskab var en Rangtitel i et ganske andet Fag, men der hos sin Søster ofte havde hørt mig nævne, var næste Morgen løbet til hende med dette

Budskab, som da strax var kommet om i en Kreds, der samtlig kiendte mig, og tildeels holdt af mig, maaskee saaget Bestyrkelse ved det just i de Dage, Guldberg havde med et dobbelt Nummer Tilskuer taget min Absent, som nu saare sielden var Tilfældet, og blev nu, skiondt Kilden, det kom fra, udentviol meget hurtig stoppedes, da min Broder, saasnart han hørte det, løb herud, og naturligviis skyndte sig hiem igien med det Trøstebudskab, at der ikke var eller havde været allermindste Fare paa Færde, tree hele Dage, med mange og mangehaande Biomstændigheder, der vel ikke engang nær alle kom mig for Dre, end siige, de skulle være blevne i min Erindring, ved at være i Omlob.

Hvorledes det gif Patientten, der udentviol var et spædt Barn, har jeg ikke erfaret, eller vel egentlig, da jeg siden har været i Forbindelse med Familien, nok engang vidst, men glemt. Jeg for min Part var ikke seen at føre mig det, efter min daværende Maade, til Nytte, som Uemne til en Tilskuer, med Motto:

Vivit, et est vitæ nescius ipse suæ.

”Udskillige Gange — begyndte jeg — har Tilskueren havt den Fornøielse at høre de besynderligste og meest modsigende Rygter om sig; endelig har han i forrige Uge oplevet den siældne Ure, at være tree Dage død, og det med alle Honores, saa man ikke blot vidste hans Dødstime og Dødsmaade, men

og, paa hvad Apothek den Medicin skulde være henhæftet, der ikke havde været istand til at frelse hans Liv.”

Efter nu at have erkiendtelig berørt den broderlige og venskabelige Deeltagelse, der ved denne Leilighed var ham viist, og anmeldt sit Forehavende, at indgive sin Ansøgning til Publikum, om at blive forlovet fra denne sin Død, uagtet han i Klubber og Selskaber var med alle Formaliteter frakiendt sit Liv, ansaae han det dog, med Hensyn paa den liden Betragtning, hans Indsigelser og Protestationer mod, hvad man ved andre Leiligheder havde behaget med ikke bedre Foie at sige ham paa, hidindtil have maattet komme i, bedst for en Sikkerheds Skyld at giøre sit aandelige Testament, der — som man da vel vil forestille sig — var i det Hele mere satyrist end panegyrist. I det jeg nemlig i dette mit Testament erkiendtelig og taknemmelig ihukom mine Venner, Medarbejdere og Mønstre, forsømte jeg ikke at see indtil, hvad jeg troede mig besøiet, at besvare mig over, og sluttede jeg da med følgende trende Legater, dem jeg, hvad end i de foregaaende Artikler formedelst indtrufne Dødsfald og andre indløbne Begivenheder torde være at forandre, i alle deres Ord, Punkter og Clausuler her som min uforanderlige sidste Willie paa ny erkiender ved Magt:

”Alle vore offentlige Mænd, være sig Magthavere eller Skribenter, testamenterer jeg min faste og levende Overbeviisning om den menneskelige Feilbar-

hed, med den dermed forbundne Nædebonhed til Overbærelse mod andre, og Varsomhed i at lide paa sig selv. NB. Skulde det, hvad i hans Stervbo deraf maatte forefindes, ikke, som er at befrygte, erklaendes tilstrækkeligt, da kommer Concursmassen til Deling efter de Love, som gjælde ved Byttes Deling i Krigen, saaledes, at jo høiere en staaer, være sig i politisk eller litterarisk Rang, jo større Part tilkommer ham, da i samme Forhold hans Trang dertil maa formodes større."

"Alle politiske, theologiske, pædagogiske, physiologiske, filosofiske o. a. Orthodoxer, og Kiettermagere testamenterer jeg min ikke mindre urygge og urokkede Overbeviisning: at den Regiering, hvorunder Menneskene ere lykkelige, den Religion, ved hvilken de blive dydige, den Underviisning og Opdragelse, hvorved Børnene fremmes til Legem og Siel, den Diæt og Levemaade, hvorved Menneskene befindes sig vel og længe vel, og den Philosophie, der leder til Sandheder — Formen være saa, som den vil — er god, sand, grundig, rigtig, ægte, uden derfor at være udelukkelsesviis, den eneste gode, sande, grundige, rigtige, ægte."

"Alle Menneskehedens og Jordens Foragtere og Forhaanere testamenterer jeg min levende og paa Erfaring grundede Overbeviisning om alt det Gode, der i indbyrdes Kierlighed, i giensidig barnlig og faderlig Omhed, i Arbeidsomhed, i huuslige og barn-

Itte Pligters redelige Udøvelse er at finde, med tilføiet Advarsel, at jo tidligere, nidkærere og utrætteligere der arbeides i denne Guldmine, jo flere af dens Aarer, der træffes paa, jo rigere vil deres Udbytte blive.”

Jeg har allerede nylig berørt, at jeg troer mig beføiet at anføre mine Tilskuere, fornemmelig fra hin Periode, da de vare frit fremstrømmende Udgydelse af mine Tanker og Følelser, som mit Hiertes og min Lands Speil; og vover jeg da at pege paa Hierteligheden i det første af de anførte Blade, og — om man vil tillade mig dette Udtryk — Godmodigheden i det sidste Satyre, som uforkasteligt Beviis, at jeg var lykkelig, hvortil jeg af samme Tidsums foregaaende og efterfølgende trøster mig til, at kunne fremlægge mange Sidesykker, medens jeg ikke troer, man lettelig her skulde vise mig noget eneste, betegnet med Angestens eller Trælleslidens Sved paa Forf. Pande, end sige skrevet med en Pen dyppet i Galde*), istedenfor — efter en ovenansført Formaning — i Hiertet.

*) At jeg var mig selv bevidst, at mine Blade, for at bruge Fr. Nicolais Udtryk, havde tabt af, hvad man vel tør have kaldt, deres Ulvenatur, vidner denne Aargangs Motto af gamle Helt:

Om end paa Brems og Vi kun synes lidt Forfælt,
Paa deres Arbeid dog de fiendes meget vel.

Alt jeg taknemmelig erkiendte, at jeg var det, og hvorfor, og hvorved jeg var det, vil følgende lidet Brev til min Kone, hendes Fødselsdag 1799, tilfulde godtgjøre, og tager jeg derfor ikke i Betænkning, dets hele formelige Ubetydelighed uagtet, bogstavelig at lade det afstrykke her.

Kiære, inderlig elskede, velsignede Kone!

Din lykkelige og taknemmelige Mand kan ikke paa den første af Dine Dage sige Dig andet, end det, Du hver Dag seer, at han er usigelig lykkelig ved Dig, og at Din Godhed og Kierlighed intet Ønske vilde lade ham beholde tilbage, hvis han altid saae Dig saa glad og lykkelig, som Du gjør ham. Alt det er ikke hans gode Villie, det mangler paa, at Du ikke er det, erkiender Du alt for ofte, og for kierlig til, han her skulde sige noget derom. Modtag hosliggende, som et lidet Beviis, hvor gierne han opfyldte ethvert af Dine Ønsker, naar han kunde. Gid du leve lykkelig og glad mange Aar og dette følgende, da er intet Menneske paa Jorden lykkeligere end Din Mand

R. L. Rahbek.

Bakkehuset d. 18 Oct. 1799.

(E. Sk.) Jeg kniber paa det collectske Papiir, at det kan vare mig mange Aar endnu til denne Dag.

Glem ikke mine Drillepenge!"

Da jeg har gjort mig til Pligt at meddele denne Sæddel aldeles usforandret og usforvansket, bliver

det nødvendigt, at jeg for at forebygge Misforstand tilføier nogle Oplysninger. Min Kones Helbred var i denne Periode mere end almindelig misligt, hvor- til foruden Væirliget og flere deslige udvortes Omstændigheder, især hendes Moders — efter hendes Kiæm- penatur uventede — Død dette Foraar ikke lidet bi- drog, og har min Cammas kjerlige Broder, da Bakke- husets Indsidder, nylig bragt mig i Erindring om, at hun endog i hiin Periode engang maatte lade sig aarela- de, som var, hvad hun havde en særdeles Modbyde- lighed for, og ikke uden yderste Nødvendighed greb til. Om hint opfyldte Ønske kan jeg ikke give vi- dere Oplysning, end at det har været en Foræring, besteden og tarvelig, som alle hendes Ønsker, og som Hiertet og Villien ene gav Værd; at Drifkepengene var et kjerligt Kys, behøver jeg neppe at sige nogen, der selv til en kjerlig og kær Kone eller Pige har havt et saadant Erinde at røgte. Det collectiske Papiir er en de Dages Spøg, da vor Ven Collet, hvem vi drev Spøg med for en vis Elegance, han satte Priis paa, havde til Kiærestebreve forært mig et lidet Stykke overmaadt fint Papiir, med Guld- kant, hvorpaa ogsaa denne og de næstfølgende Sæd- ler ere skrevne.

Dette til ydermere Stadfæstelse har jeg ved en høist synderlig Hændelse i disse selvsamme Dage al- deles uventet havt det Held at gienfinde et Brev fra min Ven Rein til min Kone, efter hans Hiemkomst

fra det Besøg, han i Efteraaret *) 1799 havde gjort os. Ogsaa dette leverer jeg, som et Udstykke, uforandret og uforvansket.

Bakke den 20 Dec. 1799.

Omendskiøndt Julen nærmer sig med stærke Skridt, og minder mig om, at jeg i otte Dage har fire Prædikener at skrive, omendskiøndt jeg er forkjølet og syg efter Reisen, har De dog, ædle Veninde! alt for megen Fordring paa min Erkiendtlighed til, at jeg skulde lade en eneste Postdag gaae forbi, inden jeg skrev Dem til. Reisen var lykkelig, Veiret godt, og Føret imod Formodning ligesaa; kun var det noget for koldt, eller rettere jeg havde for lidt Reisetøi til at udholde Kulden; Virkningen heraf ytrer sig paa en meget ubeleilig Tid.

At jeg undervejs havde meget at bestille paa Bakkehuset, at jeg saae Rahbet i Arbeid under Drene, og Dem og den astheniske Zufeland spille bitte smaa Dramer, i hvilke jeg ikke blev forglemt, er vel unødvendigt at fortælle. — Ja jeg var saa ganske hos Dem, og Deres velsignede Galskaber, at mine Reisecompagnons et Par Gange spurgte mig, hvad jeg loe ad, uden at der blev talt et Ord.

Der mødte forresten intet mærkværdigt uden dette, at, da jeg i den lille svenske By Falkenberg efter vel forrettet Middagsmaaltid skulde bestige Post-

*) S. foran S. 282.

vognen, fik jeg at see i et Vindue ligeoverfor, en smuk ung sortsmudsig Pige, som puslede med en Urtepotte, i hvilken stod skinnbarligen et Polygonon hydropiper, eller noget, som lignede dette saaledes, at en langt bedre Botaniker, end jeg, kunde bedrages derved. — Var jeg en ***, eller skrev en ***, vilde jeg fortælle Dem, hvorledes jeg gik løs paa Vinduet, knælede for denne unge sortsmudsige Pige, prisede den By lykkelig, som eiede et Polygonon hydropiper &c. &c. Men da jeg er mere simpel, vil jeg blot holde mig til Sandheden: at jeg meget længe efter tænkte paa intet andet, end min Kæbets Cammadulis *).

Neppe havde jeg sat min Fod paa norske Botten, førend min Kone mødte mig. Hvor glædelig

*) Ovenstaaende minder mig, at jeg ovenfor glemte at meddele Udskriften paa Geburtsdagsfeddelen, hvoraf man vil lære at kende de paa den Tid gangbare Kiendingsnavne, min Gamma for mig gik under; den løb: til min velsignede Kelselia, Cammadulis, Cammamia, Ikke des mindre. Kelselia var en euphonistisk Variant af Kjelling! og ydermere forherliget ved et engelsk Quatrain; til de to følgende vil man let finde Etymologien; det sidste hænger nærmere og dybere sammen med mit Hiertes Roman og Historie, og vil derom i Tilskueren No. 49 for 1797 i en Brevverling af min Ven Liebenbergs Haand findes nogen Oplysning, hvor det erklæres for et Særlyd, at en Pige, uagtet hendes Beiler virkelig holder af hende, ikke desmindre elsker ham.

at denne Scene var, kan De let forestille Dem. Nu
 lever jeg da igien ligesaa roligt og eensformigt som
 før. — Hvorfor har dog ikke Skæbnen villet, at
 vi skulde være hinanden nærmere? — Dog jeg er alt
 for lidet vant til at see mine Ønsker opfyldte, for
 at kunde finde dette forunderligt. Jeg maa derfor
 nøies med skrifseligen at conversere Dem. Ja! jeg
 gientager min Tak for Deres Godhed og den Blid-
 hed, hvormed De langt over min Fortieneste be-
 dømmet mig. — Maatte Himlen giere Dem saa lyk-
 kelig, som jeg ønsker og De fortjener.

Jeg glemte, førend jeg forlod Dem, at sige,
 at Deres Broder Guldberg tilbød sig at lade mine
 Poesier affskrive ved en Seminarist, som han ønskede
 denne liden Fordeel, og at jeg modtog hans Tilbud.
 Imidlertid var det ikke af Veien, om De erindrede
 ham derom, at jeg kunde ile med Udgaven, og faae
 den færdig, førend jeg forlader Stiftet. Saameget
 for denne Gang. De skal, ædle Veninde! snart here
 mere fra mig. Imidlertid bliver det et af mine iv-
 rigste Ønsker, at De maa være glad og lykkelig, og
 — jeg kan ikke andet end lægge til — at De under
 tiden maa tænke paa
 Rein.

Ogsaa dette Brev vil — ikke blot for ikke at
 misforstaaes, men og ligefrem for at forstages —
 trænge til adskillige Oplysninger. Det var et gam-
 melt Ordspog i norske Selskab, at det var en meget
 god Indretning med høie Bedkommende, at de ingen-

finde befordrede Selskabets betydelige Medlemmer anderledes, end at disse om saa Alar maatte komme ned igien, at søge videre Forfremmelse. Saaledes havde Rein nu i 8 Alar siddet i knappe Kaar i Capellaniet Schieberg, hvor den ædle Generalauditeur Wessel aabnede ham et Fristed, for at undgaae Deportationskalbet i Caudocheino; men nu, da Wessel ydermere var død, var det høi Tid, saa varm en Ben og Belynder han end i Havslunds nye Eier, Rosenfrands, havde gienfundet, at han søgte at komme paa en grøn Green, især da med hans anden Kone hans Familie tiltog; han maatte da paa ny herved for at sege, og modtog gierne en Bopæl paa sit gamle Bakkehuus, for at være (s. S. 84 o. f.) Naadens daværende Dør nærmere. At denne var noget tvær til at oplade sig for ham, har jeg ikke Foie til at omtvivle; at midlertid personlig Misgunst hos en mægtig Stormand skulde have været Grund dertil, har jeg ikke Foie at antage, skiondt jeg ikke vil nægte, at Manden hverken var i Ord for at være Skryverne *) eller Capellanerne meget bevaa-gen, da der efter hans Mening altid var saa mange

*) Allerede 1798 havde Tilskueren anmærket, at det Lob, som Forfremmelsesmaalet i den geistlige Stand forfeiledes ved at skrive, og især ved at skrive vel, og til Beviis anført Birkner, Rein, Zerlig og flere Capellaner. S. fr. IV B. S. 136.

gamle Sognepræster *), der burde have Fortrin.

Rein havde i øvrigt ogsaa et Alstrædequarteer hos en Ven i Kiøbenhavn, hvilket foranledigede en liden Begivenhed, som jeg i det følgende skal berøre, men opholdt sig helst og meest paa Bakkehuset, hvor han var særdeles i sit Eesse, skiendt han, som ovenfor er berørt, og nu ved hans Brev bekræftet, forargede sig over mit meget Slid. De bitte smaa Dramer, som min Gamma og hendes Broder opførte, der den Tid var en saare flittig Læser af Hufeland, og havde sælgelig Ethenien og Alsthenien hyppig paa Læberne, vare mangehaande, og de, hvori Rein selv ikke blev forglemt, vare Smaaspøg over hans mangehaande Smaanormwagismer, hvoriblandt især hans Forverling og Forvending af de danske Navne. Saaledes kunde han f. Ex. ikke erindre Navnet Dehlenschläger, (som den Sommer først var bleven kiendt paa Bakkehuset, hvor han allerede var en velkommen Giest) men kaldte ham Østerhäuser; saaledes en — jeg er ikke istand til at minde hvem, eller engang om det var en dansk eller en tydsk Poet — hvis Navn han sandt saa upoetisk, at han engang i Galsskab satte en Triumph paa: naar han virkelig hedde saa, kunde han umulig have Genie; og saaledes me-

*) Hvilket til Ulykke i Stormandens Mund skal have klinget som doorne Præster.

get andet af det, som i det fortrolige bestandige Sam-
 liv, tusende Smaatilsfælde, en Fortalelse, Forhørelse
 o. s. v. give Anledning til, og der ved sieblikkelig mun-
 ter Dpfatning og Benyttelse meget let for den liden
 Kreds bliver til Mundheld, og hvori særdeles min
 Kone, naar hun var i spøgende Lune, havde over-
 ordenlig Lethed og Livelighed, ligesom og hendes
 Broder i dette aandelige Boldspil maaskee var den
 duelligste Medspiller, hun kunde faae eller ønske: Saa-
 ledes erindrer jeg en anden saadan Galtskab af dem,
 som just den Tid var i sin fulde Gang, og hvor
 Kein heller ikke blev forglemmt. De morede dem
 nemlig med at giøre Vers i Forening, efter vore da-
 værende Digtere i disses Verserarter, Manerer, med
 deres Yndlings-Bendinger, Talemaader, Ord, Riim
 o. s. v. og det ikke siælden saa træffende, at man
 skulde tage dem for ægte, indtil med eet en parodist
 Bending, en Overgivenhed, der var altfor fristende
 til at slippes afhænde, gjorde en pudsig Ende paa det
 Hele; og, for at giøre hinanden Opgaven desvanske-
 ligere, skiftedes de at rime paa hinandens Linier, og
 var da Kunsten — som det hedde — at sætte hinan-
 den ved vanskelige Rimeord. Saaledes erindrer jeg,
 at jeg, som kun siælden tog Deel i disse Galtskaber,
 da jeg ikke havde Stunder, gjorde mig meget for-
 tient af min Kone, da jeg til det renske Stykke, der
 var forfattet i, hvad man vel da torde kalde vor
 sentimental-rhetoriske — Queen Annas — Maneer,

og hvori Heger havde anbragt Wessels Minni —
Reins Yndlingsthema — kom hende, just som hun
var nærved at staae paa Grund, til Hielp med Dr-
det Døler, der baade var ægte norsk, og hialp hen-
de til et Riim, hun fattedes.

Polygonon hydropiper var, uden at jeg kan
erindre Anledningen, blevet et af de omtalte Mund-
held, hvorved Rein drev Speg med min Vivs la-
tinske Hauge, hvor han, ligesom Thaarup, beskylde
hende for at opelske udenlandsk Ukrud og fremmede
onde Urter; og var dette endog blevet besunget, jeg
veed virkelig ikke, ved hvem af os, i et eget Poem,
hvoraf jeg kun mindes de to første Linier

Som det Polygonon, der kaldes hydropiper,
Kan vore overalt endog blandt Grønlands Klipper.

Stregen under sortsmudsig — hvorfor det er afstrykt
med Svabakker — giver sikkerlig tilkiænde, at dette
Ord har været med paa Reins norske Syndereregister,
hvilket jeg finder saameget begribeligere, hvis han
nogensinde — som jeg har Foie at troe — skulde
være kommet for Skade, skiondt vist nok i den bedste
Mening, at bruge det om den, der til Legeme, som
til Siæl, var maaskee den største Smudsighedsfiende,
jeg nogensinde har kiendt. At i saa Fald dette Ord
her var forsærlig gientaget, og udmærket, for at
gjøre min Kone den hiertemeente Hyliding, hende brag-
tes, des umistydligere, kunde vel saa være. Nor-
ske Botten var ogsaa et af Bakkehusets Cant-words

efter en der den Tid hyppig kommende Udlænding, der ikke var Reins Mand.

Broder Guldberg havde Rein, deels i Selskab for Sandhed, hvoraf han var Medlem, og hvor- til han leverede Satiren Bestytterne (der just ikke var flittet at vinde ham Yndest hos

den onde Slægt

Bestytterne, den Jordens sande Plage,

Som flappe Folk, og stryge under Hage)

deels paa Bakkehuset lært at kende, og de omtalte Digte ere de tvende smaa Bind, der, skiondt ikke før 1802, udkom hos Arnzen og Hartier. Af Brevets Slutning seer jeg, at Rein den Tid har ventet sig forflyttet til et andet Stift; midlertid vendte Bladet sig; Anciennetetens og de gamle Sognepræsters Belynder*) aftraadde, og Ewalds ædle Discipel og Ven, han, hvem Dannedigteren kaldte

smilende Dyders, og frugtbar

Visdoms flammende Ven,

Frederik Moltke, der — som Tilskueren ved at see sex af Sanggudindens Sønner befordrede paa mindre end sex Maaneder — udtrykte sig med erkiendelig Høiagtelse: — lod sin Kierlighed for sin gamle Lærer og Ven gaae i Arv til hans Brødre og Sønner — omstiftede udentviivl og den Rein tiltænkte Lod til det bedre, og forfremmede ham i hans Fødestift.

Mellem Reins særdeles Yndlingsgjenstande paa Bakkehuset, var en lille Bologneser, Mignon, eller

*) See Reins Biographie af Sagen.

som den i Stedets Sprog hedde, Jons, der overalt syntes fød under en særdeles poetisk Stjerne — da, om jeg end ikke drister mig at bringe mig selv i Betragtning, for hvem dens senere Tab var et saare smerteligt Forliis — og Rein, for hvem den blev en Slags Sovestammerat, da den hver Nat laae i hans Stue uden for hans Sopha paa en Stoel, hvor han redte til den paa sin Kiøle, hvilket den, naar han dvælede for længe dermed, som en Rettighed, vidste at fordrø — den og af Dehlenschläger er bleven besunget i utallige Skiemtevers, Løier, der, for det meget locale og individuelle, de indeholdt, vist nok ikke passede for Publikum, men der var den rigeste Skat af bonhommistisk Jovialitet, Lune, og Vid, jeg i vort Sprog — og maaskee i noget — veed, eller kender, og hvoraf adskillige ikke vil gaae af Minde, saalænge der er nogen tilbage af hin glade Kreds, for hvilken, efter hans skionne Vidnesbyrd under det giestrie Dag Aften svandt mildt, hvor Enaus Løkked med spillende Vid Spøg kun og Munterhed frem.

En Aften blev Rein inde i Byen; efter den Tids Maade forelæste jeg just min Kone og Heger min Fortælling, Selvmorderen af Kierlighed, som til næste Charis var bleven færdig. Jons, som savnede sin sædvanlige Bonifacius, var, alt, som det gik ud paa Aftenen, urolig, og havde adskillige Gange af Heger udentviol faaet alvorlige Mindelser at være stille. Jeg havde just aflæst, og endte med at be-

mærke: at den deri anførte Anecdote, om Tyvenøglen, var sand — da nemlig en fransk Emigrant havde nys i Hamborg været under streng Forsøgelse for en Hovednegle, hvormed han var grebet, og paa ingen Maade vilde tilstaae, han brugte den til at lukke sig giennem adskillige Hauger ind til hans bekiendte smukke Landsmandinde, Actricen Chevalier, som han incognito, og uidentviol, a des heures indues, besøgte — da i det samme min Jons, for et nyt Bief, fik, eller skulde have et Klaps. Som en Hundeven, tog jeg den — ikke uden nogle ærgerlige Ord — ind med mig fra Reins i vort Værelse, og redte ham hans gamle Leie udenfor vor Seng, hvor han slog sig til Ro.

Næste Morgen kom Pigen, der skulde kalde, med stor Forundring ind til os, og fortalte, at der maatte have været nogen inde i Reins Værelse i Nat, for Manden — Ewalds Buste — der stod paa Hjørnekabet, var sat ned paa Gulvet, og Skabet opbrudt; som hun da ogsaa savnede eet og andet i Kioffenet. Vi begreb da strax, at der havde været Tyve, der var gaaet ind ad en Dør, som gik ud til den daværende Mark, og som havde staaet aaben efter Pigen, der havde været i Kiebenhavn, men den Dag, mod al Sædvane, var med sin Føring gaaet en anden Vej giennem vore Værelser, og altsaa ikke sandset at faae Markdøren lukket. Vi tilbragde nu Formiddagen med at opdage et Savn efter et andet, saasom min

nye Grat — da jeg første og eneste Gang i mit Liv havde bekostet mig to, for altid at kunne være tør, fiden jeg maatte stryge Gader og Landeveie saa bestandig — Carl sit Uhr, som hang i Vinduet, Kein en Meer-skumspibe, min Kones Kiøle, som hun havde ladet hænge derinde, og som — hvad der er det snorrigste — hun nogle Uger derpaa, da hun i Bertens gammel-dags Præstehaise kiørte til Byen, paaastod at have seet og noiagtigen gienkiendt usorandret og uomsyet paa en Baldbykone, der kom kiørende, uden midlertid at ville eller kunne gjøre noget Ansfrig i den Anledning, som det da og var vist nok, at adskillige Smaapapirer, der havde ligget i et Par Uger, som ved denne gode Leilighed gik med, fandtes spredte langs hen ad Baldbyveien. Iøvrigt var der det mærkelige, at der i det hele Stykt fandtes en egen Blanding af Kyndighed og Ukyndighed; saaledes havde Tyven vidst at finde adskilligt i Mørke, der just ikke saalige laae, hvor man skulde fristes at søge det; derimod havde han ikke vidst at aabne en Jindlapperæske i bemældte Hiørnestab, hvori de Sølvskeer laae, der ikke vare daglig i Brug, og som vi nedig vilde have mistet, da de havde hørt min Kones Farmoder til, efter hvem hun var opkaldt, o. s. v.

Rigtig nok gav nogle Aar derefter en Karl, der kiente mig, og — som jeg, hvis jeg kommer saa langt, i sin Tid skal oplyse — vidste meget god Besked med Tyve og Tyverier, især paa Bakkehuset,

mig en egen Oplysning om det Hele, i det han engang, da jeg troede at fortælle ham det, som noget Nytt, brød mig af, og sagde: "jeg veed det nok; det var sku Herrens egen Pige, der skial det," uden at jeg midlertid den Gang videre ændsede at spørge, hvorfra han vidste det, da han ikke havde kiendt Pigen, og først langt senere kom her i Tjeneste.

Uagtet Tabet ved dette Tyveri var for en begyndende Huusholdning ikke ganske ringe, og uagtet jeg godt veed, det fortrod mig, at min Svigerfader fandt, det var godt nok til os, for det vi ikke luskede bedre, og at vi mødte nogle Vanskeligheder ved at faae Tyveriet strax anmeldt, saa det mig ikke hurtig nok kom i Aviserne, huster jeg dog godt, at baade jeg og Rein vare trøstede over vore Tab, ved Tanken om, at jeg ved at tage Jons ind med mig, havde reddet ham fra at falde i Tyvefloer, der formodentlig ikke vilde taget læmpelig paa ham, naar han havde dristet sig til at tale dem til paa sin Viis for deres egenmægtige og lovstridige Udfærd; uden at giøre os nogen Betænkning om, at rimeligviis, naar Hunden havde blæst Alarm, jeg, som er letsovnet og lydhør, og baade tidligere og senere har havt for Skik at patroullere efter Tyve om Natten, uidentviol var kommet paa Benene, og havde giort dem en Streg i Regningen.

Jeg har opholdt mig saa længe ved, hvad ustridig mangan Læser vil finde Ubetydeligheder, men som

ikke blot for mig er omgivet af tusinde høist elskelige Erindringer, men og forekommer mig, beskueligere end nogen Beskrivelse, at skildre den læta paupertas, de nøisomme og glade Kaar, der udgiorde saa stor en Deel af hine Dages Lykke, da jeg, og, endnu i langt høiere Grad, min i sine personlige Ønsker og For- dringer saa mageløs bestedne Camma, — som jeg ad- skillige Aar senere i Tilskueren *) lod ovenmældte Jons vidne, da ingen af os just fordrede meget for at have,

nok til sig

meente at have

trods hver en Riig

noget til sin Næste,

og endda lidt tilovers til sin Sund; disse Dage, hvis paradisiske Minde vore ypperste Digtere, nys, da hun, som fremfor alle skabte os dem, kaldtes fra os, saa tierligen have fornyet og foreviget. Med Smerte river jeg mig fra disse for at gaae over til Optrin, og Skildringer af en langt anden Natur, men der høre alt for væsenlig, og i for mange Hens- seender, hid til at kunne forbigaaes.

Jeg maa begynde med et Foretagenende, som jeg, end- skiondt man ogsaa indlemmede mig blandt dets Deel- tagere, ja endog gav mig Plads blandt dets Besty- rere, kun veed saare lidet om, og tog endnu mindre Deel i, da det ved Omstændighedernes synderlige Sam-

*) Tilskueren No. 45, 1806.

menstød blev givet en Betydenhed, hvortil det, efter Alt hvad mig derom er bekiendt — og jeg har god Føie at antage, at der hos alle dem, som paa mindste Maade stode eller stillede i Spidsen derfor, ikke næredes den ringeste Agtertanke, allermindst af radical Natur, som de skulde fordulgt for mig — ikke havde ringeste Udkomst.

Godmodige og hielpsomme Sander interesserede sig for en Mand, hvem han gierne vilde aabne en stadig Erhverv; han faldt da paa at oprette en Club, for hvilken denne Mand skulde være Bært; men vel deels for at forviisse denne Club Deeltagelse og Søgning, deels vel og i Følge det utile dulci, der, som man veed, var Løsenet for os eudaimonistiske Philantropen, fattede han den Plan her at organisere et nyt litterarisk Selskab, der skulde arbejde til almeen Oplysnings og Forædlings Udbredelse i Fædrelandet, og for det første bidrage dertil ved en almindelig Sædrelands-Tidende. Til at bestyre denne, udnævnedes, under Navn af Selskabets litteraire Direction, Collet, Philosophen Spleth, Mathematikeren Lindrup, Stifteren Sander, G. S. Olsen, og jeg, hvilke det tillige overdroges skriftligen at indbyde saadanne Medborgere, "af hvis bekiendte Indsigter og Gavnelyst Selskabet torde love sig den virksomste Deeltagelse."

At Sammensætningen af denne Bestyrelse var on the broadest bottom, vil vel neppe nogen, der

fiender det mindste enten til Tiderne eller os, kunne nægte, samt at, dersom nogen Side skulde have havt Overvægten, det sikkerlig ikke var den, man maaskee tør have anseet for den revolutionaire; hvad den omtalte Tidende angik, da tvivler jeg paa, at, maaskee Ophavsmanden Sander ene undtagen, nogen af os alle havde gjort sig nogen alvorlig Tanke, end sige Aftale, om dens nærmere Indretning og Tensdents; og hvad Sander ønskede og ventede sig deraf, skionnes tilstrækkelig af det Forbillede, han i Bekkers Nationalzeitung für deutsche stillede os for Die.

I Henseende til vore Indbydelsler, der fra forskellige Sider lagdes os til Last, vil jeg henvise til den hæderværdige og utrættede Oplysningstalsmands, nuværende Amtprovst P. H. Mønsters i Tris og Hebe Aug. 1799 givne Forklaringer, da Selskabet ikke let kunde fundet bedre Ordferer. For min Deel maa jeg blot tilføie, at tvende Anecdoter, der er alt, hvad jeg herfra erindrer mig, til fuldeste Uimodsigelighed synes at hiemle, at vi i det mindste ikke ved disse Indbydelsler lagde an paa at organisere en Jacobinerclub.

Den første af disse angaaer

Guds, Kongens, Bondens Ven

Danmarks Gully, som Pram saa velfortient kaldte ham, Christian Rewentlow, som man, sikkerlig paa Opmuntring af hans mangeaarige Huuslærer og varme Beundrer Sander, der gav os Haab om, at vor

Indbydelse ikke vilde blive uvelkommen, gav sig den Hre at indbyde, og som besvarede Indbydelsen med en Skrivelse, præget med hans fulde Dannished, hvori han aabenhjertigen foredrog os de Udlæggelser og Fortolkninger, man af vort Forehavende behagede at giøre, og ærligen advarede os, at vogte os for Alt, hvad der kunde give Skin af Feie dertil.

Den anden var den entusiastiske Kongeven, Frederiks og Marias begejstrede Beundrer, den retskafne, velgiørende, virksomme Peshier, der, i Overeensstemmelse med den Synsmaade, der maa have hersket i hans Omgivelser, optog Indbydelsen — uden at jeg nu kan mindes, paa hvad Maade — med saamegen Ugunst, at en sønlig Ven og Hoiagter af ham, hvilket jeg tydelig erindrer, til mig meget levende beklagede sig over, at man ikke, f. Ex. giennem ham, havde ladet denne brave og værdige Borger i Forveien giøre bekjendt med Danneborgeraanden i den Forening, som man her indbød ham til.

Men enten det nu var en Fralands- eller Paa-lands-Vind, der var Selskabet imod; enten Ultraerne herfra blæste i Kampens Horn imod det, som en Green af den Propaganda, man den Tid allevegne drømte om, som Dumouriez i sit Speculationsmaleri havde bebudet i Holsteen, men i de schlesvig-holsteenske Blade kraftigen giendrevs, af Wødlingene Hegewisch, Geyser, Hensler, Reinhold o. fl., eller det virkelig var i det Fierne, man saae disse Spøgelsier, og

flod Alarm; nok! man vilde vide, at et mægtigt Hof havde fattet saadant et Nag til dette arme uskyldige Selskab, at man dermed bragte i Forbindelse, at dets Gesandt rappelleredes *) (hvilket, andre midlertid paastod, havde en Etiquetteanledning) at dets Havne lukkedes for danske og norske Skibe, og at der — i Følge heraf — allerede hørtes Krig og Rygter om Krig.

Intet Under, at umiddelbar herovenpaa det stakkels Selskabs Medlemmer — som af Seidelins Læsendes Aarbog for 1799 sees — begyndte at mælde sig ud, mange naturligvis af smaalig Menneskes frygt, andre, fordi de troede, at man burde betage Vedkommende Leilighed til en ny Synd mod Borgerfriheden; ja der var endog en — saavidt jeg af hele hans Skrivemaade troede at kunne skienne — velsindet, ubenævnt og mig ubekjendt Borger, der i de selsomme Dage tilsendte Tilskueren en Indbydelse til samtlige Clubbers Medlemmer at høre disse Sammenkomster. Den midlertid udkomne Presselov forbed mig at indrykke den navnløse Skrivelse selv, men jeg ansaae det for Pligt i eget Navn at forelægge mine Medborgere et Udtog af hans Brev, og de Grunde hvormed han understøttede sit Forslag, tillige med de Betragtninger, hvorefter Til-

*) S. Barendses Breve fra Kiøbenhavn i Iris og Hebe, 1799 September, 29de Brev.

Skueren maatte fraraade det, og hvoraf den allerførste var, at ingen, der havde allermindste Leilighed at kende vore Clubber, kunde drage i Tvivl, at intet paa Jorden kunde være mindre politisk end de. I samme Aand, mindes jeg og, da der blev talt til mig om at følge Strømmen, og udmælde mig af det ovenomhandlede Selskab, at have bestemt erklæret, ikke at ville ved en saadan Udmældelse synes at tilstaae eller vedgaae, at jeg fandt det mindste betænkelige, end sige straffskyldige ved et Samfund, om hvis Skyldfrihed og Ustraffelighed jeg var paa det fuldkomneste overbevist.

Midt under disse betænkelige Aspecter gik midlertid Tingene deres uforstyrrede Gang. Saavel Minerva, som Tilskueren, holdt bestandig deres Aand og Tone, Selskabet for Sandhed gik sit stadige Skridt og begyndte saaledes anden Aargang med Collets mærkelige Afhandling: her Embeder bortgives paa Livstid, og indeholdt endnu første Bind fra samme indsigtsfulde Tænker, en skarpsindig Undersegelse: om en Lovcommission var at ønske, og hvorledes den da skulde organiseres (?) Clausens om Selvstændighed; Pastor Hoeghs om Riøbstædmandens Lyst at blive Bonde, ogsaa et Ord til sin Tid; Frankenaus Skilderi af Universitetet i Göttingen, hvori Kiøbenhavn ikke er glemt; festina lente! et Stykke om Underviisning og Opdragelse, hvorved jeg blot vil anmærke, at det S. V. hvormed det er betegnet, efter vel Underrettedes se-

nere Vidnesbyrd skulde betyde *Salva Venia*, og
 være en forbigaaet Uartighed til Selskabet, jeg veed
 ikke, af hvad Aarsag; ogsaa er dette det eneste Bi-
 drag fra denne Haand, hvilken jeg ikke finder det værdt,
 at nævne; fremdeles var der den hæderværdige Schous-
 boes Afhandling om Naturvidenskabernes Udbredelse,
 og end eet Sandhedsvennen H. G. Clausen værdigt
 Stykke, hvad vi ere den gode Sag skyldige.
 Hertil kom endnu af poetiske Stykker, foruden en
 Elegie af Paveis, Peder Ores Srøer af P. A. Hei-
 berg, ogsaa et i mange Henseender mærkeligt Stykke.
 Af mig var der blot et Par oversatte og efterlignede
 Smaating: de fire Søstre, en gammel Parabel, som
 jeg senere har troet at burde fremdrage paa ny, og
 Myren og Løvehalen. Og vedbleve vi at arbejde
 frem i samme Aand næste Hæfte, hvor Reins om-
 talte Satire findes. Bærens fortsatte sine frimodige
 Breve i Iris og Hebe. Heibergs Læsning for Pu-
 blikum fortsoer at være Publikums Læsning, og hans
 Strid udvidede sig, i det, han hos Seidelin udgav
 Acterne i en Sag, en Kromand i Nærum, Jochum
 Jensen, der var fradømt sit Kroholds Privilegium,
 angaaende; ved hvilken Leilighed hans fordums Defen-
 sor J. M. Schönheider, fremstod som hans Beders-
 part, at forsvare en Mand, hvem man vel med
 Schönheider tør give det ogsaa af den frimodige
 Brevskriver i Iris sandede Vidnesbyrd: at Plutus

var aldrig hans Gud, Egennytte aldrig hans Feil.

Pludselig, og som jeg har Anledning at troe, overraskende endog for Mænd, der tiltroede dem Føie til at være underrettede, kom nu Presseforordningen af 27de September. Forgæves vilde jeg prøve at beskrive det Indtryk, dens uventede Fremkomst gjorde; ogsaa vilde man formodentlig ansee min Beskrivelse for eensidig indskrænket, og vil jeg derfor heller henvise til, hvad denne Lovs redeligste, skarpsindigste, høist hæderværdige Forsvarer, A. S. Ørsted, saavel i Fortalen, som Indledningen til sit Forsøg til en rigtig Bedømmelse over denne Forordning, har sagt om den Stemning, der blandt den største Deel af det læsende Publikum da var den herskende. Meget her til bidrog vist nok det titomtalt Sladdersystem, der udtrykkelig navngav 12 Mænd, unægtelig af høist forskiellig Art, hvem denne Lov skulde gælde. Naaget jeg midlertid, saamange Varianter endog disse naturligtviis aldeles uhiemlede og usandsfærdige Navnelister frembød, især i visse Navne af anden og tredie Rang, dog meget har Føie at omtvivle, at mit Navn paa nogen var udeladt, lod jeg mig, efter Alt, hvad jeg kan erindre, og hvad f. Ex. de Tilskuere, jeg umiddelbar i de samme Dage skrev, i mine Tanker umiskienkelig bevidne, aldeles ikke ansøgte deraf; ogsaa har jeg, som dette alt var skrevet, fundet et aldeles

uforkasteligt egenhændigt Vidnesbyrd derfor, hvorom snart mere.

At det forholdt sig ligeledes med den, Uvæiret især truede og gjaldt, men der ikke kunde forestille sig, at blive dømt for ældre Synder efter en nyere Lov, derpaa har jeg et fyldestgørende Beviis deri, at han, efter den var udkommet, endnu uden Betænkning til Selskabet for Sandhed efter sin Omgangstour leverede et Bidrag, der midlertid i Folge Forordningen var forsynet med den lovbestemte Borgen. Stykket blev af Selskabet antaget til Trykken, og af dets daværende Formand, Præsten Pawels, tilstillet Forlæggeren Bogtrykker Popp. Da midlertid Dommen over Heiberg faldt, inden det var aftrykt, sendte Forlæggeren, i Folge Forordningen, Bidraget med tilhørende Paategning til Politimesteren for at erholde Sanction til dets Trykning; men fik fra Politimesteren Cancelliets Resolution: at, da Forfatteren ikke længer var activ dansk Borger, kunde han ikke længe lade noget trykke i sit Navn.

Til dette, som jeg, skjøndt jeg fuldkommen erindrede den hele Forhandling, for større Vissheds Skyld har taget af Seidelins læsendes Aarbog, maa jeg endnu sige, at Bidraget var saare uskyldigt, og blot indeholdt en morsom Beretning om en — uidentivt virkelig — i England afsluttet lovformelig Contract imellem to highwaymen, om Deeling af det Bytte, de paa deres Røvertog maatte gjøre, saa snildelig Erindringer af mit Liv. 5te Deel. (25)

opsat, og Ordene saa snedigen valgte, at, naagtet enhver kunde see og fatte, hvad det Hele gik ud paa, en lovformelig Erkiændelse af Contracten ikke kunde blive dem nægtet. Ofte har jeg i de senere Aar ønsket, at jeg havde itide skaffet mig Afskrift af dette Stykke, som nu blev liggende hos en af vedkommende Autoriteter, og hvori der ikke var et Bogstav, der kunde saare noget Menneske, den Overgivenhed undertagen, som sagdes om en daværende ung Lærd, hvis udmærkede Talenter og dybe Kundskaber, Fors. siden har ladet vederfares fuld Ret: at han levede og vævede i den kantiske Philosophie.

Derimod ophørte strax, i Følge Forordningen, P. A. Heibergs Læsning for Publikum; P. Collet fratraadde lærde Tidender og Minerva, dog uden videre offentlig Anmældelse, end at han paa Titelbladet af det ikke længe derefter udkomne Bind, blot stod som Medredacteur af de to første Hæfter, og jeg ene for Septemberhæftet; Brevene i Iris og Hebe ophørte; Dagen derpaa foresloges formelig det ovenomtalte litteraire Selskabs Ophævelse; ja Forstemningen gik endog saa vidt, at der fra forskiellige Sider, og af almeenhædrede Mænd, jeg midlertid ikke nævner, skiøndt de længe ere døde, men som idelig i dette Skrift ere omtalte med fortient Høiagtelse i forskiellige Anledninger, skeede mig Forespørgseler, og Forslag, hvad jeg vilde have, for at lade Minerva og Tilskueren ophøre med Kvartalet, og aldeles standse

min litterariske Virksomhed; hvilket jeg midlertid bestemt afflog, i sierneste Maade at indlade mig paa, min gamle Grundsetning tro, aldrig at have Noget at frygte af Loven, og aldrig at frygte noget uden den, hvilket jeg og, skiondt i aldeles modsat Anledning, mindes at have erklæret min ædle Hertug, da han efter sin Hjemkomst fra Gravensteen faderlig gen formanede mig at vogte mig for denne — i hans Graværelse udkomne — strænge Lov, og er det mig en kjær Bevidsthed, heri nu snart fulde 30 Aar at have holdt ham ubrødelig Ord.

At jeg midlertid, saa uanfægtet jeg blev ved den nye Anordning, ikke var ligegyldig eller letsin- dig, vidner saavel det i en anden Anledning alt an- aforte Stykke i Tilskueren, om Ophævelse af Clubber- enne, hvor jeg udtrykkelig har erklæret Diebliffet af dem, da det er hver Mands Pligt at være alvorlig, som især min Ytring i Anledning af Hr. Hem- pels Skrift om ovenomtalte Lov, hvilket i det Die- bliff ved sin frimodige Dannedhed *) gjorde særdeles Opsigt: At jeg vel ikke satte det i Ligning med

*) Dgsaa anmærkede Baden i sin Universitetsjournal, at dette lidet Skrift fortiente synderlig Opmærksomhed for den Tid, hvorpaa det saae Lyset, og den tillidsfulde Tone, hvori det er frevet, og tilføiede til Slutning, at han havde villet udpege det for Tonens Skyld, og for at sætte Mod i dem, som maatte befrygte, at ved Anordningen al- fri Undersøgelse var dæmpet.

Birkners, Collets, Heibergs, Barendses, Gudenraths, og flere ældre Skrifter om denne Sag, men ikke miskiændte dets Værd for Nieblirket; kun troede jeg ikke, at der endelig i Nieblirket skulde skrives om enhver Ting. "Nu — sluttede Tilskueren — indskrænker han sig til at lyde Loven, til sin Tid skal han ikke undlade efter sindig og moden Prøvelse at fremsætte sin Mening i denne Henseende med den Frimodighed, hvortil Lovens 17de Artikel hiemler ham Ret, uden at tabe af Sigte, hvad der skyldes det, han taler om, og hvem han taler til."

Da jeg, som sagt, i de mellemstøbne 30 Aar, og selv i nærværende Skrift, mere end eengang har efterkommet den her indgaaede Forpligtelse, vil jeg blot anmærke, at jeg, paa samme Tid, som jeg, efter min Overbeviisning, troligen adlød Loven, uvit- terlig nær torde være blevet anseet for at have med- virket til dens Overtrædelse, i det jeg i min Charis indrykkede det bekjendte baggesenske Epigram, Old- tids og Nutids Skikke:

At een for hele Folket man maa bøde,
 For dets Oplysnings Farlighed at møde,
 Er gammelt, jødeligt, og dumt;
 Men at for een det hele Folk maa bøde
 Ved mindste Glimt af Lysets Morgenrøde,
 Er nyt, og kristeligt, og grumt.

Over Hensigten af dette fandt Cancelliet ~~sa~~ paa Grund af Anordningens 13de §, sig beføiet at for-

lange Forfatterens Erklæring, hvormed til Lykke det fandt sig fornøiet. *)

Lod jeg mig midlertid ikke forknytte eller forbløffe ved Presseanordningen, eller dens nærmeste Følger, da var dette derimod i deshoiere Grad Tilfældet med en noget efter paafølgende Begivenhed, Hof- og Stads-rets Dommen i den mod min Ven P. A. Heiberg anlagte Action.

Bogstaveligt er det sandt, hvad jeg skrev i et Brev, der ligger for mig, som jeg otte Dage efter hans Deportation ved en gammel Ven tilsendte Heiberg i Hamborg: "Paa min Borgerbane har intet knuust mig, uden det Slag, der ramte Dig; — — Septembers loven, lagde jeg ikke engang Pennen bort, for at giennemlæse; men Dommen af 24de Dec. gjorde mig hele Uger kraftløs og modløs, og syvende **) Februar har jeg ikke forvundet endnu."

Jeg erindrer det, som det var i Gaar; jeg var Guleastens Formiddag gaaet ind at hente nogle Skolecommissionspapirer i Archivskabet, som stod i

*) Gaavel Cancelliets Skrivelse, som Baggesens Svar derpaa, findes indtryktet i Seidelins Læsendes Aarbog for 1800, et Skrift, hvis trende Aargange ikke nok kunne anbefales dem, der ville kiende hine Tidens litterariske Tegn, saaledes som de, efter Forf. Synspunkt, fremviiste dem.

**) Ikke den fjerde, som i Læsendes Aarbog for 1800 urettelig anføres.

vort Forsamlingsværelse i Communitetsbygningen, og drømte ikke om det mindste didhørende, da paa Gaden en af det bunzenske Huses Paarørende, en høist brav og retskaffen, og Heiberg saare hengiven, Mand, kom til mig, ude af sig selv, og fortalte mig det, saa omstændelig og authentisk, at ikke ringeste Tvivl blev mig tilbage. Vi skiltes, og jeg skyndte mig ind i Commissionsværelset, for der, ene og uforstyrret, at kunne overlade mig til Indtrykket af denne overraskende Begivenhed, eller rettere, til den følelseløse Bedøvelse, som betog mig. Endelig mindede Fruekløkke mig, at jeg ventedes paa Bakkehuset; jeg kom mit Errende ihu, tog Papirerne, og gik ud med dem; men efter min Vilje, naar noget dybt rammer mig, aldeles stille og stum. Min Kone og Carl Heger lagde Mærke til denne min overordenlige Forstemning, men efter den blide Staaansomhed, hvormed de havde mangeaarig Vane at omgaaes mig, ærede de min Kummer, uden i mindste Maade at aane dens Grund, som de formodentlig have søgt langt andensteds, og gjorde mig intet Spørgsmaal i den Anledning. Det var først hen ad Aften, maaskee endog først Morgenens derpaa, at Nogen kom herud, og fortalte denne Tildragelse, der naturligviis var Dagens Nyhed, og jeg hører dem endnu begge udbryde, at de nok havde seet paa mig, der havde tildraget sig noget overordenligt, men ikke engang havt Hierte at udlade dem for hinanden om, hvad det kunde være.

Da det til min Lykke var Juletid, hvor jeg altsaa hverken havde paa Institutet eller andens-
 steds ude at forrette, sluttede jeg mig efter min Vilis
 inde paa mit Konkammer, leed, tang, og grammedes.
 Et Par Dage efter kom En, vi den Tid regnede
 blandt noie Venner, ud til mig, og bebreidede mig
 min Ligegyldighed, at jeg ikke havde været inde hos
 Heiberg, der holdtes under Bevogtning i sit Huus,
 indtil hans i det Dieblis mislige Helbred tillod, hans
 Deportation kunde iværksættes. Jeg sagde ham, at
 jeg var saa aldeles lynslaaet, at jeg ikke engang
 havde endnu fældet en Taare. Det er heller ikke af
 det, man sælder Taarer over, svarte han. Til Gien-
 svar rakte jeg ham Manuskriptet til en i denne An-
 ledning skreven Tilskuer. Jeg mindes ikke et Ord,
 ikke et Bogstav deraf, men er overtydet, at jeg —
 i det jeg kom Vennen og Sandhedstolken ihu — ikke
 fornægtede Danneborgeren og Lovens Underdan.
 Dagen derpaa kom Mennesket igien, at bede mig fra
 Heiberg, ved alt vort Venskab, intet i den Anledning
 at skrive, da intet vilde smerte ham mere, end naar
 Noget end videre kom i Fortred for hans Skyld.

Naturligviis maatte her min Vens Villie være
 mig en Lov, og overgav jeg da, for ikke at føres i
 Fristelse, den, der bragte mig Budskabet, mit Manu-
 skript, hvis videre Skiæbner og Hændelser, jeg mid-
 lertid ikke kan nægte, jeg mere end eengang hav-
 de vel i senere Dage ønsket at kende.

Men hvad nu give isteden? det var sandelig ingen let Opgave i et Dieblif, da denne Begivenhed var Dagens, og altsaa maatte og burde være danske Tilskuers Anliggende, og fremfor Alt, da den bogstavelig havde fortrængt hver anden Tanke, hver anden Forestilling af mit Hoved og Hierte. Heldigen erindrede jeg mig, at i Læsning i blandede Uemner, et svensk Tidsskrift, som jeg hyppig nyttede, fandtes et Mindedigt over Kellgreen, der i manges Henseende var, som det kunde været over den ædle Digter, vi nu var i Begreb med at røves; jeg var da ikke seen, med Udeladelse af, hvad der var ikke hidpassende, at fordanske det, og jeg tvivler intet Dieblif paa, at, da man over det næste Nummer af Bladet, der udkom, saa det stormste Motto:

Hvo trøster Muserne? hvo giver dem tilbage
En Skiald, som dristig vil forlabte Harpe tage?

var man tilstrækkelig forberedet at paaskionne, det var med Heiberg i Hierte og Hu, jeg havde oversat disse, til Kellgreens Roes skrevne, Linier:

Lad Skialden skrække os med Torbengudens Slag,
Lad ham fortrylle os med kielne Sufs Behag,
Lig Myrthelundens Turteldues Stemme,
Hvis Himlen, unge Mand! ei skiankte dig en Siel
Med Kraft, mod Vold, og Ragn, og Tant, som Mand at
stande,

Klar i sin Flugt op til det Sande,
Og brændende for sine Brødres Vel.
Hør Voldets Røst blodfarvet Jord forfarde,

Fornuften raabe end om Værn mod Daarerne,
 Og du, som dristig Haab om Mindets Laurbær nærde,
 Du blusker ei af Harm, ei af Undseelse?

Unyttig for dit Fædreland,

Du qvæder Kielen, feig, de bløde Glæders Lære!

Gaae! uden Dyd du fød maa være,

Og du skal hendøe uden Vre!

Ei saa han vandt sin Vre, han,

Den ædle Skjald, hvis Tab hvert ædelt Hierte saarer;

Det vidne Fædrelandets Taarer,

Det, Eders Seiersraab, Forførere og Daarer!

Bold og alle Laster knyste

Naar hans Haand Ritharen slog,

Menneskheden Kande drog,

Sandheden forskjønnet lyste,

Dyd i Taarer smilte fro,

Daarskab græd og Biddet lo.

Skulde midlertid end nogen i Ovenstaaende ikke have
 kunnet, eller villet gienkiende ham, da var det umu-
 ligt at miskiende ham i følgende, der var, som hans
 iconiske Billede:

Paa denne frygtelige Pande,

Hvor Biddet truede i al sin Hævnermagt,

Man læste Iver for det Sande,

For dets Forfølgere Foragt.

Fra dette mørke Blik udfoer en Flamme,

Der traf hver Gæst, hvor høit han end var sat,

Hvis Gnister dog nedsteeg for Eder vist at ramme,

Foragtelige Arvh i Vittighedens Nat!

For mig er midlertid, saa tydelig min fjerne Ven
 endog efter 29 Aars Adskillelse, medens jeg affkrev
 ovenstaaende, stod for mine Dine, Skilderiet ikke
 fuldendt, før jeg faaer tilføiet det følgende:

Men du, som Tankens Eys med ædel Siæl forener,
 Der veed, hvad Kiænket blev et Folk af Himmelen,
 Naar Ret og Sandhed har til Talsmand Demosthenes,
 Naar en Voltairist Haand forskionner Sandheden,
 Græd for den Skiald, som os af Skiabnen blev berøvet,
 For Sangens ædle Søn, isald du elsker den!

Men dobbelt græd, isald hans Værd som Ven,

Som Mand og Tænkter, du har prøvet.

Hvo har fremstilt et Bryst, som han,

Af Wiisdoms Egis smykket og omhegnet?

Vi blot besang han en selvstændig Mand,

Han var det; han sig selv har der aftegnet.

Af Jordens Klager vakt, og Hiertets Ynkfomhed,

Til Sandheds Tidsejlsmark at dyrke,

Han ei for Borgerpligt tog Trællens Maaløshed,

Vi Overmodets Skraal for Patriotens Styrke.

Med rolig Iver, som sin Grændse veed,

Han i sin stille Braa et Fristed søgte

Mod upaalidelige Rygte,

Der taarner Krandsen op, for dem at vifte ned. —

Hans Siæl var uden Svagheb god,

Hans Nie agtede paa Samfundslivets Lod.

Hvo deelte Dydens Sorg med mere kiærlig Smerte?

Hvis Haand slog mere diærv paa Vold og Despotie?

For hver Fortieneste, hvor-aabent, varmt et Hierte!

For Daarskab og for Sviig hvor lukket i!

Fornuft! af Himlen sendt vor Vandrings Eys at være,

Du, som en stormfuld Jord No ene Kiænke kan.

Hvo stod vel fastere ved hver din Lære?

Hvo holdt din Fakkell høit med større Mod end han?

Og du, den Vises Dyd, saa ofte haanet vorden

Af Hyklers og af Sværners Røst,

Foragt for Tant og Digt, du, Selvbevidstheds Trøst,

Hvor skuer du paa Daarers Bolig, Jorden

Et Tempel mere dit, end denne Wiises Bryst?

I det jeg vedkiender mig, at det var mit Ønske, mit Forsæt, og min Forventning, at Heibergs Uvenner skulde tage dette Stykke, som det var meent, og see, at det ikke var Frygt for deres Ugunst eller Brede, ikke Forsagelse af min Ven, naar jeg ikke, som jeg vel ved foregaaende Leiligheder havde giort, med aabent Visir traadde i Stranken, og idet jeg gientager, at de 30 Aar, der siden den Tid ere henrundne, at hans hele Færd og Forhold i de forskiellige Stillinger, hvori jeg siden har havt Leilighed at vogte paa hans Skridt, langt fra at forandre eller forvanste det mindste af denne min Forestilling om ham, meget mere har bekræftet og stadfæstet den, tager jeg ikke i Betænkning at tilføie, at saa rede jeg er til at vedstaae og forsægte min Dom om ham, saa ubesøiet og uberettiget erkiænder jeg mig til Stemme angaaende hans Sag, og den Dom, der fældedes over ham, og som han underkastede sig. Ikke blot vilde man med langt bedre Foie kunde forekaste mig, hvad en Mand, hvis Ord i hver Henseende maa have Bægt, Septemberlovens skarpsindige Forsægter har indvendt mod Birkner, at være for lidet bekendt med vore Love; saa at altsaa meget, som forekom mig uskyldigt og ustraffeligt, efter disse derfor givne kunde være straffældigt; men ogsaa kiender jeg Heiberg for vel til, ikke i Henseende til, hvad de franske Presselove, om jeg mindes ret, kalde la question intentionelle, Meningen og Hensigten af, hvad

han havde skrevet, at stemme høist forskjellig fra det, hvad de, der blot havde Bogstaven for Die, tør have fundet, at kunne ligge deri. Uden mindste Betænkning tør jeg give Heiberg det Vidnesbyrd, at ingen Mand kunde mene Fædreland, Lov og Orden, Ret og Sandhed, det bedre end han; hvorledes han tænker om Dannemarks Landsfædre, og i Særdeleshed, om vor Fredrik den fiette, hvor villig han er at istemme Nationens velfortiente Lovtale over disse, og over den nærværendes store og velværende Character, hans ædle Popularitet, har han, mange Aar efter, han havde hørt op at leve under det danske Scepter, og i Skrifter, der øiensynlig ikke vare anlagte paa at indvinde sig her, ved enhver given Leilighed lagt for Dagen; at altsaa den Dom, der fældte ham, græmmede, harmede, ned slog mig, det hverken vil, eller kan, eller bør jeg fragaae; havde jeg tænkt, følt, handlet anderledes, maatte jeg blues ved at have haaret, og være vedblevet at bære Navnet af hans Ven; at imidlertid selv mellem dem, der ingen Fordring gjøre eller have paa dette Navn; dem, der kun kende ham af, og dømme ham efter hans Skrifter, og hvis Lovkyndighed vel ikke kan kaldes i Tvivl, en forskjellig Mening fra Dommens denne Sag angaaende kan finde Sted, har Munthe Morgenstiernes*) i Norge udgivne Betragtninger i denne Anledning ugiendrivelig godtgjort.

*) See det norske Tidsskrift: jur. Saml. 2 H.

Ogsaa vil man ved at kaste et Blik paa, hvad jeg oftere har nævnet, som paalideligt Barometer, de paafølgende Tilskuere, viensynligen erkiende, at den blide glade Aand ikke mere var over mig. Saaledes bebuder ustridig alt det følgende Blads Motto, taget af D. h. Hieronymus: den trætte Ore træder tungest, at Lyst ikke mere gjorde mig Vandringen let; saaledes lægger den ramlerste Overskrift af Aarets Slutningsblad: Das heist in der Sprache der Frau von Sevigné: sich aus dem Staube machen, samme Stemning ikke mindre tydelig for Dagen, som ydermere stadfæstes ved den Maade, hvorpaa Tilsk. for at unddrage sig de Betragtninger, man i det sidste Blad af sidste Aar i 1700 torde ventet af ham, benyttede sig af den, efter adskillig Tvist, seirende Paastand, at Aarhundredet ikke endtes før næste Aar, og nu affandt sig med Almanakkens Fordringer ved Aarskiftet, ved atter at tye til sin Kellgreen, og af ham fordanske et Fragment, hvori man ved næiere Betragtning mulig og torde finde, at de Dage atter vare komne, hvorom han, skiondt af langt andre Grunde end forhen, sagde: de behage mig ikke; saaledes vil man finde, at han for at undgaae en lignende Almanakfordring ved Begyndelsen af den nye Aargang, var glad ved at kunne lade sin Ven og Medlærer ved det christianiske Institut Sagen møde i sit Sted o. s. fr.

Hvad midlertid i denne Periode særdeles syssels-

satte mig, og tildrog sig hele min Opmærksomhed og Interesse, for saavidt ikke Fædrelandets Anliggender fængslede denne, var den i Paris den 18de Brumaire foregaaede Revolution. Hvorlidet dens Helt og Hoved allerede i Forveien var min Mand, vil man af den Tvivl, jeg efter attende Fructidor havde ytret mod Muligheden, de faire rimer Bonaparté avec la liberté (S. 48) noksom have seet. Midlertid var deels Partiet, Barras og Consorter, som Brumaireslaget fornemmelig syntes at giælde og ramme, for lidet i min Gunst til, det ikke skulde være mig kjær

At see Dbaddons Sværd udrevet af dets Haand, deels var i Oldingsraadet, ved hvilket — om just ikke af hvilket — Slaget skede, for mange af mine gamle Elichianeres Medstemmere, om ikke Medstridere, til, jeg ikke ved den allersførste overraskende, og meget ufuldstændige Efterretning derom, skulde i Følge min haabende Natur lade mig henrive til at formode: "at, hvad Buonaparte og Sieyès udførte, og det ædle og vise Oldingsraad besluttede, maatte være til Republikens Frelse, hvorhos jeg dog ikke kunde undlade at gientkalde Chasseriaux's Sandsegn om, hvor misligt det stod med den Stat, der bestandig trængte til Frelse." Efterhaanden, som de nærmere og nøiere Efterretninger indløb, oprandt der mig midlertid snart saameget Lys, at jeg alt i følgende Minervahæftes Historie fandt mig besejret at indskrænke mig

til at sige: hvad Bonaparte og Sieyès have gjort, vil blive dem til u dødelig Ære, eller evig Skiændsel efter de Følger, det faaer for Folket; eftersom dette i dem har faaet Befriere eller Undertrykkere.”

Snart lærte jeg at udelade Sieyès, som den, der ved denne Leilighed havde egentlig holdt Lyset for Bonaparte; og i følgende Hæfte, efter nogle Bink om, at den vel complicerede Machine maa skee med Glid var saaledes indrettet, for i sin Tid at kunne simplificeres, og Anpriisning af den Parisers Forsigtighed, der i det han hos en Boghandler subscriberede paa den nye Constitution, tillige tegnede sig for alle de følgende, tilføiede jeg: Hvis midlertid Bonaparte bruger den overordentlige Magt, ham er betroet til at giøre Frankrig seierrigt udenlands, og indenlands lykkeligt; hvis han bringer udenrigs og indenrigs Fred, Rolighed, Orden, og Velstand tilbage; hvis han afvæbner, og udsoner alle Partier, hvo var da den utidige Cato, der vilde fives med ham om, enten at han havde tilvendt sig denne Magt, eller paa hvad Maade, han havde tilvendt sig den? han har været dristig nok til at tage Frankrigs Bæ og Vel i sine Hænder, og han maa være Fædrelandet, Samtiden og Fremtiden ansvarlig derfor; og derpaa vil hans Dom beroe.”

Endnu mere bestemt udtalte jeg denne Mening, i det jeg i næste Februars Minerva ved at levere et Tillæg til Pastor N. Blikkers Tilbagesyn paa

Aarhundredets Menneſkevelgierere, paa det fuldkom-
 neſte billigede, at han ikke havde henſat denne Da-
 gens Afgud mellem Aarhundredets ſtore og gode
 Mænd: "da han juſt i det Dieblif er i ſin Rolles
 meeſt critiſke Deel, og ikke blot Hiſtoriens Muſe,
 men og Fædrelandets og Menneſkehedens Genius maa
 oppebie, at han har bragt den til Ende, inden de
 ſætte den tredobbelte Ege-, Laurbær- og Oliven-krands
 paa hans Hoved, eller kaſte den brudte Stav for
 hans Fodder; hvilket forholder ſig langt anderledes
 med Washington, der ſom ſit befriede Fædrelands
 forſte frie Borger gik i ſin Grav, ledsaget af dets
 Beſſigneller, og af det ſtore hæderfulde Vidneſbyrd,
 at han gjorde Alting for det, og intet for ſig."

Meddeelte nu end omtrent paa ſamme Tid Awi-
 ſerne en Uttring af Bonaparte, at han, naar han
 havde reddet Fædrelandet, vilde før Tiden nedlægge
 ſin overordentlige Magt, gjorde dog hans pragtfulde
 Tugtug i den gamle Kongebolig, den egenmyndige
 Ophævelse af de tvende beſtaaende Lovgivningsraad, og
 iſær hans Preſſervangs Foranſtaltninger og Anord-
 ninger meget ſkaar i den Tro, jeg og mine Lige-
 ſindede kunde følt os friftede at ſætte dertil, og
 indſkrænkede vi meget ſnarlig vort Haab til, hvad
 Minervas hiſtoriske Artikel af det franſke Blad: *Chef*
de Cabinet anførte: "Republikanere! troer ikke,
 at Italiens Overvinder vil ende med Skiændſel.
 Bliwer han paa den Poſt, Nationen (?) har ophøiet

ham til, staaer han fast; vilde han stige eet Trin høiere, er han styrtet.”

Den udmærkede Skrift, hvormed Slutningen af Ovenstaaende i Minerva, ligesom her, var aftrykt, giver noksom tilkiende, hvilken Deel af hint franske Blads prophetiske Ord jeg satte meest Liid til, og lagde meest Bægt paa; ligesom det foregaaende Spørgsmaalstegn tilkiændegav min Tvivl, hvorvidt Napoleons Ophøielse med noget Skin af Føie kunde kaldes Nationens Bærf; og vil jeg henvise dem, der i denne Henseende maatte ønske Lys til Borgeren Gohiers kostelige Memoires, 18de Brumaire angaaende.

Hvorledes jeg efter min Hermeneutik fortolkede, eller i det mindste forstod dette Cabinetsnøglen Udsigende, i Forening med min gamle Bekiende (Honoré) Duveyriers republikanske Utring: at han lykønskede Tribunatet at have til Samlingssted faaet Palais royal, hvor Camille Desmoulins først havde anlagt Nationalcocarden, da det vilde holde det i Minde ikke at staae for en 14 Dages Afgud, hvor det havde seet en 14 Aarhundreders styrtes med eet Slag, torde maaskee følgende Fragment af en Samtale i Skolecommissionen en Aften, inden Mødet begyndte, bedst oplyse.

Formodentlig havde Aviserne den Fredag just berettet noget mærkeligt Skridt af Bonaparte til at bebude eller befæste sin tiltagne Enevælde. Vor Hertug, hvem den senere Forandring, i det mindste ikke Erindringer af mit Liv. 5te Deel. (26)

den Tid endnu, var saa meget imod, henvendte sig i denne Anledning med nogen Triumph til mig, der, i mit Fædreland Loyalist, var i de franske Anliggender Republikaner ex professo — og spurgte: hvad jeg nu sagde? Jeg svarte ham, hvad jeg ovenfor har nævnet, som mit første Haab: at jeg ikke troede at have noget for Frankrigs Frihed at frygte, saa længe jeg baade mellem de Mænd, der havde iværksat Forandringen, og dem, der i Følge den vare traadde eller satte i Spidsen af Tingene, fandt saa mange af Frankrigs og Frihedens prøvede Benner, og anførte jeg ham nu en Gregoire, Daunou o. fl. dem jeg naturligtvis omtalte efter den Personlighed — som U. J. Recensent anmærkede at være caracteristisk ved mine Fremstillinger o: saaledes, som jeg fra min Synspunkt saae dem: som Mænd over al Brøde og Mistanke. Ja, kaldt Hertugen mig noget vel triumpherende i Ordet, hvad vil de, og hvad vil Raadene og Lovgivningen gjøre, naar han har Armeerne paa sin Side?

Denne Appel til de Stærkeres Ret af en Uedling, der, maaskee mere end nogen anden, jeg har kiendt, var Spydstagens Fiende, Retfærd's og Fornuft's svorne Mand, bragte mit Blod i Raag, og jeg kunde ikke nægte mig at lade ham forstaae, at Brennus-Sværdet ikke altid bringer Vagtskaalen til at synke for bestandig. "D. D. tillade mig at anmærke, svarte jeg, at alle Frankrigs, ja alle Europas Ar-

meer ikke formaae at beskierme ham, jeg vil ikke sige mod en Jacobiners *) Dolk, men mod en Republikaners Pistolkugle." Koldblodige Kierulf optog nu, lidt i de facto Politikens Aand, Samtalens Traad, og fromme N. E. Balle kom ham fra sin Synspunct til Undsætning; men holdende mig til, hvad skrevet staaer: hvo drager Sværdet, skal omkomme med Sværdet, lod jeg mig ikke røkke i den Tro, at hvo der vil være Cæsar, bør belave sig paa at træffe en Brutus.

Uagtet denne Begivenhed, i det mindste den Gang, hverken syntes at have nogen umiddelbar Indflydelse paa Fædrelandets Anliggender, eller end mindre naturligviis paa mine egne, der egentlig ere disse Erindringers Emne, har jeg dog troet at børde ikke blot nævne, men og noget udførligere omhandle den her, da jeg i det foregaaende (S. 212) i at omtale Klingbergs kostelige Tale ved Fredsfeften 1797 i Dreiers Club, ikke har kunnet tilbageholde et Udbrud af mit Hiertes Inderste om den Indflydelse, den attende Brumaire har havt, har, og

*) Man erindre sig, at, just paa denne Tid alle Aviser vare fulde af det Høitidsfærd, der giordes af en Grenadeer Thomé, for det han skulde i Lovgivningsalen i St. Cloud have frelst Bonaparte, da han drev femhundredes Raadet ud, fra det Dolkets stød — Jacobineren — Arena, der beviislig den Gang var ude af Salen, skulde have gjort efter ham.

endnu længe vil beholde, ikke blot paa Fratrighs, men paa Eu ropas, ja man kan gierne sige paa den samfulde Menneſkeheds vigtigſte Anliggender. Jeg gaaer ikke i rette med den for de Begivenheder, den har foranlediget; underſøger ikke, hvorvidt det Sagn er grundet, at et Træk af Bonapartes Statskunſt, hvorved han lod en engeliſk Speider, der opholdt ſig i Liſſit under Fredsunderhandlingen, binde en falſk Efterretning paa Urmæ, drog Mordbrandſtoget over Kiøbenhavn, de følgende ſyv Aar med alle deres Ulykſaligheder, og Fordærvelſer over vort Fædreland; jeg fremkalder ikke Moſkovtogets, Halvøkrigen, Vaterloſlagets Skygger at afſlægge deres blodige Vidneſbyrd! min Anke er af langt anden Natur; det er langt andre Under, der efter min Overbeviisning udbredte dem over Jorden, da 18de Brumaire aabnede Pandoraæſken. Ere de ikke gangne i Opfyldelſe, de menneſkefærlige Drømme, ſaa mange det afvigte Aarhundredes Udele og Viis ſmigrede dem med; er det endnu ikke oprundet, det Lys, vor uforglemmelige Abrahamſon i ſin herlige Sækularſang ſaa jublende bebudede os, da han ſagde:

Ei Skumring, ei det blege Dagſtiær,
Oprunden er den fulde Morgenrøde,
Og ſnart, o ſnart fremtræder Solen!

friftes vi meget mere til, i en langt anden, langt bogſtaveligere Betydning, end han ſagde dem, at gienſtage hine Meſteren, Klopſtocks, Ord:

Et Aarhundred endnu! da gielber
 Fornuftens Ret, ei Spydstagens Ret,

da er det den Forvanskning, Almeenaanden, Almeens-
 stemningen, og Almeenbegreberne fra og ved 18de
 Brumaire have faaet, for Alt at tilskrive. Man læse
 L. Rothes Mesterskildring af hin Morgenrødens Tid i
 hans uskatteerlige Skrift: hvad Menneskene een Tid
 have været, det kunne de atter i en anden Tid
 vorde, og see da omkring, fra Lissabon til Stam-
 bul, og maa man da i tusende Retninger erkiende
 attende Brumaires fordærvelige Spor, da paaskion-
 ne man erkiendtlig, at det Land neppe findes i Euro-
 pa, hvor de mindre, end i Danmark, ere at fiende,
 og da siige man atter, som saa ofte, med Ewalds
 vakre Bonde:

Det kan vi takke Gud, og Danmarks Konge.

Ikke har jeg Krav paa at være den Mand,

der seer saa dybt i mørke Cabinetter

at jeg den Tid kunde ane, at, hvad en af Napoleons
 svorneste Alvindsmænd først henved et Gierdedeel Sæfel
 senere dristedes at vedgaae: Just fordi man taler saa
 meget om Menneskehedens Fremskridt, gaaer vor
 Bestræbelse ud paa at hæmme den, var den Lontan-
 ke, der, om end maaſkee ikke endnu tydelig udtalt eller
 udtænkt, laae i Baggrunden ved attende Brumaire;
 men hvad der, næst selve Bajonetrevolutionen, især
 gjorde mig denne ny Tingenes Orden ugunstig, var
 de Pressetvangslove og Fremfærd, der fra allerførst

af gif Haand i Haand med den, saameget mere, som de herværende Ultraer, og samtlige vore Bederparter af alle Tilfniit og Farver, vare utrættelige til, triumpherende og jublende at lade os ethvert saadant Skridt, enhver saadan Foranstaltning, høre, som noget, hvoremod vi dog umulig kunde have noget at indvende, da det jo kom fra vort forgubede Frankrig.

Dobbelt maatte det saare mig paa en Tid, da den sig nærmende Adskillelse fra min Ven Zeiberg, gierne kan jeg sige, fyldte min hele Siel. Hans mod Sædvane mislige Helbred, de Vanskeligheder, den særdeles ugunstige Aarstid lagde i Veien, m. m. forsinkede adskillige Uger hans Deportation. Endelig berammedes den til den syvende Februar. Vore gienfærdige Følelser ved denne vor smertelige Skilsmisse, kan jeg, hvad ham angaaer, ikke hiemle med uforkasteligere Beviis, end med hans Afskedsord i min saakaldte liden Stambog, bestaaende af faa Blade, og helliget ved min første Vortreise mit Hiertes Nærmeste, som til Afsked kunde ønske her at medgive mig et Farvel, der ikke var for uindviede Mine, og hvor han altsaa havde fuldeste Adkomst, at tage Sted. Han skrev da følgende:

"Utinam hunc veris amicis impleam.

Socrat. ap Phædrum.

Denne Tanke, gode Rahbet! har sikkert besværet Dig, da Du indrettede denne, saalidet volumineuse, Stambog. At Du hellere vilde unde mig Plads i den end

i en større, har ikke libet smigret mig. Vedbliv at være, hvad Du nu er, min Ven, saalænge jeg bliver, hvad jeg hidtil har stræbt at være, Sandhedens Ven, og lad os kunne lee ad Forsølgelser, og stedse med opreist Hoved see vore Fiender og Forsølgere under Nine.

Kiøbenhavn d. 7 Februar 1800.

P. A. Seiberg."

At han ubrødelig og uforanderlig, i de forskelligste Stillinger, hele den lange Mellemtid, nu snart fulde 30 Aar igiennem, er bleven sin her indgangne Forpligtelse tro, vil Samtid og Fremtid eenstemmig sande med ham og for ham, og at jeg hiertelig og ærlig fra min Side har efterkommet vor her paa ny beseglede Pagt, har han nys, paa en mig høist hæderfuld Maade, offentlig vidnet.

Sin sidste Aften ønskede Seiberg at tilbringe med dem, det smertede ham meest at skulle forlade; mellem disse var min Kone og jeg; da vi midlertid var ved vor udenbyes Bolig i den Nødvendighed, at afflaae alle Kiøbenhavnske Aftenindbydelsers, for ikke at have evindeligt Brøvl med Hyrekudste, der ved disse Langveistoure altid vilde skrive os for, hvad Tid vi skulde bryde op, at de betimelig kunde komme hjem til deres daglige Kunder, skrev Seiberg mig en Sæddel — som desværre, saa fuldstændig jeg end har vor øvrige Brevverling, er mig forkommen — hvori han lod mig vide, at vi bekvemme-

lig kunde kiøre ud med ham i den Kareth, der skulde bringe ham til Slotskroen, hvor en Ven, der havde tilbudet sig at følge ham til Beltet, ventede ham med sin Equipage, og tog da min Kone og jeg med Tak mod dette Tilbud, for at kunne have ham saameget længere, saa godt, som til Allersidst, og for os selv, og saldt os ikke mindste Betænkelse ind derved, ligesom og dette Tilbud fra Heibergs Side er mig det allerubdrageligste Vidnesbyrd, at han ikke havde mindste Forestilling om Muligheden af det paafulgte Oplob, da der sikkerlig var saa Mennesker i Verden, han nødigere vilde udsat for allerringeste Ubehagelighed, end min Kone, og det især, naar det ydermere skeede for hans Skyld.

Ved selve Aftenen vil jeg ikke opholde mig, saa levende den endog staaer mig i Minde; Alt, Heiberg selv ene undtagen, var forstemt, forknyttet, forstenet; ingen Samtale vilde tage fat, eller holde sig i Gang, da ingen kunde eller vilde tale om det, der var os alle Dagens Anliggende; og erindrer jeg saare tydelig, at jeg fra en af Heibergs oprigtige Venner og Nærpaarørende fik, ikke aldeles ubesøiet, en alvorlig Trettesættelse, fordi jeg, for dog ogsaa engang at bryde Tausgheden over Bordet, talte til denne, om en ubetydelig Commission, han havde havt den Godhed at ville besørge for mig, men som, han med Grund erindrede, det ikke nu var Diebliffet at tænke paa. Kun Heiberg bragte med reen Selvbevidstheds Munterhed

og Retsinds Mod Liv i det Hele; og erindrer jeg mig saaledes adskillige Skaaler, han paa en yderst humoristisk Maade, og med høist overraskende Vendinger, udbragte, saasom for vore fraværende Venner, Christian Klingberg — hvem en Upasselighed forbød at være nærværende, — Lnevold Salsen — hvem formodentlig Delicatesse med Hensyn til hans Embedsstilling havde hindret Heiberg at indbyde — og endelig for Meningsfriheden, samtlig, deres høist piquante og begejstrede Foredrag uagtet, saaledes fremsatte, at end ikke Hertugen af Otrantos, eller nogen af hans skændige Eftertræderes bedstafrettede Stovere skulde været istand til at opspore det Ord, den Vending, den Utring, han som god Gangst havde trostet sig til at bringe sin Mester.

Endelig kom den medreisende Ven, at mælde, at hans Vogn var kiørt ud til Mødestedet, og at det var paa Tide at tiltræde Reisen.

Den sønderrivende Afsked, m. v., kan jeg intet sige om; i mit eget Bryst giæredes for meget til, jeg skulde have Sands for, hvad der i det Dieblisk foregik uden om mig; det er mig midlertid som en Drøm, at jeg, uden just at lægge særdeles Mærke dertil, havde seet et Par af de Tilstædeværende løbe nedtil Vognen, komme op igien, hviske til hinanden, o. s. v., uden at jeg dog gjorde mig Tanke derom, uden Tvivl i den Mening, at det var Bærliget, og Mørket, og andet deslige, Reisen og Kjørselen vedkommende,

der sysselsatte dem; og nu tænke man sig min Forundring, da vi kom ned til Karethen, og fandt den omgiven af Menneſker. Da det midlertid i Kiøbenhavn, ſom vel i alle ſtore Stæder, er ſædvanligt, at, ſaaſnart to eller tree blive ſtaaende, at ſtirre efter Noget, flux flere ſtimle til for at gabe paa, hvad diſſe vel gabe efter, faldt det mig ikke ſaa uforklarligt, at, da man vidſte, Heiberg i de Dage ſkulde reiſe, ſkiøndt ſelve Dagen og Tiden, ſaavidt jeg mindeſ, ſkulde være en Hemmelighed — rigtignok af de offentlige — man ved at ſee en Kareth holde ſeent paa Aftenen uden for hans Bopæl, kunde friſtes til, at ville ſee, hvad det havde at betyde.

Men til min ſtore Overraſkeſe vedblev denne, ſom det for mig lod, ſtedſe tiltagende Brimmel, under beſtandig Stoi og Skraal at omgive Vognen, ſtandſede den idelig, dog uden forſætlig at ville formene dens Gart; man fik nu Die paa mig, der ſad paa Forſædet ligeover for Heiberg, ſom maatte have vinduet nede, deels for at tage imod de utallige hiertelike Farvel, ſom her bleve ham bragte, deels for at tale, af yderſte Vone, og med ſærdeles Borgerſind og Værdighed Mængden tilrette; og maatte han iſær anvende denne, da Brimmelen, ſom tog mig for den Rettens Betient, der var givet ham til Bevogtning, forſt vilde have mig ud af Vognen, for at give mig et Livfuld Hug paa Embedsvegne, og da de nu heri bleve bedre oplyſte, opdagede den virkelige Gripomi-

mus, der sad i Ly ved Siden af mig, og som Heiberg kun ved at give med sin bekiendte Sanddrubed de bedste Vidnessbyrd om hans hele Forhold, i al den Tid, han havde havt ham til Vogter, kunde betrygge mod Overlast.

Jeg er mig ikke bevidst, nogensinde i mine Dage, i det mindste, siden jeg kom til Skjælsaar og Alder, at have været saa ængstelig og forknyttet, som under dette Tog, ikke over min personlige Fare; thi om og Heibergs Ord ikke skulde have været tilstrækkeligt til at betrygge mig, og om jeg ikke kunde have forladt mig paa, at her, om jeg og virkelig blev revet ud af Vognen, vilde været nok tilstæde, der, som man i sin Tid i Frankerig kaldte det, kunde og vilde til min Fordeel constateret min Identitet, har jeg fra mine tidlige Dage den Skik, ikke lettelig at tabe Fatningen eller Modet; anderledes er det derimod, saasnart det tillige gielder andre, og her for Alt, hvor det var mig umuligt, at beregne, hvad Ende det vilde tage, og hvad Uleiligheder og Ubehageligheder det for min Kone vilde eller kunde medføre. Hvad jeg især mindes, jeg ansaae for aldeles uundgaaeligt, var, at ved et saadant Oplob, som ydermere gik ligederad, Vesterport, hvad jeg endog ved store Jldsvaader havde seet, vilde blive ruffet for denne saaledes omgivne Vogn; og hvad Bei skulde, og vilde da denne taget, eller faaet? og hvor kunde vi kommet til at tilbringe Natten, især

hvis væbnet Haand kom til at indblande sig deri? Og saa erindrer jeg klarlig, hvor svar en Steen der faldt fra mit Hierte, da Vognen, uagtet sit Geleide, slap forbi Bagten, ud af den første Port, over Broerne, og nu omsider, ved Bondefriheds-Støtten, den forsamlede Skare, som dog formodentlig havde betydelig formindsket sig, bød den det endelige Farvel.

Til Lykke laae det i min Kones høistualmindelige Caracteer — hvorpaa jeg f. Ex. fra den første Bombardements Nat, da een af de allerførste Bomber faldt i Gaarden, og saa godt som i Bærelserne hos hende, af Dievidner mindes at have hørt de mærkeligste Beviis — medens hun kunde være frygtsom og angstlig ved Ubetydeligheder, at være rolig og uforsagt, hvor det var Alvor; og erindrer jeg fra hele denne eventyrlige Kiørsel ikke et Ord, ikke en Uttring af hende, der tilkiændegav ringeste Uro, ikke engang, at Hestene over al denne Støi skulde tage for dem selv. Og saa husker jeg tilfulde, at fra det Dieblik af, vi blev vort Folgeskab qvit, hendes og Heibergs hele Samtale var om den overhængende Adskillelse, om Gienfamlings Haabet, som hun ikke vilde opgive, om hans elskede Efterladte, indtil Vognen, før vi tænkte derpaa, holdt ved Slotskroen, vor Ven bød os det endelige Farvel, og til Dieblikets Minde lagde Beslag paa en Handske af min Kones, som han end til denne Dag giemmer, hædrer, og i hans Brevvexling med denne sin trofaste

Veninde, indtil den allersidste Tid, idelig har nævnet; og nu Reisevognen rullede bort med ham for vore Dine.

Ikke veed jeg til Oplysning og Stadfæstelse af, hvad her er sagt, at kunde meddele noget mere fyldestgiørende, end følgende af et Brev, min Kone og jeg, ottende Dagen efter vor Bens Bortreise, under en paalidelig i Hamborg værende Bens Convolut, skrev ham til, og som jeg allerede i det foregaaende har berørt, og anført.

Bakkehuset den 14 Februar.

"Min Ven!

Da jeg selv har reist, og selv havt Hiemmesyge, veed jeg af Erfaring, hvor kiært det er, at faae nogle Linier fra sine forladte Venner, om der end ikke staaer videre i, end at de leve vel, og erindre den Gravværende; jeg vil altsaa skrive Dig nogle Linier til Hamborg, og sende Dig disse ved min brave **, som, jeg veed, jeg gier et Venskab, ved at vise til Dig, og der, som halv hiemme i Hamborg, maaskee kan være Dig til nogen Tieneste, hvorfor han vil være mig forbunden."

"Din Afreise har, som Du kan begribe, gjort megen Opsigt, men selv de, der ikke kunne begribe, at min Kone og jeg kiørte med Dig, ere enige i, at lade Dit Forhold vederfares Ret."

Jeg udelader her, hvad jeg — blot som Rygte — meddeelte om Trettesættelser, der sagdes at være gaaet fra Haand til Haand, og allevegne retournes

ret med Protest, i Anledning af adskillige ved samme Oplob, skiondt, saa vidt mig er bekiendt, ikke paa vor Bei, foresaldne Uordener, da deri omtales, saa vidt jeg veed, endnu levende Hædersmænd, og jeg ikke for Rigtigheden deraf har, eller har bekymret mig om at have, videre Hiemmel. Derimod vil jeg tilføie, at, man var saa langt fra at kunne begribe, at min Kone og jeg havde kiørt med vor Ven, saa aldeles uskyldig og uden ringeste Anelse, enten fra hans eller vor Side, om det foresaldne, det skeede, at vi tvertimod begge bleve indkaldede paa Politiskamret at giere Rede for denne Aftens Begivenheder, og Deeltagere. Jeg mødte, blev omstændelig afhort, og afgav en udførlig Forklaring, som jeg, efter at den i henved 30 Aar ikke har været mig for Nie eller ihænde, ikke vilde undslaae mig for, den Dag i Dag at beedige ubeseet, saavel i Henseende til Heibergs og vor fuldkomne Uvidenhed om, og ubehagelige Overraskelse ved, at noget sligt skulde, eller kunde foresalde, som især om hans ædle og forstandige Udfærd under det hele Optrin; ligesom jeg med Sandhed kan bevidne, at jeg ikke kiendte noget eneste af de mange Mennesker, jeg paa hele Toget saae om eller ved Bognen, enten nu mit bekiendte svage Syn, eller min liden Opmærksomhed paa, hvad ikke umiddelbar angik os selv, var Aarsag dertil, eller der, som jeg har Roie at troe, mellem Stimmen var overmaade saa eller ingen, som jeg kiendte

personlig. Min Kone, som var upasselig, undskyldte sig for at møde, og slap, efter nogen Bamselighed, ved den ny Politimesters, min gamle Omgangsvæn fra Neergaardsdagene, Haagens Belvillie mod mig, og letforklarlige saare ringe Forkierlighed for Undersøgelsen selv, med at indgive sin skriftlige Forklaring om det i hendes Nærværelse og Paasyn foresaldne.

Skiondt der nu ikke kom det allermindste udaf den hele Sag, var det dog mange og mægtige Personer til megen Forargelse, at min Kone og jeg, skiondt fra alle Sider saa aldeles uskyldig, og uden fierneste Anelse af, hvad der vilde skee, havde været tilstæde, og har jeg saaledes med mine egne Øren hørt en meget betydelig Stormand, og der i øvrigt ingensinde viste mig Ugunst, da vi saa Dage derpaa mødtes hos Hertugen, spørge denne, hvad jeg i denne Anledning sagde til min Undskyldning, hvorpaa den ædle Fyrste — saa ukær, som, jeg er overbevist, Tingen fra flere Sider var ham — gav til Gienfvar, hvad sandt var, at han ikke havde talt til mig derom, da han ikke saa nogen Forseelse deri. Dog tilbage til Brevet.

”De, som ere kloge bag efter, paastaae nu, at for at efterkomme Cancelliets Ordre, skulde man ladet Dig reise om Dagen, og dermed forstaae de, NB., inden det blev Dag, da det, efter Figaros rigtige Anmærkning, er ligesaa vel silde som tidlig.”

”I Tirsdags var min Kone og jeg til Dit,

hvor Alt var vel; i Overmorgen er Din Johan Ludvig med Bedelerne, og nogle flere saadanne sine jævnnaarige hos os; ilde er det, at det er kun i sli-
ge Smaating Dine sande Venner kunne vise Dig deres Venskab."

"Det sidste Hæfte af Sandheden er kommet ud, og jeg vilde sende Dig det; men det blev mig sagt, at Du vilde have dem samtlig indbundne, inden de sendtes Dig; i et Ovasimøde, vi i Tirsdags havde, blev aftalt, at Selskabet ikke hæves, men, da der efter 27de September er kommet hiatus in manuscriptis valde deslendus, vil for det første arbejde Noget i Forraad, og da fortsætte Kvartalskriftet. Seer Du vor Fabricius, saa mind ham om sit Løfte, og betænk, at hver Gang vi samles i Sandheden, er Du midt iblandt os, hvor Du end er. Ogsaa beder jeg Dig, at Dit Navn ikke maa udsettes af vor Liste, men at Du vil blive iblandt os, som udenbyes, om vi end ikke maa trykke Noget af Dig, førend — ja førend Fredsengelen kommer — som vel endnu er langt borte."

Det i de Dage udkomne Hæfte af Kvartalskriftet for Sandhed, redigeret af Paveis som Selskabets Formand, anmeldt i Avisen d. 10 Februar — indeholdt: Blandinger efter Martial af F. Hoegh Guldberg, Panthea og Abradates, af Xenophons Cyropædie ved N. L. Nissen, Cato, efter den svenske Digter Adlerbeth, ved mig, H. G. Clausens

skionne Borgertale over det vigtige Æmne: At Al-
meenvæl er for en stor Deel Solfets eget Vel;
min historiske Beretning om Sactionerne i Frankrig
fra Revolutionens Begyndelse, samt deres fornem-
ste Kampe og Kampdage, og til Slutning en
Elegie af Tibull, ligeledes fordansket af F. Høegh
Guldberg.

Ufridig vidner dette Hæfte, at Selskabets Aand
og Tendents i ingen Maade var forandret, og hvil-
ken denne var, derpaa kunde det vel ikke give usor-
fasteligere Vidnesbyrd, end ved at giere Regning og
Krav paa den lovede Medvirkning af en Mand,
som Kiøls ædle J. C. Fabritius, i et Dieblis, som
dette. Den omtalte Hiatus in manuscriptis kom
deels af, at et til Hæftet bestemt Bidrag (s. S. 385)
udeblev; deels at vor Collet, tilligemed Redactionen
af Minerva og de lærde Tidender, nedlagde Forsat-
terpennen, og aldeles opoffrede sig til Manuductions-
sliddet; deels vel og af, at een og anden af menne-
skelige og heel fattelige Grunde, uden just at træde
formelig ud, dog ikke ønskede at vise sig i — hvad
han maaskee forestilte sig, torde ansees for — de Ugu-
deliges Raad. Ligemeget, Selskabet vedblev, vak-
ke og værdige Mænd traadde til os, og det var
ufridig ikke Frygt, end mindre Forsølgelse, der tree
Aar senere endte dets Virksomhed.

"Efter Sigende — bliver Brevet nu ved — skal
Nabben, at komme under Tiltale, nu være hos Hor-
Erindringer af mit Liv. 5te Deel. (27)

rebom, hvem Cancelliet formodentlig ikke først agter at spørge, hvad han har meent (S. S. 389), men har i det Sted henvendt Spørgsmaalet til det theologiske Facultet, paa hvis Svar da Tingen beroer."

Da jeg har nævnt denne Forespørgsel, kan jeg ikke nægte mig af Seidelins Læsendes Aarbog at meddele Biskop Balles høist mærkelige Ord i hans Religionsblad, Bibelen forsvarer sig selv, denne Sag angaaende: "Bort theologiske Facultet skal være blevet adspurgt, om det saakaldte Religionsblad, Jesus og Kornuften, kan i sin Fortsættelse bestaa med den sidste Trykkefriheds Forordning? hvad Facultetet svarer, veed jeg slet ikke; men for min Deel kan jeg ingenlunde ønske, at der maa tænkes paa noget Slags Forbud. Bort danske Cancellie kan ingenlunde have foresat sig at ville standse Almeenskrivens Skrift. Mændene tænker lyst og værdigt, de elske fornøftig Frihed. De skionne meget vel, at Sandhed aldrig bliver Sandhed, uden ved sin egen giennemtrængende Kraft, som skal udvikles, og forklæres, men ikke paatvinges. Forresten har det møret mig, at vore fredsommelige Theologer nu fik Anledning at tale et Ord med, uden Frygt for uhovist Behandling. Jeg er forvisset om, at de ikke ville nogen Indskrænkning, som kunde have til Følge, at fri og forstandig Randsagning for Eftertiden blev afværgt."

Da jeg for Horreboms Blad selv ingen Interesse

havde, og lidet læste det, kan jeg iøvrigt ikke sige videre derom, end at jeg af Læsendes Aarbog kan see, det ved Facultetets liberale og humane Erklæring maa have havt sit Forblivende, hvorpaa Bladet, da man ikke hædrede det med en Forsølgelse,

hensov, blev jorder, og glemt.

Nu kommer i Brevet det ovenfor anførte Sted om det Indtryk, hans Skiebne har gjort paa mig, med følgende Indledning:

"Nu nok om dette Elende! Uendelig Tak, kære Heiberg! for de Linier, Du har sat i min liden Stam bog; ja sikkerlig var Din Plads i dette secrete Utskott, om jeg end havde havt den større; det Vensteb, vi ved Sandhedens Alter, skøndt ikke først i Selskabet for Sandhed, have knyttet, er evigt, som den. Jeg kunde og i Din Stam bog, naar det ikke havde været ved denne Leilighed, skrevet mine fire Yndlingslinier (af Gressets Sidnei):

Tous les autres amis, reunis par l'humeur,
Liés par les plaisirs, tiennent peu par le coeur,
Je me fie a celui, que je trouve respectable,
L'homme, qui pense, est seul un ami veritable."

Til disse Ord, som tredive paafølgende Aar have sandet, og dagligen sande mig, har jeg her intet videre at føie, og skynder mig til Slutningen, for derpaa at kunne meddele min Kones Efterskrift.

"Jeg længes nu efter at høre, at deres Forsølgelser blot har tilveiebragt Dig en interessant Reise,

og at den snart vil aabne Dig behageligere Udsigter, end Din herværende Trællen, og jeg glæder mig til at kunne fortælle, at Du lever vel, og takker dem, der — saare mod deres Willie — vare Nars sag deri.”

”Jeg har klippet det halve Blad bort for at formindste Brevportoen, da det gaaer under Convolut, og jeg giemmer det lidet Rum til min Kone, som og vil skrive Dig nogle Ord til.

Hilsen, Høiagtelse, og Broderskab indtil Døden
Rahbek.

Følgende var, hvad min Kone paa dette lidet Rum tilføiede:

Gode Heiberg!

Naaget jeg egentlig ikke har noget at sige Dem, som De ikke i Forveien veed, saa kan jeg dog ikke afholde mig fra at benytte mig af denne lille Plads, som Rahbek var saa god at tilbyde mig. At jeg corresponderer med Deres Thomasine, veed De, og at jeg paa Lørdag skal have Deres velsignede Johan Ludvig hos mig, har da Rahbek allerede skrevet Dem, saa jeg nu blot har tilbage at sige Dem, at Rahbek og jeg daglig tale om Dem, og ere inderlig bedrøvede over, at være skilte fra Dem. Jeg kan slet ikke faae i mit Hoved, at jeg aldrig tiere

skulde see Dem! Lev saa vel, gode Heiberg! som De
fortiener det, og glem aldrig

Deres Dem høiagtende Veninde

R. M. R.

Desværre savner jeg Heibergs Svar herpaa i
vor Brevsamling, som egentlig først begynder med
mit og min Kones Gien svar, der er næsten eet Aar
senere, da deels Heiberg den største Deel af det før-
ste Aar ikke havde noget blivende Opholdssted, hvor
Brevene sikkert kunde adresseres, man deels og vil-
de spare ham Porto, der for en Reisende ikke siæl-
den er en trykkende Udgift; især da hans Nærmeste, der
stadigen skrev ham til, uden tvivl paa en Maade førte
Ordet for alle de øvrige, og fra hver af os andre
mældte, hvad denne kunde have at lade ham vide,
deels — som det hedder i ovennævnte Gien svar,
der iøvrigt ikke hører hid, da det er fra følgende Aar,
for ikke at sige, Aarhundrede — det umaadelige For-
spænd, hvori jeg var, gjorde mig seer og lad til at
skrive, hvad jeg ikke netop var nød til.

Saaledes erindrer jeg meget tydelig, at samt-
lige denne og følgende Vinters Tilskuere bleve skrevne
om Morgenens ved Lys, til stor Forargelse for en
erketiebenhavnst Tienestepige, vi havde, der i sit
Sprog besværgede sig over, at det var en Fandens
Glyvenop her i Huset. Klokken 9 var gemeenlig Bla-
det færdigt, og Lyset slukt, og havde jeg da netop
Stunder, at komme i Klæderne, spise mine Rummen-

smørrebrød, og komme hen paa Institutet til Klokken ti, da mine Underviisningstimer begyndte, og fortsattes til 1, hvorpaa jeg gik hjem, spiste min Middagsmad, besøgte, hvad løvende Forretninger, Correcturer og deslige, der kunde være, drak min Caffee, var Klokken 4 igien paa Institutet, og læste til Klokken 6, da jeg skyndte mig hjem, oversatte, eller præparerede mig til næste Dags historiske Underviisning til Klokken 8, og saa nu, mat, og træ, og søv af Dagens Byrder og Møie, Aftensmaaltidet og Hvilen imøde.

Dette var den almindelige Dagens Orden; men ikke at tale om, at der var de Dage, da jeg læste 6-7 Timer, kom endnu hertil, at netop ved Begyndelsen af indeværende Aar, Hofpræsten, der betydelig havde udvidet sit Institut, gav det en ny Organisation, i Følge hvilken en Overopdrager, nuværende Prof. Gensichen, der havde Tilsynet med det hele Opdragelsesvæsen, og tvende Overlærere, hvem Underviisningsvæsenet var overdraget, udgjorde ligesom en Melleminstans mellem ham og øvrige Bedkommende. Af disse Overlærere var jeg den ene, og forestod den saakaldte lærde Underviisning, og nuværende Statsraad Jacob Thomsen, der havde, som Lærer i de mathematiske Videnskaber, afløst min gamle Ven Prof. Rasmussen, der var gaaet som Overlærer til Christiania, den anden, hvem Høi- skoleclasseurne i Særdeleshed vare underordnede, og

ligger her den os af Hofpræsten under 4 Febr. 1800 tildeelte Instrux i Original for mig, i Følge hvilken, foruden den høist betydelige Deel Underviisningstimer, der faldt i vort Lod, de hyppige Examina, Tilsynet med de øvrige Lærere, de saakaldte Conferencer med disse, m. m., betydelig foregedede vort Arbeide.

En særdeles Lykke var, at der mellem os alle tree, med den redeligste Iver og Interessse for Indretningen, og den sandeste indbyrdes Hoiagtelse baade fra Characterens, Kundskabernes og Virksomhedens Side, herskede den allersuldfomneste Samdrægtighed, der meget snart adlede sig til et Venskab, som ubrudt og usvækket mellem alle trende vedvarer den Dag i Dag; og mindes jeg i alle de Aar, vi saaledes arbeidede Haand i Haand, uagtet Alt, hvad fra mere end een Side udenfor os ikke torde være os tilmaade, aldrig uden een eeneste Gang, at eet Ord var imellem os høiere end det andet, og det var en velfortient Trettesættelse, jeg fik af Gensichen, fordi jeg, ved Slutningen af en Extratime, jeg fra ni til ti havde havt, tillod Eleverne deraf, at gaare ned paa Marken, hvor Gensichen den Time havde Inspection med de gymnastiske Øvelser, at affyre et Gevær, som en forhenværende Kammerat kom med fra Exercicen ved Kronprindsens Livcorps, hvilket Gensichen med megen Joie erindrede, jeg i hans Time ikke uden hans Minde, for god Ordens Skyld, burde give Til-

laddelse til. Da jeg imidlertid strax indsaae og erkjendte, han havde Ret, var denne hele Tvist, den eneste, der nogeninde var imellem os, endt i kortere Tid, end Læserne kan have anvendt paa at læse derom.

Alt mine egne Arbejder, og deriblandt fornemmelig Tilskueren, maatte lide under dette evigvarende og slovende Glid, især medens, som i det foregaaende er sagt, andre gylbige Aarsager gjorde mig kraftløs og mismodig, er meget naturligt; ogsaa vil man finde, at jeg, fornemmelig i den første halve Aargang, mere end sædvanlig, betiente mig af fremmed Hielp, hvoriblandt jeg fremfor Alt maa nævne, at jeg havde den Ære at pryde den med adskillige Stykker fra den ædle Hennings; ogsaa aabnede den svenske Litteratur af den gustavianske Epoke, som jeg just den Tid *con amore* beskæftigede mig med, mig mangen velkommen Tilflugt i et forlegent Dieblif.

Pludselig oprandt mig Daggrøet af en bedre Periode, i det min brave Ven Krabbe, ved Frias Dannebrogskamp mod firedobbelt Overmagt, vakte mig af min Dvale til min kæreste Følelse, glad Erkiendelse af Dannermod og Dannerværd. Vel gjorde nu den paafølgende Crisis, da Dionyssværdet hang i et Haar over vort Hoved, mig det til en hellig Lov, ikke blot selv at komme ihu, men og at minde mine Medborgere, at den gode Borger i daværende Dieblif, ikke kunde bedre opfylde sin Pligt, end ved

at holde sig rolig, være bered paa Alt, men tryk overlade det i de Hænder, hvor det vidstes at være vel, og især vogte sig for, ved nogen Slags uoverlagt eller utidig Nidkærligheds, eller falsk Patriotismes Handling eller Udsæd, at lægge nogen Hindring i Veien for Regjeringens Forholdsbegreber; bortførerne al national Tilfærdighed og Nationalfølelse; bortførerne Alt, hvad der kunde lægge dertil; men saadanne vare dog Tidernes Tegn, at jeg af mit inderste Hjerte følte mig befriet og berettiget at tilføie: Sindighed og Fred, indtil Fædrelandet kalder; men kalder det; ville fiendtlige Sværme angribe vor Kube, nu vel! da ville vel dens rette Indvaanere komme frem til dens Børn, da ville vel Mændene fra 26de Februar's Slotsbrand, fra 5te til 7de Juni's Kongestadsbrand, de Mænd, der og da i Fædrelandets og deres Brødres Tjeneste trodsede Flammer og Fæder, findes her endnu, findes værdige Efterkommere af hine Edle, der vare Kiøbenhavns ypperste og fast eneste Forskandsning i det Nidblik, da det hele Land, som Digteren udtrykker sig, laae bag dets svage Volde; findes de Borgere, der da end ikke ved Kongebud vare at holde fra de farligste Poster; de Musernes Sønner, som Fienden blot kjendte under det frygtede Navn af de Sorte, og som han alle vegne fandt, hvor Ilden var hede, og Døden vissest; findes den almindelige Eenighed, Nidkærlighed, og Selvpoffrelse, som da reddede Fædrelandet."

En ubetalelig Text at tale over, for at minde os, hvad vi havde været, og atter kunde, maatte og burde blive, fandt jeg i Sorterups fem kostelige Heltesange, hvis Eftermæle hans værdige Efterfølger Dannerkjalder Grundtvig saa broderlig har bevaret i følgende Linier:

En Røg, som gloende, jo stiger hist af Hævet,
 Og i den klarlig seer jeg Danmarks røde Flag,
 Det vaier stolt paa store Høitidsdag.
 Herr Gehsted har en Søn sig avlet under D,
 Som har det store Kaar, at han skal aldrig døe.
 Det svor du, Sorterup! til Gud og Fædreland,
 Jeg har den faste Tro, at Eden vorder sand;
 Den Søn har og paa danske Bølger vandret,
 Han først hed' Tordenstiold; han sidst hed' Willemoes.

Det vil være i Minde, at allerede enkelte Lyn havde bebudet det Uvæir, som 1801 brød løs over vore Hoveder, og skiondt den Gang afvæbnet ved den herlige Tordenleder, der trodsede dets Bold, kun drog bort, for sex Aar senere at komme som en Lyv om Natten, uventet, og desfordærveligere tilbage. Allerede forrige Aar havde en Capitain Brisac i sit Overmod givet sig Mine af at ville byde Dannerleven trods paa dens egne Strømme, og skiondt han klogelig gav efter, da han ikke mere vidste sig den stærkeste, havde det dog ved flere Leiligheder viist sig, at Leoparden ikke forandrer sine Pletter.

Da dette midlertid gav Anledning, at vore

brave Søfrigere, som Krabbe, v. Doctum og flere, uden at lade dem skrække af Overmagt, værgede som Mænd for Flagets Ære og Ret, troede det daværende brittiske Ministeriums Overmod, at afgjøre Sagen kortere ved at hidsende Admiral Dickson, med en Escadre af 9 Linieskibe, og 7 Fregatter, at understøtte de Fordringer, den, just ikke som Fredsmægler, bekendte Lord Whiteworth, saa vel i Henseende til Visitationsretten, som især til den da mellem de nordiske Magter i Giære værende væbnede Neutralitetsconvention, kom at overbringe. Men ligesom Lorden, i Danmarks tredie Bernstorfs, fandt — for at nytte Bernstorfsvisens Ord:

Og det er stort —
De tvende førstes Lige,

saaledes blev der og med mageløs Riækhed, Kraft, og Driftighed sørget for, at Admiral Dickson i paakommende Tilfælde ikke skulde mangle fornødent Svar. Foruden de sex Linieskibe, der allerede var givet Befaling, at udruste, bleve syv andre tilstaklede; tvende Regimenter her af Garnisonen sendtes med fornødent Artillerie til Helsingør, medens Kiøbenhavns Borgere, særdeles det borgerlige Artillerie, fortiente ved deres Redebonhed og Fasthed det skionne Vidnesbyrd vor Tyræus Abrahamson gav dem, i det han sluttede sin skionne Sang for de forenede Borgere og Krigere med følgende Almeenchor:

Saa Gaand i Gaand vi Banen vandre,
 Og intet skal vor Hu forandre,
 End midt i Farer, midt i Nød
 Naar Fædrelandets Stremmer falde,
 Forenede vi staae, og falde,
 Og døe den skionne Fædersdød.

At det under flige Omstændigheder syntes et Ord til
 sin Tid at vække Erindringen

Om fjerde Fredrik og hans danske Kiæmpemænd,
 Om dem, der havde saa med Fienden spændet Belte,
 At det har knaget i hans kaade Ryg og Lænd,

har jeg allerede berørt; at det gierne hortes, at man
 kaldte de sorterupske hiertelige Linier om hans Fre-
 derik i Hu:

Gud give vor Frederik Seier tilvands,
 Han herske paa Bølger og Strømme!
 Gud give vor Frederik Seier tillands,
 At Fienden for hannem maa rømme!

især da hvert Dannerhierte uimodstaaelig henreves
 til at anvende dem paa vor Frederik, hvis Aand
 bestjælede det Hele, var saare naturligt; overalt var,
 som Tilskueren af glad Hierte forudsagde, disse
 truende Dieblikke blandt de heldige Uheld, der ud-
 mærkede syvende Christians Dage, da Erkiendelsen
 af den enige og kiække Nidkiærhed, der herskede fra
 Kongens Raad til Bondens Hytte, blev et nyt Gaand-
 slag, Fyrste og Folk ved Fædrelandets Alter gave
 hinanden, og som den næropaafolgende anden April
 trykte fyldest Indseglet paa.

Alt, hvad jeg i denne Anledning skrev, var mit Hjertes inderste og oprigtigste Mening, tør de paa følgende tredive Aar have stadfæstet, og vil i næst følgende Bind, om det skulde være bestemt at see Lyset, i Gierningen findes beviist; at der imidlertid har ikke manglet paa dem, der, om ikke selv meente, dog i det mindste lod dem forstaae med, at jeg her — i en noget anden Betydning, end jeg selv foresag — talte efter Tidernes Leilighed, derpaa vil man i Tilskueren, ikke længe derefter, finde et pudsigt Beviis.

Man behagede nemlig, uden ringeste dertil givne mig bekiendte Anledning, at udsprede, at jeg havde — naturligviis til Tak for Seierssangene og Seiersbladene — faaet et godt Landsbykald, og gjør det mig ondt, at jeg ikke kan oplyse, om man ikke var saa vis i sin Sag, at man udtrykkelig navngav det Kald, hvormed jeg saaledes var bleven aflagt; nok, at dette Rygte var bragt i saa god Gang, og det mellem Personer, der kunde give sig Mine af, at vide det fra mig selv, at jeg fandt mig besejret at lade en Fru Annikke Saddersladder tilskrive Tilskueren et Brev i den Anledning for at lykønske sig og Kiøbenhavn med, at de paa denne Maade blev ham qvit, og deraf igien selv tog Anledning at takke mine mangeaarige Venner af Saddersladder-slægten — der sandelig ikke alle gif i Skiorter — for den mangeaarige Godhed, hvormed de havde ser-

get for mit Vel, saa med at tildele mig Sug uden mit Vidende, saa med at arrestere mig, senere med at skænke mig Døden og det evige Liv (S. o. f. S. 358) og nu endelig med paa eengang at forære mig Attestats, Præstetiole og Landsbykald, og befordre mig til en Stilling, hvis fulde Elstværdighed jeg fra min tidligste Ungdom paaastionnede, og — kunde jeg gjerne tilføiet — just den Sommer ved et Besøg hos Monas Flaccus i hans giestmilde glæde Rioldby, havde saaet fornyet og fordoblet Interesse for.

”Midlertid — sagde nu Tilskueren — gjør det ham hiertelig ondt, at al den Godhed, Fru Fadderfladder & Comp. ved denne Leilighed viser ham, i Virkeligheden kommer ham ligesaaalidt til Gavn, som alle de foregaaende, da han virkelig er endnu et godt Skridt længere fra sit Præstekald, end hun, fra den Herregaard, hun nævnte som sit Ønske — da han ikke endnu er tilfulde enig med sig selv — saa overtydet han end er, om en ret Landsbypræsts lykkelige og gavnrige Stilling — om han, endog hvis han med et blot Ønske kunde gjøre den til sin, vel kunde og burde tilståde sig dette Ønske, da hans nærværende Stilling er ham i meer end een Henseende for kjær til, han saa let skulde ombytte den.”

”Naar man derimod — sandt han sig nu befoiet at tilføie, og kan ikke nægte sig her at gentage — efter sædvanlig Godhed behager at bringe nogen

af hans Ytringer, noget i hans øvrige Adfærd, som Skribent, Borger, og Menneſke, i Forhold til dette Onſke, naar man ymter om, at han for dets Skyld, eller for nogen Tingſ Skyld i Verden, ſkrev een Tøddel, der ikke var hans — grundede eller ugrundede — Overbeviisning, eller lod eet Ord uſagt, ſom han erkjendte det for Pligt at ſige, troer han derpaa ikke at ſkyldte noget Svar; kan hans hele hidtilværende Wandel ikke beſvare det, vil intet Svar hielpe; men at denne Bagvaſtſe er ham bekiændt, troer han dog at burde nævne.”

At han ikke, for at opnaae den ham, af Fru Gadderſladder & Comp. med og uden Skjorter, tildeelte Lykke, havde forſaget de Benner, hvis Fordømmelſe han deelte, derpaa kunde han, i al Fald, af ſelve det her anførte Blad meddele Beviis. Heller vil han imidlertid, af ſin Indledning til S. S. Guldbergs Vennesang ved Sandsigeren P. Collets Afreiſe til Beſtindien, meddele følgende, hvoraf hvert Ord, tredive Aar igiennem, har fundet, og daglig mere og mere finder ſin Gienlyd i hans Jnderſte:

”I lang Tid har Intet nærmere, og mere gienemtrængende truffet Tilſkuerens Hierte, end de ſkionne Linier i een af Baggeſens nyeste og ſkionneſte Sange: Naar Børn ſig om mig Elynge — hvor man finder, da jeg var lilles henrivende Digter ſaa ganſke igien

Alt Hjertet aldrig glemmer
Sin første Ungdoms Kreds.

Ikke blot Erindringen af hine deelte Glæder og Sorger, som i Livets Vaar det aabne Hjerte med større Livagtighed modtager, og dybere bevarer; men og den underlige, inderlige, neppe bedragende Følelse, at de, der vare troe over det lidet — men der i hine Dage var dem, som os stort — ville være det over det større, hæfter os saa uadskillelig til disse vore prøvede Venner. Lad end det skønne Baand være knyttet under Spøg og Latter! ogsaa der prøver, ogsaa der kender man Mennesket; kender ham ofte der saameget desbedre, fordi han der er saameget mindre omhyggelig for, eller betænkt paa, at delge sig; og vel kan man lide paa, at den, der i hine Dage har stadig og uafbrudt Kredsens, det Heles, og hver enkelt Vens Moro og Glæde for Nie, ligesaa lidet vil i de kommende Aar, da Unliggenderne faae et alvorligere Udseende, være Egoist; at han for den større Forbindelse, i hvilken han da begynder at tage virksom Andeel, vil være, hvad vi have kendt ham at være for den mindre — Og skønnere kan da ingen Følelse være, end naar den Ungling, hvem vi som vore Baarglæders Staldbroder, vore Smaaanliggenders Fortrolige, vore Smaaplaners kraftige og nidkiære Medvirker, have elsket, nu ved vor Side udvikler sig til Mand, stiger i Værd, i Fortienester, i sine Medborgeres og Medmenneskers Agtelse og

Kærlighed; naar Vennefind og Vennehaandtryk ikke blot ere Tak og Løn for deelt eller stiftet Glæde, men for virket, eller i det mindste redeligen tilsigtet Gavn, for Menneske og Borgerdyder. O! det er en stor, en herlig Følelse, at kunne sige som Goetling til sin Nante:

Sieh nur den Wand in deinem Zimmer an,
Wo ich im Geist vor manchem Bild entbrannte,
Und Dir mit Stolz so manchen edlen Mann,
Als Freund von deinem Freunde, nannte.

Ja mine øvrige Dage blive, som de vil, skionne og blide, som de nærværende, eller mørke og sørgelige, som mit Die mere end eengang indbildte sig at skimte dem bag Fremtidsfløret; til mit sidste Dieblif skal jeg erkiendtlig skionne paa det lyffelige Lod, at de ædleste og ypperste Mennesker i Danmark have været, og ere mine Venner, og for en stor Deel mine Ungdomsvenner; ligesom det skal være mit Livs stolteste Tanke, hvis jeg nogensinde kunde bringe det saa vidt, at jeg torde troe engang ved Enden af min Bane at kunne sige med Lessings Saladin:

Jeg troer mig mine Venner værd; du hører,
Jeg er ei heller lad mig selv at rose."

Den særdeles Aldkomst, denne mig ved Aand og Hierte forenede Ven, saa høitstaaende mellem alle dem, der ved Sandhedens, Menneskehedens, og Borgerfrihedens Hoialtar have rakt mig Broderhaand, har til et Sted i disse Erindringer, besøier mig her at meddele — hvad jeg, efter at Gravens Erindringer af mit Liv. 5te Deel. (28)

Fred var lyst over ham, (see S. 61) henved 25 Aar senere, vidnede om denne, Birkners ypperste Medvandrers, der i sin kraftfulde Alder blev hjemkaldet til ham, at de Haand i Haand i det Lys, de ufortrøden søgte, kunne frydes ved den Sandhed, de saa standhaftig hylkede herneben, men hvis Rige er ikke af denne Verden.

"Ofte, altfor sørgelig ofte — sagde da Tilskueren *) — paa senere Aar, ere de dragne ham til Minde, hine Klopstoks Ord, hvorledes Skiæbnen adskiller dem, der syntes at burde være uadskillelig forenede:

At Cypressen sit Suk

Ved den enes Gravhøi henveirer, der naaer ikke over

Til Jostbroderens Høi.

Med dobbelte Sorgmod falde de paa ham i dette Dødsblik: ved Beltets Kyst hviler Birkner, ved Sundets C. Klingberg, ved Dypflofjorden fandt E. Salsen sin Grav; paa en Tue i Verdenshavet jordedes Collet; fra Seimens Bred opsender i Fortalen til sit indholdsrige Skrift om Dødsstraffene P. A. Heiberg det Ønske: at hans Been engang maatte finde Hvilested i Norges Jord, som hans Forfædre have dyrket og beboet;

Saa færev samtliges Skiæbner paa Robberets Tabler

Han i Himlen, og taug;

Hvad den Dphøiede færev, jeg ærer i Støvet,

Græder mod Himlen ei op.

*) Tilskuerne (1823) No. 66 og 67.

J mit Inderste hæver sig en Stemme, som siger: Vel var og dette Herrens Raad. Hvad Sandhed de med rene, runde, rige Hænder udsaaede, er ikke forgaaet, og skal ikke forgaae, fordi Sædemændene dengang adsplittedes, bortkaldtes, sattes til andet — om end for Dødeliges svage Dine mindre betydeligt — Arbejde. J deres Skrifter ligger Sæden uforgængelig og uforkrænkelig bevaret, og naar han, som giver Væxt, og betimeligt Væirligt, og Modenhed, seer sin Time at komme, da vil det sande sig, hvormed Tilskuerne nys sluttede et Birkner helliget Blad:

Gengang Høsten modnes dog herneben.

Far midlertid vel til vore herlige Forangangne, elskede Ungdoms og Manddoms Ven! et skiont Hjertes, en redelig og veldædig virksom Lands, et uplettet Levnets bedste Velsignelser følge Dig! Som Graværelse og Grafsand ikke udslattede Dig hos Dine tidligere Venner, saa skal ikke Tid og Aar røve Dig Dit Hæderssted mellem de Mænd, der meente Fædrelandet, Menneskeheden, og Sandheden det ærligen vel; og medens L. Rothe, og H. W. Abrahamsen, og E. Falsen, og M. G. Birkner af tænkende Danneborgere taknemmelig erindres, skal P. Collets Navn, med deres og som deres, leve æret, og elsket."

Alt jeg ligesaa lidet beilede til Forfremmelse ved at opoffre mine Overbeviisninger, som mine

Benner, torde maaskee alt følgende korte Sted af et Tilskuerbrev fra Fornuften *) tilstrækkelig godtgjøre.

"At jeg ligeledes i Politiken er under Forsøgelse, at Bajonetter mængstedes igien tage Grundenes, Herrebud Almeenvællets Sted; at Publicitet haanes som en forbandet Ting; at Hofvæsen, og Pragtop-
toge, og allsens Østerlandskhed true igien at blive Dagens Orden, hvor de høitideligst vare bandlyste; at man drifter sig at vedkiendes, at man frygter, og affkyer Almeenoplysningen; at i selve Engelland man er ublu nok til at give Søndagsskolerne Skyld for det, hvortil man nærmere kunde finde Mærksagen i sin egen Barm; at Negerhandel, og Bondetrældom, og Spionvæsen, og Meningstvang, og alle Rangs og Byrds Fordomme, alt meer og meer finde høimælede og høimægtige Talsmænd; at det bliver Brode for en Mand at være Skribent — det være end blotte Videnskabsværker, han har skrevet — at Gifttræet Stænder, og i Særdeleshed de tvende skadeligste Arter deraf, der tegnede til at gaae ud, med fordoblet Frodighed skyde paa ny, og true med, at udbrede deres giftige Skygge videre end nogensinde: dette — Hr. Tilskuer! — var vel intet meer end jeg ventede mig, da jeg saae, hvor ufornuftig man var sig ad der, hvor man især paastod, at tale og handle i mit Navn, men dog mere, end jeg kan udholde."

*) Den danske Tilskuer, No. 79, d. 12 Octbr. 1800.

"Hvorfor Sornuften egentlig skrev alt dette til den danske Tilskuer? — hvorfor give danske Blade Advarslar og Foranstaltninger, naar Pesten er i Barbaret eller i Cadix? Aandelige Smitter forplantes desværre ofte endnu lettere end legemlige; især, hvor man ikke troer at have dem at befrygte.

Sornuften."

Uden at indlade mig — for at bruge Minna v. Barnhelms Bending — paa at undersøge, hvor fornuftig — eller ufornuftig — denne min Sornuft torde befindes at være, trøster jeg mig dog til, at man ikke skal benægte, at det er den selvsamme Sornuft, som man fra Tilskuerens, Minervas, jeg torde maaskee sige, fra min Skribentbanes første Begyndelse, uforandret har fundet mig ved; og at jeg i de paafølgende, snart 30, Aar neppe er kommet til anden Fornuft, torde vel ikke faa Stæder i nærværende Skrift, og deriblandt især et særdeles mærkeligt Paralelsted, omtrent tvende Aar for ved nærværende, og skrevet, uden at nysansørte paa fierneste Maade var mig i Tanke eller Minde, fyldestgjørende lægge for Dagen. At denne min Rationalismus just da skulde have været den gienneste Veie til Riise og Krave, eller anden Sæderlighed efter Tidernes Leilighed, lader sig vel med Gode kalde i Tvivl, og at jeg sikkerlig ikke ansaae den derfor, men me-

get mere endnu stedse troede mig paa det sorte Whigbret, derpaa vil man i Begyndelsen af næste Bind, hvis det ellers seer Lyset, finde et aldeles uforkasteligt Beviis; og sandelig! jeg havde da saamegen sand Lykke efter mit Sind, at jeg paa ingen Maade kunde være fristet at gaae af min Bei, for at søge nogen anden, mindst en saadan, som aldrig var Lykke for mig.

Som et Beviis over alle Beviser herpaa, afskriver jeg følgende Bæddel, tilskrevet min sandrue og sandhedselskende Camma Alstenen før hendes Fødselsdag, til en Morgenhilsen paa hendes nye Aars første Dag. Hvo der har kiendt os begge, vil vidne, at jeg ikke torde have sagt et usandt Ord for hende, om jeg havde kunnet, og ikke kunde, om jeg havde tordet.

”Sødeste bedste Camma!

Inden jeg slutter dette Aar af Dine Dage, vil jeg anvende nogle af dets sidste Nieblkke paa, herved at takke og velsigne Dig, fordi det saa ganske har været mig helliget, fordi det har skænket mig 365 glade Dage, hvoraf jeg ikke kan tænke tilbage paa een eneste, uden at have Anledning at velsigne den 19de October, som den Dag, da al min Lykke paa Jorden fødtes. Denne Bæddel skal paa Din Fødselsdag være min Morgenhilsen, og har jeg end intet andet at give Dig, veed jeg og, jeg intet kiere kunde have. Jeg har efter vor gamle Aftale taget

af det colletste Papir, og taget en saaliden Strimmel, at det kan vare deslængere; og lidt og meget Papir kommer her ud paa eet, da jeg paa hele Strandmøllens Papiir dog ikke kunde sige Dig Alt, hvad jeg har at sige Dig, naar jeg ikke maa indbesatte det i de saa Ord: Tak, fordi Du elsker mig, og gjør mig lykkelig og god! Min gode Engel bevare Dig nu i Dit nye Aar saa omhyggelig, som hver Nat Din paa Din hulde hiertelige Bøn bevarer mig! Den give Dig Helbred og Sindsmunterhed, og mig Vene, som jeg har Billie, til at gjøre Dig lykkelig! Dig give den Overbærelse med mig, naar hundrede Smaating, som jeg ikke altid er stærk nok til at behandle, som Smaating, for Dieblikke gjøre mig vanskelig, og vranten, og opfarende!

See! jeg veed det; og endda — kunde Du sige — stræber jeg ikke at aflægge det! Halv om halv torde det være Egennytte; thi Du er aldrig sødere, end naar Du tilgiver mig mine Overilelser. Ofte angreer jeg det imidlertid, og da bilder jeg mig ind, naar mine bedre Dage komme, og jeg kan være mere om min Camma, og ikke behøver at være syv Slags Rendehest fra Morgen til Aften, skal vel og det blive bedre. Naar det skeer? ih nu! Din Lykke og Din Kiærlighed give mig kun Mod og Munterhed til at arbejde! og da føler jeg Kraft i mig til at flytte Bierge.

Endnu — gode Velsignede! — inden jeg slutter — Tak, for hvad Du i dette nye Aar af Dit Liv vil være for min Søster Lotte. Gud give Dig Glæde af alt det, Du gjør for at glæde Andre, og især for at glæde mig, og da kan jeg ikke for Dit nye Aar, eller Dit hele Liv, ønske Dig noget Bedre. Gud velsigne Dig!

d. 18de Octbr. 1800.

Din Beksius, Din lykkelige Mand.

Beksius var et Spøge- og Kiælskabs-navn, som Børnene i den vakre og vennehulde v. pahlenste Familie, der det Aar havde Sommerværelser paa Bakkhuset, havde ført i Brug. Min Søster Lotte, som var bestemt at være her, fulgte siden med min Moder til Holsteen, derimod bleve mine to yngste Brødre adskillige Aar hos os. Alt vore gylde Dage uforandrede vedblev, vidne Følgende, paa det nye Aarhundredes første Dag i en Almanak, som hun til sin sidste Dag har ømt bevaret, og som i dette Dieblif ligger for mig, tilskrevet hende, der lige lidet tilgav eller taalte Usandhed i bunden som i ubunden Stil:

Til

min velsignede Tamma

den første Dag i det nye Aarhundrede.

Lad Andre tvistes længe nok om Tiden,
Om naar det gamle Sekel endte sig;

Mit nye er begyndt for længe siden,
 Dets første skionne Dag gik ud fra Dig,
 O vilde Himlen Jubelaar mig give,
 Som mangen Jubeldag den skionket har,
 Bort Samlids allerfidske Dag vil blive
 Saa skion og glad, som allerførste var!

den 1ste Januar 1801.

Din lykkelige Mand

Rahbek.

Ach! wer bringt nur eine Stunde
 Jener holden Zeit zurück!

Goethe.

R e t t e l s e r. ✓

Side	65	Linie	22	snierlynende læs seierlynende
—	80	—	4	nedfr. umiddelbar læs middelbar
—	81	—	2	nedfr. om læs til
—	93	—	3	til la læs til al
—	96	—	17	Soielse læs Sornøielse
—	120	—	6	nedfr. om jeg talte læs som jeg talte
—	136	—	11	nedfr. Thaarups læs Thaarup
—	142	—	4	nedfr. jeg har læs har jeg
—	148	—	7	allene læs allerede
—	154	—	7	nedfr. den læs din
—	190	—	6	stilet læs stillet
—	213	—	2	nedfr. Luespil læs Luespeil
—	225	—	10	just ikke den læs just ikke
—	229	—	5	nedfr. Nyerandsagere læs Nyrerands- sagere
—	285	—	12	nedfr. Ugust læs Ugunst
—	289	—	5	nedfr. dettes Minde læs dette mindes
—	301	—	7	Epitheten læs Epitheton
—	304	—	4	Titanne læs Titan
—	307	—	5	han læs hun
—	311	—	9	Audiatur ars et læs Audiatur et
—	327	—	3	in r out læs in or out
—	332	—	6	Vadmeles læs Vadmelets
—	338	—	12	ingen læs intet
—	344	—	1	Fan læs Fom
—	356	—	14	som min Kone læs hvoraf min Kone
—	388	—	næstsidste	Linie ubelades sig
—	395	—	Linie 6	nedfr. bekiendte læs bekiendt 4 nedfr. givne læs given
—	400	—	4	nedfr. Chef læs clef
2	410	—	11	Gripomines læs Gripomenus.

